सुन्दरहरैंचा राजपत्र

सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाद्वारा प्रकाशित

खण्ड-१, सङ्ख्या-१ सुन्दरहरैंचा राजपत्र, मिति : २०७५/०४/१०

भाग-१

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ को उपदफा (२) बमोजिम सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाको नगरसभाले बनाएको तल लेखिएबमोजिमको ऐन सर्वसाधारणको जानकारीका लागि प्रकाशन गरिएको बेहोरा अनुरोध छ ।

आर्थिक ऐन २०७४

मिति : २०७४/०७/२७

प्रस्तावनाः

सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७४/०७५ को अर्थसम्बन्धी प्रस्तावलाई कार्यान्वयन गर्नका निमित्त स्थानीय कर तथा शुल्क सङ्कलन गर्ने, छुट दिने तथा आय सङ्कलनको प्रशासनिक व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकाले, नेपालको संविधानको धारा २८८ को उपधारा (२) बमोजिम **सुन्दरहरैंचा** नगरसभाले यो ऐन बनाएको छ ।

१. **सङ्क्षिप्त नाम र प्रारम्भः** (१) यस ऐनको नाम "आर्थिक ऐन, २०७४" रहेको छ ।

(२) यो ऐन २०७४ साल श्रावण १ गतेदेखि सुन्दरहरैंचा नगरपालिका क्षेत्रमा लागु हुने छ ।

२. **सम्पति करः** नगरपालिकाको क्षेत्रभित्र अनुसूचीमा उल्लेख भएबमोजिम सम्पत्ति कर/घरजग्गा कर लगाइने र असुलउपर गरिने छ ।

३. **भूमि कर (मालपोत):** नगरपालिकाक्षेत्रभित्र अनुसूचीमा उल्लेख भएबमोजिम भूमि कर (मालपोत) लगाइने र असुलउपर गरिने छ ।

४. **घर बहाल करः** नगरपालिकाक्षेत्रभित्र कुनै व्यक्ति वा संस्थाले भवन, घर, पसल, ग्यारेज, गोदाम, टहरा, छप्पर, जग्गा वा पोखरी पूरै वा आंशिक तवरले बहालमा दिएकोमा अनुसूचीमा उल्लेख भएबमोजिम घर जग्गा बहाल कर लगाइने र असुल गरिने छ ।

५. **व्यवसाय करः** नगरपालिकाक्षेत्रभित्र व्यापार, व्यवसाय वा सेवा, होटल, रेस्टुरेन्ट तथा रिसोर्टमा पुँजीगत लगानी र आर्थिक कारोबारका आधारमा अनुसूचीमा उल्लेख भएबमोजिम व्यवसाय कर लगाइने र असुलउपर गरिने छ ।

६. **जडीबुटी, कवाडी र जीवजन्तु करः** नगरपालिकाक्षेत्रभित्र कुनै व्यक्ति वा संस्थाले ऊन, खोटो, जडीबुटी, वनकस, कवाडी माल र प्रचलित कानुनले निषेध गरिएका जीवजन्तु बाहेकका अन्य मृत वा मारिएका जीवजन्तुको हाड, सिङ, प्वाँख, छालाजस्ता बस्तुको व्यावसायिक कारोबार गरेबापत अनुसूचीमा उल्लेख भएबमोजिमको कर लगाइने र असुलउपर गरिने छ ।

७. **सवारीसाधन करः** नगरपालिकाक्षेत्रभित्र दर्ता भएका सवारीसाधनमा अनुसूचीमा उल्लेख भएबमोजिम सवारीसाधन कर लगाइने र असुलउपर गरिने छ ।तर, प्रदेश कानुन स्वीकृत भई सो कानुनमा अन्यथा व्यवस्था भएको अवस्थामा सोहीबमोजिम हुने छ ।

८. **विज्ञापन कर** : नगरपालिकाक्षेत्रभित्र हुने विज्ञापनमा अनुसूचीमा उल्लेख भएबमोजिम विज्ञापन कर लगाइने र असुलउपर गरिने छ। तर, प्रदेश कानुन स्वीकृत भई सो कानुनमा अन्यथा व्यवस्था भएको अवस्थामा सोहीबमोजिम हुने छ ।

९. **मनोरञ्जन करः** नगरपालिकाक्षेत्रभित्र हुने मनोरञ्जन व्यवसाय सेवामा अनुसूचीमा उल्लेख भएबमोजिम व्यवसाय कर लगाइने र असुलउपर गरिने छ ।तर, प्रदेश कानुन स्वीकृत भई सो कानुनमा अन्यथा व्यवस्था भएको अवस्थामा सोहीबमोजिम हुने छ ।

१०. **बहाल बिटौरी शुल्कः** नगरपालिकाक्षेत्रभित्र आफूले निर्माण, रेखदेख वा सञ्चालन गरेका अनुसूचीमा उल्लेख भएअनुसार हाटबजार वा पसलमा सोही अनुसूचीमा भएको व्यस्थाअनुसार बहाल बिटौरी शुल्क लगाइने र असुलउपर गरिने छ ।

११. **पार्किङ शुल्कः** नगरपालिकाक्षेत्रभित्र कुनै सवारीसाधनलाई पार्किङ सुविधा उपलब्ध गराएवापत अनुसूचीमा उल्लेख भएबमोजिम पार्किङ शुल्क लगाइने र असुलउपर गरिने छ।

१२. **ट्रेकिङ, कोयोकिङ, क्यानोइङ, बन्जी जम्पिङ, जिपफ्लायर र ऱ्याफ्टिङ शुल्क** : नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र ट्रेकिङ, कायोकिङ, क्यानोइङ, बन्जी जम्पिङ, जिपफ्लायर र ऱ्याफ्टीङ सेवा वा व्यवसाय सञ्चालन गरेबापत अनुसूचीमा उल्लेख भएबमोजिमको शुल्क लगाइने र असुलउपर गरिने छ।

१३. **सेवा शुल्क, दस्तुरः** नगरपालिकाले निर्माण, सञ्चालन वा व्यवस्थापन गरेका अनुसूचीमा उल्लिखित स्थानीय पूर्वाधार र उपलब्ध गराइएको सेवामा सेवाग्राहीबाट सोही अनुसूचीमा व्यवस्था भएअनुसार शुल्क लगाइने र असुलउपर गरिने छ ।

१४. **पर्यटन शुल्कः** नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र प्रवेश गर्ने पर्यटकहरूवाट अनुसूचीमा उल्लेख भएको दरमा पर्यटन शुल्क लगाइने र असुलउपर गरिने छ ।तर, प्रदेश कानुन स्वीकृत भई सो कानुनमा अन्यथा व्यवस्था भएको अवस्थामा सोहीबमोजिम हुने छ ।

१५. **कर छुटः** तोकिएबमोजिमबाहेक यस ऐनबमोजिम कर तिर्ने दायित्व भएका व्यक्ति वा संस्थाहरूलाई कुनै पनि किसिमको कर छुट दिईने छैन ।

१६. **कर तथा शुल्क सङ्कलनसम्बन्धी कार्यविधिः** यो ऐनमा भएको व्यवस्थाअनुसार कर तथा शुल्क सङ्कलनसम्बन्धी कार्यविधि नगरपालिकाले तोकेअनुसार हुने छ ।

१७. अनुसूचीमा उल्लेख नभएका हकमा साबीकमा कायम रहेको करको दर कायम हुने छ ।साबिकमा समेत उल्लेख नभएको क्षेत्रमा नगरपालिकाले करको दर कायम गरी लागु गर्ने छ ।

अनुसूची १

१ दस्तुरतर्फ

सि.नं.	विषय	विवरण	दस्तुर रु	कैफियत
१	घर र जग्गासम्वन्धी सिफारिस	मोही नामसारी तथा मोही बाँडफाँड सिफारिस	५००	एक कट्ठा भन्दा माथि प्रतिकट्ठा थप रु १००
		जग्गा नामसारी सिफारिस	६००	एक कट्ठा भन्दा माथि प्रतिकट्ठा थप रु १००
		मोही लगत कट्ठा सिफारिस संगोल परिवारमा प्रतिकट्ठा	५००	एक कट्ठा भन्दा माथि प्रतिकट्ठा थप रु १००
		अपुताली सिफारिस दस्तुर	१५००	एक कट्ठा भन्दा माथि प्रतिकट्ठा थप रु ५००
		चारकिल्ला सिफारिस (एक कट्ठासम्मको)	४००	थप प्रतिकट्ठा रु १००
		निवेदन दस्तुर	१०	
		पक्की घर प्रमाणित	१०००	प्रति तला
		कच्ची घर प्रमाणित	३००	
		बसोबास प्रमाणित	५००	
		व्यावसायिक घर कोठा खोल्ने	२०००	निवेदन दस्तुर
		आवासीय घर कोठा खोल्ने	१०००	निवेदन दस्तुर
		हकभोग तथा जोतभोग तथा छुट दर्ता सिफारिस	५००	एक कट्ठा भन्दा बढीका लागि प्रतिकट्ठा रु ३००

		उद्योग सम्बन्धी घरमा आगलागी सिफारिस	१०००	वीमा प्रयोजनका लागि, अन्यका लागि निःशुल्क
		साना घरेलु उद्योगमा आगलागी सिफारिस	२५००	वीमा प्रयोजनका लागि, अन्यका लागि निःशुल्क
		मझौला उद्योग आगलागी सिफारिस	४०००	वीमा प्रयोजनका लागि, अन्यका लागि निःशुल्क
		ठूला उद्योग आगलागी सिफारिस	७५०००	वीमा प्रयोजनका लागि, अन्यका लागि निःशुल्क
		कच्ची घर टहरामा आगलागी सिफारिस	निःशुल्क	
		नक्सा पास किताब दस्तुर	१०००	
		सङ्घ-संस्थाको बैङ्क खाता खोल्दा	५००	
		रिक्सा ठेलाको ब्लु बुक दस्तुर	१००	
		सबै किसिमका फाराम दस्तुर	१०	राजश्वका फारामहरू निःशुल्क पाइने र निःशुल्क भरीने
		नाम, उमेर, थरलगायत संशोधन	५००	विद्यार्थीको प्रमाणपत्र सच्याउने हकमा पचास प्रतिशत छुट
		व्यवसाय प्रमाण पत्र दस्तुर	५००	
		तीनपुस्ते खुल्ने सिफारिस तथा नाता प्रमाणितलगायत सिफारिस	५००	
२	नागरिकतासँग सम्वन्धित सिफारिस	नागरिकता प्रमाणपत्र सिफारिस	१००	आर्थिक रूपमा पिछडिएका दलित, अल्पसङ्ख्यक, मुस्लिम, सिमान्तीकृत र अपाङ्गता भएकाको लागि निःशुल्क
		नागरिकता सर्जमिन	५००	
		नागरिकताको प्रतिलिपी (बेजिल्लाको नागरिकता सिफारिसमा अनुसूचि १ भर्नुपरेमा थप रु १५०। र छुट्टै सिफारिससमेत गर्नुपरेमा थप रु २००।)	२००	आर्थिक रूपमा पिछडिएका दलित, अल्पसङ्ख्यक, मुस्लिम, सीमान्तीकृत र अपाङ्गता भएका लागि निःशुल्क
		अङ्गीकृत नगरिकता	२५००	
		वैवाहिक अङ्गिकृत नागरिकता सिफारिस	१५००	
३	पञ्जीकरण	३५ दिनभित्र घटना दर्ता	निःशुल्क	
३.१	पञ्जीकरण सँग सम्वन्धि प्रमाणित सिफारिस	जन्म, बिबाह, र बसाइँसराई प्रमाणित	५००	
		मृत्यू दर्ता	निःशुल्क	
		अविवाहित प्रमाणित सर्जमिनसहित	१५००	
४	व्यक्तिसँग सम्बन्धित सिफारिस	चारित्रिक एवं सूचीकृत वर्ग सिफारिस स्थायी बसोबास भएकाका लागि	२००	

		चारित्रिक एवं सूचीकृत वर्ग सिफारिस स्थायी बसोबास नभएकाको हकमा	५००	
		नेपाली पेन्सन पट्टाबाहकका लागि गरेको जुनसुकै सिफारिस	५००	
		भारतीय पेन्सन पट्टाबाहकका लागि जुनसुकै सिफारिस	१०००	
		अन्य देशका पेन्सन पट्टाबाहकका लागि जुनसुकै सिफारिस	२०००	
		कृषिसँग सम्वन्धित सिफारिसको हकमा बोरिङ गर्न समेत	५००	
		बैदेशिक रोजगारीको सिलसिलामा मृत्यु भएको व्यक्तिको सिफारिस	निःशुल्क	
		व्यवसाय वन्द सिफारिस कर चुक्तबाहेक	३००	
		पसलको कोठा आगलागी भएमा वीमाबापत सिफारिस	निःशुल्क	
		नाता प्रमाणित (नेपालीमा)	५००	
		नाता प्रमाणित (अङ्ग्रेजीमा)	१०००	
		सिटी सफारी र टेम्पो सिफारिस	२०००	
		माथि उल्लिखितबाहेकका सिफारिसमा	५००	
५	रुख, दाउरा एवं वन सम्बन्धी	रुख काट्ने सिफारिस (घरायसी) प्रतिरुख	१००	
		काठ दाउरासम्बन्धी अन्य सिफारिस	१००	
		निजी प्रयोगकालागि काठ दाउरा सिफारिस सामुदायिक वनमा प्रतिठेला	५०	
		दाउरा सिफारिस प्रति ट्र्याक्टर	१५००	
		दाउरा सिफारिस प्रतिट्रक	२५००	
		गोलिया काठ सखुवा प्रतिक्यू. फिट	५०	
		गोलिया काठ अन्य प्रतिक्यू. फिट	२५	
६	माग निवेदनका आधारमा जग्गा छुट्याउने काम (अमिनद्वारा)	२० धुरसम्मको	१०००	
		२० धुरदेखि ५ कट्ठासम्म	१५००	
		५ कट्ठादेखि एक बिघासम्मका लागि	२०००	

		एक बिघादेखि दुई बिघासम्मका लागि	३०००	
		दुई बिघादेखि माथिका लागि	५०००	घर बनाउदाको किचलो परी जग्गा छुट्याउँदा थप रु १०००।
७	दुरि प्रमाणितलगायतका अन्य अमिनसँग जोडिएका सिफारिसहरू	बैङ्किङ प्रयोजनका लागि	१०००	
		किचलो परी आएको हकमा	१०००	
		माथि उल्लिखित बाहेकका हकमा	५००	
८	उद्योग दर्ता सिफारिस दस्तुर	चाउचाउ उद्योग	५०००	
		बिस्कुट उद्योग	५०००	
		चप्पल उद्योग	५०००	
		सलाई उद्योग	५०००	
		प्लाइउड उद्योग	५०००	
		कपडा उद्योग	५०००	
		बरफ उद्योग	२०००	
		कन्फेक्सनरी उद्योग	३०००	
		काष्ठ उद्योग	५०००	
		स-मिलसहितको काष्ठ उद्योग फर्निचरसमेत	५०००	
		फर्निचर मात्र	२०००	
		ग्यारेज	१०००	
		पेट्रोल पम्प	२५०००	
		मट्टितेल डिलर	२५००	
		स्टेशनरी वा कपी उद्योग	२५००	
		डिस्टिलरी वा ब्रुअरी उद्योग	५००००	
		हल्का पेय जुस पदार्थ उद्योग	५०००	
		प्लास्टिक उद्योग	५०००	
		पाउरोटी, केक, दुनट आदि उद्योग	२०००	
		ग्रिल उद्योग	२०००	
		गार्मेन्ट उद्योग	३०००	
		कुटानी, पिसानी मिल	१०००	
		भुजिया मिल उद्योग	१०००	
		इँटा तथा टायल उद्योग आधुनिक यन्त्र जडान नगरिएको	१५०००	
९	उद्योग दर्ता सिफारिस दस्तुर	इँटा तथा टायल उद्योग आधुनिक यन्त्र जडान नगरिएको	१००००	
		पशुपआहारा उद्योग	१०००	
		तामा, पित्तल, फलाम, आल्मुनियम जस्ता धातु उद्योग (घरेलु)	१५००	
		अफसेट प्रेस	२५००	
		प्रेसबाहेक प्रिन्ट तथा लेवल	१०००	

		उद्योग		
		जुट उद्योग	५०००	
		कुटानीपिसानी दुईभन्दा बढी प्रकारका काम गर्ने ठूला उद्योग	५०००	
		जुस, अचार उद्योग	१०००	
		सिमेन्टका पाइप तथा पोल उद्योग	१००००	
		क्रसर उद्योग	२५०००	
		खैनी उद्योग	१००००	
		चुरोट बिँडी उद्योग	५००००	
		चुरोट बिडीसम्बन्धी घरेलु उद्योग	१५००	
		बेतबाँसको फर्निचर उद्योग	१०००	
		लुब्रिकेन्ट्स उद्योग	५००००	
		काठको फर्निचर उद्योग	५०००	
१०	निजी शिक्षण संस्था दर्ता एवं अन्य कामका लागि गरिने सिफारिस	पूर्वप्राथमिक	५०००	
		प्राथमिक विद्यालय	५०००	
		निम्न माध्यमिक विद्यालय	७५००	
		माध्यमिक विद्यालय	१००००	
		उच्च माध्यमिक विद्यालय	२५०००	
		क्याम्पस	२५०००	
		प्राविधिक शिक्षण संस्था	१५०००	
		स्तर वृद्धिका लागि सिफारिस -प्रति विषय	५०००	
११	घर नक्सा बनाउने इन्जिनियरिङ कन्सल्टेन्सी	व्यवसाय दर्ता/नविकरण शुल्क	१००००	

घर तथा बाटो सिफारिस (एकीकृत सम्पत्ति करको मुल्याङ्कन अनुसार लाग्ने)

सि.नं.	विवरण	लाग्ने दस्तुर रु	कैफियत
१	प्रतिकट्ठा बिस लाख निर्धारण भएको जग्गा प्रतिकट्ठा	५०००	
२	प्रतिकट्ठा पन्ध्र लाख निर्धारण भएको जग्गा प्रतिकट्ठा	४५००	
३	प्रतिकट्ठा दस लाख निर्धारण भएको जग्गा प्रतिकट्ठा	४०००	
४	प्रतिकट्ठा आठ लाख निर्धारण भएको जग्गा प्रतिकट्ठा	३५००	
सि.नं.	**विवरण**	**लाग्ने दस्तुर रु**	**कैफियत**
५	प्रतिकट्ठा छ लाख निर्धारण भएको जग्गा प्रतिकट्ठा	३०००	
६	प्रतिकट्ठा चार लाख निर्धारण भएको जग्गा प्रतिकट्ठा	२५००	
७	प्रतिकट्ठा तिन लाख निर्धारण भएको जग्गा प्रतिकट्ठा	२०००	
८	प्रतिकट्ठा दुई लाख निर्धारण भएको जग्गा प्रतिकट्ठा	१५००	
९	प्रतिकट्ठा एक लाख पचास हजार निर्धारण भएको जग्गा प्रतिकट्ठा	१०००	
१०	प्रतिकट्ठा एक लाख निर्धारण भएको जग्गा प्रतिकट्ठा	७५०	
११	प्रतिकट्ठा एक लाख भन्दा कम निर्धारण भएको जग्गा प्रतिकट्ठा	६००	

अंशबन्डा, परिवारभित्र नामसारी, सार्वजनिक अनुदान, दाइजो तथा बैङ्किग प्रयोजनका हकमा घरबाटो सिफारिस

सि.नं.	विवरण	लाग्ने दस्तुर रु	कैफियत
१	पन्ध्र धुरसम्मको	६००	

२	पन्ध्र धुरदेखि एक कट्ठासम्मको	८५०	
२	एक कट्ठादेखि तिन कट्ठासम्म	११००	
३	तीन कट्ठादेखि पाँच कट्ठासम्म	१६००	
४	पाँच कट्ठादेखि दस कट्ठासम्म	२१००	
५	दस कट्ठादेखि एक विघासम्म	२६००	
६	एक विगाहादेखि तिन विघासम्म	३६००	
७	तीन विगाहादेखि माथि	५०००	

गुठी जग्गाको विक्री प्रयोजनका लागि गरिने सिफारिसमा न्यूनतम रु ३ लाख निर्धारण गरिएको । विक्री सिफारिसको लागि साविक नपामा लिइदै आएको घरको प्रतिकोठाको मुल्याङ्कन २ लाख र प्रतिलाख रु ५००। लिइदै आएकोमा सोही नियमलाई निरन्तरता दिने ।

सि.नं	विषय	विवरण	लाग्ने दस्तुर	कैफियत
१	घर नक्सा पास दस्तुर	१००० वर्गफुटसम्म नक्सा पास गर्दा प्रतिवर्गफुट	५	(क) पटक-पटक गरी नक्सा पास गर्नेका हकमा कुल क्षेत्रफलका आधारमा कुन वर्गमा पर्ने हो सो निर्धारण गरी सोही वर्गको कर लिइने छ।
				(ख) नक्सा संशोधन गर्दा कुल बुझाउनुपर्ने दस्तुर थप ३० प्रतिशत दस्तुर लिईने छ।
		१००१ वर्गफुट १५०० सम्मको लागि प्रतिवर्गफुट	६	
		१५०१ देखि २५०० वर्गफुटसम्मका लागि	७	
		२५०१ वर्गफुटदेखि ४००० वर्गफुटसम्मका लागि	८	
		४००१ वर्गफुट भन्दा माथि जतिसुकै भएपनि	९	
		पर्खाल प्रति रनिङ् फिट	९.००	
		काठको घर वा टाँडे घर प्रति वर्ग फुट	३.५०	
		भुँइतलामा पक्की दिवाल भइ माथि टीनको छ्राना भएको प्रतिवर्गफुट	५.००	
		नगरपालिका घोषणा हुनुपूर्व निमार्ण भएका घरहरुको हकमा		नगरपालिकाले तोकेको समय भित्र नक्सा पास नगराएमा तोकेबमोजिमको जरीबाना हुने छ। आ.व. ०७१।७२ भित्र नगरपालिका घोषणा हुनु पूर्वका घर नक्सा पास नगराएमा २०७४/०७५ का लागि पारित भएको दस्तुर लाग्ने छ र जरीवाना बापत २५ प्रतिशत दस्तुर लाग्ने छ।
२	घरनक्सा नामसारी दस्तुर	१००० वर्गफिटसम्मको घर नक्सा नामसारी	२०००	(क) घर जग्गा धनीको मृत्यु भई प्रचलित कानुनबमोजिम एका सगोलका परीवारमा नामसारी गर्नूपर्दा १००० वर्गफिटसम्मको घरमा रु. १०००। सो भन्दा माथि जतिसुकै भएपनि रु.२५००। लिइने छ।
		१०००१ देखि २००० वर्गफुटसम्मको घर नक्सा	३०००	

		नामसारी		
		२००१ देखि ३००० वर्गफुटसम्मको घर नक्सा नामसारी	४५००	
		३००१ देखि ४००० वर्गफुटसम्मको	६०००	
		४००१ देखि ५००० वर्गफुटसम्मको	८०००	
		५००१ वर्गफुट भन्दा माथि प्रतिवर्गफुट रु	२	
	घरनक्सा दण्ड जरीवाना	तोकिएबमोजिमको नक्सा डिजाइन नभएमा, तोकिएको अवधिमा निर्माण सम्पन्न नभएमा		६ महिना सम्म २५ प्रतिशत र सोपछि ५० प्रतिशत जरीवाना लाग्ने छ।
३	अन्य दस्तुर	घर नक्सा निरीक्षण तथा सर्जमिन दस्तुर	५००	नगरपालिकाले भवनसंहिता लागु गरेपछि वा सोपूर्व परामर्शदाता वा छुट्टै कर्मचारीबाट नक्सा र निर्मित घरको भेरिफीकेशन, संहिता पालनाका विषयमा फिल्डमा सहजीकरण गरेवापत छुट्टै तोकिएको दस्तुर लाग्ने छ।
		ले-आउट दस्तुर	५००	
		थ्रिफेज लाइन जडान सिफारिस	१५००	
		खानेपानीको धारा जडान	४००	
		संस्था दर्ता सिफारिस	१०००	
		सिनेमा हल खोल्ने सिफारिस	१५०००	
		मेला सर्कस अनूमति सिफारिस	५०००	
		टेलीफोन जडान सिफारिस	१००	
		रिक्सा ठेला दर्ता, नवीकरण तथा नामसारी दस्तुर	१००	
		जुनसुकै प्रकारका सरर्जामन	५००	
४	प्रतिलिपि दस्तुर	नक्सा पाससम्वन्धी प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि	५००	
		घरको नक्साको प्रतिलिपि	५००	प्रति तलाको
		अन्य प्रमाण-पत्र	५००	
		एकीकृत सम्पत्ति कर तिरेको रसिदको प्रतिलिपि	५०	

२ **कर तर्फ**

अ. व्यवसाय कर (पुँजीका आधारमा तय तरिएको) को वार्षिक दरेट

आ. व्यापारिक बस्तुतर्फ

क) चुरोट, रक्सी र ज्वलेरी आयात र निर्यात

क्र.सं.	विवरण	वर्षिक रकम रु	कैफियत
१	१ लाख देखि ५ लाखसम्म	१०००	
२	५ लाख १ देखि १५ लाखसम्म	२५००	
३	१५ लाख १ देखि १ करोडसम्म	४०००	
४	१ करोड १ देखि ५ करोडसम्म	१००००	
५	५ करोड १ देखि माथि	२५०००	

ख) क्यामरा, टेलिभिजन, चस्मा, मोबाइल तथा अन्य विद्युतीय सामग्री जस्तै सी.डी. प्लेयर, कम्प्युटर, विद्युत सामग्री मोटरसाइकल पार्टस, मोबिल र ग्रिज विक्री आदि

क्र.सं.	विवरण	वार्षिक रकम	कैफियत
१	५ लाखसम्म	१०००	
२	५ लाख १ देखि २० लाखसम्म	२०००	
३	२० लाख १ देखि १ करोडसम्म	३५००	
४	१ करोड १ देखि ५ करोडसम्म	५०००	
५	५ करोड १ देखि माथि	१००००	

ग) ट्याक्टर विक्री, कार जिप, अटोमोवाइल्स, मोटरपार्टस, मोटरसाइकल, मिलमेसिनरी, हार्डवेयर सामग्री आदि

क्र.सं.	विवरण	वार्षिक रकम	कैफियत
१	३० लाखसम्म	२५००	
२	३० लाख १ देखि ५० लाखसम्म	३५००	
३	५० लाख १ देखि १ करोडसम्म	५०००	
४	१ करोड १ देखि ५ करोडसम्म	७०००	
५	५ करोड १ देखि माथि	१५०००	

घ) दैनिक खाद्यपदार्थ, औषधि पसल,किताब, कापी, स्टेसनरी सामान, किराना, मिठाई, दाउरा विक्री, दूध दही, उपहार कृषिसामग्री, औजार, मल, बिउ, गाईको दाना, चोकर, कुखुरा, पशुपक्षी आहार आदि

क्र.सं.	विवरण	वार्षिक रकम	कैफियत
१	१ लाखसम्म	५००	
२	१ लाख १ देखि ३ लाखसम्म	१०००	
३	३ लाख १ देखि ५ लाखसम्म	१५००	
४	५ लाख १ देखि २० लाखसम्म	२५००	
५	२० लाख १ देखि २५ लाखसम्म	४०००	
६	२५ लाख १ देखि माथिको हकमा	५०००	

ङ) कोल्डड्रीङ्क्स, शिशा फ्रेमिङ, कार्पेट, सजावटका सामान र जनरल गुड्स आदि

क्र.सं.	विवरण	वार्षिक रकम	कैफियत
१	१ लाखसम्म	५००	
२	१लाख १ देखि ५ लाखसम्म	१०००	
३	५ लाख १ देखि १० लाखसम्म	१५००	
४	१० लाख १ देखि १५ लाखसम्म	२५००	
५	१५ लाख १ देखि २० लाखसम्म	३०००	
६	२० लाख १ देखि माथि	४०००	

च) सुती कपडा रेडिमेड कपडा

क्र.सं.	विवरण	वार्षिक रकम
१	१ लाख देखि ३ लाखसम्म	१०००

२	३ लाख १ देखि ५ लाखसम्म	१५००
३	५ लाख १ देखि १५ लाखसम्म	२५००
४	१५ लाख १ देखि ३० लाखसम्म	४०००
५	३० लाख १ देखि १ करोडसम्म	६०००
६	१ करोड १ देखि ५ करोडसम्म	८०००
७	५ करोड १ देखि माथि	१००००

१.२ विशेषज्ञ परामर्श तथा व्यवसायिक सेवा:

क) चिकित्सक, अहेव, कविराज, होमियोपेथिक, आयुर्वेदिक, पशु डाक्टर, भेटेनरी, औषधि, सर्जिकल आदि

क्र.सं.	विवरण	वार्षिक रकम
१	एम.डी. डाक्टरलाई	५०००
२	एम.वी.वी.एस. र पशु डाक्टर	१०००
३	पशु सहायकलाई	५००
४	कविराज, होमियोपेथिक, आर्युवेदिक डाक्टरलाई	१०००
५	सर्जिकल सामान खुद्रालाई	१०००
६	भेटनरी औषधि खुद्रालाई	६००
७	औषधि पसल खुद्रालाई	१०००
८	औषधि पसल थोकलाई	३०००
९	भेटनरी औषधि पसल थोकलाई	१०००
१०	सर्जिकल साथ थोकलाई	३०००
११	भिडियो एक्सरे ल्याब	२०००
१२	कविराज, होमियोपेथिक, आर्युवेदिक डाक्टरलाई	५००
१३	बुटिक पसल, कपडामा बुट्टा हान्ने	३००
१४	शारीरिक व्यवसाय सामग्री विक्री	१५००

ख) टेली चलचित्र, बृत्तचित्र निर्माण, परामर्श सेवा, अनुसन्धान तथा परामर्शदाता, यातायात, सर्वेयर, अनुवादक, छापाखाना, प्रेस, स्क्रिन प्रिन्टर्स आदि

क्र.सं.	विवरण	वार्षिक रकम
१	१ लाख देखि ३ लाखसम्म	१०००
२	३ लाख १ देखि ५ लाखसम्म	१५००
३	५ लाख १ देखि १५ लाखसम्म	२०००
4	१५ लाख १ देखि २० लाखसम्म	२५००
५	२० लाख १ देखि १करोडसम्म	३०००
6	१ करोड १ देखि ५ करोडसम्म	३५००
७	५ करोड १ देखि माथि	१००००

ग) केबल नेटवर्क

क्र.सं.	विवरण	वार्षिक रकम
१	५०० ग्राहक सङ्ख्या सम्म भएको	५०००
२	५०० देखि १००० सम्म ग्राहक सङ्ख्या भएको	१००००
३	१००० भन्दा माथि ग्राहक सङ्ख्या भएको हकमा	१५०००

घ) कानुन व्यवसायी:

क्र.सं.	विवरण	वार्षिक रकम
१	श्रेणी क	३०००
२	श्रेणी ख	१५००
३	श्रेणी ग	७००
४	श्रेणी घ	५००

ङ) लेखापरीक्षक:

क्र.सं.	विवरण	वार्षिक रकम
१	वरिष्ठ अधिवक्ता	२०००
२	अधिवक्ता	१०००
३	अभिवक्ता	५००
४	अभिकर्ता	१५००

च) अन्य सेवाहरू वा फर्म:

क्र.सं.	विवरण	वार्षिक रकम
१	बीमा एजेन्ट विदेशी	१००००
२	वीमा एजेन्ट स्वदेशी	२०००
३	विज्ञापन एजेन्सी	५०००
४	सेयर दलाल	१००००
५	अभिकर्ता (लेखापढी व्यवसाय)	५००
६	कानुनी फर्म	२०००

छ) निर्माण व्यवसाय/जग्गा व्यवसाय:

क्र.सं.	विवरण	वार्षिक रकम
१	श्रेणी क (२ करोड माथि)	१००००
२	श्रेणी ख (१ करोडदेखि २ करोडसम्म)	५०००
३	श्रेणी ग (५० लाखदेखि १ करोडसम्म)	३५००
४	श्रेणी घ (५० लाखसम्म)	२५००
५	भवन निर्माणकर्ता ठेकेदार	२०००

ज) कुटानी पिसानी व्यवसायहरूको हकमा

क्र.सं.	विवरण	वार्षिक रकम
१	कुटानी,पिसानी मात्र	१०००
२	कुटानी,पिसानी, पेलानीसमेत	१५००
३	कुटानी,पिसानी, पेलानी, चिउरासमेत	२०००
४	कुटानी, पिसानी, पेलानी, चिउरा मसला बेसारसमेत	२५००
५	कुटानी, पिसानी, पेलानी तथा विक्रीसमेत	४०००

१२ उद्योग

१२.१ साना, घरेलु, मझौला र ठूला उद्योग

चक, दाना, फिनेल,नीर, औषधि, उत्पादनमूलक उद्योग, डिपो, सौर्य उर्जा उत्पादन, मिश्री चकलेट, पापड फिङ्गर चिप्स, पाउरोटी, बरफ, झुल तथा पर्दा, धान, गहुँ, चिउरा, मसला, तेल, कुटानी, पिसानी, पेलनी, घरेलु कपडा बनाउने, डेरी, चिनी, काठको फर्निचर, स्टिल दराज, ग्रिल, डोरी, डब्बा, बाल्टिन आदि बनाउने उद्योग,

निर्माण, खनिज, सेलर मिल, काठका मिल, उर्जामूलक उद्योग, प्याकेजिङ आदि।

क्र.सं.	विवरण	वार्षिक रकम
१	१ लाख ५० हजारसम्म	५००
२	१ लाख ५० हजार १ देखि ५ लाखसम्म	१०००
	५ लाख देखि १० लाखसम्म	१५००
३	१० लाख देखि २० लाखसम्म	२०००
	२० लाख देखि ३० लाखसम्म	३०००
	३० लाख देखि ५० लाखसम्म	४०००
४	५० लाख १ देखि १ करोडसम्म	५०००
५	१ करोड १ देखि ५ करोडसम्म	२५०००
६	५ करोड १ देखि माथि	५००००

१२.२ माथि उल्लेख नभएका अन्य उद्योगहरूको हकमा

क्र.सं.	विवरण	वार्षिक रकम
१	ट्युब लाइट, व्याट्री, प्लास्टिकका सामानहरू , साबुन उत्पादन गर्ने उद्योगहरू	५०००
२	वियर फ्याक्ट्री, मदिरा, ल्याब उद्योग	२५०००

१२.३ अन्य वर्गीकरणमा नखुलेको व्यवसायहरू :

क्र.सं.	विवरण	वार्षिक रकम
१	आलु, प्याज, हरियो तरकारी, फलफूल थोक विक्री	१०००
२	खुद्रा तरकारी, चिया नास्ता, फलफूल, पानपसल आदि	५००

नोटः माथि उल्लिखित किसिम, उपर्युक्त शिर्षकमा नपरेको व्यवसाय र उद्योग दर्ता हुन आएमा, व्यवसाय र उद्योगको किसिम हेरी माथिको कर दरबन्दीमा नघट्ने गरी वार्षिक कर लिई व्यवसायको प्रमाण पत्र दिइने छ।

१	नगरपालिकामा दर्ता भई सञ्चालनमा नआएका फर्म, पसल, उद्योगलाई बन्द गर्नु पर्दा आवश्यकताअनुसार निरीक्षण गरी विगत वर्षको लाग्ने दस्तुर र जरिवानासमेत असुल गरी व्यवसाय बन्द गर्ने सिफारिस दिइने छ।
२	व्यवसायिक फर्म नामसारी गर्दा तीनपुस्ताभित्र रु २००। र सो भन्दा बाहिर नामसारी गर्दा रु ५०० राजस्व लिई नामसारी गरिने छ।
३	नगरपालिकालाई आवश्यक परेमा (व्यवसायको किसिम निर्धारण गर्ने सन्दर्भमा) निजको व्यवसायको करोबारको आन्तरिक राजस्व कार्यालय वा अन्तः शुल्क कार्यालयबाट कारोबार प्रमाणित विवरण माग गर्न सकिने छ साथै नगरपालिकाले तोकेको कर्मचारीबाट निरीक्षण गरी निरीक्षण प्रतिवेदनका आधारमा कर तय गरिने छ।
४	यस कार्यालयलाई बुझाउनुपर्ने कर शुल्क र भाडा आदिजस्ता राजस्व बुझाउन बाँकी रहेमा न.पा.बाट प्रदान गरिने सिफारिसलगायतका सेवा प्रवाहाबाट बञ्चित गरीने छ ।
५	अन्य बाँकी करहरूका हकमा ऐन तथा नियमावलीमा तोकिएको परिधिभित्र रही नगरपालिकाले तोकेबमोजिम हुने छ, जुन सामान्यतया कारोबारको स्तर हेरी वार्षिक रु १००। देखि ५०००। सम्म हुने छ।

क्र.सं.	विवरण	वार्षिक रकम	कैफियत
१	वैदेशिक रोजगारीमा पठाउने संस्था, घरजग्गा खरिद विक्री, हाउजिङ कम्पनी आदि	१००००	
२	उद्योग, सङ्घ-संस्था, कलकारखाना, आदिमा स्वदेशको लागि जनशक्ति सप्लाई गर्ने आदि	२०००	
३	कलर ल्याब	१०००	
४	विज्ञापन सेवा ड्राइ क्लिनर्स, फोटो स्टुडियो आदि	२०००	
५	ब्युटी पार्लर, केश सृङ्गार, साइनबोर्ड पेन्टिङ, सैलुन, नर्सरी	१०००	

	आदि		
६	मासु (खसी, कुखुरा, राँगा, वङ्गुर आदि) खुद्रा विक्रेता	१०००	
७	मासु (खसी, कुखुरा, राँगा, वङ्गुर आदि) थोक विक्रेता	१५००	
८	पञ्चेबाजा, नौमती बाजा	नि:शुल्क	
९	बैन्ड बाजा	१५००	
१०	शीत भण्डार	५०००	
११	क्याटरिङ सेवासमेत भएको टेन्ट हाउस	३०००	
१२	हाफ क्याटरिङ	२०००	
१३	साइबर क्याफे	१५००	
१४	टेन्ट हाउस मात्र	२०००	
१५	एग्रोभेट	१०००	
१६	कवाडी पसल थोक	७०००	
१७	कवाडी पसल खुद्रा	५०००	
१८	ढुवानी सेवा शाखा भएका	३५००	
१९	ढुवानी सेवा शाखा नभएका	२५००	
२०	खाना मात्र विक्री होटल	१५००	
२१	१ मेसिन राखी कपडा सिलाइ गर्ने	८००	(थप १ मेशिन बरावर रु १००)
२२	खाद्यन्नसम्बन्धी काँटा व्यवसाय	१५००	
२३	पेट्रोलियम पदार्थ बेच्ने पम्प	१५०००	प्रति मेशिन थप रु.५०००.००
२४	ग्याँस विक्री डिलर	२०००	
२५	भाडा वर्तन, जुत्ता, चप्पल, कस्मेटिक, मनिहारी, हेल्थ केयर, कृत्रिम गहना खुद्रा विक्रेता	२५००	
२६	भाडा वर्तन, जुत्ता, चप्पल, कस्मेटिक, मनिहारी, हेल्थ केयर, कृत्रिम गहना थोक विक्रेता	५०००	
२७	डिपार्टमेन्ट स्टोर रेस्टुरेन्ट बेकरीसहितको	१५०००	
२८	डिपार्टमेन्ट स्टोर मात्र	१००००	
२९	ह्युमपाइप र क्रसर उद्योग	१५०००	
३०	रेडिमेड (निर्माण) फर्निचर सामाग्री विक्री	१५०००	
३१	सेटरिङ व्यवसाय	२५००	

दैनिक गुद्री, हाटबजार, साप्ताहिक हाटबजार (व्यवसाय) कर:

स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन तथा नियमावलीबमोजिम नगरक्षेत्रभित्र लाग्ने दैनिक गुद्री/हाटबजार/साप्ताहिक हाटबजारमा (अस्थायी हाटबजार र घुम्ती पसल)प्रतिदिन देहायका दरले कर लाग्ने छ।

सि.नं.	विषय	विवरण	करका दर रु.	कैफियत
१	माछा, मासु विक्रीसम्बन्धी	खसी बोका काटी विक्री गर्ने पसलमा प्रतिगोटा	१००	
		सुङ्गुर वङ्गुर काटी विक्री गर्ने पसलमा प्रतिगोटा	१००	
		राँगा काटी विक्री गर्ने पसलमा प्रतिगोटा	१५०	
		माछा विक्री गर्ने पसललाई	२०	
२	कपडा तथा	रेडिमेड सामान र थान कपडा विक्री गर्ने पसलमा	५०	

	जुत्ता चप्पलसँग सम्बन्धीत व्यवसाय	जुत्ता चप्पल विक्री गर्ने पसल ठूलो	३०	
		जुत्ता चप्पल विक्री गर्ने पसल सानो	१५	
		जुत्ता चप्पल सिलाई गर्ने मोची	५	
३	तरकारी तथा फलफूलसँग सम्बन्धित व्यवसाय	फलफूल र नास्ता ठेलामा राखी विक्री गर्ने	१५	
		सागसब्जी डोकामा वा ढाकी डालामा ल्याई बेच्ने	८	
		भारमा सब्जी ल्याई बेच्ने	८	
		मौसमअनुसारको सागसब्जी आलु पसलमा बेच्ने ठूलोमा	३०	
		मौसमअनुसारको सागसब्जी आलु पसलमा बेच्ने सानोमा	१५	
		फलफूल सागसब्जी प्रति वयलगाडा	२०	
		फलफुल सागसब्जी प्रतिबोरा र अन्य साना फलफूल पसलमा	६	
४	खाद्यान्नसँग सम्बन्धित व्यवसाय	चामल, दाल, अदुवा, लसुन, खोर्सानी आदि विक्री गर्ने पसल	१५	
		मकै पोली बेच्ने	६	
		किराना पसल	२०	
		माछा, मासु, तरकारी विक्री गर्ने पसल	२०	
५	परम्परागत सिपसँग सम्बन्धित व्यवसाय	माटाको भाँडा बेच्ने पसल ठूला	१५	
		माटोका भाँडा बेच्ने पसल सानो	१०	
		कुचो कनिया नाङ्लो बेच्ने	१०	
		जडीबुटी विक्री गर्ने	१५	
		कपाल काट्ने	१५	
सि.नं.	विषय	विवरण	करका दर रु.	कैफियत
१	पशुपंक्षी विक्रीसँग सम्बन्धित	जिउँदो खसि बोका राँगा सुँगुर बेच्नेलाई प्रतिगोटा	१००	एउटा मात्र हाँस परेवा कुखुरा बेच्नेलाई कर नलाग्ने
		हाँस परेवा कुखुरा बेच्नेलाई	१०	
२	अन्य व्यवसायसँग सम्बन्धित कर	चुरा, धागो, टिका, सृङ्गार मनिहारीसँग सम्वन्धित	१५	
		मुरली, बाँसुरी, गुलेली, थैली आदि तथा जुम्रा उडुस मार्ने औषधि बेच्ने	५	
		खेल तमासा देखाउनेलाई	२५	
		प्रचारप्रसार गरी व्यवसाय गर्ने	२०	
		बाँस प्रतिवयलगाडा	३०	
		बाँस प्रतिट्रक	२००	
		खटियामा सामान राखी बेच्ने	५	
		फलामको औजार तथा सामान बेच्ने	१०	
		चिया प्रतिदोकान	१०	
		भाँडाकुडा पसल	१५	
		फोटो फ्रेमिङ पसल	१०	
		मर्मत (कुकुर, लाइट, छाता आदि)	१०	

माथि नपरेका व्यवसायको हकमा नगरपालिकाले निर्णय गरी रु १ देखि ५० सम्म लिन सक्ने छ।

सवारी दर्ता तथा वार्षिक सवारी कर:

सि.नं.	विषय	विवरण	वार्षिक कर रु.	कैफियत
		मोटरसाइकल, स्कुटर	३००	नगरपालिकाक्षेत्रमा स्थायी बसोबास गर्ने नागरिकको हकमा मात्र वार्षिक सवारी साधन कर लिइने छ।
		वाँकी सबै सवारी साधनको हकमा	३०००	

सि.नं.	विषय	विवरण	पटके कर रु.	कैफियत
१	अन्य व्यवसायसँग सम्वन्धित कर	भाडाका बस, ट्रक, लहरी, रोलर, लोडर, डम्फर, ट्रिपर आदि	३०	निजि सवारी साधन कार जिप र मारुती भेनको हकमा भाडामा प्रयोग भएको मात्र पटके कर लिनु पर्नेछ ।
		निज बस ट्रक, मिनि बस, लहरी,ग्रेडर, ट्रिपर, ट्र्याक्टर आदि	२५	
		भाडाका तथा निजी मिनी ट्रक	२०	
		भाडाका तथा निजी मिनी बस, जिप,भेन, ल्यान्ड रोवर आदि	२०	
		विदेशी नम्बर प्लेट भएका ट्रक, बस, मीन बस, लहरी तथा ठूला सवारी साधन	१००	
		विदेशी नम्वर प्लेट भएका जिप, भेन, कार तथा साना सवारी-साधन	५०	
		भाडाका अटो रिक्सा,	६	
		भाडाका निजी टेम्पो, सिटी रिक्सा, कार आदि	५	
		ठेला, स्कुटर, मोरटसाइकल, रिक्सा	५	

विज्ञापन कर ऐनको दफा १४३ सँग सम्बन्धित करका दररेट

सि.नं.	विवरण	सार्वजनिक स्थलमा	कैफियत
१	होडिङ बोर्ड लोकमार्गको उत्तर दक्षिणमा प्रतिवर्गफिट	नपाउने	लेकमार्गमा राख्न नपाउने
२	होडिङ बोर्ड लोकमार्गको १०० मिटर उत्तर दक्षिणमा प्रतिवर्गफिट	५०	निजी स्थानमा रु.३०.००
३	फ्यालक्स बोर्ड लोकमार्गको उत्तर दक्षिणमा प्रतिवर्गफिट	५०	निजी स्थानमा रु.३०.००
४	फ्यालक्स बोर्ड लोकमार्गको १०० मिटर उत्तर दक्षिणमा प्रतिवर्गफिट	२५	निजी स्थानमा रु.१५.००
५	अन्य बोर्ड लोकमार्ग उत्तर दक्षिणमा प्रतिवर्गफिट	३०	निजी स्थानमा रु.१५.००
६	भित्तेलेखन लोकमार्गको उत्तर दक्षिणमा प्रतिवर्गफिट	नपाउने	निजी स्थानमा रु.२०.००
७	भित्तेलेखन लोकमार्गको १०० मिटर उत्तर दक्षिणमा प्रतिवर्गफिट	नपाउने	निजी स्थानमा रु.१०.००

अन्य विषयहरू

सि.नं.	विवरण
१	ब्यानर प्रति २ हप्ता को रु १५०। मात्र, सडक क्रस गरेर व्यानर राख्न अनुमति लिनुपर्ने
२	वन्टिङ व्यानर व्यापारिक प्रति गोटा रु १५ मात्र (दुई हप्ता मात्र)
३	गेट राख्ने, न.पा.को स्वीकृति लिएर मात्र प्रतिहप्ता रु ३००।
४	न.पा.ले स्वीकृति दिएका र सम्झौता गरेकामा लिन पाइने छैन।
५	न.पा.को उल्लिखित क्षेत्रमा मात्र लिन पाइने छ, अन्य क्षेत्रमा लिन न.पा.को स्वीकृति लिई मात्र उठाउन पाइने छ।

६	प्रचार-प्रसार रिक्साबाट प्रति दिन रु २०० मात्र राजनीतिक दल र सार्वजनिक सूचनामा लिन पाइने छैन।
७	प्रचार प्रचार गाडिबाट प्रति दिन रु २०० मात्र राजनीतिक दल र सार्वजनिक सूचनामा लिन पाइने छैन।
८	विद्युत्पोलमा पेन्टिङ गर्नेलाई प्रतिवर्गमिटर प्रतिपोल रु १५० मात्र प्रतिमहिना।
९	लोकमार्ग क्षेत्रको दायाँवायाँ वाल पेन्टिङ घर, टहरा, व्यापारिक क्षेत्र, सार्वजनिक स्थलमा राख्न स्वीकृति दिइने छैन।
१०	अन्य साना किसिमका प्रचार वोर्डहरू ४ वर्गफिटसम्मका प्रतिमहिना रु ५० मात्र।
११	वियर, मदिरा, चुरोट तथा सुर्तीजन्य पदार्थको विज्ञापनलाई निजी तथा सार्वजनिक स्थलमा राख्न स्वीकृति दिइने छैन।
१२	राजनीतिक, धार्मिक र सामाजिक ब्यानर ३ हप्तासम्म निःशुल्क राख्न दिने।
१३	जनसमुदाय भेला हुने स्थान जस्तै जिल्ला प्रशासन कार्यालय, भन्सार, अदालत, जि.स.स./न.पा. राजस्व कार्यालयअगाडि नपाले तोकेको आकार प्रकारका होर्डिङ बोर्ड राख्नु पर्ने छ।

आज्ञाले :
जीवनप्रसाद आचार्य
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

सुन्दरहरैंचा नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
मोरङ, प्रदेश नं. १, नेपाल
२०७३

सुन्दरहरैंचा राजपत्र

सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाद्वारा प्रकाशित

खण्ड-१, सङ्ख्या-२ सुन्दरहरैंचा राजपत्र, मिति : २०७५/०४/१०

भाग-१

विनियोजन ऐन २०७४

प्रमाणित मिति : २०७४/०७/२७

प्रस्तावना : सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७४।०७५ को सेवा र कार्यहरूका लागि सञ्चित कोषबाट केही रकम खर्च गर्ने अधिकार दिन र सो रकम विनियोजन गर्न वाञ्छनीय भएकाले, नेपालको संविधानको धारा २२९ को उपधारा (२) बमोजिम सुन्दरहरैंचा नगरसभाले यो ऐन बनाएको छ ।

१.**सङ्क्षिप्त नाम र प्रारम्भ :**

(१) यस ऐनको नाम " सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाको विनियोजन ऐन, २०७४" रहेको छ ।

(२) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुने छ ।

२. **आर्थिक वर्ष २०७४।०७५ को निमित्त सञ्चित कोषबाट रकम खर्च गर्ने अधिकार** :

(१) आर्थिक वर्ष २०७४।०७५ को निमित्त नगर कार्यपालिका, वडा समिति, विषयगत शाखाले गर्ने सेवा र कार्यहरूका निमित्त अनुसूची १ मा उल्लिखित चालु खर्च, पुँजीगत खर्च र वित्तीय व्यवस्थाको रकमसमेत गरी जम्मा रकम रु.७३,६९,९२,८९४।०० (अक्षरेपि त्रिहत्तर करोड उनन्सत्तरी लाख बयानब्बे हजार आठ सय चौरानब्बे रुपैयाँ मात्र) मा नबढाई निर्दिष्ट गरिएबमोजिम सञ्चित कोषबाट खर्च गर्न सकिने छ।

३. विनियोजन :

(१) यस ऐनद्वारा सञ्चित कोषबाट खर्च गर्न अधिकार दिइएको रकम आर्थिक वर्ष २०७४।०७५ को निमित्त सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाको नगर कार्यपालिका, वडा समिति र विषयगत शाखाले गर्ने सेवा र कार्यहरूको निमित्त विनियोजन गरिने छ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कार्यपालिका, वडा समिति र विषयगत शाखाले गर्ने सेवा र कार्यहरूको निमित्त विनियोजन गरेको रकममध्ये कुनैमा बचत हुने र कुनैमा अपुग हुने देखिन आएमा नगर कार्यपालिकाले बचत हुने शीर्षकबाट नपुग हुने शीर्षकमा रकम सार्न सक्ने छ। यसरी रकम सार्दा एक शीर्षकबाट सो शीर्षकको जम्मा रकमको २५ प्रतिशतमा नबढ्ने गरी कुनै एक वा एक भन्दा बढी शीर्षकहरूबाट अर्को एक वा एकभन्दा बढी शीर्षकहरूमा रकम सार्न तथा निकासा र खर्च जनाउन सकिने छ। पुँजीगत खर्च र वित्तीय व्यवस्थातर्फ विनियोजित रकम सावाँ भुक्तानी खर्च र ब्याज भुक्तानी खर्च शीर्षकमा बाहेक अन्य चालु खर्च शीर्षकतर्फ सार्न र बित्तीय व्यवस्थाअन्तर्गत सावाँ भुक्तानी

खर्चतर्फ विनियोजित रकम ब्याज भुक्तानी खर्च शीर्षकमा बाहेक अन्यत्र सार्न सकिने छैन ।

तर चालु तथा पुँजीगत खर्च र वित्तीय व्यवस्थाको खर्च वेहोर्न एक स्रोतबाट अर्को स्रोतमा रकम सार्न सकिने छ ।

(३) उपदफा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि एक शीर्षकबाट सो शीर्षकको जम्मा स्वीकृत रकमको २५ प्रतिशतभन्दा बढ्ने गरी कुनै एक वा एकभन्दा बढी शीर्षकहरूमा रकम सार्न परेमा नगरसभाको स्वीकृति लिनुपर्ने छ ।

अनुसूची-१

(दफा २ सँग सम्बन्धित)

नेपालको संविधानको धारा २२९ (२) बमोजिम

क्र.सं.	अनुदान सङ्ख्या	शीर्षकको नाम	चालु खर्च	पुँजीगत खर्च	वित्तीय व्यवस्था	जम्मा
१	२	३	४	५	६	७
१		नगर कार्यपालिका	८९८९४	५४०३७८	१०००	६३१२७२
२		वडा समिति	६२४०	९९४८०		१०५७२०
३		बिषयगत शाखा				
४		ऋणको सावाँ ब्याज भुक्तानी				
५		लगानी (सेयर/ऋण)				

सञ्चित कोषबाट विनियोजन हुने रकम (रु. हजारमा)

आज्ञाले :

जीवनप्रसाद आचार्य

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

सुन्दरहरैँचा राजपत्र

सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाद्वारा प्रकाशित

खण्ड-१, सङ्ख्या-३ सुन्दरहरैँचा राजपत्र, मितिः २०७५/०४/१०

भाग-१

नेपालको संवीधानको धारा ५७(४), २२६(१) र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ को उपदफा (१) बमोजिम सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाको नगरसभाले बनाएको तल लेखिएबमोजिमको ऐन सर्वसाधारणको जानकारीका लागि प्रकाशन गरिएको बेहोरा अनुरोध छ ।

प्रशासकीय कार्यविधि (नियमित गर्ने) ऐन, २०७५

स्वीकृत मिति : २०७५/०२/१३

प्रस्तावना :

नेपालको संविधानको अनुसूची ८ र ९ तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ बमोजिम स्थानीय तहलाई तोकिएको अधिकार क्षेत्रभित्रका विषयमा आवश्यक कानुन बनाई प्रशासकीय कार्यविधि नियमित गर्न वाञ्छनीय

भएकाले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ को उपदफा (१) बमोजिम सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाको नगरसभाले यो ऐन बनाएको छ।

१. **सङ्क्षिप्त नाम, विस्तार र प्रारम्भ :** (१) यो ऐनको नाम "प्रशासकीय कार्यविधि (नियमित गर्ने) ऐन, २०७५" रहेको छ।

(२) यो ऐन सुन्दरहरैंचा नगरपालिका क्षेत्रभित्र तुरुन्त लागु हुने छ।

२. **परिभाषा :** (१) विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,

क) "ऐन" भन्नाले प्रशासकीय कार्यविधि नियमित गर्ने ऐन, २०७५ सम्झनुपर्छ।

ख) "कार्यपालिका" भन्नाले सुन्दरहरैंचा नगरपालिका नगर कार्यपालिका सम्झनुपर्छ।

ग) "नगरपालिका" भन्नाले सुन्दरहरैंचा नगरपालिका सम्झनुपर्छ।

घ) "सभा" भन्नाले सुन्दरहरैंचा नगरसभा सम्झनुपर्छ।

ङ) "संविधान" भन्नाले नेपालको संविधान सम्झनुपर्छ।

३. **नियम बनाउने अधिकार :** (१) नेपालको संविधान तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ बमोजिम नगरपालिकालाई तोकिएको अधिकार क्षेत्रभित्रका विषयमा तोकिएको कार्य जिम्मेवारीपूर्वक निर्वाह गर्न

अपनाउनुपर्ने कार्यविधि नियमित गर्नका निमित्त सुन्दरहरैंचा नगर कार्यपालिकाले आवश्यक नियम बनाउन सक्ने छ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम नियम बनाउँदा सङ्घीय तथा प्रदेश कानुनबमोजिम स्थानीय तहको क्षेत्राधिकारभित्र पर्ने विषयमा मात्र बनाउनुपर्ने छ।

४. **निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड बनाउन सक्ने :** (१) संविधान, ऐन तथा यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियमावलीको अधीनमा रही सुन्दरहरैंचा नगर कार्यपालिकाले आवश्यकताअनुसार निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड बनाई लागु गर्न सक्ने छ।

प्रमाणीकरण गर्ने :

दस्तखत :

नाम : शिवप्रसाद ढकाल

पद : नगरप्रमुख

प्रमाणीकरण मिति :

आज्ञाले :

जीवनप्रसाद आचार्य

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

सुन्दरहरैंचा राजपत्र

सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाद्वारा प्रकाशित

खण्ड-१, सङ्ख्या-४ सुन्दरहरैंचा राजपत्र, मितिः २०७५/०४/१०

भाग-१

नेपालको संवीधानको धारा ५७(४), २२६(१) र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ को उपदफा (१) बमोजिम सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाको नगरसभाले बनाएको तल लेखिएबमोजिमको ऐन सर्वसाधारणको जानकारीका लागि प्रकाशन गरिएको बेहोरा अनुरोध छ ।

न्यायिक समिति (कार्यविधिसम्बन्धी) ऐन, २०७५

स्वीकृत मिति : २०७५/२/१३

प्रस्तावना :

न्यायिक समितिले प्रचलित कानुनबमोजिम उजुरीको कारबाही र किनारा गर्दा अपनाउनुपर्ने कार्यविधि तय गरी स्पष्टता, एकरूपता एवं पारदर्शिता कायम गरी कानुनको शासन तथा न्यायप्रतिको जनविश्वास कायम राखिरहनका लागि प्रचलनमा रहेको सङ्घीय कानुनमा भएदेखि बाहेक थप कानुनी व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकाले,

नेपालको संविधानको धारा २२१ को उपधारा (१) एवं धारा २२६ को उपधारा (१) बमोजिम सुन्दरहरैंचा नगरसभाले यो ऐन बनाएको छ ।

परिच्छेद -१

प्रारम्भिक

१. **सङ्क्षिप्त नाम र प्रारम्भ** : (१) यस ऐनको नाम "सुन्दरहरैंचा नगरपालिका न्यायिक समिति (कार्यविधिसम्बन्धी) ऐन, २०७५" रहेको छ ।

(२) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुने छ ।

२. **परिभाषा** : विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,

(क) "उजुरी" भन्नाले समितिसमक्ष परेको उजुरीबाट सुरु भएको प्रचलित कानुनबमोजिम समितिले कारबाही र किनारा गर्ने उजुरी सम्झनुपर्छ ।

(ख) "खाम्ने" भन्नाले तोकिएको सम्पत्तिको मूल्याङ्कन गरिँदा भ्याउने हद सम्झनुपर्दछ ।

(ग) "चलन चलाइदिने" भन्नाले निर्णयपश्चात् हक-अधिकार प्राप्त भएको व्यक्तिलाई कुनै वस्तु वा सम्पत्ति भोग गर्न दिने कार्य सम्झनुपर्दछ ।

(घ) "जमानत" भन्नाले कुनै व्यक्ति वा सम्पत्तिलाई न्यायिक समितिले चाहेको वखतमा उपस्थित वा हाजिर गराउन लिएको जिम्मा वा उत्तरदायित्व सम्झनुपर्दछ ।

(ङ) "तामेली" भन्नाले न्यायिक समितिको क्षेत्राधिकारभित्रका विवादहरूमा सम्बन्धित पक्षलाई बुझाइने म्याद, सूचना, आदेश, पुर्जी वा जानकारीपत्र रीतपूर्वक बुझाउने कार्य सम्झनुपर्छ ।

(च) "तायदात" भन्नाले सम्पत्तिको विवरण वा गन्ती गरेको सङ्ख्या जनिने बेहोरा वा सम्पत्तिको फाँटवारी वा लगत सम्झनुपर्दछ ।

(छ) "तोकिएको" वा "तोकिएबमोजिम" भन्नाले यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियममा तोकिएबमोजिम सम्झनुपर्छ ।

(ज) "दरपीठ" भन्नाले न्यायिक समितिसमक्ष पेस हुन आएका कुनै कागजपत्रको सम्बन्धमा रीत नपुगे वा कानुनले दर्ता नहुने वा नलाग्ने भएमा त्यसको पछाडिपट्टि सोको कारण र अवस्था जनाई अधिकारप्राप्त अधिकारीले लेखिदिने निर्देशन वा बेहोरा सम्झनुपर्दछ ।

(झ) "नामेसी" भन्नाले कुनै व्यक्तिको नाम, थर र वतनसमेतको विस्तृत विवरण खुलाइएको बेहोरा सम्झनुपर्दछ ।

(ञ) "नालिस" भन्नाले कुनै विवादको विषयमा दफा ८ बमोजिम दिएको उजुरी, निवेदन वा फिराद सम्झनुपर्छ ।

(ट) "निर्णय किताब" भन्नाले समितिले उजुरीमा गरेको निर्णयको अभिलेख राख्नका लागि खडा गरेको उजुरीमा निर्णय गरेको बेहोरा र त्यसको आधार तथा कारणको सङ्क्षिप्त उल्लेख भएको किताब सम्झनुपर्छ ।

(ठ) "पञ्चकृति मोल" भन्नाले पञ्चभलादमीले सम्पत्तिको स्थलगत तथा स्थानीय अवलोकन मूल्याङ्कन गरी विक्री वितरण हुन सक्ने उचित ठहराएर निश्चित गरेको मूल्य सम्झनुपर्दछ ।

(ड) "पेसी" भन्नाले न्यायिक समितिसमक्ष निर्णयार्थ पेस हुने विवादहरूमा पक्षहरूलाई उपस्थित गराई सुनुवाइ गर्ने काम सम्झनुपर्दछ ।

(ढ) "प्रतिवादी/विपक्ष" भन्नाले वादीले जसका उपर उजुरी दर्ता गर्दछ, सो व्यक्ति वा संस्था सम्झनुपर्छ ।

(ण) "वकपत्र" भन्नाले विवाद सम्बन्धमा जानकार भई साक्षीका रूपमा व्यक्त गरेका कुरा लेखिने वा लेखिएको कागज सम्झनुपर्छ ।

(त) "बन्द इजलास" भन्नाले न्यायिक समितिअन्तर्गत निरूपण हुने विवादहरूमध्ये गोप्य प्रकृतिको विवाद भएको र सम्बद्ध पक्षहरूबीच गोपनीयता कायम गर्न आवश्यक देखिएमा सम्बद्ध पक्षहरू मात्र सहभागी हुने गरी प्रबन्ध गरिएको सुनुवाइ कक्ष सम्झनुपर्छ ।

(थ) "वादी/पक्ष" भन्नाले कसैउपर समितिसमक्ष उजुरी दर्ता गर्ने व्यक्ति वा संस्था सम्झनुपर्छ। सो शब्दबाट निवेदन पेस गर्ने निवेदकसमेत सम्झनुपर्छ।

(द) "मुलतबी" भन्नाले न्यायिक समितिअन्तर्गत विचाराधीन मुद्दा अन्य अड्डा-अदालतमा समेत विचाराधीन भइरहेको अवस्थामा न्यायिक समितिले निर्णय गर्दा अन्य विचाराधीन मुद्दामा प्रभावित हुने देखिएमा प्रभाव पार्ने मुद्दाको फैसला नभएसम्म प्रभावित हुने मुद्दा स्थगित गर्ने कार्य सम्झनुपर्छ ।

(ध) "लगापात" भन्नाले घरजग्गा र त्यससँग अन्तर्निहित टहरा, बोट-बिरुवा, खुल्ला जमिन र त्यसमा रहेका सबै खाले संरचना वा चर्चेको जग्गा, छेउछाउ, सेरोफेरो र सम्पूर्ण अवयव सम्झनुपर्दछ ।

(न) "सदरस्याहा" भन्नाले धरौटीमा रहेको रकमको लगत कट्टा गरी आम्दानीमा बाँध्ने कार्य सम्झनुपर्छ ।

(प) "सभा" भन्नाले नगरसभा सम्झनुपर्छ ।

(फ) "समिति" भन्नाले न्यायिक समिति सम्झनुपर्छ र सो शब्दबाट स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ४८ को उपदफा (६) बमोजिमको समितिसमेत सम्झनुपर्छ ।

(ब) "साल बसाली" भन्नाले हरेक वर्षका लागि छुट्टाछुट्टै हुने गरी प्रत्येक वर्षका निमित्त स्थायी रूपमा तय गरिएको सर्त सम्झनुपर्छ ।

(भ) "स्थानीय ऐन" भन्नाले "स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४" सम्झनुपर्छ ।

(म) "संविधान" भन्नाले नेपालको संविधान सम्झनुपर्छ ।

परिच्छेद-२
समितिको अधिकार

३. **उजुरीमा निर्णयसम्बन्धी काम** : समितिमा दर्ता भएका उजुरी वा उजुरीको निर्णय गर्ने वा दर्ता भएको नालिस वा उजुरीको कुनै बेहोराले लगत कट्टा गर्ने अधिकार समितिलाई मात्र हुने छ ।

४. **निर्णयसम्बन्धी बाहेक अन्य काम** : (१) दफा ३ मा उल्लेख भएको वा प्रचलित कानुनले समिति वा समितिको सदस्यले नै गर्ने भन्ने व्यवस्था गरेको वा कार्यको प्रकृतिले समिति वा समितिको सदस्यले नै गर्नुपर्ने स्पष्ट भएबाहेकका अन्य कार्यहरू यस ऐनमा तोकिएको कर्मचारी र त्यसरी नतोकिएकोमा समितिले निर्णय गरी तोकेको वा अधिकार प्रदान गरेको कर्मचारीले गर्नुपर्ने छ ।

(२) तोकिएको शाखा प्रमुख वा तोकिएका अन्य कर्मचारीले यस ऐन र प्रचलित कानुनबमोजिम तोकिएको काम गर्दा समितिको संयोजक वा समितिले तोकेको सदस्यको प्रत्यक्ष निर्देशन, रेखदेख र नियन्त्रणमा रही गर्नुपर्ने छ ।

५. **यस ऐनबमोजिम कार्यविधि अवलम्बन गर्नुपर्ने** : समितिले उजुरी वा उजुरीको कारबाही र किनारा गर्दा प्रचलित र सम्बन्धित सङ्घीय कानुनमा स्पष्ट उल्लेख भएदेखि बाहेक यस ऐनबमोजिमको कार्यविधि अवलम्बन गर्नुपर्ने छ ।

६. **समितिले हेर्ने** : समितिलाई देहायबमोजिमका उजुरीहरूमा कारबाही र किनारा गर्ने अधिकार रहने छ :

(क) स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ४७ अन्तर्गतको उजुरी,

(ख) मेलमिलाप ऐन, २०६८ अनुसार मेलमिलापका लागि नगरपालिकामा प्रेषित उजुरी,

(ग) संविधानको अनुसूची-८ अन्तर्गतको एकल अधिकारअन्तर्गत सभाले बनाएको कानुनबमोजिम निरूपण हुने गरी सिर्जित उजुरी, तथा

(घ) प्रचलित कानुनले नगरपालिकाले हेर्ने भनी तोकेका उजुरीहरू ।

७. **समितिको क्षेत्राधिकार** : समितिले दफा ६ अन्तर्गतका मध्ये देहायबमोजिमका उजुरीहरूमा मात्र क्षेत्राधिकार ग्रहण गर्ने तथा कारबाही किनारा गर्ने छ :

(क) व्यक्तिका हकमा उजुरीका सबै पक्ष नगरपालिकाको भौगोलिक क्षेत्राधिकारभित्र बसोबास गरिरहेको,

(ख) प्रचलित कानुन र संविधानको भाग ११ अन्तर्गतको कुनै अदालत वा न्यायाधीकरण वा निकायको क्षेत्राधिकारभित्र नरहेको,

(ग) नगरपालिकाको क्षेत्राधिकारभित्र परेका कुनै अदालत वा निकायबाट मेलमिलाप वा मिलापत्रका लागि प्रेषित गरिएको,

(घ) अचल सम्पत्ति समावेश रहेको विषयमा सो अचल सम्पत्ति नगरपालिकाको भौगोलिक क्षेत्राधिकारभित्र रहिरहेको, तथा

(ङ) कुनै घटनासँग सम्बन्धित विषयवस्तु रहेकोमा सो घटना नगरपालिकाको भौगोलिक क्षेत्रभित्र घटेको ।

परिच्छेद-३
उजुरी तथा प्रतिवाद दर्ता

८. **विवाद दर्ता गर्ने** : (१) कसैउपर विवाद दर्ता गर्दा वा उजुरी चलाउँदा प्रचलित कानुनबमोजिम हकदैया पुगेको व्यक्तिले समितिको तोकिएको शाखासमक्ष उजुरी दर्ता गर्न सक्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम उजुरी दिँदा यस ऐन तथा प्रचलित कानुनबमोजिम खुलाउनुपर्ने कुरा सबै खुलाई तथा पुऱ्याउने प्रक्रिया सबै पूरा गरी अनुसूची-१ बमोजिमको ढाँचामा दिनुपर्ने छ ।

(३) उपदफा (२) मा लेखिएबाहेक उजुरीमा देहायबमोजिमको बेहोरासमेत खुलाउनुपर्ने छ :

(क) वादीको नाम, थर, वतन र निजको बाबु र आमा तथा थाहा भएसम्म बाजे र बज्यैको नाम,

(ख) प्रतिवादीको नाम, थर र थाहा भएसम्म निजको बाबु र आमाको नाम, थर र स्थान पत्ता लाग्ने गरी स्पष्ट खुलेको वतन,

(ग) नगरपालिकाको नामसहित समितिको नाम,

(घ) उजुरी गर्नुपरेको बेहोरा र सम्पूर्ण विवरण,

(ङ) नगरपालिकाले तोकेअनुसारको दस्तुर बुझाएको रसिद वा निस्सा,

(च) समितिको क्षेत्राधिकारभित्रको उजुरी रहेको बेहोरा र सम्बन्धित कानुन,

(छ) वादीले दाबी गरेको विषय र सोसँग सम्बन्धित प्रमाणहरू,

(ज) हदम्याद लाग्ने भएमा हदम्याद रहेको तथा हकदैया पुगेको सम्बन्धी बेहोरा,

(झ) कुनै सम्पत्तिसँग सम्बन्धित विषय भएकोमा सो सम्पत्ति चल भए रहेको स्थान, अवस्था तथा अचल भए चारकिल्लासहितको सबै विवरण,

(४) प्रचलित कानुनमा कुनै विशेष प्रक्रिया वा ढाँचा वा अन्य केही उल्लेख भएको रहेछ भने सो सन्दर्भमा आवश्यक विवरणसमेत खुलेको हुनुपर्ने छ ।

(५) कुनै किसिमको क्षतिपूर्ति भराउनुपर्ने अथवा बन्डा लगाउनुपर्ने अवस्थाको उजुरीका हकमा त्यस्तो क्षतिपूर्ति वा बन्डा वा चलनका लागि सम्बन्धित अचल सम्पत्तिको विवरण खुलेको हुनुपर्ने छ ।

९. **विवाद दर्ता गरी निस्सा दिने** : (१) उजुरी प्रशासकले दफा ८ बमोजिम प्राप्त उजुरी दर्ता गरी वादीलाई तारेख तोकी अनुसूची-२ बमोजिमको ढाँचामा विवाद दर्ताको निस्सा दिनुपर्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम तारेख दिनुपर्ने अवस्थामा तारेख तोक्दा अनुसूची-३ बमोजिमको ढाँचामा तारेख भरपाई खडा गरी सम्बन्धित पक्षको दस्तखत गराई मिसिल सामेल राख्नुपर्ने छ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम तारेख भरपाईमा तोकिएको तारेख तथा उक्त मितिमा हुने कार्यसमेत उल्लेख गरी सम्बन्धित पक्षलाई अनुसूची-४ बमोजिमको ढाँचामा तारेख पर्चा दिनुपर्ने छ ।

१०. **उजुरी दरपीठ गर्ने** : (१) उजुरी प्रशासकले दफा ८ बमोजिम पेस भएको उजुरीमा प्रक्रिया नपुगेको देखिए पूरा गर्नुपर्ने देहायको प्रक्रिया पूरा गरी अथवा खुलाउनुपर्ने देहायको बेहोरा खुलाई

ल्याउनू भन्ने बेहोरा लेखी पाँच (५) दिनको समय तोकी तथा विवाद दर्ता गर्न नमिल्ने भए सोको कारणसहितको बेहोरा जनाई दरपीठ गरेमा वादीलाई उजुरी फिर्ता दिनुपर्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्रक्रिया नपुगेको भनी दरपीठ गरी फिर्ता गरेको उजुरीमा दरपीठमा उल्लेख भएबमोजिमको प्रक्रिया पूरा गरी पाँच (५) दिनभित्र ल्याएमा दर्ता गरिदिनुपर्ने छ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिमको दरपीठ आदेशउपर चित्त नबुझ्ने पक्षले सो आदेश भएको मितिले तीन (३) दिनभित्र उक्त आदेशका विरूद्धमा समितिसमक्ष निवेदन दिन सक्ने छ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम दिएको निवेदन बेहोरा मनासिब देखिए समितिले उपदफा (१) बमोजिमको दरपीठ बदर गरी विवाद दर्ता गर्न आदेश दिन सक्ने छ ।

(५) उपदफा (४) बमोजिम आदेश भएमा उजुरी प्रशासकले त्यस्तो विवाद दर्ता गरी अरू प्रक्रिया पूरा गर्नुपर्ने छ ।

११. **दर्ता गर्न नहुने** : उजुरी प्रशासकले दफा ८ बमोजिम पेस भएको उजुरीमा देहायबमोजिमको बेहोरा ठिक भए/नभएको जाँच गरी दर्ता गर्न नमिल्ने देखिएमा दफा १० बमोजिमको प्रक्रिया पूरा गरी दरपीठ गर्नुपर्ने छ :

(क) प्रचलित कानुनमा हदम्याद तोकिएकोमा हदम्याद वा म्यादभित्र उजुरी परे/नपरेको,

(ख) प्रचलित कानुनबमोजिम समितिको क्षेत्राधिकारभित्रको उजुरी रहे/नरहेको,

(ग) कानुनबमोजिम लाग्ने दस्तुर दाखिल भए/नभएको,

(घ) कुनै सम्पत्ति वा अधिकारसँग सम्बन्धित विषयमा विवाद निरूपण गर्नुपर्ने विषय उजुरीमा समावेश रहेकोमा त्यस्तो सम्पत्ति वा अधिकार विषयमा उजुरी गर्न वादीको हक स्थापित भएको प्रमाण आवश्यक पर्नेमा सो प्रमाण रहे/ नरहेको,

(ङ) उक्त विषयमा उजुरी गर्ने हकदैया वादीलाई रहे/नरहेको,

(च) लिखतमा पूरा गर्नुपर्ने अन्य रीत पुगे/नपुगेको।

१२. **दोहोरो दर्ता गर्न नहुने** : (१) यस ऐनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि प्रचलित कानुनबमोजिम समिति वा अन्य कुनै अदालत वा निकायमा कुनै पक्षले उजुरी गरी समिति वा उक्त अदालत वा निकायबाट उजुरीमा उल्लेख भएका विषयमा प्रमाण बुझी वा नबुझी विवाद निरूपण भइसकेको विषय रहेको छ भने सो उजुरीमा रहेका पक्ष/विपक्षका बीचमा सोही विषयमा समितिले उजुरी दर्ता गर्न र कारबाही गर्नु हुँदैन।

(२) उपदफा (१) बमोजिम दर्ता गर्न नमिल्ने उजुरी भुलवश दर्ता भएकोमा सो बेहोरा जानकारी भएपछि उजुरी जुनसुकै अवस्थामा रहेको भए पनि समितिले उजुरी खारेज गर्नुपर्ने छ ।

१३. **उजुरीसाथ लिखत प्रमाणको सक्कल पेस गर्नुपर्ने** : उजुरीसाथ पेस गर्नुपर्ने प्रत्येक लिखत प्रमाणको सक्कल र कम्तीमा एक प्रति नक्कल उजुरीसाथै पेस गर्नुपर्ने छ र उजुरी प्रशासकले त्यस्तो लिखतमा कुनै कैफियत जनाउनुपर्ने भए सो जनाई सो प्रमाण सम्बन्धित मिसिलमा राख्नुपर्ने छ ।

१४. **उजुरी तथा प्रतिवाद दर्ता दस्तुर** : (१) प्रचलित कानुनमा विवाद दर्ता दस्तुर तोकिएकोमा सोहीबमोजिम तथा दस्तुर नतोकिएकोमा एक सय रुपैयाँ बुझाउनुपर्ने छ ।

(२) प्रचलित कानुनमा प्रतिवाद दर्ता दस्तुर नलाग्ने भनेकोमा बाहेक एक सय रुपैयाँ प्रतिवाद दर्ता दस्तुर लाग्ने छ ।

१५. **प्रतिवाद पेस गर्नुपर्ने** : (१) प्रतिवादीले दफा २० बमोजिम म्याद वा सूचना प्राप्त भएपछि म्याद वा सूचनामा तोकिएको समयावधिभित्र उजुरी प्रशासकसमक्ष आफैं वा वारेसमार्फत लिखित प्रतिवाद दर्ता गर्नुपर्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्रतिवाद पेस गर्दा प्रतिवादीले भएको प्रमाण तथा कागजातका प्रतिलिपि साथै संलग्न गरी पेस गर्नुपर्ने छ ।

(३) प्रतिवादीले लिखित बेहोरा दिँदा अनुसूची-५ बमोजिमको ढाँचामा दिनुपर्ने छ ।

१६. **प्रतिवाद जाँच गर्ने** : (१) उजुरी प्रशासकले दफा १५ बमोजिम पेस भएको प्रतिवाद जाँच गरी कानुनबमोजिमको रीत पुगेको तथा म्यादभित्र पेस भएको देखिए दर्ता गरी समितिसमक्ष पेस हुने गरी मिसिल सामेल गर्नुपर्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्रतिवाद दर्ता हुने भएमा उजुरी प्रशासकले प्रतिवादीलाई वादी मिलानको तारेख तोक्नुपर्ने छ।

१७. **लिखतमा पूरा गर्नुपर्ने सामान्य रीत** : (१) प्रचलित कानुन तथा यस ऐनमा अन्यत्र लेखिएबाहेक समितिसमक्ष दर्ता गर्न ल्याइएका उजुरी तथा प्रतिवादमा देहायबमोजिमको रीतसमेत पूरा गर्नुपर्ने छ :

(क) A-4 साइजको नेपाली कागजमा बायाँतर्फ पाँच सेन्टिमिटर, पहिलो पृष्ठमा शिरतर्फ दस सेन्टिमिटर र त्यसपछिको पृष्ठमा पाँच सेन्टिमिटर छोडेको तथा प्रत्येक पृष्ठमा बत्तीस हरफमा नबढाई कागजको एकातर्फ मात्र लेखिएको ,

(ख) लिखत दर्ता गर्न ल्याउने प्रत्येक व्यक्तिले लिखतको प्रत्येक पृष्ठको शिर र पुछारमा छोटकरी दस्तखत गरी अन्तिम पृष्ठको अन्त्यमा लेखात्मक तथा ल्याप्चे सहीछाप गरेको,

(ग) कुनै कानुनव्यवसायीले लिखत तयार गरेको भए निजले पहिलो पृष्ठको बायाँतर्फ निजको कानुनव्यवसायी दर्ता प्रमाणपत्र नम्बर, नाम र कानुनव्यवसायीको किसिम खुलाई दस्तखत गरेको,

(घ) लिखतको अन्तिम प्रकरणमा यस लिखतमा लेखिएको बेहोरा ठिक साँचो हो, झुट्टा ठहरे कानुनबमोजिम सहुँला/बुझाउँला भन्ने उल्लेख गरी सोमुनि लिखत दर्ता गर्न ल्याएको वर्ष, महिना र गते तथा वार खुलाई लिखत दर्ता गर्न ल्याउने व्यक्तिले दस्तखत गरेको ।

तर बेहोरा पुऱ्याई पेस भएको लिखत लिनलाइ यो उपदफाले बाधा पारेको मानिने छैन ।

(२) लिखतमा विषयहरू क्रमवद्ध रूपमा प्रकरण प्रकरण छुट्टयाई संयमित र मर्यादित भाषामा लेखिएको हुनुपर्ने छ ।

(३) लिखतमा पेटबोलीमा परेको स्थानको पहिचान हुने स्पष्ट विवरण र व्यक्तिको नाम, थर, ठेगाना तथा अन्य विवरण स्पष्ट खुलेको हुनुपर्ने छ ।

(४) लिखत दर्ता गर्न ल्याउने वा समितिमा कुनै कागज गर्न आउनेले निजको नाम, थर र वतन खुलेको नागरिकता वा अन्य कुनै प्रमाण पेस गर्नुपर्ने छ ।

१८. **नक्कल पेस गर्नुपर्ने** : उजुरी वा प्रतिवाद दर्ता गर्न ल्याउनेले विपक्षीका लागि उजुरी तथा प्रतिवादको नक्कल तथा संलग्न लिखत प्रमाणहरूको नक्कल साथै पेस गर्नुपर्ने छ ।

१९. **उजुरी वा प्रतिवाद संशोधन** : (१) लिखत दर्ता गर्न ल्याउने पक्षले समितिमा दर्ता भइसकेको लिखतमा लेखाइ वा टाइप वा मुद्रणको सामान्य त्रुटि सच्याउन निवेदन दिन सक्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको निवेदनमा मागबमोजिम सच्याउँदा दाबी तथा प्रतिवादमा गरिएको माग वा दाबीमा मूलभूत पक्षमा फरक नपर्ने र निकै सामान्य प्रकारको संशोधन माग गरेको देखेमा उजुरी प्रशासकले सोबमोजिम सच्याउन दिन सक्ने छ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम संशोधन भएमा सोको जानकारी उजुरीको अर्को पक्षलाई दिनुपर्ने छ।

परिच्छेद - ४

म्याद तामेली तथा तारेख

२०. **म्याद सूचना तामेल गर्ने** : (१) उजुरी प्रशासकले दफा ९ बमोजिम विवाद दर्ता भएपछि बढीमा दुई (२) दिनभित्र प्रतिवादीका नाममा प्रचलित कानुनमा म्याद तोकिएको भए सोहीबमोजिम र नतोकिएको भए पन्ध्र (१५) दिनको म्याद दिई सम्बन्धित वडा कार्यालयमार्फत उक्त म्याद वा सूचना तामेल गर्न सक्ने छ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम म्याद वा सूचना तामेल गर्दा दफा ९ बमोजिमको उजुरी तथा उक्त उजुरीसाथ पेस भएको प्रमाणकागजको प्रतिलिपिसमेत संलग्न गरी पठाउनुपर्ने छ ।

(३) उपदफा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि एकभन्दा बढी प्रतिवादीलाई म्याद दिनुपर्दा प्रमाणकागजको नक्कल कुनै एक जना मूल प्रतिवादीलाई पठाई बाँकीको म्यादमा प्रमाणकागजको नक्कल फलानाको म्यादसाथ पठाइएको छ भन्ने बेहोरा लेखिपठाउनुपर्ने छ ।

(४) उपदफा (१) बमोजिम प्राप्त भएको म्याद वडा कार्यालयले बढीमा तीन (३) दिनभित्र तामेल गरी तामेलीको बेहोरा खुलाई समितिमा पठाउनुपर्ने छ ।

(५) उपदफा (१) बमोजिम म्याद तामेल हुन नसकेमा देहायबमोजिमको विद्युतीय माध्यम वा पत्रिकामा सूचना प्रकाशन गरेर म्याद तामेल गर्नुपर्ने छ :

(क) म्याद तामेल गरिनुपर्ने व्यक्तिको कुनै फ्याक्स वा ई-मेल वा अन्य कुनै अभिलेख हुन सक्ने विद्युतीय माध्यमको ठेगाना भए सो माध्यमबाट,

(ख) प्रतिवादीले म्याद तामेली भएको जानकारी पाउन सक्ने मनासिब आधार छ भन्ने देखिएमा समितिको निर्णयबाट कुनै स्थानीय दैनिक पत्रिकामा सूचना प्रकाशन गरेर, वा स्थानीय एफ.एम. रेडियो वा स्थानीय टेलिभिजनबाट सूचना प्रसारण गरेर, वा

(ग) अन्य कुनै सरकारी निकायबाट म्याद तामेल गराउँदा म्याद तामेल हुन सक्ने मनासिब कारण देखिएमा समितिको आदेशबाट त्यस्तो सरकारी निकायमार्फत ।

(६) यस ऐनबमोजिम म्याद जारी गर्नुपर्दा अनुसूची-६ बमोजिमको ढाँचामा जारी गर्नुपर्ने छ ।

२१. **रोहबरमा राख्नुपर्ने** : यस ऐनबमोजिम वडा कार्यालयमार्फत तामेल गरिएको म्यादमा सम्बन्धित वडाको अध्यक्ष वा सदस्यलाई रोहबरमा राख्नुपर्ने छ ।

२२. **रीत/बेरीत जाँच गर्ने** : (१) उजुरी प्रशासकले म्याद तामेलीको प्रतिवेदन प्राप्त भएपछि रीतपूर्वकको तामेल भएको छ वा छैन जाँच गरी आवश्यक भए सम्बन्धित वडा सचिवको प्रतिवेदनसमेत लिई रीतपूर्वकको देखिए मिसिल सामेल राखी तथा बेरीतको देखिए बदर गरी पुनः म्याद तामेल गर्न लगाई तामेली प्रति मिसिल सामेल राख्नुपर्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम जाँच गर्दा सम्बन्धित कर्मचारीले बदनियत राखी कार्य गरेको देखिए उजुरी प्रशासकले सो बेहोरा खुलाई समितिसमक्ष प्रतिवेदन पेस गर्नुपर्ने छ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिमको प्रतिवेदनको बेहोरा उपयुक्त देखिए समितिले सम्बन्धित कर्मचारीउपर कारबाहीका लागि कार्यपालिकासमक्ष लेखिपठाउन सक्ने छ ।

२३. **तारेखमा राख्नुपर्ने** : (१) उजुरी प्रशासकले दफा ९ बमोजिम विवाद दर्ता गरेपछि उजुरीकर्तालाई र दफा १६ बमोजिम प्रतिवाद दर्ता गरेपछि प्रतिवादीलाई तारेख तोकी तारेखमा राख्नुपर्ने छ ।

(२) उजुरीका पक्षहरूलाई तारेख तोक्दा तारेख तोकिएको दिन गरिने कामको बेहोरा तारेख भरपाई तथा तारेख पर्चामा खुलाई उजुरीका सबै पक्षलाई एकै मिलानको मिति तथा समय उल्लेख गरी एकै मिलानको तारेख तोक्नुपर्ने छ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम तारेख तोकिएको समयमा कुनै पक्ष हाजिर नभए पनि तोकिएको कार्य सम्पन्न गरी अर्को तारेख तोक्नुपर्ने भएमा हाजिर भएको पक्षलाई तारेख तोकी समयमा हाजिर नभई पछि हाजिर हुने पक्षलाई अघि हाजिर भई तारेख लाने पक्षसँग एकै मिलान हुने गरी तारेख तोक्नुपर्ने छ

(४) यस दफाबमोजिम तोकिएको तारेखमा उपस्थित भएका पक्षहरूलाई साथै राखी समितिले उजुरीको कारबाही गर्नुपर्छ ।

(५) उपदफा (४) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि तोकिएको तारेखमा कुनै पक्ष उपस्थित नभए पनि समितिले विवादको विषयमा कारबाही गर्न बाधा पर्ने छैन ।

२४. **समितिको निर्णयबमोजिम हुने** : समितिले म्याद तामेली सम्बन्धमा प्रचलित कानुन तथा यस ऐनमा लेखिएदेखि बाहेकका विषयमा आवश्यक प्रक्रिया निर्धारण गर्न सक्ने छ ।

परिच्छेद-५

सुनुवाइ तथा प्रमाण बुझ्ने सम्बन्धमा

२५. **प्रारम्भिक सुनुवाइः** (१) मेलमिलापबाट विवाद निरूपण हुन नसकी समितिमा आएका विवाद/प्रतिवाद दर्ता वा बयान वा सोसरहको कुनै कार्य भएपछि सुनुवाइका लागि पेस भएको विवादमा उपलब्ध

प्रमाणका आधारमा तत्काल निर्णय गर्न सकिने भएमा समितिले विवाद पेस भएको पहिलो सुनुवाइमा नै निर्णय गर्न सक्ने छ ।

(२) समितिसमक्ष पेस भएको विवादमा उपदफा (१) बमोजिम तत्काल निर्णय गर्न सकिने नदेखिएमा समितिले देहायबमोजिमको आदेश गर्न सक्ने छ :

(क) विवादमा मुख नमिलेको कुरामा यकिन गर्न प्रमाण बुझ्ने वा अन्य कुनै कार्य गर्ने,

(ख) विवादमा बुझ्नुपर्ने प्रमाण यकिन गरी पक्षबाट पेस गर्न लगाउने वा सम्बन्धित निकायबाट माग गर्ने आदेश गर्ने,

(ग) मेलमिलापका सम्बन्धमा विवादका पक्षहरूसँग छलफल गर्ने, तथा

(घ) विवादको पक्ष उपस्थित भएमा सुनुवाइका लागि तारेख तथा पेसीको समय तालिका निर्धारण गर्ने ।

(३) उपदफा (१) र (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि समितिले स्थानीय ऐनको दफा ४७ को उपदफा (२) बमोजिमको उजुरीमा मेलमिलापका लागि पठाउने आदेश गर्नुपर्ने छ ।

२६. **प्रमाण दाखिल गर्ने** : वादी वा प्रतिवादीले कुनै नयाँ प्रमाण पेस गर्न अनुमति माग गरी निवेदन पेस गरेमा उजुरी प्रशासकले सोही दिन लिन सक्ने छ।

२७. **लिखत जाँच गर्ने** : (१) समितिले उजुरीमा पेस भएको कुनै लिखतको सत्यता परीक्षण गर्न रेखा वा हस्ताक्षर विशेषज्ञलाई जाँच गराउन जरुरी देखेमा सो लिखतलाई असत्य भन्ने पक्षबाट परीक्षण दस्तुर

दाखिल गर्न लगाई रेखा वा हस्ताक्षर विशेषज्ञबाट लिखत जाँच गराउन सक्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम जाँच गर्दा मनासिबमाफिकको समय तोकी आदेश गर्नुपर्ने छ र समयभित्र जाँच सम्पन्न हुनका लागि यथासम्भव व्यवस्था गर्नुपर्ने छ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम जाँच गर्दा लिखत असत्य ठहरिएमा लिखत सत्य रहेको भन्ने पक्षबाट लागेको दस्तुर असुल गरी उपदफा (१) बमोजिम दस्तुर दाखिल गर्ने पक्षलाई भराइदिनुपर्ने छ।

२८. **साक्षी बुझ्ने** : (१) समितिबाट साक्षी बुझ्ने आदेश गर्दा साक्षी बुझ्ने दिन तोकी आदेश गर्नुपर्ने छ। साक्षी राख्दा बढीमा ५ जना राख्नुपर्ने छ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम आदेश भएपछि उजुरी प्रशासकले उजुरीको पक्षलाई आदेशमा उल्लेख भएको मितिमा साक्षी बुझ्ने तारेख तोक्नुपर्ने छ ।

(३) साक्षी बुझ्ने तारेख तोकिएको दिनमा आफ्नो साक्षी समितिसमक्ष उपस्थित गराउनु सम्बन्धित पक्षको दायित्व हुने छ।

२९. **समितिका तर्फबाट बकपत्र गराउने** : (१) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि नाबालक वा अशक्त वा वृद्धवृद्धा पक्ष रहेको उजुरीमा साक्षी बकपत्रका लागि तोकिएको तारेखको दिन उपस्थित नभएको वा उपस्थित नगराइएको साक्षीलाई समितिले म्याद तोकी समितिका तर्फबाट झिकाई बकपत्र गराउन सक्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम साक्षी झिकाउँदा बकपत्र हुने तारेख तोकी म्याद जारी गर्नुपर्ने छ र उजुरीका पक्षहरूलाई समेत सोही मिलानको तारेख तोक्नुपर्ने छ ।

३०. **साक्षी बकपत्र गराउने** : (१) उजुरी प्रशासकले साक्षी बकपत्रका लागि तोकिएको दिन पक्षहरूसँग निजहरूले उपस्थित गराउन ल्याएका साक्षीको नामावली लिई समितिसमक्ष पेस गर्नुपर्ने छ ।

(२) साक्षी बकपत्रका लागि तोकिएको तारेखको दिन उजुरीका सबै पक्षले साक्षी उपस्थित गराउन ल्याएको भए कार्यालय खुल्नासाथ तथा कुनै पक्षले साक्षी उपस्थित गराउन नल्याएको भए दिनको बाह्र बजेपछि समितिले उपलब्ध भएसम्मका साक्षीको बकपत्र गराउनुपर्ने छ ।

३१. **बन्देज गर्न सक्ने** : (१) साक्षीको बकपत्र गराउँदा उजुरीको विषयवस्तुभन्दा फरक प्रकारको तथा साक्षी वा उजुरीको पक्षलाई अपमानित गर्ने वा झिँज्याउने वा अनुचित प्रकारको प्रश्न सोधिएमा समितिले त्यस्तो प्रश्न सोध्नबाट पक्षलाई बन्देज गर्न सक्ने छ ।

(२) नाबालक वा वृद्ध वा अशक्त वा बिरामीले साक्षी बक्नुपर्ने भई त्यस्तो उजुरीमा कुनै पक्षको उपस्थिति वा अन्य कुनै मनासिब कारणले साक्षीलाई बकपत्र गर्न अनुचित दबाव परेको वा पर्ने प्रबल सम्भावना रहेको छ भन्ने समितिलाई लागेमा समितिले त्यस्तो पक्षको प्रत्यक्ष उपस्थितिलाई बन्देज गरी निजले साक्षीले नदेख्ने गरी मात्र उपस्थित हुन आदेश गर्न सक्ने छ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम आदेश गरेमा साक्षीले नदेख्ने गरी पक्ष उपस्थित हुने व्यवस्था मिलाउने दायित्व समितिको हुने छ ।

(४) उपदफा (१) वा (२) बमोजिम गर्दा समितिले उजुरीसँग सम्बन्धित आवश्यक प्रश्न तयार गरी समितिका तर्फबाट बकपत्र गराउन सक्ने छ ।

३२. **पेसी सूची प्रकाशन गर्नुपर्ने** : (१) उजुरी प्रशासकले प्रत्येक हप्ता शुक्रवार आगामी हप्ताका लागि पेसी तोकिएका विवादहरूको साप्ताहिक पेसी सूची तथा तोकिएको दिन उक्त दिनका लागि पेसी तोकिएका विवादहरूको पेसी सूची प्रकाशन गर्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको सूची संयोजकले र निजको अनुपस्थितिमा निजले जिम्मेवारी तोकेको समितिको सदस्यले प्रमाणित गर्नुपर्ने छ ।

३३. **दैनिक पेसी सूची** : (१) उजुरी प्रशासकले दफा ३२ बमोजिमको साप्ताहिक पेसी सूचीमा चढेका विवादहरूको तोकिएका दिनको पेसी सूची तयार गरी एक प्रति सूचना पाटीमा टाँस्न लगाउनुपर्ने छ तथा एक प्रति समितिका सदस्यहरूलाई उपलब्ध गराउनुपर्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको सूचीमा विवादहरू उल्लेख गर्दा विवाद दर्ताका आधारमा देहायका क्रममा तयार गरी प्रकाशन गराउनुपर्ने छ :

(क) नाबालक पक्ष भएको विवाद,

(ख) शारीरिक अशक्तता वा अपाङ्गता भएको व्यक्ति पक्ष भएको विवाद,

(ग) सत्तरी वर्ष उमेर पूरा भएको वृद्ध वा वृद्धा पक्ष भएको विवाद, तथा

(घ) विवाद दर्ताको क्रमानुसार पहिले दर्ता भएको विवाद ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम पेसी सूची तयार गर्दा मुलतवीबाट जागेका तथा सर्वोच्च अदालत, उच्च अदालत तथा जिल्ला अदालतबाट पुनः इन्साफका लागि प्राप्त भई दर्ता भएको विवादका हकमा सुरुमा समितिमा दर्ता भएको मितिलाई नै दर्ता मिति मानी क्रम निर्धारण गर्नुपर्ने छ ।

(४) उपदफा (१) वा (२) मा रहेको क्रमानुसार नै समितिले विवादको सुनुवाइ र कारबाही तथा किनारा गर्नुपर्ने छ ।

३४. **उजुरी प्रशासकको जिम्मेवारी हुने** : पेसी सूचीमा चढेका विवादहरू कार्यालय खुलेको एक घण्टाभित्र समितिसमक्ष सुनुवाइका लागि पेस गर्ने तथा उक्त दिनको तोकिएको कार्य सकिएपछि समितिबाट फिर्ता बुझिलिई सुरक्षित राख्ने जिम्मेवारी उजुरी प्रशासकको हुने छ ।

३५. **प्रमाण सुनाउन सक्ने** : समितिले दफा २५ बमोजिम तोकिएको तारेखको दिन उपस्थित सबै पक्षलाई अर्को पक्षले पेस गरेको प्रमाण एवम् कागजात देखाई पढी, बाची, सुनाई सोबारेमा अर्को पक्षको कुनै कथन रहेको भए लिखित बयान गराई मिसिल सामेल गराउन सक्ने छ ।

३६. **विवादको सुनुवाइ गर्ने** : (१) समितिले दुवै पक्षको कुरा सुनी निजहरूका विवादको सुनुवाइ तथा निर्णय गर्नुपर्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको सुनुवाइ तथा निर्णय गर्दा पक्षहरूको रोहबरमा गर्नुपर्ने छ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम विवादको सुनुवाइ गर्दा इजलास कायम गरी सुनुवाइ गर्न मनासिब देखिएमा सोहीअनुसार गर्न सकिने छ ।

तर दुवै पक्षको भनाइ तथा जिकिर सुन्नलाई उपदफा ३ अनुसारको इजलास कायम गर्न बाधा हुने छैन ।

३७. **बन्द इजलासको गठन गर्न सक्ने** : (१) समितिले महिला तथा बालबालिका समावेश रहेको तथा आवश्यक देखेका अन्य विवादको सुनुवाइका लागि बन्द इजलास कायम गरी सुनुवाइ गर्न सक्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको बन्द इजलासमा विवादका पक्ष तथा अन्य सरोकारवालाबाहेक अन्य व्यक्तिलाई इजलासमा प्रवेश गर्न नपाउने गरी बन्द इजलासको गठन गर्नुपर्ने छ ।

(३) बन्द इजलासबाट हेरिने विवादको कामकारबाही, पीडितको नाम, थर र ठेगानालगायतका विषय गोप्य राख्नुपर्ने छ ।

३८. **बन्द इजलाससम्बन्धी अन्य व्यवस्था** : (१) बन्द इजलासबाट हेरिएका विवादहरूको कागजातको प्रतिलिपि वादी, प्रतिवादी र निजको हितमा असर परेको कुनै सरोकारवालाबाहेक अरू कसैलाई उपलब्ध गराउनु हुँदैन ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको विवादको तथ्य खुलाई कुनै समाचार कुनै पत्रपत्रिकामा सम्प्रेषण हुन दिनु हुँदैन ।

(३) उपदफा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि समितिले पक्षको गोपनीयता तथा हितमा प्रतिकूल प्रभाव नपर्ने गरी समाचार सम्प्रेषण गर्न भने कुनै बाधा पर्ने छैन ।

३९. **थप प्रमाण बुझ्ने** : विवादको सुनुवाइका क्रममा विवादको कुनै पक्षको अनुरोधमा वा विवाद सुनुवाइको क्रममा समिति आफैंले थप प्रमाण बुझ्नुपर्ने देखेमा उजुरीका पक्षहरूलाई थप प्रमाण पेस गर्न पेस गर्ने तारेख तोकी आदेश गर्न सक्ने छ ।

४०. **स्वार्थ बाझिएको विवाद हेर्न नहुने** : (१) समितिका सदस्यले देहायका विवादको कारबाही र किनारामा संलग्न हुनु हुँदैन :

(क) आफ्नो वा नजिकका नातेदारको हक, हित वा सरोकार रहेको विवाद,

स्पष्टीकरण : यस उपदफाको प्रयोजनका लागि "नजिकको नातेदार" भन्नाले अपुताली पर्दा कानुनबमोजिम अपुताली प्राप्त गर्न सक्ने प्राथमिकता क्रममा रहेको व्यक्ति, मामा, माइजू, सानीआमा, ठूलीआमा, सानोबाबु, ठूलोबाबु, पति वा पत्नीतर्फका सासू, ससुरा, फुपू, फुपाजु, साला, जेठान, साली, दिदी, बहिनी, भिनाजु, बहिनीजुवाइँ, भान्जा, भान्जी, भान्जीजुवाइँ, भान्जीबुहारी तथा त्यस्तो नाताका व्यक्तिको एकासगोलमा रहेका परिवारको सदस्य सम्झनुपर्छ ।

(ख) निजले अन्य कुनै हैसियतमा गरेको कुनै कार्य वा निज संलग्न रहेको कुनै विषय समावेश रहेको कुनै विवाद,

(ग) कुनै विषयमा निजले विवाद चल्ने वा नचल्ने विषयको छलफलमा सहभागी भई कुनै राय दिएको भए सो विषय समावेश रहेको विवाद, वा

(घ) अन्य कुनै कारणले आधारभूत रूपमा निज र निजका एकाघर संगोलको परिवारका सदस्यको कुनै स्वार्थ बाझिएको विवाद ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको कुनै अवस्था देखिएमा जुन सदस्यको त्यस्तो अवस्था पर्छ उक्त सदस्यले विवाद हेर्न नहुने कारण खुलाई आदेश गर्नुपर्ने छ ।

(३) उपदफा (१) को प्रतिकूल हुने गरी कुनै सदस्यले कुनै विवादको कारबाही र किनारामा सहभागी हुन लागेमा विवादको

कुनै पक्षले आवश्यक प्रमाणसहित विवादको कारबाही किनारा नगर्न निवेदन दिन सक्ने छ र सो सम्बन्धमा कामकारबाही स्थानीय ऐनको दफा ४८(५) अनुसार हुने छ ।

(४) उपदफा (३) अनुसार विवाद निरूपण हुन नसक्ने अवस्थामा स्थानीय ऐनको दफा ४८(६) र (७) को व्यवस्थाअनुसारको सभाले तोकेको समितिले कामकारबाही र किनारा गर्ने छ ।

(५) उपदफा (४) बमोजिम गर्दा सभाले विवादका पक्षहरूलाई सोही उपदफाबमोजिम गठित समितिबाट विवादको कारबाही किनारा हुने कुराको जानकारी गराई उक्त समितिसमक्ष उपस्थित हुन पठाउनुपर्ने छ ।

परिच्छेद - ६
निर्णय र अन्य आदेश

४१. **निर्णय गर्नुपर्ने** : (१) समितिले सुनुवाइका लागि पेस भएको विवाद हेर्दा कुनै प्रमाण बुझ्नुपर्ने बाँकी नरही विवाद किनारा गर्ने अवस्था रहेको देखिएमा सोही पेसीमा विवादमा निर्णय गर्नुपर्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम निर्णय गरेपछि निर्णयको बेहोरा निर्णय किताबमा लेखी समितिमा उपस्थित सदस्यहरू सबैले दस्तखत गर्नुपर्ने छ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम गरिएको निर्णयको दफा ४२ र अन्य प्रचलित कानुनबमोजिम खुलाउनुपर्ने विवरण खुलेको पूर्ण पाठ निर्णय भएको मितिले बढीमा सात (७) दिनभित्र तयार गरी मिसिल सामेल राख्नुपर्ने छ।

(४) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि समयाभाव अथवा अन्य कुनै मनासिब कारणले गर्दा सोही दिन विवाद निर्णय गर्न नसक्ने भएमा आगामी हप्ताको कुनै दिनका लागि अर्को पेसी तारेख तोक्नुपर्ने छ।

४२. **निर्णयमा खुलाउनुपर्ने** : (१) समितिले दफा ४१ बमोजिम गरेको निर्णयको पूर्ण पाठमा यस दफाबमोजिमका कुराहरू खुलाई अनुसूची-७ बमोजिमको ढाँचामा तयार गर्नुपर्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम पूर्ण पाठ तयार गर्दा वादी तथा प्रतिवादीको जिकिर, निर्णय गर्नुपर्ने देखिएको विषय, दुवै पक्षबाट पेस भएको प्रमाणका कुराहरूसमेतको विषय खुलाउनुपर्ने छ ।

(३) उपदफा (२) मा उल्लेख भएबाहेक पूर्ण पाठमा देहायका कुराहरूसमेत खुलाउनुपर्ने छ :

(क) तथ्यको बेहोरा,

(ख) विवादको कुनै पक्षले कानुनव्यवसायी राखेको भएमा निजले पेस गरेको बहस नोट तथा बहसमा उठाइएका मूल विषयहरू,

(ग) निर्णय गर्नका लागि आधार लिइएको प्रमाणका साथै दुवै पक्षबाट पेस भएको प्रमाण तथा त्यसको विश्लेषण,

(घ) निर्णय कार्यान्वयन गर्नका लागि गर्नुपर्ने विषयहरूको सिलसिलेवार उल्लेखनसहितको तपसिल खण्ड, तथा

(ङ) निर्णयउपर पुनरावेदन लाग्ने भएमा पुनरावेदन लाग्ने जिल्ला अदालतको नाम र के कति दिनभित्र पुनरावेदन गर्नुपर्ने हो सोसमेत ।

(४) उपदफा (२) तथा (३) मा उल्लेख भएबाहेक देहायका कुराहरूसमेत निर्णयमा खुलाउन सकिने छ :

(क) साक्षी वा सर्जमिनको बकपत्रको सारांश,

(ख) कुनै नजिरको व्याख्या वा अवलम्बन गरेको भए सो नजिरको विवरण र विवादमा उक्त नजिरको सिद्धान्त के कुन आधारमा लागु भएको हो अथवा लागु नभएको हो भन्ने कारणसहितको विश्लेषण,

(ग) निर्णयबाट कसैलाई कुनै कुरा दिनु/भराउनुपर्ने भएको भए कसलाई के कति भराइदिनुपर्ने हो सोको विवरण, तथा

(घ) विवादका क्रममा कुनै मालसामान वा प्रमाणका रूपमा केही वस्तु समितिसमक्ष पेस भएका भए सो मालसामान वा वस्तुका हकमा के गर्ने हो भन्ने विषय ।

४३. **प्रारम्भिक सुनुवाइमा निर्णय हुन सक्ने** : (१) समितिले पहिलो सुनुवाइका लागि पेस भएको अवस्थामा नै विवादमा थप प्रमाण बुझिरहनुपर्ने अवस्था नरहेको देखेमा अथवा हदम्याद वा हकदैया वा समितिको क्षेत्राधिकार नरहेको कारणले विवाद निर्णय गर्न नमिल्ने देखेमा पहिलो सुनुवाइमा नै निर्णय गर्न सक्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको निर्णय क्षेत्राधिकारको अभाव रहेका कारणले भएको अवस्थामा क्षेत्राधिकार ग्रहण गर्ने अदालत वा स्थानीय तह वा अन्य निकायमा उजुरी गर्न जानू भनी सम्बन्धित पक्षलाई जानकारी दिनुपर्ने छ ।

४४. **निर्णय संशोधन** : (१) समितिसमक्ष विवादको पक्ष वा कुनै सरोकारवालाले विवादको निर्णयमा भएको कुनै लेखाइको त्रुटि

संशोधन गरिपाउन जिकिर लिई निर्णयको जानकारी भएको पैंतीस (३५) दिनभित्र निवेदन दिन सक्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको निवेदन परी समितिले हेर्दा सामान्य त्रुटि भएको र संशोधनबाट निर्णयको मूल आशयमा कुनै हेरफेर नहुने देखेमा छुट्टै पर्चा खडा गरी निवेदनबमोजिम निर्णय संशोधन गर्ने आदेश दिन सक्ने छ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिमको आदेश मूल निर्णयको अभिन्न अङ्गका रूपमा लिइनेछ।

४५. **निर्णयमा हेरफेर गर्न नहुने** : (१) समितिका सदस्य अथवा अरू कसैले पनि समितिका सदस्यहरूको दस्तखत भइसकेपछि निर्णयमा कुनै प्रकारको थपघट वा केरमेट गर्नु हुँदैन ।

(२) कसैले उपदफा (१) बमोजिमको कसुर गर्ने कर्मचारीलाई आवश्यक कारबाहीका लागि सम्बन्धित निकायमा लेखिपठाउनुपर्ने छ ।

४६. **निर्णय भएपछि गर्नुपर्ने कारबाही** : (१) उजुरी प्रशासकले समितिबाट निर्णय भएपश्चात् निर्णय किताबमा समितिका सदस्यहरू सबैको दस्तखत भएको यकिन गरी निर्णय किताब र मिसिल जिम्मा लिनुपर्नेछ।

(२) यस ऐनबमोजिम निर्णयको पूर्ण पाठ तयार भएपछि सबै सदस्यको दस्तखत भइसकेपछि उजुरी प्रशासकले निर्णयको कार्यान्यवयन गर्नका लागि तत्काल गर्नुपर्ने केही कार्य भए सो सम्पन्न गरी मिसिल अभिलेखका लागि पठाउनुपर्ने छ ।

४७. **निर्णय गर्नुपर्ने अवधि** : (१) समितिले प्रतिवाद दाखिल भएको वा बयान गर्नुपर्नेमा प्रतिवादीको बयान भएको मितिले तथा प्रतिवाद

दाखिल नभएको वा बयान नभएकोमा सो हुनुपर्ने म्याद भुक्तान भएको मितिले नब्बे (९०) दिनभित्र विवादको अन्तिम निर्णय गर्नुपर्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको समयावधि गणना गर्दा मेलमिलापका लागि पठाइएको विवादको हकमा मेलमिलापको प्रक्रियामा लागेको समय कटाई अवधि गणना गर्नुपर्ने छ ।

(३) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि विवादमा बुझ्नुपर्ने प्रमाण तथा पूरा गर्नुपर्ने प्रक्रिया बाँकी नरही विवाद निर्णय गर्न अङ्ग पुगिसकेको भए सो पुगेको पन्ध्र (१५) दिनभित्र अन्तिम निर्णय गर्नुपर्ने छ ।

४८. अन्तरिम संरक्षणात्मक आदेश जारी गर्न सकिने :

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनको दफा ४९ को उपदफा (८) को खण्ड तत्काल अन्तरिम सम्म उल्लिखित विषयमा (ङ) देखि (क) संरक्षणात्मक आदेस जारी गर्नसकिने छ। यस्तो आदेश जारी गर्दा निवेदकले पेस गरेको कागजात, निजको अवस्था र वस्तुगत परिस्थितिको प्रारम्भिक छानबिन गरी तत्काल आदेश नगरे निवेदकलाई पर्न सक्ने नकारात्मक प्रभावको मूल्याङ्कन गर्नुपर्दछ । न्यायिक समितिले जारी गर्ने अन्तरिम संरक्षणात्मक आदेश अनुसूची ८ मा उल्लेख गरेबमोजिम हुने छ ।

परिच्छेद-७
समितिको सचिवालय

४९. **समितिको सचिवालय** : (१)समितिको कार्यसम्पादनलाई सहजीकरण गर्न एक सचिवालय रहनेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको सचिवालयमा कार्यपालिकाले आवश्यकताअनुसार उजुरी प्रशासक, अभिलेख प्रशासक तथा अन्य कर्मचारीहरूको व्यवस्था गर्न सक्ने छ। सचिवालयको कार्यसम्पादनलाई व्यवस्थित गर्न सचिवालयअन्तर्गत उजुरी शाखा/फाँट तथा अभिलेख शाखा/फाँट रहन सक्ने छ ।

५०. **उजुरी प्रशासकको काम, कर्तव्य र अधिकारः** यस ऐनमा अन्यत्र उल्लेख भएदेखिबाहेक उजुरी प्रशासकको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुने छ :

(क) पेस भएका उजुरी, प्रतिवाद र अन्य लिखतहरू जाँच गरी रीत पुगेको भए कानुनबमोजिम लाग्ने दस्तुर लिई दर्ता गर्ने र दर्ता गर्न नमिल्ने भए कारण जनाई दरपीठ गर्ने,

(ख) विवादमा प्रमाणका लागि पेस भएका नक्कल कागजलाई सक्कलसँग भिडाई ठिक देखिएमा प्रमाणित गर्ने र मिसिल सामेल राख्ने तथा सक्कलमा केही कैफियत देखिएमा सो जनाई सम्बन्धित पक्षको सहीछाप गराई राख्ने,

(ग) पेस भएका लिखत साथ संलग्न हुनुपर्ने प्रमाण तथा अन्य कागजात छ वा छैन, भए ठिक छ वा छैन जाँच्ने,

(घ) समितिको आदेशले झिकाउनुपर्ने प्रतिवादी, साक्षी वा अन्य व्यक्तिका नाममा म्याद जारी गर्ने,

(ङ) विवादका पक्षलाई तारेख वा पेसी तारेख तोक्ने,

(च) समितिसमक्ष पेस हुनुपर्ने निवेदन दर्ता गरी आदेशका लागि समितिसमक्ष पेस गर्ने,

(छ) कानुनबमोजिम वारेस लिने तथा गुज्रेको तारेख थाम्ने निवेदन लिई आवश्यक कारबाही गर्ने,

(ज) समितिबाट भएको आदेश कार्यान्वयन गर्ने/गराउने,

(झ) समितिमा पेस वा प्राप्त भएका कागजपत्र बुझ्ने, भरपाई गर्ने लगायतका कार्यहरू गर्ने,

(ञ) आवश्यकतानुसार समितिका तर्फबाट पत्राचार गर्ने,

(ट) समितिको आदेशले तामेल गर्नुपर्ने म्याद तामेल गर्ने/गराउने, तामेल भएको म्यादको तामेली जाँची रीतपूर्वकको नभए पुनः जारी गर्ने तथा अन्य अदालत वा निकायबाट प्राप्त भएको नगरपालिकाले तामेल गरिदिनुपर्ने म्याद तामेल गर्ने/गराउने,

(ठ) निर्णय किताब र उजुरीको मिसिल जिम्मा लिने,

(ड) समितिमा दर्ता भएका विवाद तथा निवेदनलगायतका कागजातको अभिलेख तयार गर्ने र मासिक वा वार्षिक प्रतिवेदन पेस गर्नुपर्ने निकायसमक्ष प्रतिवेदन तयार गरी संयोजकबाट प्रमाणित गराई सम्बन्धित निकायमा पठाउने,

(ढ) आफ्नो जिम्मा रहेका उजुरीका मिसिलमा रहेका कागजातको रीतपूर्वक नक्कल दिने ;

(ण) जिल्ला अदालतमा पुनरावेदन लाग्ने गरी निर्णय भएका विवादमा पुनरावेदन म्याद जारी गरी तामेल गर्ने/गराउने,

(त) अदालत वा अन्य कुनै निकायमा विवादको मिसिल वा कुनै कागजात पठाउनुपर्ने भएमा समितिलाई जानकारी गराई

मिसिल वा कागजात पठाउने तथा फिर्ता प्राप्त भएपछि कानुनबमोजिम सुरक्षित राख्ने व्यवस्था मिलाउने,

(थ) निर्णय किताब जिम्मा लिने, तथा

(द) पेस भएका निवेदनलगायतका कागजातमा समितिबाट आदेश हुनुपर्ने वा निकासा लिनुपर्नेमा समितिसमक्ष पेस गर्ने ।

५१. **अभिलेख प्रशासकको काम, कर्तव्य र अधिकार** : यस ऐनमा अन्यत्र उल्लेख भएबाहेक अभिलेख प्रशासकको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुने छ :

(क) निर्णय कार्यान्वयनसम्बन्धी :

(१) निर्णयबमोजिम चलन चलाउनुपर्ने, कुनै कुरा दिलाइ/भराइदिनुपर्नेलगायतका निर्णय कार्यान्वयनका लागि गर्नुपर्ने कार्यहरू गर्ने तथा निर्णय कार्यान्वयनको अभिलेख राखी कानुनबमोजिम विवरण पठाउनुपर्ने निकायहरूमा विवरण पठाउने,

(२) निर्णय कार्यान्वयनका क्रममा निवेदन दिएका पक्षहरूको वारेस लिने, सकार गराउने, गुज्रेको तारेख थमाउनेलगायतका कार्यहरू गर्ने,

(३) समितिको आदेशले रोक्का भएको वा अरू कुनै अदालत वा निकायबाट रोक्का भइआएको जायजेथा अन्य अड्डा-अदालतमा दाखिल चलान गर्नुपर्ने भए सो गर्ने,

(४) निर्णयबमोजिम लिलाम गर्नेलगायतका अन्य कुनै काम गर्नुपर्ने भए सोसमेत गर्ने, तथा

(५) लेखिएदेखिबाहेकको कुनै कार्य निर्णय कार्यान्वयनका क्रममा गर्नुपर्ने भएमा समितिसमक्ष पेस गरी आदेशबमोजिम गर्ने।

(ख) अभिलेख संरक्षणसम्बन्धी :

(१) अभिलेख शाखाका निर्णय भएका मिसिल रेखदेख गरी सुरक्षित राख्ने र कानुनबमोजिम सडाउनुपर्ने कागजहरु सडाउने,

(२) निर्णय भएका मिसिलहरूमा कागजात जाँच गरी दुरुस्त रहे/नरहेको हेर्ने र मिसिल कानुनबमोजिम गरी दुरुस्त अवस्थामा राख्ने,

(३) कानुनबमोजिम सडाउने कागजको विवरण तयार गरी सो विवरण सुरक्षित रहने व्यवस्था गर्ने,

(४) अभिलेख शाखामा प्राप्त भएका मिसिलहरूको सालबसाली अभिलेख राख्ने र आवश्यकताअनुसार विवरण तयार गर्ने, तथा

(५) कुनै अदालत वा निकायबाट अभिलेखमा रहेको मिसिल वा कुनै कागजात माग भइआएमा रीतपूर्वक पठाउने र फिर्ता प्राप्त भएपछि रीतपूर्वक गरी सुरक्षित राख्ने।

५२. उजुरी प्रशासक वा अभिलेख प्रशासकको आदेशउपरको निवेदन :

(१) यस ऐनबमोजिम उजुरी प्रशासक वा अभिलेख प्रशासकले गरेको आदेश वा कारबाहीउपर चित्त नबुझ्ने पक्षले सो आदेश वा कारबाही भएको पाँच दिनभित्र समितिसमक्ष निवेदन दिन सक्ने छ ।

(२) समितिले उपदफा (१) बमोजिम पेस भएको निवेदनउपर सुनुवाइ गरी निवेदन पेस भएको बढीमा सात (७) दिनभित्र निवेदनउपरको कारबाही टुङ्ग्याउनुपर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि उपदफा (१) बमोजिमको निवेदनउपर आदेश वा निर्णय गर्नुपूर्व केही बुझ्नुपर्ने भए सो बुझेर मात्र निर्णय वा आदेश गर्नुपर्ने छ ।

परिच्छेद -८
मेलमिलापसम्बन्धी व्यवस्था

५३. **मिलापत्र गराउने** : (१) समितिले प्रचलित कानुनबमोजिम मिलापत्र हुन सक्ने जुनसुकै उजुरीमा मिलापत्र गराउन सक्ने छ ।

(२) विवादका पक्षहरूले मिलापत्रका लागि अनुसूची-९ बमोजिमको ढाँचामा निवेदन दिएमा समितिले उजुरीमा मिलापत्र गराउन उपयुक्त देखेमा मिलापत्र गराइदिनेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम पक्षहरूले दिएको निवेदनको बेहोरा समितिले दुवै पक्षलाई सुनाई त्यसको परिणाम सम्झाई पक्षहरूको मिलापत्र गर्ने सम्बन्धमा सहमति रहे/नरहेको सोध्नुपर्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम सुनाउँदा पक्षहरूले मिलापत्र गर्न मन्जुर गरेमा समितिले पक्षहरूको निवेदनमा उल्लेख भएको बेहोराबमोजिमको मिलापत्र तीन प्रति तयार गराउनुपर्ने छ ।

(५) उपदफा (४) बमोजिमको मिलापत्रको बेहोरा पक्षहरूलाई पढी, बाची, सुनाई मिलापत्र गर्न मन्जुर भएमा पक्षहरूको सहीछाप गराई समितिका सदस्यहरूले मिलापत्र कागज अनुसूची - १० बमोजिमको ढाँचामा प्रमाणित गरी एक प्रति समितिले

अभिलेखका लागि मिसिलमा राख्नुपर्ने छ तथा एक-एक प्रति वादी तथा प्रतिवादीलाई दिनुपर्ने छ ।

५४. **मेलमिलाप गराउन सक्ने** : (१) समितिले प्रचलित कानुनबमोजिम मिलापत्र गर्न मिल्ने उजुरीमा पक्षहरूबीच मेलमिलाप गराउन सक्ने छ ।

(२) पक्षहरूले जुनसुकै तहमा विचाराधीन रहेको प्रचलित कानुनले मेलमिलापका माध्यमबाट समाधान गर्न सकिने विवादमा विवादका पक्षले संयुक्त रूपमा समितिसमक्ष निवेदन दिन सक्ने छन् ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम निवेदन दिएकोमा मेलमिलापबाट उजुरीको निरूपण हुन उपयुक्त देखिएमा समितिले त्यस्तो उजुरी मेलमिलापका माध्यमबाट निरूपण गर्न लेखिपठाउनुपर्ने छ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिमको आदेशपछि मेलमिलापसम्बन्धी कारबाही प्रारम्भ गरी पक्षहरूबीच मेलमिलाप गराइदिनुपर्ने छ ।

(५) मेलमिलापसम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिएबमोजिम हुने छ ।

५५. **उजुरी निर्णय गर्ने** : (१) समितिले यस ऐनबमोजिम मेलमिलापका माध्यमबाट उजुरीको निरूपण गर्न प्रक्रिया बढाएकोमा मेलमिलापका माध्यमबाट उजुरीको निरूपण हुन नसकेमा पक्षहरूलाई उजुरीको पेसी तारेख तोकी कानुनबमोजिम कारबाही गरी सुनुवाइ तथा निर्णय गर्ने प्रक्रिया अगाडि बढाउनुपर्नेछ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि स्थानीय ऐनको दफा ४७ को उपदफा (२) बमोजिमको उजुरीमा

मेलमिलाप वा मिलापत्र हुन नसकेमा समितिले अधिकारक्षेत्र रहेको अदालतमा जानू भनी सुनाइदिनुपर्ने छ ।

५६. **मेलमिलाप वा मिलापत्र हुन नसक्ने** : यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै उजुरीमा मिलापत्र गराउँदा उजुरीको प्रकृति वा मिलापत्रको बेहोराबाट नेपाल सरकार वादी भई चलेको कुनै विवाद वा सार्वजनिक तथा सरकारी सम्पत्ति वा हितमा असर पर्ने देखिएमा समितिले त्यस्तो विवादमा मिलापत्र गराउनेछैन।

तर त्यस्तो असर पर्ने बेहोरा हटाई अन्य बेहोराबाट मात्र मिलापत्र गर्न चाहेमा भने मिलापत्र गराइदिनुपर्ने छ ।

५७. **मेलमिलापका लागि प्रोत्साहन गर्ने** : (१) समितिले समितिसमक्ष सुनुवाइका लागि पेस भएको उजुरीमा मेलमिलाप हुन सक्ने सम्भावना रहेको देखेमा पक्षहरूलाई मेलमिलापका लागि तारेख तोक्न सक्ने छ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको तारेखको दिन समितिले विवादका पक्ष तथा विपक्ष, उपस्थित भएसम्म पक्षले पत्याई साथै लिइआएका अन्य व्यक्तिसमेत उपस्थित गराई मेलमिलापका लागि छलफल गराई पक्षहरूका बीचमा सहमति भएमा सहमति भएबमोजिम मिलापत्र कागज तयार गर्न लगाई मिलापत्र गराइदिनुपर्ने छ।

(३) उजुरीमा तोकिएको म्यादमा समितिसमक्ष उपस्थित नभएको वा उपस्थित भएर पनि तारेख गुजारी विवादको तारेखमा नरहेको पक्ष अथवा विवादमा पक्ष कायम नभएको भए तापनि विवादको पेटबोलीबाट उजुरीको पक्ष कायम हुने देखिएको व्यक्तिसमेत

मेलमिलापका लागि उपस्थित भएमा समितिले मेलमिलाप गराई मिलापत्रको कागज गराइदिनुपर्ने छ।

५८. **प्रारम्भिक सुनुवाइपूर्व मेलमिलाप** : (१) उजुरी प्रशासकले प्रारम्भिक सुनुवाइका लागि समितिसमक्ष उजुरी पेस हुनुपूर्व उजुरीमा मेलमिलाप हुन सक्ने अवस्था देखिएमा वा पक्षहरूले सो बेहोराको निवेदन लिई आएमा मिलापत्रको बेहोरा खुलेको कागज तयार गरी समितिसमक्ष पेस गर्न सक्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम गर्दा मिलापत्रमा अन्तिम सहमति नजुटेको भए तापनि पक्षहरू मेलमिलापका लागि प्रक्रियामा जान सहमत भएमा उजुरी प्रशासकले पक्षहरूको निवेदन लिई उजुरीमा मेलमिलापका लागि मेलमिलापकर्तासमक्ष पठाउने आदेशका लागि समितिसमक्ष पेस गर्न सक्ने छ ।

५९. **मेलमिलापकर्ताको सूची तयार गर्ने** : (१) समितिले मेलमिलापको कार्य गराउनका लागि देहायबमोजिमको योग्यता पुगेका व्यक्तिहरूको विवरण खुलाई सम्भावित मेलमिलापकर्ताको सूची तयार गर्ने छ :

(क) कम्तीमा आठ (८) कक्षा उत्तीर्ण गरेको,

(ख) कुनै राजनीतिक दलप्रति आस्था राखी राजनीतिमा सक्रिय नरहेको,

(ग) स्थानीय स्तरमा समाजसेवीका रूपमा पहिचान बनाएको,

(घ) मेलमिलापकर्ताको ३२ घण्टा तालिम लिई मेलमिलापकर्ताको कार्य गर्दै आएको,

(ङ) २५ बर्ष उमेर पूरा भएको, तथा

(च) माथि योग्यतामा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि तालिम लिई हाल काम गरिरहेकाको हकमा निजलाइ निरन्तरता दिन सकिने ।

(२) मेलमिलापकर्ताको सूची तयार गरेपछि समितिले सूची सभासमक्ष पेस गरी अनुमोदन गराउनुपर्ने छ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम सूची अनुमोदन भएपछि समितिले सार्वजनिक जानकारीका लागि सूचना प्रकाशन गर्नुपर्ने छ तथा मेलमिलापका लागि पठाउँदा प्रत्येक पक्षलाई सो सूची उपलब्ध गराउनुपर्ने छ ।

६०. **मेलमिलापकर्ताको सूची अद्यावधिक गर्ने** : (१) समितिले दफा ५९ बमोजिम तयार भएको सूची प्रत्येक वर्ष अद्यावधिक गर्नुपर्ने छ ।

(२) प्रत्येक वर्ष अद्यावधिक गरेको मेलमिलापकर्ताको सूची समितिले सभाबाट अनुमोदन गराउनुपर्ने छ ।

(३) यस ऐन तथा प्रचलित कानुनबमोजिम मेलमिलापकर्ताको सूचीमा सूचीकृत हुन योग्यता पुगेको व्यक्तिले समितिसमक्ष सूचीकृत गरिपाउनका लागि अनुसूची -११ बमोजिमको ढाँचामा निवेदन दिन सक्ने छ।

६१. **मेलमिलापकर्ताको सूचीबाट हटाउने** : (१) समितिले दफा ६० बमोजिम मेलमिलापकर्ताको सूची अद्यावधिक गर्दा देहायको अवस्थाका मेलमिलापकर्ताको नाम सूचीबाट हटाउनेछ :

(क) निजको मृत्यु भएमा,

(ख) निजले आफ्नो नाम सूचीबाट हटाइपाऊँ भन्ने निवेदन दिएमा,

(ग) निजले नैतिक पतन देखिने फौजदारी अभियोगमा सजाय पाएमा,

(घ) निज कुनै संस्थासँग सम्बद्ध रहेकोमा सो संस्था खारेज वा विघटन भएमा, र

(ङ) समितिले दफा ६७ को उपदफा (२) बमोजिम निजलाई सूचीबाट हटाउने निर्णय गरेमा, र

(च) बसाइँसराइ गरेमा ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम सूचीबाट नाम हटाइएका मेलमिलापकर्ताहरूको नामावली समितिले सार्वजनिक सूचनाका लागि प्रकाशन गर्नुपर्ने छ ।

६२. **मेलमिलापका लागि समयावधि तोक्ने** : (१) समितिले यस ऐनबमोजिम मेलमिलापका लागि मेलमिलापकर्ता पठाउँदा बढीमा एक महिनासम्मको समय तोकी पठाउनेछ ।

(२) मेलमिलापका लागि पठाउँदा सामान्यतया बढीमा तीन जनाबाट मेलमिलाप गराउने गरी तोक्नुपर्ने छ ।

६३. **मेलमिलापकर्ताको छनोट** : (१) समितिले मेलमिलाप गराउने कार्यका लागि विवादका पक्षहरूलाई एक जना मेलमिलापकर्ताको छनोट गर्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम गर्दा पक्षहरूबीचमा एक जना मेलमिलापकर्ताका लागि सहमति नभएमा समितिले पक्षहरूको सहमतिमा तीन जना मेलमिलापकर्ताको छनोट गर्नुपर्ने छ ।

(३) पक्षहरूको बीचमा मेलमिलापकर्ताका नाममा सहमति हुन नसकेमा समितिले मेलमिलापकर्ताको सूचीमा रहेका

मेलमिलापकर्ताहरूमध्येबाट दुवै पक्षबाट एक / एक जना मेलमिलापकर्ता छनोट गर्न लगाई तेस्रो मेलमिलापकर्ता छनोट गरिदिनुपर्ने छ ।

(४) उजुरीका सबै पक्षको सहमतिमा मेलमिलापकर्ताको सूचीमा नरहेको यस ऐनबमोजिम मेलमिलापकर्ता हुन अयोग्य नभएको कुनै व्यक्ति वा संस्थाबाट मेलमिलाप प्रक्रिया अगाडि बढाउन सहमत भई लिखित निवेदन दिएमा समितिले त्यस्तो व्यक्ति वा संस्थालाई मेलमिलापकर्ता तोकिदिनुपर्ने छ ।

६४. **मेलमिलापकर्ताको परिवर्तन** : (१) समितिले देहायको अवस्था परी पक्षहरूले निवेदन दिएको अवस्थामा मेलमिलापकर्ता परिवर्तन गरिदिनुपर्ने छ :

(क) दफा ६१ बमोजिम मेलमिलापकर्ताको सूचीबाट हटाउने अवस्था भएमा ,

(ख) पक्षहरूले पारस्परिक सहमतिमा मेलमिलापकर्ता हेरफेर गर्न मन्जुर गरेमा ,

(ग) विवादको कुनै पक्षले मेलमिलापकर्ताप्रति अविश्वास रहेको लिखित जानकारी गराएमा ,

(घ) कुनै कारणले मेलमिलापकर्ताले मेलमिलापमा सहभागी भइरहन नसक्ने जनाएमा ,

(ङ) विवादको विषयवस्तुमा मेलमिलापकर्ताको कुनै स्वार्थ रहेको मेलमिलापकर्ताले जानकारी गराएमा वा कुनै स्रोतबाट समितिसमक्ष जानकारी भएमा, तथा

(च) मेलमिलापकर्ताले मेलमिलापकर्ताको हैसियतले कार्य गर्दा दफा ६६ तथा अन्य प्रचलित कानुनबमोजिम पालन गर्नुपर्ने आचरण पालन नगरेमा ।

(२) मेलमिलापकर्ता परिवर्तनका कारणले तोकिएको समयमा मेलमिलापको कार्य सम्पन्न हुन नसक्ने भएमा समितिले बढीमा एक महिनासम्मको समय थप गर्न सक्ने छ ।

६५. **मेलमिलापका लागि पठाउँदा गर्ने प्रक्रिया** : (१) समितिले कुनै उजुरी मेलमिलापका लागि मेलमिलापकर्तासमक्ष पठाउँदा पक्षहरूलाई मेलमिलापकर्ताको सम्पर्क उपलब्ध गराई मेलमिलापकर्तासमक्ष उपस्थित हुने तारेख तोकी देहायबमोजिमको कागज साथै राखी लेखिपठाउनुपर्ने छ :

(क) उजुरीको सारसङ्क्षेप वा मुख्य-मुख्य कागजातको प्रतिलिपि,

(ख) उजुरीको पक्ष वा वारेस भए वारेसको नाम, थर, वतन र उपलब्ध भएसम्म टेलिफोन नम्बर, ई-मेल, फ्याक्स तथा अन्य सम्पर्क विवरण, तथा

(ग) मेलमिलापसम्बन्धी प्रक्रिया सम्पन्न गर्नुपर्ने स्थान र समय ।

(२) मेलमिलापकर्ताले समितिसमक्ष माग गरेमा उजुरीका कागजातहरूको नक्कल उपलब्ध गराउनुपर्ने छ ।

(३) मेलमिलापका लागि तोकिएको समय सम्पन्न भएको सात (७) दिनभित्र उजुरीका पक्षहरू समितिसमक्ष उपस्थित हुने गरी तारेख तोक्नुपर्ने छ ।

(४) उपदफा (३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि मेलमिलापकर्ताले तोकिएको समयअगावै समितिसमक्ष उजुरी फिर्ता पठाउने निर्णय गरेमा सो निर्णयको जानकारी भएको

सात (७) दिनभित्र पक्षहरूलाई समितिसमक्ष उपस्थित हुने गरी पठाउनुपर्ने छ ।

६६. **मेलमिलापमा अवलम्बन गर्नुपर्ने प्रक्रिया** : (१) समितिले पक्षहरूको सहमतिमा मेलमिलापका लागि छलफल गर्ने तथा अन्य कार्य गर्ने स्थानको छनौट गरी पक्ष तथा मेलमिलापकर्तालाई सोको जानकारी उपलब्ध गराउनुपर्ने छ ।

तर पक्षहरूको सहमतिमा मेलमिलापकर्ताले अन्य कुनै स्थानको छनौट गर्न बाधा पर्नेछैन ।

(२) पक्षहरूलाई उपदफा (१) बमोजिम मेलमिलापकर्ताले तोकेको स्थानमा तोकिएको समयमा उपस्थित हुने दायित्व रहनेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिमको दायित्व पक्षहरूले पूरा नगरेमा मेलमिलापकर्ताले मेलमिलापको प्रक्रिया बन्द गरी समितिलाई सोको लिखित जानकारी गराई उजुरीको कागजात फिर्ता पठाउन सक्ने छ ।

(४) मेलमिलापका क्रममा मेलमिलापकर्ताले पक्षहरूबीचमा सहजकर्ताको भूमिका गर्ने छ र उक्त भूमिका निर्वाह गर्ने क्रममा निजले पक्षहरूबाहेक देहायका व्यक्तिहरूसँग समेत एकल वा सामूहिक वार्ता गर्न सक्ने छ :

(क) विवादका विषयमा जानकारी रहेको उजुरीका पक्षले रोजेको व्यक्ति, तथा

(ख) विवादका विषयवस्तुका बारेमा जानकारी रहेको स्थानीय भद्रभलादमी ।

(५) मेलमिलापकर्ताले पक्षहरूका सहमतिमा पक्षहरूसँग देहायबमोजिम वार्ता गर्न सक्ने छ :

(क) पक्षहरूसँग एकल एकान्तवार्ता, तथा

(ख) टेलिफोन वार्ता, भिडियो कन्फ्रेन्स वा सञ्चारका अन्य माध्यमबाट वार्तालाप ।

(६) प्रचलित कानुन तथा यस ऐनको मान्यताविपरीत नहुने गरी पक्षहरूको सहमतिमा मेलमिलापकर्ताले मेलमिलापको कार्यविधि निर्धारण गर्न सक्ने छ ।

६७. **मेलमिलापकर्ताको आचरण** :(१) मेलमिलापकर्ताले देहायबमोजिमको आचरण पालन गर्नुपर्ने छ :

(क) मेलमिलापसम्बन्धी कारबाही निष्पक्ष ढङ्गले सम्पादन गर्नुपर्ने,

(ख) कुनै पक्षप्रति झुकाव, आग्रह, पूर्वाग्रह नराख्ने वा राखेको देखिने कुनै आचरण वा व्यवहार गर्न नहुने,

(ग) कुनै पक्षलाई डर, त्रास, झुक्यान वा प्रलोभनमा पारी मेलमिलाप गराउन नहुने,

(घ) विवाद कायम रहेको अवस्थामा विवादको कुनै पक्षसँग आर्थिक कारोबारमा संलग्न हुन नहुने,

(ङ) मेलमिलाप सम्बन्धमा बनेको प्रचलित कानुन तथा अन्य स्थापित मान्यताविपरीत आचरण गर्न नहुने,

(च) मेलमिलापका क्रममा पक्षहरूसँग सम्मानजनक, सद्भावपूर्ण र सबै पक्षप्रति समान व्यवहार कायम गर्ने,

(छ) मेलमिलापका क्रममा पक्षहरूले व्यक्त गरेका विषयवस्तुको गोपनीयता कायम राख्ने, तथा

(ज) मेलमिलापका क्रममा पक्षबाट प्राप्त भएको कुनै कागजात वा वस्तु प्रक्रिया सम्पन्न भएपछि वा निज प्रक्रियाबाट अलग भएपछि सम्बन्धित पक्षलाई सुरक्षित फिर्ता गर्ने ।

(२) समितिले कुनै मेलमिलापकर्ताले उपदफा (१) बमोजिमको आचरण पालना नगरेको उजुरी परी वा सो विषयमा स्वयम् जानकारी प्राप्त गरी छानबिन गर्दा बेहोरा ठिक देखिए त्यस्तो मेलमिलापकर्तालाई मेलमिलापकर्ताको सूचीबाट हटाउनेछ।

६८. **लिखत तयारी र मिलापत्र** : (१) मेलमिलापकर्ताले पक्षहरूसँगको छलफलपश्चात् मेलमिलापका लागि दुवै पक्ष सहमत भएकोमा मिलापत्र गराई सहमति भएको विषयवस्तुबमोजिमको मिलापत्रको लिखत तयार गरी समितिसमक्ष पठाउनुपर्ने छ ।

६९. **मेलमिलाप नभएको उजुरीमा गर्नुपर्ने कारवाही** : (१) मेलमिलापकर्ताले पक्षहरूबीचमा मेलमिलाप हुन नसकेमा सो बेहोरा खुलाई प्रतिवेदन तयार गरी विवादका सबै कागजातसहित समितिमा फिर्ता पठाउनुपर्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम गर्दा मेलमिलापकर्ताले पक्षहरूलाई समितिसमक्ष हाजिर हुन जाने बढीमा सात (७) दिनको म्याद तोकी पठाउनुपर्ने छ ।

७०. **मेलमिलाप नभएको उजुरीमा निर्णय गर्नुपर्ने** : (१) स्थानीय ऐनको दफा ४७ (१) को विवादमा समितिले मेलमिलापका लागि पठाएको उजुरीमा पक्षहरूबीच मेलमिलाप हुन नसकी मेलमिलापकर्ताको प्रतिवेदनसहित प्राप्त हुन आएमा कानुनबमोजिम कारबाही गरी निर्णय गर्नुपर्ने छ ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि देहायबमोजिमको उजुरीमा अधिकारक्षेत्र ग्रहण गर्ने सम्बन्धित अदालत वा निकायमा उजुरी गर्न जानू भनी सुनाई पठाइदिनुपर्ने छ :

(क) स्थानीय ऐनको दफा ४७ को उपदफा (२) बमोजिमको विवादमा, तथा

(ख) कुनै अदालत वा निकायबाट मेलमिलापका लागि प्रेषित भएको विवादमा।

(३) उपदफा (२) को देहाय (ख) बमोजिमको विवादमा सम्बन्धित अदालत वा निकायमा पठाउँदा हाजिर हुन जाने तारेख तोकी पठाउने तथा मिसिलसमेत नक्कल खडा गरी अभिलेख राखी सक्कल मिसिल सम्बन्धित अदालत वा निकायमा पठाउनुपर्ने छ ।

७१. **मेलमिलाप दस्तुर** : मेलमिलापमा जाने विवादका हकमा मेलमिलापकर्ताले पक्षहरूले सहमतिमा दिन मन्जुर भएदेखिबाहेक कुनै प्रकारको दस्तुर लाग्ने छैन । तर पक्षहरूको सहमतिमा मेलमिलापकर्ताले पक्षहरूबाट बढीमा रु. ५००।-/ ५००।- लिन पाउनेछन् ।

७२. **समुदाय स्तरमा हुने सामुदायिक मेलमिलाप प्रवर्द्धन गर्न कर्मचारी तोक्न सक्ने** : (१) समितिले स्थानीय स्तरमा मेलमिलाप प्रवर्द्धन गर्नका लागि कार्यपालिकामा अनुरोध गरेमा कर्मचारी खटाई समुदायस्तरमा मेलमिलापको प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रम गर्न सकिने छ ।

(२) समुदायस्तरमा हुने सामुदायिक मेलमिलापका हकमा दफा ५९ (१) अनुसारको योग्यता तथा अनुभव नभएका मेलमिलापकर्ताबाट मेलमिलाप गराउन बाधा पर्नेछैन ।

(३) समितिले समुदायस्तरमा हुने सामुदायिक मेलमिलापको कार्यविधि तोकेबमोजिम हुने छ ।

परिच्छेद - ९

निर्णय कार्यान्वयनसम्बन्धी व्यवस्था

७३. **सचिवालयको जिम्मेवारी** : कार्यपालिकाको प्रत्यक्ष नियन्त्रण र निर्देशनमा रही समितिको निर्णय कार्यान्वयन गर्ने / गराउनेसम्बन्धी सम्पूर्ण कार्यको रेखदेख गर्ने जिम्मेवारी सचिवालयले वहन गर्नुपर्ने छ ।

७४. **सहयोग गर्नुपर्ने** : (१) नगरपालिका कार्यालय तथा सोअन्तर्गतका सबै वडा कार्यालय तथा अन्य कार्यालयले यस ऐन तथा प्रचलित कानुनबमोजिम समितिले गरेको निर्णयबमोजिम व्यक्ति वा संस्था वा अन्य कसैसँग असुल गर्नुपर्ने जरिबाना वा अन्य रकम असुलउपर गर्न सहयोग गर्नुपर्ने छ ।

(२) यस ऐन तथा प्रचलित कानुनबमोजिम समितिले असुल गर्नुपर्ने जरिबाना, बिगो वा अन्य कुनै प्रकारको रकम असुलउपर नभई उपदफा (१) मा उल्लेख भएबमोजिमका कार्यालयहरूले कुनै सिफारिस वा कुनै कार्य गरिदिनेछैनन् ।

७५. **असुलउपर गर्ने** : (१) अभिलेख प्रशासकले समितिको निर्णयबमोजिम कुनै पक्षसँग जरिबाना वा बिगो वा अन्य कुनै प्रकारको असुलउपर

गर्नुपर्ने भएमा सो पक्षले जरिबाना तिर्न बुझाउन ल्याएमा बुझी सदरस्याहा गरी जरिबानाको लगत कट्टा गर्नुपर्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम असुलउपर नभएमा लगत राखी सम्बन्धित पक्षको नाम नामेसी तथा जरिबाना रकमसमेतको विवरण नगरपालिकाको कार्यालयका साथै सबै वडा कार्यालयमा समेत अभिलेखका लागि पठाउनुपर्ने छ ।

(३) सम्बन्धित कार्यालयहरूले उपदफा (२) बमोजिम लेखिआएमा त्यस्तो पक्षसँग जरिबाना रकम असुलउपर गरी अभिलेख शाखामा सदरस्याहा गर्न पठाउनुपर्ने छ ।

७६. **भरिभराउ गर्ने** : (१) समितिले यस ऐनबमोजिम गरेको कुनै निर्णयबमोजिम कुनै पक्षले राखेको दस्तुर, वा अन्य कुनै प्रकारको रकम कुनै पक्षबाट भराई पाउने भएमा भराइपाउने पक्षले भरिदिनुपर्ने पक्षको त्यस्तो रकम भराइदिनुपर्ने स्रोत खुलाई अनुसूची-१२ बमोजिमको ढाँचामा निवेदन दिनुपर्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन दिँदा यथासम्भव नगद रहेको बैङ्क खाता वा कुनै सहकारी वा बचत संस्थामा रहेको रकम र सो नभएमा लिलाम बिक्री गरी असुलउपर गर्नुपर्ने अवस्था भएमा कुनै अचल सम्पत्तिको बेहोरा खुलाई निवेदन दिनुपर्ने छ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिमको निवेदनमा दफा ७८ बमोजिमको विवरण खुलाई निवेदन दिनुपर्ने छ।

७७. **चलन चलाइदिने** : (१) न्यायिक समितिले यस ऐनबमोजिम गरेको कुनै निर्णयबमोजिम कुनै सम्पत्ति वा अधिकार वा कुनै विषयवस्तु वा सेवा वा अन्य कुनै विषयको चलन पाउने ठहरेको पक्षले त्यस्तो चलन चलाइपाउने विषयको विवरण खुलाई अभिलेख प्रशासकसमक्ष

अनुसूची -१३ को ढाँचामा निवेदन दिनुपर्ने छ, तर अन्य निकायले गरेको फैसाला वा निर्णयका आधारमा चलन चलाइदिन यस दफाबमोजिम बाध्य हुने छैन।

(२) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन परेमा अभिलेख प्रशासकले निर्णयबमोजिमका विषयको चलन चलाइदिनुपर्ने छ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिमको निवेदन दिँदा चलन चलाउनुपर्ने सम्पत्तिको दफा ७८ बमोजिमको विवरण खुलाउनुपर्ने छ ।

७८. **सम्पत्तिको विवरण खुलाउनुपर्ने** : भरिभराउ गर्न वा चलन चलाइपाउनका लागि निवेदन दिने विवादको पक्षले निवेदनमा सम्पत्तिको विवरण उल्लेख गर्दा देहायबमोजिमको विवरण खुलाउनुपर्ने छ :

(क) अचल सम्पत्तिको विवरण

(१) घरजग्गा भए रहेको स्थानको ठेगाना तथा चार किल्ला,

(२) घरजग्गाको कित्ता नम्बर तथा क्षेत्रफल,

(३) घर रहेको भए घरको तला तथा कवल र सम्भव भएसम्म वर्गफिट,

(४) घरजग्गाको अवस्थिति आवास वा औद्योगिक वा व्यापारिक क्षेत्रमा रहेको बेहोरा,

(५) कच्ची वा पक्की सडकसँग जोडिएको बेहोरा,

(६) घरजग्गाको स्वामित्व रहेको व्यक्तिको नाम, थर साथै स्वामित्वभन्दा फरक व्यक्तिको भोगचलन रहेको भए भोगचलन गर्नेको नाम, थरका साथै अन्य विवरण, तथा

(७) घरमा भएको लगापात तथा खरिदविक्री हुन सक्ने न्यूनतम मूल्य ।

(ख) चल सम्पत्तिको विवरण :

(१) चल सम्पत्ति रहेको ठाउँ तथा भोग वा नियन्त्रण राख्नेको नाम, थर,

(२) बैङ्क खातामा रहेको नगद भए खातावालको साथै बैङ्क तथा शाखाको नाम,

(३) चल सम्पत्तिको प्रकार तथा नगदबाहेकको भए सम्भावित विक्री मूल्य, तथा

(४) नगदबाहेकको चल सम्पत्ति भए अवस्था, प्रकृति तथा बनोटका साथै प्रत्येकको साइज र सङ्ख्या ।

७९. **सम्पत्ति रोक्का राख्ने** : (१) अभिलेख प्रशासकले दफा ७५ वा ७६ बमोजिम निर्णय कार्यान्वयनका लागि निवेदन परेपछि देखाइएको सम्पत्तिका हकमा आवश्यक पर्ने जति जेथा रोक्का राख्ने सम्बन्धमा निर्णयका लागि कार्यापालिकासमक्ष पेस गर्ने र कार्यपालिकाबाट रोक्का राख्ने निर्णय गरेपछि निर्णयबमोजिम जेथा रोक्का राख्नका लागि सो जेथा दर्ता रहेको कार्यालय वा रजिस्ट्रेसन गर्ने कार्यालयमा लेखिपठाउनुपर्ने छ ।

(२) बाली, ब्याज, बहाललगायतको सम्पत्तिका हकमा निवेदन परेको बढीमा दुई (२) दिनभित्र सम्पत्ति तायदात गर्न लगाई तायदात गर्दाको समयमा नै आवश्यक पर्नेजति सम्पत्ति वा सोबाट प्राप्त हुने बाली, बहाल, ब्याज, मुनाफा आदि आय नियन्त्रण गर्नु वा रोक्का राख्नुपर्ने छ र त्यसको भरपाई सम्बन्धित पक्षलाई दिनुपर्ने छ ।

(३) दफा ७८ को देहाय (ख) बमोजिमको सम्पत्तिका हकमा भरिभराउका लागि आवश्यक पर्नेजति सम्पत्ति रोक्का राखी

रोक्काको सूचना आवश्यकताअनुसार लेखा शाखा वा सम्बन्धित बैङ्क वा सम्बन्धित निकायमा तुरुन्त लेखिपठाउनुपर्ने छ ।

(४) सम्पति रोक्कासम्बन्धी आदेश अनुसूची १४ बमोजिम हुने छ।

८०. **सम्पत्ति लिलाम गर्दा अपनाउनुपर्ने कार्यविधि** : (१) कार्यपालिकाले यस ऐनबमोजिम भरिभराउ गर्नुपर्ने बिगो वा कोर्ट फी वा त्यस्तै कुनै रकम असुलउपर गर्न दफा ७८ को देहाय (क) बमोजिम सम्पत्तिको विवरण खुलाई दर्खास्त परेमा त्यस्तो रकम भरिदिनुपर्ने व्यक्तिलाई बुझाउनुपर्ने रकम बुझाउन सात (७) दिनको म्याद दिई सूचना जारी गर्नुपर्ने छ ।

(२) उपदफा (२) बमोजिमको म्यादमा रकम बुझाउन नल्याएमा त्यस्तो भरिदिनुपर्ने व्यक्तिको भरिपाउने व्यक्तिले देखाएको दफा ७८ को देहाय (क) बमोजिमको सम्पत्ति तायदात गरी ल्याउनुपर्ने छ ।

(३) दण्ड, जरिबाना , सरकारी बिगो वा कुनै अदालत वा निकाय वा नगरपालिका वा समितिको निर्णयले असुलउपर गर्नुपर्ने कुनै रकमका हकमा त्यस्तो असुलउपर हुनुपर्ने व्यक्तिले बुझाउन नल्याएमा निजको जुनसुकै अचल सम्पत्ति फेला परेमा तायदात गरी रोक्का राख्नुपर्ने छ ।

(४) उपदफा (३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि जेथा जमानत वा कुनै प्रकारको नगद धरौट दाखिल गरेका हकमा सो सम्पत्तिबाट खाम्नेजति रकमका लागि उपदफा (३) बमोजिम गरिरहनुपर्ने छैन।

(५) उपदफा (४) बमोजिम मोल कायम भएपछि उक्त अचल सम्पत्तिको लिलामको सूचना सम्बन्धित पक्षलाई दिई

सर्वसाधारणको जानकारीका लागि लिलाम हुने मिति र सम्पत्तिको विवरणसहितको सार्वजनिक सूचना नगरपालिका, जिल्ला प्रशासन कार्यालय, जिल्ला अदालत, जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय तथा कोष तथा लेखा नियन्त्रकको कार्यालयमा टाँस्न लगाउनुपर्ने छ ।

(६) उपदफा (५) बमोजिमको सूचनामा तोकिएको दिनमा उक्त सूचनामा तोकिएको सम्पत्ति पञ्चकिर्ते मोलबाट माथि बढाबढ प्रक्रियाबमोजिम लिलाम गर्नुपर्ने छ ।

(७) लिलाम प्रक्रियामा सम्भव भएसम्म जिल्ला अदालत, जिल्ला प्रशासन कार्यालय वा स्थानीय प्रशासन कार्यालय, स्थानीय प्रहरी कार्यालय तथा नगरपालिकाक्षेत्रभित्र रहेका अन्य सरकारी कार्यालयका प्रतिनिधिलाई रोहबरमा राख्नुपर्ने छ ।

(८) उपदफा (६) बमोजिम गर्दा उक्त सम्पत्ति कसैले पनि लिलाम सकार नगरेमा सोही प्रक्रियाबाट पुनः दोस्रो पटक लिलाम गर्नुपर्ने छ तथा दोस्रो पटक गर्दा पनि कसैले लिलाम सकार नगरेमा भराइपाउने पक्ष निवेदकलाई नै उक्त सम्पत्ति पञ्चकिर्ते मोलमा सकार गर्न लगाउनुपर्ने छ ।

(९) उपदफा (८) बमोजिम गर्दा निवेदकले सम्पत्ति सकार गर्न नचाहेमा पछि अर्को जेथा खुल्न आएका बखत कानुनबमोजिम गर्ने गरी निजको निवेदन तामेलीमा राखी लिलाममा चढाइएको सम्पत्ति फुकुवा गरिदिनुपर्ने छ ।

(१०) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि नगरपालिकाको कुनै रकम असुलउपर गर्ने क्रममा लिलाम गर्दा कसैले सकार नगरेमा जतिमा सकार हुन्छ त्यतिमा नै सो

सम्पत्ति लिलाम गरी प्राप्त रकम सदरस्याहा गरी नपुग रकमका हकमा कानुनबमोजिम अन्य सम्पत्ति वा प्रक्रियाबाट असुलउपर गर्नुपर्ने छ ।

८१. **तायदात गर्ने प्रक्रिया** : (१) अभिलेख प्रशासकले दफा ७९ बमोजिम सम्पत्ति तायदात गर्नुपर्दा कम्तीमा वडासचिवस्तरको कर्मचारी खटाई त्यस्तो अचल सम्पत्तिको चलनचल्तीको मूल्य स्पष्ट खुल्ने गरी तायदात गर्न लगाउनुपर्ने छ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम तायदात गर्ने कर्मचारीले तायदात गर्नुपर्ने सम्पत्तिको चलनचल्तीको मूल्य कायम गर्ने प्रयोजनले पञ्चकिर्ते मोल कायम गरी मुचुल्का खडा गरी अभिलेख प्रशासकसमक्ष प्रतिवेदनसहित पेस गर्नुपर्ने छ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम पञ्चकिर्ते मोल कायम गर्दा देहायबमोजिमका कुरालाई आधार लिई कायम गर्नुपर्ने छ :

(क) निवेदकले निवेदनमा खुलाएको मूल्य,

(ख) निर्णयमा उल्लेख भएको भए सो मूल्य,

(ग) पक्षले जमानत वा कुनै अन्य प्रयोजनका लागि कार्यपालिकासमक्ष निवेदन दिँदा खुलाएको मूल्य,

(घ) तायदात गर्दा भइआएको स्थानीय मूल्याङ्कनअनुसारको मूल्य,

(ङ) मालपोत कार्यालयले कायम गरेको न्यूनतम मूल्य,

(च) अन्य कुनै प्रयोजनले कुनै सरकारी निकायले कुनै मूल्य कायम गरेको भए सो मूल्य, तथा

(छ) पञ्चकिर्ते मोल कायम गर्नुभन्दा तत्काल अगावै कुनै खरिदविक्री भएको भए सो मूल्य ।

स्पष्टीकरण : "पञ्चकिर्ते मोल" भन्नाले अचल सम्पत्ति विक्री गर्नुपर्दा विक्रीहुने न्यूनतम मूल्यलाई सम्झनुपर्छ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम गर्दा देहायबमोजिमका कुरालाई समेत ध्यानमा राख्नुपर्ने छ :

(क) औद्योगिक वा व्यापारिक वा आवासक्षेत्रलगायत सडकसञ्जालसँग जोडिएको छ वा छैन ; तथा

(ख) नगरक्षेत्रभित्र पर्ने घरको हकमा घरको वर्तमान अवस्था सम्बन्धमा प्राविधिक मूल्याङ्कन प्रतिवेदन ।

८२. **खाम्ने जति मात्र लिलाम गर्नुपर्ने** : (१) कार्यपालिकाले दफा ८० बमोजिम लिलाम गर्दा असुल गर्नुपर्ने बाँकी खाम्ने जति सम्पत्ति मात्र लिलाम गर्नुपर्ने छ ।

(२) सम्पत्ति लिलाम गर्दा सकार भएको रकम असुलउपर गर्नुपर्ने भन्दा बढी भएमा सो बढी भएको जति रकम सम्पत्तिवाल पक्षलाई फिर्ता गरिदिनुपर्ने छ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम रकम फिर्ता पाउने पक्ष लिलाम गर्दाको बखत उपस्थित नभएको भए रकम फिर्ता लिन आउनू भनी निजका नाममा सात (७) दिनको सूचना जारी गरी झिकाई रकम फिर्ता गर्नुपर्ने छ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम गर्दा सम्बन्धित पक्ष रकम फिर्ता लिन नआएमा उक्त रकम सञ्चित कोषमा दाखिल गरी आम्दानी बाँधी सदरस्याहा गर्नुपर्ने छ ।

(५) अभिलेख प्रशासकले दफा ८० बमोजिम लिलाम गरेको सम्पत्ति सकार गर्ने पक्षका नाममा सम्पत्ति दर्ता नामसारीका लागि सम्बन्धित कार्यालय वा निकायमा पत्राचार गरी निजलाई

सम्पत्तिको चलनपुर्जी उपलब्ध गराई आवश्यक परे सो सम्पत्तिको चलन चलाइदिनुपर्ने छ ।

(६) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि दफा ८० बमोजिमको लिलाम प्रक्रिया अगाडि बढिसकेपछि भराउनुपर्ने रकम बुझाउन ल्याए पनि सो रकम नबुझी सम्पत्ति लिलाम गर्नुपर्ने छ।

८३. **लिलामउपरको उजुरी** : यस ऐनबमोजिम भएको लिलामको प्रक्रियामा चित्त नबुझ्ने पक्षले जुन प्रक्रियाउपर चित्त नबुझेको हो सो भएको पन्ध्र (१५) दिनभित्र समितिसमक्ष उजुरी पेस गरी भएको आदेशबमोजिम गर्नुपर्ने छ।

८४. **बिगो भराउँदा वा चलन चलाउँदा लागेको खर्च** : यस ऐनबमोजिम बिगो भराउँदा वा चलन चलाउँदा लागेको खर्च बिगो भरिदिनुपर्ने वा चलन दिनुपर्ने सम्बन्धित पक्षले बेहोर्नुपर्ने छ ।

८५. **यथास्थितिमा राख्ने** : कार्यपालिकाले यस ऐनबमोजिम चलन चलारइमाग्न वा बिगो भराइपाउन कुनै सम्पत्ति देखाई निवेदन परेपछि बिगो भराउने वा चलन चलाउने कार्य सम्पन्न नभएसम्मका लागि उक्त सम्पत्ति हकहस्तान्तरण गर्न, भत्काउन, बिगार्न तथा कुनै प्रकारको निर्माण कार्य गरी उक्त सम्पत्तिको स्वरूप परिवर्तन गर्न नपाउने गरी रोक्का राख्न सम्बन्धित पक्षका नाममा आदेश जारी गरी उक्त सम्पत्ति यथास्थितिमा राख्नुपर्ने छ ।

८६ **निवेदनबाट कारबाही गर्ने** : (१) अभिलेख प्रशासकले कुनै पक्षले दफा ८५ बमोजिम भएको आदेशविपरीत कुनै सम्पत्तिको हकहस्तान्तरण वा स्वरूप परिवर्तन आदि गरेको निवेदन परेमा उक्त निवेदन दर्ता गरी त्यस्तो गर्ने पक्षका नाममा तीन (३) दिनको म्याद

जारी गरी निजलाई हाजिर गराई सो निवेदन समितिसमक्ष पेस गर्नुपर्ने छ।

(२) समितिले उपदफा (१) बमोजिमको निवेदन पेस हुन आएमा पक्षलाई नयाँ उजुरी दर्ता गर्न नलगाई उक्त निवेदनबाट नै आवश्यक कारबाही गरी निर्णय गर्नुपर्ने छ ।

(३) उपदफा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि उपदफा (१) बमोजिमको निवेदनको बेहोराबाट निवेदन समितिको क्षेत्राधिकारभित्र नपर्ने विषयमा परेको देखिएमा समितिले उक्त विषयमा क्षेत्राधिकार ग्रहण गर्ने अदालत वा निकायसमक्ष जान सुनाइदिनुपर्ने छ ।

८७ **चलन चलाउने सूचना** : (१) अभिलेख प्रशासकले समितिको निर्णयबमोजिम चलन चलाइपाउन निवेदन परेमा चलन चलाउने मिति खुलाई फलानो मितिमा फलानो घरजग्गाको चलन चलाउन कर्मचारी खटिई आउने हुँदा सो मितिअगावै घरजग्गा खाली गरिदिनू भनी चलन दिनुपर्ने पक्षका नाममा सूचना जारी गर्नुपर्ने छ ।

(२) चलन दिनुपर्ने सम्पत्ति उजुरीको पक्षबाहेक अन्य कसैको भोगचलनमा रहेको भएमा अभिलेख प्रशासकले सोही पक्षका नाममा उपदफा (१) बमोजिमको सूचना जारी गर्नुपर्ने छ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम तोकिएको मितिमा खटिई जाँदा घरजग्गा खाली गरेको भए सम्बन्धित कर्मचारीले चलन चलाइदिएको मुचुल्का खडा गरी तथा घरजग्गा खाली नगरेको भए खाली गराई चलन चलाई चलन चलाएको मुचुल्का खडा गरी प्रतिवेदनसाथ अभिलेख शाखामा पेस गर्नुपर्ने छ ।

परिच्छेद-१०

विविध

८८ **नक्कल निवेदन** : (१) समितिसमक्ष दर्ता रहेको उजुरीको कुनै सरोकारवाला पक्षले विवादको मिसिलमा रहेको कुनै कागजपत्रको नक्कल लिनका लागि निवेदन दिएमा समितिले उक्त पक्षलाई सो कागजको नक्कल उपलब्ध गराउनुपर्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको निवेदन दिँदा सम्बन्धित पक्षले उजुरी शाखामा रहेको मिसिलको नक्कल लिनुपर्दा उजुरी प्रशासक तथा अभिलेख शाखामा रहेको मिसिलको नक्कल लिनुपर्ने भएमा अभिलेख प्रशासकसमक्ष निवेदन पेस गर्नुपर्ने छ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिमको निवेदन दिनको ११:०० बजेअगावै पेस भएमा सम्बन्धित कर्मचारीले सोही दिन र सोभन्दा पछि पेस भएमा सम्भव भएसम्म सोही दिन नभए सोको भोलिपल्ट नक्कल उपलब्ध गराउने छ ।

(४) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन दिँदा फरक-फरक उजुरीका लागि फरक-फरक निवेदन दिनुपर्ने छ ।

(५) विवादको कुनै पक्षले उपदफा (१) बमोजिमको निवेदन दिँदा नक्कलको सट्टामा कागजपत्रको फोटो खिच्ने अनुमति मागेमा सो दिनुपर्ने छ ।

(६) नक्कल निवेदन दिँदा अनुसूची-१५ बमोजिमको ढाँचामा दिनुपर्ने छ ।

८९ **नक्कल दस्तुर** : (१) सम्बन्धित प्रशासकले दफा ८८ बमोजिम नक्कल वा फोटो खिच्नका लागि निवेदन दिने पक्षसँग देहायबमोजिमको दस्तुर लिई नक्कल उपलब्ध गराउनुपर्ने छ :

(क) नक्कलका हकमा सक्कल पानाको प्रतिपृष्ठको रु. ५।- का दरले,

(ख) समितिको निर्णयकागजका हकमा प्रतिसक्कल पानाको प्रतिपृष्ठको रु. ५।- का दरले, तथा

(ग) लिखत कागजपत्रको नक्कल नलिई फोटो खिच्न चाहेमा प्रतिपानाको रु. ५।- का दरले ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि प्रचलित कानुनबमोजिम नक्कल दस्तुर नलाग्ने पक्षलाई यस दफा बमोजिमको दस्तुर लाग्ने छैन।

(३) यस दफाबमोजिम नक्कल उतार गरी लैजाने पक्षले नक्कल उतार गर्दा लागेको खर्चको व्यवस्था आफैं गर्नुपर्ने छ।

९० **दस्तुर उल्लेख गर्ने** : (१) नक्कल प्रमाणित गर्ने सम्बन्धित प्रशासकले नक्कल प्रमाणित गर्दा नक्कल लैजाने पक्षको नाम, थर तथा उजुरीमा हैसियतका साथै नक्कल उतार गरेबापत दाखिल गरेको दस्तुर र नक्कल पानासमेत उल्लेख गरी नक्कल दिएको बेहोरा जनाई नक्कल प्रमाणित गर्नुपर्ने छ।

९१ **दस्तुर चुक्ता नभई नक्कल नदिइने** : सम्बन्धित प्रशासकले यस ऐनबमोजिम नक्कल माग्ने पक्षले नक्कल उतार गर्दा दफा ८९ बमोजिम लाग्ने दस्तुर दाखिल नगर्दासम्म नक्कल दिनेछैन र सो नक्कलको आधिकारिकता प्रमाणित गर्न पाउने छैन ।

९२ **प्रचलित कानुनबमोजिम हुने** : यस ऐनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि उजुरीसँग सम्बन्धित प्रचलित कानुनमा कुनै कुरा लेखिएको भए सोमा लेखिएजतिका हकमा सोहीबमोजिम हुने छ ।

९३ **नियम बनाउने अधिकार** : समितिले यस ऐनको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि आवश्यक नियम बनाउन सक्ने छ ।

सुन्दरहरैंचा नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
मोरङ, प्रदेश नं. १, नेपाल
२०७३

अनुसूची-१
(दफा ८ को उपदफा (२) सँग सम्बन्धित)
उजुरीको ढाँचा

न्यायिक समितिसमक्ष पेस गरेको

निवेदन-पत्र

..... जिल्ला सुन्दरहरैंचा नगरपालिका, वडा नं. ..... बस्ने ..... को छोरा/छोरी/श्रीमती वर्ष ..... को ..... (पक्ष प्रथम) निवेदक

विरुद्ध..... जिल्ला..... नगरपालिका/ उपमहानगरपालिका/ महानगरपालिका, वडा नं. ..... बस्ने वर्ष ..... को ..... (पक्ष दोस्रो) विपक्षी

विषय : सम्बन्धविच्छेद।

म निम्न बुँदाहरूमा लेखिएबमोजिम निवेदन गर्दछु :

१. म निवेदक र यस विवादको दोस्रो पक्षबीच संवत् २०६९ सालमा सामाजिक परम्पराअनुसार विवाह गरिएको हो। विवाह भएपश्चात् २ वर्षसम्म अर्थात् २०७१ सालसम्म हामीबीच सुमधुर दाम्पत्य जीवन रहेको थियो। हामीबाट २०७१ साल जेठमा १ छोराको समेत जायजन्म भएको छ। एक-आपसमा लोग्ने-स्वास्नीबीचको सहमति र सहकार्यमा छोरा जन्मेपछि क्रमशः समस्या देखिँदै जान थाल्यो। २०७१ सालको तिहारमा माइत गएपछि उनी घर आइनन्। पटक-पटक घर आउन फोनबाट अनुरोध गरेँ । २ पटकसम्म लिन गएँ। तर निजले तिमीसँग मेरो जीवन चल्न सक्दैन, म घर जान सक्तिनँ, तिमी जे गर्नुपर्छ गर भनी ठाडो जवाफ दिन थालिन्। के कारणले यस्तो हुन गयो भन्नी सोध्दा अब तिम्रो र मेरो सम्बन्ध छैन आफूखुसी गर र मलाई सम्पर्क नगर, गरेमा राम्रो हुँदैन भनी धाकधम्की दिँदै त्रासमेत देखाइन्। लामो समयसम्म मन फर्केला र घर आउलिन् भनी पर्खिबसेँ, तर आइनन्। करिब ३ वर्षपछि अर्थात् २०७४ साल भाद्र महिनामा पुनः लिन गएँ तर विपक्षी मसँग बोल्दै नबोली घरभित्र छिरिन् र सालाजेठान पठाई शारीरिक रूपमा आक्रमण गर्नेसम्मको कार्य गरी उनीहरूले मलाई तथानाम गाली गलौज गरे। मुस्किलले ज्यान जोगाई निराश भएर घर फर्किएँ र अब दोस्रो पक्ष श्रीमती मसँग पुनः फर्किआउने र दाम्पत्य जीवन सुमधुर हुने सम्भावना नभएकाले पारिवारिक विवाद निरूपणका लागि यो निवेदन दिन आएको छु।

२. यस समितिबाट दोस्रो पक्ष झिकाई जे जो बुझ्नुपर्छ बुझी विवाद निरूपण गराइपाऊँ।

३. यस नगरपालिकाबाट जारी भएको स्थानीय न्यायिक कार्यविधिको दफा ..... बमोजिम लाग्ने दस्तुर रु. ....., दोस्रो पक्ष १ जनालाई म्याद सूचना दस्तुर रु. ....., पाना २ को निवेदनको प्रतिलिपि दस्तुर रु. ..... समेत जम्मा गरी यसै निवेदनसाथ दाखिल गरेको छु।

४. यो निवेदन स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ४७(२)सै समितिको अधिकारअनुसार य क्षेत्रभित्र पर्दछ।

५. यो निवेदन हदम्यादभित्रै छ र म निवेदकलाई यस विषयमा निवेदन दिने हकदैया प्राप्त छ।

६. यस विषयमा अन्यत्र कहीँ कतै कुनै निकायमा कुनै प्रकारको निवेदन दिएको छैन।

७. यसमा दोस्रो पक्षको माइतीतर्फका र मेरो घरतर्फका परिवारका सदस्यहरू झिकाई थप बेहोरा बुझ्न सकिने छ।

८. यसमा लेखिएका बेहोरा ठिक साँचा सत्य हुन्, झुट्टा ठहरे कानुनबमोजिम सजाय भोग्न तयार छु।

निवेदक

नाम, थर : .....

इति संवत् ..... साल.....महिना.....गते रोज ..... शुभम् ।

अनुसूची-२
(दफा ९ को उपदफा (१) सँग सम्बन्धित)

उजुरी दर्ता गरेको निस्साको ढाँचा

श्री .....

..... ।

उजुरी दर्ताको निस्सापत्र

तपाईंले ..... जिल्ला ..... गा.पा./न.पा. वडा नं ..... बस्ने .....का विरुद्ध दिनुभएको उजुरी आजका मितिमा दर्ता गरी यो निस्सा जारी गरिदिएको छ।

उजुरी
प्रशासक

दस्तखत : .....

मिति :.....

सुन्दरहरैंचा नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
मोरङ, प्रदेश नं. १, नेपाल
२०७३

अनुसूची-३
(दफा ९ को उपदफा (२) सँग सम्बन्धित)
सुन्दरहरैंचा नगरपालिका मोरङ
न्यायिक समितिबाट खडा भएको तारेख भरपाई

वादी / पक्ष प्रतिवादी / विपक्ष

....

मुद्दा :.....

मिति .....मा फिराद दर्ता गर्दा
२०७.... साल .....महिना .....गतेका दिन ..... बजे यस न्यायिक समितिमा हाजिर हुन आउनेछु भनी सही गर्ने :

वादी / पक्ष .....

इति संवत् ..... साल.....महिना.....गते रोज..... शुभम् ।

सुन्दरहरैंचा नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
मोरङ, प्रदेश नं. १, नेपाल
२०७३

अनुसूची-४
(दफा ९ को उपदफा (३) सँग सम्बन्धित)
सुन्दरहरैंचा नगरपालिका मोरङ
न्यायिक समितिबाट जारी भएको तारेखको पर्चा

वादी / पक्ष प्रतिवादी/विपक्ष

....

मुद्दाः .....

मिति ..... मा ..... काम गर्न ..... बजे हाजिर हुन आउनुहोला ।

फाँटवालाको

दस्तखत .....

मिति .....

सुन्दरहरैंचा नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय मोरङ, प्रदेश नं. १, नेपाल २०७३

अनुसूची-५
(दफा १५ को उपदफा (३) सँग सम्बन्धित)
प्रतिवादको ढाँचा

लिखित जवाफको नमुना
न्यायिक समितिसमक्ष पेस गरेको

लिखित जवाफ

प्रथम पक्ष

..... जिल्ला ..... नगरपालिका/ उपमहानगरपालिका/ महानगरपालिका वडा नं. ..... बस्ने वर्ष .....को ....को .....(नातासम्बन्ध उल्लेख गर्ने) लिखित जवाफ प्रस्तुतकर्ता .....

दोस्रो पक्ष

..... जिल्ला ..... .नगरपालिका/उपमहानगरपालिका/महानगरपालिका, वडा नं. .....बस्ने वर्ष .....को .....को छोरा (निवेदक) विपक्षी.....

विषय : सम्बन्धविच्छेद ।

म निम्न बुँदाहरूमा लेखिएबमोजिम निवेदन गर्दछु :

१. म लिखित जवाफ प्रस्तुतकर्ता र विपक्षी निवेदकबीच संवत् २०६९ सालमा सामाजिक परम्पराअनुसार विवाह भएको बेहोरा ठिक साँचो हो । हामीबाट २०७१ साल जेठमा १ छोराको समेत जायजन्म भएको ठिक हो । २०७१ सालको तिहारमा माइत गएपछि म घर नफर्केको, पटक-पटक घर आउन फोनबाट अनुरोध गरेको, २ पटकसम्म लिन आएको तर म घर नगएको, मैले विपक्षी निवेदकलाई दाम्पत्य जीवन चल्न नसक्ने भनेको र मेरा दाइभाइले शारीरिक आक्रमण गर्नेसम्मको कार्य गरेको भनी कपोलकल्पित झुट्टा र हुँदै नभएका निराधार बेहोरा उल्लेख गरी विवाद गरेको कुरा उल्लेख गर्न चाहन्छु।

२. मलाई विपक्षी निवेदकसमेत मिली गालीगलौज, डर, धाक, धम्की देखाई हातपात गरी घरबाट निकाला गरेपछि म माइतीमा आई बसेकी हुँ । विवाह भएको केही वर्षपछि बिनाकारण ममाथि विभिन्न किसिमका आरोप लगाई अपमान गर्ने,

गालीगलौज गर्नेलगायतका कामहरू हुँदै गए । परिवारका अन्य सदस्यहरूले ममाथि घृणा गर्ने, बोलचाल नगर्नेजस्ता कार्य गरे पनि विपक्षीबाट केही समय मलाई नै समर्थन र सहयोग गर्दै आएका थिए तर पछि विपक्षी निवेदकसमेत उनीहरूसँगै मिले र मलाई जबरजस्ती घरबाट निकाल्ने कार्यमा सहभागी भए। के कुन कारणले वा मेरो के गल्तीले यसो गरेका हुन् भनी बुझ्दा बेलाबेला दाइजो नल्याएको भनी माइती पक्षसमेतको आलोचना गर्ने गरेका थिए । सायद उनीहरूले दाइजोकै लोभका कारण मलाई घरबाट निकालिदिएका हुनुपर्दछ । मैले कुनै गल्ती नगरेको र विपक्षी लोग्नेसँग पूर्ववत् माया, सद्भाव र सम्मान यथावत् रहेकाले लोग्नेस्वास्नीको सम्बन्ध यथावत् कायम गरिपाऊँ ।

३. मलाई घरबाट जबरजस्ती निकालेपछि ४ महिनाको नाबालक छोरो काखी च्यापेर माइती आएको झन्डै वर्षसम्म बेखबर, सम्पर्कविहीन बसी अहिले एक्कासि सम्बन्धविच्छेदको माग गरी निवेदन दिनु आफैंमा आश्चर्यजनक लागेको छ, सत्य तथ्य बुझी कानुनबमोजिम गरिपाऊँ ।

४. यस नगरपालिकाबाट जारी भएको स्थानीय न्यायिक कार्यविधिको दफा .....बमोजिम लिखित जवाफबापत दस्तुर रु. ..... यसै निवेदनसाथ दाखिल गरेकी छु।

५. यो लिखित जवाफ म्यादभित्रै लिई म आफैं उपस्थित भएकी छु ।

६. यस विषयमा अन्यत्र कहीं कतै कुनै निकायमा कुनै प्रकारको निवेदन दिएकी छैन ।

७. यसमा लेखिएका बेहोरा ठिक साँचा हुन् , झुट्टा ठहरे कानुनबमोजिम सजाय भोग्न तयार छु।

निवेदक

नाम, थर : .....

इति संवत् ..... महिना ..... साल .....गते रोज ..... शुभम्।

अनुसूची-६
(दफा २० को उपदफा (६) सँग सम्बन्धित)

न्यायिक समितिबाट जारी भएको

म्याद सूचना

.....बस्ने.....को नाउँमा सुन्दरहरैंचा नगरपालिका कार्यालयबाट जारी भएको १५ (पन्ध्र) दिने सूचना

.....जिल्ला .....गा.पा/न.पा. वडा नं. .....बस्ने .....ले तपाईंको विरुद्ध .....गरेको/परेको भनी निवेदन दर्ता गरेको हुँदा सोको प्रतिलिपि यसैसाथ पठाइएको छ। अतः तपाईंले यो म्याद बुझेको वा रीतपूर्वक तामेल भएको मितिले १५(पन्ध्र) दिनभित्रमा आफ्नो भनाइसहित आफैं वा कानुनबमोजिमको वारेसमार्फत यस कार्यालयमा हाजिर हुन आउनुहोला। अन्यथा कानुनबमोजिम हुने बेहोरा जानकारी गराइन्छ।

.....

उजुरी प्रशासक

इति संवत् ..... महिना ..... साल .....गते रोज.....शुभम्।

अनुसूची-७
(दफा ४२ को उपदफा (१) सँग सम्बन्धित)
निर्णयको ढाँचा

सुन्दरहरैंचा न्यायिक समिति

संयोजक श्री.....
सदस्य श्री.....
सदस्य श्री.....

निर्णय

संवत् ..... सालको निवेदन नं.....

विषय : बलेंसीबाट पानी झारेको ।

..... जिल्ला ..... नगरपालिका/उपमहानगरपालिका/महानगरपालिका वडा नं..... .....बस्ने ..... प्रथम पक्ष

विरुद्ध

..... जिल्ला ..... नगरपालिका/उपमहानगरपालिका/महानगरपालिका वडा नं..... .....बस्ने .....दोस्रो पक्ष

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ४७(१)(ञ) बमोजिम निवेदन दर्ता भई सोही ऐनको दफा ४६ बमोजिम गठन भएको न्यायिक समितिसमक्ष प्रस्तुत हुन आएको मुद्दाको सङ्क्षिप्त तथ्य र निर्णय यस प्रकार छ :

(१) ..... नगरपालिका वडा नं. ..... नक्सा सिट नं.... कि.नं.....क्षे.फ.....को घरजग्गामा पश्चिमतर्फका कि.नं.....का सँधियार विपक्षी .....ले घर बनाउँदा आफ्नो घरजग्गामा सिमानासम्म आई जोडी बनाएको तर छत तथा बलेंसीको पानी आफ्नो घर कम्पाउन्डभित्र झार्ने गरी बनाएको हुँदा सो बलेंसी बन्द गराइपाऊँ भन्ने निवेदकको निवेदन बेहोरा ।

(२) ..... नगरपालिकाबाट प्रचलित भवन निर्माणसम्बन्धी मापदण्डबमोजिम इजाजत प्राप्त गरी भवनको नक्सासमेत स्वीकृत गराई सो नक्साबमोजिम भवन

निर्माण गरेको हुँ । विपक्षी निवेदकले भनेबमोजिम आफ्नो घरको छत तथा बलेंसीको पानी निजको घर कम्पाउन्डभित्र झार्ने नगरेको आफ्नै घरजग्गामा झार्ने गरेको हुँदा झुट्टा निवेदन खारेज गरिपाऊँ भन्ने प्रत्यर्थीको लिखित जवाफ ।

(३) ..... नगरपालिकाबाट स्थलगत निरीक्षण तथा सर्वेक्षण गर्न गएका प्राविधिक टोलीले स्थलगत निरीक्षण गरी मिति ..... मा पेस गरेको स्केचसहितको प्रतिवेदनबाट प्रत्यर्थीको घरतर्फबाट छत तथा बलेंसीको पानी खस्दा निवेदकको घर कम्पाउन्डभित्र पर्ने गरेको देखिन्छ भन्ने बेहोरा उल्लेख भएको।

(४) विवादका दुवै पक्षलाई मेलमिलाप गराउने प्रयोजनका लागि..... नगरपालिका वडा नं ..... मा रहेको मेलमिलाप केन्द्रमा पठाउँदा मेलमिलाप हुन नसकी फर्किआएको ।

निर्णय

दुवै पक्षलाई सुनुवाइका लागि आज पेसी तोकिएकोमा विवादका सम्बन्धित पक्षहरू स्वयम् तथा निजहरूबाट नियुक्त गरेका कानुनव्यवसायीहरूसमेतको भनाइ सुनी पुनः मिलापत्र गर्नुहोस् भनी सम्झाउँदा बुझाउँदा पनि मिलापत्र गर्न मन्जुर नगर्नुभएकाले फाइलमा संलग्न प्रमाण कागजहरूको समेत मूल्याङ्कन गरी स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ४९(२) बमोजिम निर्णय दिनुपर्ने हुन आई निर्णयतर्फ विचार गर्दा निवेदकको कि.नं ..... को पश्चिमतर्फ प्रत्यर्थीको कि.नं .....को घरजग्गा जोडिएर रहेकोमा विवाद देखिएन। निवेदकको भनाइअनुसार आफ्नो घर कम्पाउन्डभित्र प्रत्यर्थीको छत तथा बलेंसीको पानी झारेको हो होइन भनी स्थलगत रूपमै जाँचबुझ गरी प्राविधिक प्रतिवेदन पेस गर्न कार्यालयबाट खटिई गएका प्राविधिक कर्मचारीले मिति .....मा पेस गरेको स्केचसहितको प्राविधिक प्रतिवेदनसमेतबाट निवेदकको माग दाबीबमोजिम आफ्नो घर कम्पाउन्डभित्र प्रत्यर्थीको छत तथा बलेंसीबाट पानी झर्ने गरेको भन्ने पुष्टि हुने देखिन्छ । प्रत्यर्थीले यस कार्यालयबाट पारित गरेको नक्सामा समेत छत तथा बलेंसीको पानी आफ्नै घरजग्गामा झार्ने भनी देखाइएको र निवेदकको घर कम्पाउन्डभित्र पानी झार्न पाउनुपर्छ भनी प्रत्यर्थीले दाबी विरोध गर्न समेत नसकेको र प्रचलित कानुन र प्रचलनबाट समेत अर्काको घर कम्पाउन्डभित्र आफ्नो छत तथा बलेंसीको पानी झार्न पाउने नदेखिएको हुँदा निवेदकको मागबमोजिम प्रत्यर्थीले आफ्नो

छत तथा बलेंसीबाट आफ्नै घर जग्गामा पानी झार्ने प्रबन्ध गर्नुपर्ने देखिन्छ । निवेदकको घर कम्पाउन्डमा पानी झार्न नपाउने ठहर्छ।सो ठहर्नाले तपसिलबमोजिम गर्नू ।

तपसिल :

१. सरोकारवालाले नक्कल माग गर्न आएमा नियमानुसार दस्तुर लिई नक्कल दिनू ।

२. यो निर्णयमा चित्त नबुझे पैंतीस (३५) दिनभित्र मोरङ जिल्ला अदालतमा पुनरावेदन गर्न जानू भनी प्रत्यर्थीलाई सुनाइदिनू ।

३. म्यादभित्र पुनरावेदन नपरेमा कानुनबमोजिम निर्णय कार्यान्वयन गर्नू/गराउनू ।

इति संवत् ..... साल.....महिना.....गते रोज..... शुभम् ।

सुन्दरहरैंचा नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
मोरङ, प्रदेश नं. १, नेपाल
२०७३

अनुसूची-८
(दफा ४८ को सँग सम्बन्धित)
अन्तरिम संरक्षणात्मक आदेशको नमुना

..... न्यायिक समिति

संयोजक : .....

सदस्य : .....

सदस्य : .....

आदेश

संवत् ..... सालको निवेदन नं .....

विषय : पीडितलाई उपचार गराउने सम्बन्धमा ।

..... जिल्ला ..... नगरपालिका/उपमहानगरपालिका/महानगरपालिका वडा नं..... .....बस्ने .....प्रथम पक्ष

विरुद्ध

..... जिल्ला ..... नगरपालिका/उपमहानगरपालिका/महानगरपालिका वडा नं..... .....बस्ने .....दोस्रो पक्ष

यसमा निवेदकको मागबमोजिम ..... जिल्ला ..... नगरपालिका/उपमहानगरपालिका/महानगरपालिका वडा नं..... बस्ने .....को नाति .....को छोरा/छोरी वर्ष ..... को .....ले आफूलाई असाध्य रोग लागी नियमित रूपमा हप्ताको २ पटक मृगौला डायलोसिस गर्न चिकित्सकले सिफारिस गरेकोमा एकाघरका छोरा वर्ष ..... को .....ले नियमित रूपमा डायलोसिस गर्न अटेर गरेको, घरीघरी रुपैयाँ नभएको बहाना गर्ने गरेको, कहिले

कार्यालयको कामको व्यस्तताले फुर्सद नमिलेको आदि कारण जनाई आफूले नियमित प्राप्त गर्नुपर्ने स्वाथ्य सेवा प्राप्त गर्न नसकेको हुँदा आफ्नो जीवन झन् झन् खतरायुक्त बन्दै गएको भनी अस्पतालका चिकित्सकको पुर्जा र सिफारिससहित पेस हुन आएको निवेदनउपर प्रारम्भिक रूपमा जाँचबुझ गर्दा बेहोरा मनासिब देखिएको हुँदा हाललाई निवेदकका लागि चिकित्सकले सिफारिस गरेबमोजिम हरेक हप्ता २ पटक डायलोसिस गर्नू/गराउनू तथा निजको स्वाथ्य लाभका लागि आवश्यक अन्य प्रबन्धसमेत मिलाउनू भनी स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ४९(८) बमोजिम विपक्षी .....को नाममा यो अन्तरिम संरक्षणात्मक आदेश जारी गरिदिएका छौं । यो आदेश मिसिल सामेल राखी विपक्षीलाई लेखिपठाइदिनू । यो आदेशअनुसार उपचार भएको जानकारी प्राप्त गरी मिसिल सामेल राख्नू र नियमानुसार पेस गर्नू।

इति संवत् ..... साल .....महिना.....गते रोज ..... शुभम् ।

सुन्दरहरैंचा नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
मोरङ, प्रदेश नं. १, नेपाल
२०७३

अनुसूची-९
(दफा ५३ को उपदफा (२) सँग सम्बन्धित)
मिलापत्रका लागि निवेदनको ढाँचा

सुन्दरहरैंचा नगरपालिका न्यायिक समितिसमक्ष पेस गरेको मिलापत्रको संयुक्त निवेदनपत्र

..... जिल्ला ..... नगरपालिका, वडा नं.....बस्ने .....को छोरा /छोरी/श्रीमती वर्ष.....को ..... (प्रथम पक्ष) निवेदक

विरुद्ध

..... जिल्ला ..... .नगरपालिका/उपमहानगरपालिका/महानगरपालिका, वडा नं .....बस्ने.....को वर्ष लिखित जवाफ पेसकर्ता (दोस्रो पक्ष) .....

विषयः सम्बन्धबिच्छेद ।

हामी निवेदक निम्न लिखित निवेदन गर्दछौं :

१. हामीबीच संवत् २०६९ सालमा सामाजिक परम्पराअनुसार विवाह गरिएकोमा करिब २ वर्षसम्म सुमधुर दाम्पत्य जीवन रहेको थियो । हामीबाट २०७१ साल जेठमा १ छोराको समेत जायजन्म भएको हो। सोही वर्ष २०७१ सालको तिहारमा माइत गएपछि घर नआएको, पटक-पटक घर आउन फोनबाट अनुरोध गरेको, लिन गएको तर उल्टै कुटपिट गरी पठाएको भनी निवेदकको निवेदन परेको ।

२. आफूलाई दाइजो नल्याएको निहुँबाट घरमा हेला गरेको, अपमान गरी जबरजस्ती घरबाट निकाला गरेको हो । आफूखुसीले माइत गई बसेकी होइन, अझ पनि लोग्नेप्रति आफ्नो यथावत् माया, सद्भाव र सम्मान रहेकाले लोग्नेस्वास्नीको सम्बन्ध यथावत् कायम गराइपाऊँ भन्ने प्रत्यर्थीको लिखित जवाफ रहेको ।

३. हामी झगडा गरी आयौं, केही वर्ष लोग्नेस्वास्नी छुट्टिएर बस्यौं, हामीबाट एक सन्तानको जायजन्मसमेत भइसकेको छ । घरमा सामान्य घरायसी विषयले मनमुटाव भई लोग्नेस्वास्नी अलग-अलग बसेकोमा ..... गाउँपालिका/नगरपालिका/उपमहानगरपालिका/महानगरपालिकाको न्यायिक समितिमार्फत वडा नं.

.....को मेलमिलाप केन्द्रमा एक - आपसमा छलफल गरी मिली आएको बेहोरा यो छ कि विगतमा जे जस्ता विषयमा असमझदारी तथा बेमेल भएको भए तापनि हामीबीच एक - अर्काप्रति विश्वास, सद्भाव र प्रेम कायमै रहेकाले लोग्नेस्वास्नीको सम्बन्धविच्छेद गरिपाऊँ भन्ने निवेदन दाबी छोडी पुनः सुमधुर सम्बन्धका साथ दाम्पत्य जीवनलाई व्यवस्थित ढङ्गले अगाडि बढाउनेछौं । निवेदकको घरमा तत्काल लोग्नेस्वास्नी मिली बस्ने वातावरण नहुने भएकाले छुट्टै ठाउँमा डेरा लिई बस्न हामी दुवै पक्ष सहमत भएकाले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ४७ (२) बमोजिम संयुक्त निवेदन यो मिलापत्रको पेस गरेका छौं , लेखिएबमोजिम मिलापत्र गरिपाऊँ ।

४. .....नगरपालिका स्थानीय न्यायिक कार्यविधिबमोजिम यो मिलापत्रको संयुक्त निवेदन दस्तुरबापत रु. ..... यसैसाथ संलग्न छ ।

५. यसमा लेखिएका बेहोरा ठिक साँचा हुन्, झुट्टा ठहरे कानुनबमोजिम सहुँला / बुझाउँला ।

निवेदकहरू

..... प्रथम पक्ष

..... दोस्रो पक्ष

इति संवत् ..... साल.....महिना .....गते रोज ..... शुभम् ।

सुन्दरहरैंचा नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
मोरङ, प्रदेश नं. १, नेपाल
२०७३

अनुसूची-१०
(दफा ५३ को उपदफा (५) सँग सम्बन्धित)
मिलापत्रको ढाँचा

सुन्दरहरैँचा नगरपालिका न्यायिक समितिसमक्ष पेस गरेको मिलापत्रको संयुक्त निवेदनपत्र

..... जिल्ला ..... नगरपालिका, वडा नं. .....बस्ने.....को छोरा/छोरी/श्रीमती वर्ष..... को ..... (प्रथम पक्ष) निवेदक

विरुद्ध

..... जिल्ला ..... .नगरपालिका/उपमहानगरपालिका/महानगरपालिका, वडा नं. .....बस्ने वर्ष .....को लिखित जवाफ पेसकर्ता .....(दोस्रो पक्ष)

विषय : सम्बन्धविच्छेद।

हामी निवेदक निम्न लिखित निवेदन गर्दछौँ :

१. हामीबीच संवत् २०६९ सालमा सामाजिक परम्पराअनुसार विवाह गरिएकोमा करिब २ वर्षसम्म सुमधुर दाम्पत्य जीवन रहेको थियो। हामीबाट २०७१ साल जेठमा १ छोराको समेत जायजन्म भएको हो। सोही वर्ष २०७१ सालको तिहारमा माइत गएपछि घर नआएको, पटक-पटक घर आउन फोनबाट अनुरोध गरेको, लिन गएको तर उल्टै कुटपिट गरी पठाएको भनी निवेदकको निवेदन परेको।

२. आफूलाई दाइजो नल्याएको निहुँबाट घरमा हेला गरेको, अपमान गरी जबरजस्ती घरबाट निकाला गरेको हो। आफूखुसीले माइत गई बसेकी होइन, अझ पनि लोग्नेप्रति आफ्नो यथावत् माया, सद्भाव र सम्मान रहेकाले लोग्नेस्वास्नीको सम्बन्ध यथावत् कायम गराइपाऊँ भन्ने प्रत्यर्थीको लिखित जवाफ रहेको ।

३. हामी झगडा गरी आयौं, केही वर्ष लोग्नेस्वास्नी छुट्टिएर बस्यौं, हामीबाट एक सन्तानको जायजन्मसमेत भइसकेको छ । घरमा सामान्य घरायसी विषयले मनमुटाव भई लोग्नेस्वास्नी अलग-अलग बसेकोमा .....नगरपालिकाको न्यायिक समितिमार्फत वडा नं. .....को लमिलाप केन्द्रमामे एक-आपसमा छलफल गरी मिली आएको बेहोरा यो छ कि विगतमा जे जस्ता विषयमा असमझदारी तथा बेमेल भएको भए तापनि हामीबीच एक-अर्काप्रति विश्वास, सद्भाव र प्रेम कायमै रहेकाले लोग्नेस्वास्नीको सम्बन्धविच्छेद गरिपाऊँ भन्ने निवेदन दाबी छोडी पुनः सुमधुर सम्बन्धका साथ दाम्पत्य जीवनलाई व्यवस्थित ढङ्गले अगाडि बढाउनेछौं । निवेदकको घरमा तत्काल लोग्नेस्वास्नी मिली बस्ने वातावरण नहुने भएकाले छुट्टै ठाउँमा डेरा लिई बस्न हामी दुवै पक्ष सहमत भएकाले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ४७ (२)बमोजिम यो युक्त मिलापत्रको सं निवेदनपेस गरेका छौं , लेखिएबमोजिम मिलापत्र गरिपाऊँ ।

४. .....नगरपालिका स्थानीय न्यायिक कार्यविधिबमोजिम यो मिलापत्रको संयुक्त निवेदन दस्तुरबापत रु ..... यसैसाथ संलग्न छ।

५. यसमा लेखिएका बेहोरा ठिक साँचा हुन्, झुट्टा ठहरे कानुनबमोजिम सहुँला /बुझाउँला।

निवेदकहरू
प्रथम पक्ष
नाम, थर : .....
दोस्रो पक्ष
नाम, थर : .....

इति संवत् ..... साल.....महिना .....गते रोज ..... शुभम् ।

सुन्दरहरैंचा नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
मोरङ, प्रदेश नं. १, नेपाल
२०७३

अनुसूची-११
(दफा ६० को उपदफा (३) सँग सम्बन्धित)
मेलमिलापकर्तामा सूचीकृत हुने निवेदन ढाँचा

सुन्दरहरैंचा नगरपालिका, मोरङ
न्यायिक समितिसमक्ष पेस गरेको निवेदन

विषय : मेलमिलापकर्तामा सूचीकृत हुन पाऊँ।

प्रस्तुत विषयमा तपसिलमा उल्लिखित कागजातहरूको प्रतिलिपि साथै राखी ..... नगरपालिकाको न्यायिक समितिअन्तर्गत वडा नं. ..... को मेलमिलाप केन्द्रमा सूचीकृत भई मेलमिलाप गराउन अनुमति पाऊँ भनी निवेदन गर्दछु ।

तपसिल

१) नागरिकता प्रमाणपत्रको छायाकपी,
२) कम्तीमा कक्षा ८ उत्तीर्ण गरेको शैक्षिक प्रमाणपत्रको छायाकपी,
३) मेलमिलापकर्ताको तालिम प्राप्त गरेको प्रमाणपत्रको छायाकपी,
४) मेलमिलापसम्बन्धी अनुभव र
५) व्यक्तिगत विवरण (Bio- data)

निवेदक
नाम, थर : .....
दस्तखत : .....
मिति : .....

अनुसूची-१२
(दफा ७६ को उपदफा (१) सँग सम्बन्धित)

सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाको न्यायिक समितिसमक्ष पेस गरेको
भरिभराउको निवेदन पत्र
विषयः भरिभराइपाऊँ भन्ने बारे ।

निवेदक.....बस्ने .....वादी/प्रतिवादी

विरुद्ध

विपक्षी .....बस्ने ..... वादी/प्रतिवादी

मुद्दा

म निवेदक निवेदनबापत रु. १०।- दस्तुर साथै राखी निम्न बेहोरा निवेदन गर्दछु :

१ . उपर्युक्त विपक्षीसँगको उल्लिखित मुद्दा यस नगरपालिकाको न्यायिक समितिको मिति .....कोनिर्णयबमोजिम मैले यस कार्यालयमा राखेको दस्तुर /रकम मिति .....को जिल्ला अदालतको फैसलाबमोजिम मैले भरिभराइ पाउने ठहर भएको हुँदा उक्त रकम भरिभराइ पाउन यो निवेदन पेस गरेको छु ।

२. मैले यस कार्यालयमा जम्मा गरेको दस्तुर/रकमको भरपाई/रसिद/भौचरको सक्कलै प्रति र सम्मानित जिल्ला अदालतको अन्तिम फैसलाको छायाकपी यसै साथ संलग्न छ ।

३. यसमा लेखिएको बेहोरा ठिक साँचो हो , झुट्टा ठहरे सहुँला / बुझाउँला ।

दस्तखत : .....
नाम, थर : .....

इति संवत् ..... साल ..... महिना ..... गते रोज ..... शुभम् ।

अनुसूची-१३
(दफा ७७ को उपदफा (१) सँग सम्बन्धित)

चलन चलाउने निवेदन

सुन्दरहरैंचा नगरपालिका मोरङ
न्यायिक समितिमा पेस गरेको
विषय : चलन चलाइपाऊँ भन्ने बारे ।

निवेदक.....बस्ने .....वादी/प्रतिवादी

विरुद्ध

विपक्षी.....बस्ने .....वादी/प्रतिवादी

मुद्दा :.....

म निवेदक निवेदनबापत रु.१०।- दस्तुर साथै राखी निम्न बेहोरा निवेदन गर्दछु :

१. उपर्युक्त विपक्षीसँगको उल्लिखित मुद्दा यस नगरपालिकाको न्यायिक समितिबाट मिति .....(जुन सम्पत्ति भोग गर्न पाउने गरी निर्णय भएको छ) मा निर्णय भई उक्त ..... घर/जग्गा मेरो हक भोग र स्वामित्व हुने ठहर भएकोमा श्री ..... जिल्ला अदालतमा विपक्षीले पुनरावलोकन गरेकोमा सम्मानित अदालतबाट समेत मिति .....मा निर्णय हुँदा न्यायिक समितिकै निर्णयलाई सदर गरी मेरै हकभोग कायम गरेको हुँदा सो हकभोग कायम भएको सम्पत्ति मलाई चलन चलाइपाउन यो निवेदन पेस गरेको छु ।

२ . देहायका कागजा यसै निवेदनसाथतहरू संलग्न गरेको छु :

क. न्यायिक समितिले मिति ..... मा गरेको निर्णयको छायाकपी।

ख. मोरङ जिल्ला अदालतले मिति.....मा गरेको फैसलाको छायाकपी।

ग. यस विवादसम्बद्ध मिसिल यसै कार्यालयमा रहेको छ ।

घ. लेखिएको बेहोरा ठिक साँचो हो, झुट्टा ठहरे कानुनबमोजिम सहुँला/बुझाउँला ।

दस्तखत : .....

नाम, थर : .....

इति संवत् ..... साल ..... महिना ..... गते रोज ..... शुभम् ।

अनुसूची -१४

(दफा ७९ को उपदफा (४) सँग सम्बन्धित)

सम्पत्ति रोक्काको अदेश

सुन्दरहरैँचा न्यायिक समिति

संयोजक : .....

सदस्य : .....

सदस्य : .....

आदेश

संवत् .....सालको निवेदन दर्ता नं. .....

विषय : सम्पत्ति हस्तान्तरण रोक्का

..... जिल्ला.....नगरपालिका, वडा नं ..... बस्ने .....को छोरा/छोरी/श्रीमती वर्ष .....को.....(प्रथम पक्ष) निवेदक

विरुद्ध

.....जिल्ला.....नगरपालिका/उपमहानगरपालिका/महानगरपालिका, वडा नं.... बस्ने वर्ष .....को .....(दोस्रो पक्ष)

यसमा निवेदकको मागबमोजिम..... जिल्ला..... नगरपालिका/ उपमहानगरपालिका/ महानगरपालिका, वडा नं.... क्षे.फ.....कि.नं..... जग्गामा बनेको.....को नाममा रहेको अबन्डाको.....वर्गफिटको चारतले घर र लिग लगापातसमेत विपक्षी.....सम्पत्ति निज विपक्षीबाट अन्य अंशियारहरूको मन्जुरीबिना हकहस्तान्तरण हुन सक्ने आशङ्का गरी निवेदकले दिएको निवेदनउपर प्रारम्भिक रूपमा जाँचबुझ गर्दा बेहोरा मनासिब देखिएको हुँदा हाललाई प्रत्यर्थी का नाममा रहेको उल्लिखित घरजग्गाको हकहस्तान्तरण गर्न सिफारिस नदिन वडालाई र अर्को आदेश नभएसम्मका लागि उक्त घरजग्गाको हकहस्तान्तरण नगर्नू/गर्न नदिनू भनी मालपोत कार्यालयको नाममा समेत स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ४९(६) बमोजिम यो रोक्काको आदेश जारी गरिदिएका छौं। यो आदेश मिसिल सामेल राखी सम्बन्धित कार्यालयहरूमा

पठाइदिनू । यो आदेशअनुसार रोक्का भएको जानकारी प्राप्त गरी मिसिल सामेल राख्नू र नियमानुसार पेस गर्नू ।

इति संवत् .....साल.....माहिना.....गते रोज.....शुभम् ।

सुन्दरहरैंचा नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
मोरङ, प्रदेश नं. १, नेपाल
२०७३

अनुसूची-१५
(दफा ८८ को उपदफा (६) सँग सम्बन्धित)
नक्कलको लागि निवेदन

न्यायिक समिति
सुन्दरहरैंचा नगरपालिकामा पेस गरेको
निवेदन पत्र
विषय : नक्कल पाऊँ भन्ने बारे ।

..... बस्ने .....
निवेदक/वादी/प्रतिवादी

विरुद्ध

..... बस्ने .....
विपक्षी/वादी/प्रतिवादी

मुद्दा : .....

म निवेदक निवेदन दस्तुरबापत रु. १०।–साथै राखी निम्न बेहोरा निवेदन गर्दछु :

(१) उपर्युक्त विपक्षीसँगको उल्लिखित मुद्दामा अध्ययनका लागि देहायका कागजातहरू आवश्यक परेको हुँदा प्रमाणित प्रतिलिपि पाऊँ भनी यो निवेदनसाथ उपस्थित भएको छु ।

अतः नक्कलको प्रमाणित प्रतिलिपि पाऊँ ।

देहाय :

क).....

ख).....

ग).....

घ) .....

ङ) .....

२) लेखिएको बेहोरा ठिक साँचो हो, झुट्टा ठहरे कानुनबमोजिम सहुँला/बुझाउँला ।

निवेदक

दस्तखत : .....

नाम, थर : .....

इति सम्वत् ..... साल ..... महिना ..... गते रोज .....शुभम् ।

आज्ञाले :
जीवनप्रसाद आचार्य
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

सुन्दरहरैंचा नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
मोरङ, प्रदेश नं. १, नेपाल
२०७३

सुन्दरहरैँचा राजपत्र

सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाद्वारा प्रकाशित

खण्ड-१, सङ्ख्या-५ सुन्दरहरैँचा राजपत्र, मितिः २०७५/०४/१०

भाग-१

नेपालको संवीधानको धारा ५७(४), २२६(१) र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ को उपदफा (१) बमोजिम सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाको नगरसभाले बनाएको तल लेखिएबमोजिमको ऐन सर्वसाधारणको जानकारीका लागि प्रकाशन गरिएको बेहोरा अनुरोध छ ।

सहकारी ऐन, २०७५

प्रस्तावनाः

सहकारी मूल्य, मान्यता र सिद्धान्तअनुरूप स्थानीयस्तरमा छरिएर रहेको पुँजी, प्रविधि तथा प्रतिभालाई स्वावलम्बन र पारस्परिकताका आधारमा एकीकृत गर्दै सदस्यहरूको आर्थिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक उन्नयन गर्न, समुदायमा आधारित, सदस्यकेन्द्रित, लोकतान्त्रिक, स्वायत्त र सुशासित सङ्गठनका रूपमा सहकारी संस्थाहरूको प्रवर्द्धन गर्न, सहकारी खेती, उद्योग, वस्तु तथा सेवा व्यवसायका माध्यमबाट सामाजिक न्यायका आधारमा आत्मनिर्भर, तीव्र एवं दिगो रूपमा स्थानीय अर्थतन्त्रलाई सुदृढ तुल्याउन सहकारी सङ्घ संस्थाहरूको दर्ता, सञ्चालन एवम् नियमनसम्बन्धी व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकाले सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाको नगरसभाले यो ऐन बनाएको छ ।

परिच्छेद -१
प्रारम्भिक

१. **सङ्क्षिप्त** नाम र प्रारम्भ :

क. यस ऐनको नाम "सहकारी ऐन, २०७५" रहेको छ ।

ख. यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुने छ ।

२. परिभाषा :

विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,

(क) "आन्तरिक कार्यविधि" भन्नाले सहकारी संस्थाले दफा १८ बमोजिम बनाएको आन्तरिक कार्यविधि सम्झनुपर्छ ।

(ख) "कसुर" भन्नाले दफा ७९ बमोजिमको कसुर सम्झनुपर्छ ।

(ग) "तोकिएको" वा "तोकिएबमोजिम" भन्नाले यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियममा तोकिएको वा तोकिएबमोजिम सम्झनुपर्छ ।

(घ) "परिवार" भन्नाले सदस्यको पति वा पत्नी, छोरा, बुहारी, छोरी, धर्मपुत्र, धर्मपुत्री, बाबु, आमा, सौतेनी आमा र आफूले पालन पोषण गर्नुपर्ने दाजु, भाउजू, भाइ, बुहारी र दिदी, बहिनी सम्झनुपर्छ।

तर सो शब्दले अंशबन्डा गरी वा मानो छुट्टिई आ-आफ्नो पेसा व्यवसाय गरी बसेको परिवारको सदस्यलाई जनाउने छैन ।

(ङ) "बचत" भन्नाले सदस्यले सहकारी संस्थामा जम्मा गरेको रकम सम्झनुपर्छ ।

(च) "मन्त्रालय" भन्नाले सहकारीसम्बन्धी विषय हेर्ने सङ्घीय मन्त्रालय सम्झनुपर्छ ।

(छ) "मुख्य कारोबार" भन्नाले संस्थाले सञ्चालन गरेको व्यावसायिक क्रियाकलापहरूमा पछिल्लो आर्थिक वर्षसम्ममा परिचालित बचतको

दायित्व र पछिल्लो आर्थिक वर्षको सदस्यतर्फको खरिद वा विक्री कारोबारमा कम्तीमा तीस प्रतिशतभन्दा बढी हिस्सा भएको कारोबार सम्झनुपर्छ ।

(ज) "रजिस्टार" भन्नाले सङ्घको रजिस्टार सम्झनुपर्छ ।

(झ) "लेखा सुपरिवेक्षण समिति" भन्नाले दफा ३७ बमोजिमको लेखा सुपरिवेक्षण समिति सम्झनुपर्छ ।

(ञ) "विनियम" भन्नाले सम्बन्धित सहकारी संस्थाको दफा १७ बमोजिम बनाएको विनियम सम्झनुपर्छ ।

(ट) "विभाग" भन्नाले सङ्घको सहकारी विभाग सम्झनुपर्छ र सो शब्दले मन्त्रालयले सहकारी नियमन गर्न तोकेको महाशाखालाई समेत जनाउँछ।

(ठ) "सेयर" भन्नाले सहकारी संस्थाको सेयर पुँजीको अंश सम्झनुपर्छ ।

(ड) "सञ्चालक" भन्नाले समितिको सदस्य सम्झनुपर्छ र सो शब्दले समितिको अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, सचिव र कोषाध्यक्षलाई समेत जनाउँछ ।

(ढ) "सदस्य" भन्नाले सहकारी सस्थाको सदस्यता प्राप्त गरेका व्यक्ति सम्झनुपर्छ ।

(ण) "समिति" भन्नाले दफा ३० को उपदफा (१) बमोजिमको सञ्चालक समिति सम्झनुपर्छ ।

(त) "सहकारी मूल्य" भन्नाले स्वावलम्बन, स्व-उत्तरदायित्व, लोकतन्त्र, समानता, समता, ऐक्यबद्धता, इमानदारी, खुलापन, सामाजिक उत्तरदायित्व तथा अरूको हेरचाहलगायत अन्तर्राष्ट्रिय मान्यताप्राप्त सहकारीसम्बन्धी मूल्य सम्झनुपर्छ ।

(थ) "संस्थाको व्यवसाय" भन्नाले विनियममा व्यवस्था भएबमोजिम सञ्चालित व्यावसायिक क्रियाकलाप सम्झनुपर्छ ।

(द) "सहकारी सिद्धान्त" भन्नाले स्वैच्छिक तथा खुला सदस्यता, सदस्यद्वारा लोकतान्त्रिक नियन्त्रण, सदस्यको आर्थिक सहभागिता, स्वायत्तता र स्वतन्त्रता, शिक्षा, तालिम र सूचना, सहकारी-सहकारीबीच पारस्परिक सहयोग र समुदायप्रतिको चासोलगायत अन्तर्राष्ट्रिय मान्यताप्राप्त सहकारीसम्बन्धी सिद्धान्त सम्झनुपर्छ ।

(ध) "संस्था" भन्नाले दफा ३ बमोजिम गठन भई दफा ६ बमोजिम दर्ता भएको विषयगत वा बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था सम्झनुपर्छ ।

(न) "साधारण सभा" भन्नाले सहकारी संस्थाको साधारण सभा सम्झनुपर्छ ।

(प) "प्राथमिक पुँजी कोष" भन्नाले सेयर पुँजी र जगेडा कोष सम्झनुपर्छ ।

(फ) "दर्ता गर्ने अधिकारी" भन्नाले दफा ६९ बमोजिमको दर्ता गर्ने अधिकारी सम्झनुपर्दछ ।

परिच्छेद-२
सहकारी संस्थाको गठन तथा दर्ता

३.संस्थाको गठन :

(१) कम्तीमा तीस जना नेपाली नागरिकहरू आपसमा मिली विषयगत वा बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था गठन गर्न सक्ने छन् ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि श्रमिक, युवालगायतले आफ्नो श्रम वा सिपमा आधारित भई व्यवसाय गर्ने सहकारी संस्थाको हकमा पन्ध्र जना नेपाली नागरिकहरू भए पनि संस्था गठन गर्न सक्ने छन् ।

(३) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, स्थानीय तह वा त्यस्ता सरकार वा तहको अनुदान वा स्वामित्वमा सञ्चालित विद्यालय, विश्वविद्यालय वा सङ्गठित संस्थाबाट

पारिश्रमिक पाउने पदमा बहाल रहेका कम्तीमा एकसय जना कर्मचारी, शिक्षक वा प्राध्यापकहरूले आपसमा मिली प्रचलित कानुनबमोजिम दर्ता भएको आफ्नो पेसागत सङ्गठनका आधारमा सदस्यता, प्रतिनिधित्व र सेवा सञ्चालन तोकिएबमोजिमका सर्त बन्देजहरू पालना गर्ने गरी संस्था गठन गर्न सक्ने छन् ।

तर एक सय जनाभन्दा कम सङ्ख्या रहेको एउटै कार्यालयका कम्तीमा तीस जना कर्मचारी, शिक्षक वा प्राध्यापकहरूले आपसमा मिली सदस्यता, प्रतिनिधित्व र सेवा सञ्चालनमा तोकिएबमोजिमका सर्त बन्देजहरू पालना गर्ने गरी संस्था गठन गर्न सक्ने छन् ।

(४) यस दफाबमोजिम संस्था गठन गर्दा एक परिवार एक सदस्यका दरले उपदफा (१) वा(२)मा उल्लिखित सङ्ख्या पुगेको हुनुपर्ने छ ।

तर संस्था दर्ता भइसकेपछि एकै परिवारका एकभन्दा बढी व्यक्तिले सो संस्थाको सदस्यता लिन बाधा पर्ने छैन ।

४. दर्ता नगरी सहकारी सस्था सञ्चालन गर्न नहुने :

कसैले पनि यस ऐनबमोजिम दर्ता नगरी सहकारी स्थापना तथा सञ्चालन गर्नु हुँदैन ।

५. दर्ताका लागि दरखास्त दिनुपर्ने :

(१) यस ऐनबमोजिम गठन भएका सहकारी संस्थाले दर्ताका लागि दर्ता गर्ने अधिकारीसमक्ष अनुसूची-१ को ढाँचामा दरखास्त दिनुपर्ने छ ।

२) उपदफा (१) बमोजिमका दरखास्तसाथ देहायबमोजिमका कागजातहरू संलग्न गर्नुपर्ने छ :

(क) पहिलो तथा दोस्रो प्रारम्भिक भेलाको निर्णय,

(ख) सहकारी संस्थाको प्रस्तावित विनियम,

(ग) सहकारी संस्था सञ्चालनको सम्भाव्यता अध्ययन प्रतिवेदन,

(घ) आवेदक सदस्यहरूले लिन स्वीकार गरेको सेयर सङ्ख्या र सेयर रकमको विवरण,

(ङ) आवेदक सदस्यहरूको तीनपुस्ते विवरणसहितको व्यक्तिगत विवरण

(घ) तोकिएबमोजिमका अन्य कागजातहरू

६. दर्ता गर्नुपर्ने :

(१) दफा ५ को उपदफा (१) बमोजिम प्राप्त दरखास्तसहितका कागजातहरू छानबिन गर्दा देहायबमोजिम भएको पाइएमा दर्ता गर्ने अधिकारीले दरखास्त परेको मितिले तीस दिनभित्र त्यस्तो सहकारी संस्था दर्ता गरी अनुसूची-२ को ढाँचामा दर्ता प्रमाणपत्र दिनुपर्ने छ :

(क) दरखास्तसाथ पेस भएको विनियम यो ऐन तथा यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियमबमोजिम रहेको,

(ख) प्रस्तावित सहकारी संस्था सहकारी मूल्य, मान्यता र सिद्धान्तअनुरूप सञ्चालन हुन सक्ने आधार रहेको,

(ग) सहकारी संस्था समुदायमा आधारित एवम् सदस्यकेन्द्रित भई सञ्चालन र नियन्त्रण हुन सक्ने स्पष्ट आधार रहेको ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम छानबिन गर्दा प्रस्तावित सहकारी संस्थाको विनियमको कुनै कुरामा संशोधन गर्नुपर्ने देखिएमा दर्ता गर्ने अधिकारीले त्यस्तो संशोधन गर्नुपर्ने बेहोरा खुलाई दरखास्त प्राप्त भएको मितिले पन्ध्र दिनभित्र निवेदकलाई सूचना गर्नुपर्ने छ ।

(३) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि यो ऐन प्रारम्भ हुँदाका बखत दर्ता भई सञ्चालनमा रहेका सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाभित्र कार्यक्षेत्र कायम गरिएका सहकारी संस्था यसै ऐनबमोजिम दर्ता भएको मानिने छ ।

(४) यस दफाबमोजिम सहकारी संस्था दर्ता गर्दा दर्ता गर्ने अधिकारीले त्यस्तो सहकारी संस्थाले पालना गर्नुपर्ने गरी कुनै सर्त तोक्न सक्ने छ ।

(५) उपदफा (४) बमोजिम सर्त तोकिएकोमा सोको पालना गर्नु सम्बन्धित सहकारी संस्थाको कर्तव्य हुने छ।

७. दर्ता गर्न अस्वीकार गर्न सक्ने :

(१) दफा ६ को उपदफा (१) मा उल्लिखित अवस्था नभएमा, सोही दफा बमोजिम विनियम संशोधनका लागि सूचना दिएको अवधिभित्र निवेदकले संशोधन गर्न अस्वीकार गरेमा त्यस्तो सूचना पाएको मितिले तीस दिनभित्र विनियम संशोधन नगरेमा वा सूचनामा उल्लेख भएबमोजिम हुने गरी बिनियम संशोधन नगरेमा दर्ता गर्ने अधिकारीले त्यस्तो सहकारी संस्था दर्ता गर्न अस्वीकार गर्न सक्ने छ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम सहकारी संस्था दर्ता गर्न अस्वीकार गरेकोमा दर्ता गर्ने अधिकारीले कारण खुलाई तीन दिनभित्र सोको जानकारी सम्बन्धित निवेदकहरूलाई दिनुपर्ने छ।

८. सहकारी संस्था सङ्गठित संस्था हुने :

(१) सहकारी संस्था अविच्छिन्न उत्तराधिकारवाला एक स्वशासित र सङ्गठित संस्था हुने छ।

(२) सहकारी संस्थाको काम कारबाहीका लागि एउटा छुट्टै छाप हुने छ।

(३) सहकारी संस्थाले सङ्घीय ऐनको अधीनमा रही व्यक्तिसरह चल-अचल सम्पत्ति प्राप्त, उपभोग, विक्री वा अन्य व्यवस्था गर्न सक्ने छ।

(४) सहकारी संस्थाले व्यक्तिसरह आफ्नो नामबाट नालिस उजुर गर्न र सोउपर पनि सोही नामबाट नालिस उजुर लाग्न सक्ने छ।

(५) सहकारी संस्थाले व्यक्तिसरह करार गर्न सक्ने छ।

९. सहकारी संस्थाको कार्यक्षेत्र :

(१) दर्ता हुँदाका बखत सहकारी संस्थाको कार्यक्षेत्र देहायबमोजिम हुने छ :

(क) बचत तथा ऋणको मुख्य कारोबार गर्ने संस्थाको हकमा एक वडा,

(ख) अन्य संस्थाको हकमा एक वडा वा देहायका आधारमा तीन वडासम्म :

(१) सदस्यहरूबीच स्वावलम्बनको पारस्परिक अभ्यासका लागि आपसी साझा बन्धन (कमन बन्ड),

(२) व्यावसायिक स्तरमा सेवा सञ्चालन गर्न आवश्यक सदस्य सङ्ख्या,

(३) संस्था सञ्चालनमा सदस्यको सहभागितामूलक लोकतान्त्रिक नियन्त्रण कायम हुने गरी पायक पर्ने स्थान ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि संस्थाले दर्ता भई व्यावसायिक सेवा प्रारम्भ गरेको दुई वर्षपछि देहायका आधारमा जोडिएको भौगोलिक क्षेत्र कायम रहने गरी आफ्नो कार्यक्षेत्र नगरपालिकाका थप वडाहरूमा विस्तार गर्न सक्ने छ ।

(क) संस्थाको व्यावसायिक क्रियाकलापको विकास क्रममा सदस्यता बढाउन थप कार्यक्षेत्र आवश्यक परेको,

(ख) संस्थाको कार्य सञ्चालनमा सदस्यको प्रत्यक्ष नियन्त्रण कायम राख्न रचनात्मक उपायहरू अवलम्बन गरिएको,

(ग) बचत तथा ऋणको मुख्य कारोबार गर्ने सहकारी संस्थाको हकमा मापदण्ड अनुसार भएको ।

(३) उपदफा (१) र (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि संस्थाको कार्यक्षेत्रका वडाहरूमा व्यावसायिक सेवा सञ्चालन नभएको वा जम्मा कारोबारको तोकिएको रकम वा अनुपातभन्दा कम रकम वा अनुपातको व्यावसायिक सेवा सञ्चालन भएको देखिएको खण्डमा दर्ता गर्ने अधिकारीले व्यावसायिक सेवा सञ्चालन भएका वडा मात्र कार्यक्षेत्र कायम गर्ने गरी विनियम संशोधन गर्न निर्देशन दिन सक्ने छ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम दर्ता गर्ने अधिकारीले निर्देशन दिएमा सहकारी संस्थाले एक वर्षभित्र विनियम संशोधन गरी आफ्नो कार्यक्षेत्र पुनःनिर्धारण गर्नुपर्ने छ ।

(५) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सहकारी संस्थाले स्वैच्छिक रूपमा जुनसुकै समय कार्यक्षेत्र घटाउने गरी पुनःनिर्धारण गर्न विनियम संशोधन गर्न सक्ने छ ।

(६) कार्यक्षेत्र पुनः निर्धारणसम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिएबमोजिम हुने छ ।

१०. जानकारी दिनुपर्ने :

(१) सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाभित्र कार्यक्षेत्र कायम राखी अन्यत्र दर्ता भई सञ्चालनमा रहेका संस्थाहरूले सुन्दरहरैँचा नगरपालिकामा सञ्चालित कारोबार वा सेवा र सदस्यहरूको विवरणसहित यस नगरपालिकाको दर्ता गर्ने अधिकारीलाई जानकारी दिनुपर्ने छ ।

(२) यस नगरपालिकाअन्तरगत दर्ता भइ सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाभन्दा बढी कार्यक्षेत्र कायम राखी अन्यत्र कारोबार वा सेवा सञ्चालन गरेका संस्थाहरूले सञ्चालित कारोबार वा सेवा र सदस्यहरूको विवरणसहित कारोबार भएको तहको दर्ता गर्ने अधिकारीलाई जानकारी दिनु संस्थाको कर्तव्य हुने छ ।

११. विषयगत आधारमा वर्गीकरण :

(१) सहकारी संस्थाको वर्गीकरण देहायबमोजिम हुने छ :

(क) **उत्पादक संस्था :** कृषि,दुग्ध, चिया,कफी,उखु,फलफूल र माछापालन विशेषका विषयगत र अगुवाबाली एवम् उत्पादनको योजनासमेतका आधारमा अन्य उत्पादनमूलक संस्था ;

(ख) **उपभोक्ता संस्था :** उपभोक्ता भण्डार, बचत तथा ऋण, ऊर्जा र स्वास्थ्यविशेषका विषयगत र प्राथमिक आवश्यकता एवम् सेवाको योजनासमेतका आधारमा अन्य उपभोगजन्य संस्था ;

(ग) **श्रमिक संस्था :** हस्तकला, खाद्य परिकार, औद्योगिक उत्पादन, भोजनालय र श्रम करारविशेषका विषयगत र सिप वा श्रमको विशेषता एवम् स्वरोजगारीको योजनासमेतका आधारमा अन्य श्रममा आधारित संस्था ;

(घ) **बहुउद्देश्यीय संस्था :** उत्पादन, उपभोग र श्रम वा सिपमा आधारित स्वरोजगारीका सेवासमेत सञ्चालन गर्ने अन्य बहुमुखी संस्था ।

(२) उपदफा (१) को खण्ड (क), (ख) र (ग) मा उल्लिखित विषयमा विशिष्टीकरण, आम प्रचलन र अभ्यासको विकासक्रमसमेतका आधारमा तोकिएबमोजिमका विषयहरू थप गर्न सकिने छ ।

(३) उपदफा (१) र (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि उपदफा (१) बमोजिम अन्य संस्थाहरू गठन गर्न बाधा पर्ने छैन ।

१२. कारोबार, व्यवसाय, उद्योग वा परियोजना सञ्चालन गर्न सक्ने :

(१) दफा ६ बमोजिम दर्ता प्रमाणपत्र प्राप्त गरेपछि संस्थाले आफ्नो उद्देश्यप्राप्तिका लागि यस ऐन र विनियमको अधीनमा रही आवश्यक कारोबार, व्यवसाय, उद्योग वा परियोजना सञ्चालन गर्न सक्ने छ ।

(२) प्रचलित कानुनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि संस्थाले उपदफा (१) बमोजिम कारोबार, व्यवसाय, उद्योग वा परियोजना सञ्चालन गर्न छुट्टै संस्था दर्ता गर्नुपर्ने छैन ।

तर त्यस्तो कारोबार, व्यवसाय, उद्योग वा परियोजना सञ्चालन गर्न प्रचलित कानुनबमोजिम अनुमतिपत्र, स्वीकृति वा इजाजतपत्र लिनुपर्ने रहेछ भने सोबमोजिम अनुमतिपत्र ,स्वीकृति वा इजाजतपत्र लिएर मात्र कारोबार, व्यवसाय, उद्योग वा परियोजना सञ्चालन गर्नुपर्ने छ।

(३) उपदफा (३) बमोजिम संस्थाले प्रचलित कानुनबमोजिम अधिकार पाएको निकाय वा अधिकारीबाट अनुमतिपत्र, स्वीकृति वा इजाजतपत्र प्राप्त गरेमा पन्ध्र दिनभित्र सोको जानकारी दर्ता गर्ने अधिकारीलाई दिनुपर्ने छ ।

(४) दुई वा दुईभन्दा बढी संस्थाले संयुक्त वा साझेदारीमा आफ्नो उत्पादन वा सेवाको बजारीकरणका लागि यस ऐनको अधीनमा रही आवश्यक कारोबार, व्यवसाय, उद्योग वा परियोजना सञ्चालन गर्न सक्ने छन् ।

(५) उपदफा (५) बमोजिमको कारोबार, व्यवसाय, उद्योग वा परियोजना सञ्चालन गर्नेसम्बन्धी अन्य व्यबस्था तोकिएबमोजिम हुने छ ।

१३.दायित्व सीमित हुने :

(१) सहकारी संस्थाको कारोबारका सम्बन्धमा सदस्यको दायित्व निजले खरिद गरेको वा खरिद गर्न स्वीकार गरेको सेयरको अधिकतम रकमसम्म मात्र सीमित रहने छ ।

(२) सहकारी संस्थाको नाममा "सहकारी" र नामको अन्त्यमा "लिमिटेड" भन्ने शब्द राख्नुपर्ने छ ।

१४ .सहकारीका मूल्य, मान्यता र सिद्धान्त पालना गर्नुपर्ने :

सहकारी संस्थाको गठन तथा सञ्चालन गर्दा सहकारीका मूल्य, मान्यता र सिद्धान्तको पालना गर्नुपर्ने छ ।

परिच्छेद-३

संस्थाका उद्देश्य तथा कार्य

१५. संस्थाको उद्देश्यः

कार्यक्षेत्रमा आधारित र सदस्यकेन्द्रित भई आफ्ना सदस्यहरूको आर्थिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक उन्नति गर्नु संस्थाको मुख्य उद्देश्य हुने छ ।

१६.संस्थाको कार्यः

संस्थाका कार्यहरू देहायबमोजिम हुने छन् :

(क) सहकारीका मूल्य, मान्यता र सिद्धान्तहरूको पालना गर्ने गराउने,

(ख) सदस्यको हित प्रवर्द्धन गर्ने गरी व्यावसायिक सेवाहरू प्रदान गर्ने,

(ग) सदस्यलाई शिक्षा, सूचना र तालिम प्रदान गर्ने,

(ङ) संस्थाले गर्ने उत्पादन तथा सेवाको मापदण्ड निर्धारण गरी गुणस्तर सुधार, आर्थिक स्थायित्व र जोखिम व्यवस्थापनसम्बन्धी कार्य गर्ने,

(च) आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली लागु गर्ने,

(छ) संस्थाको व्यावसायिक प्रवर्द्धन तथा विकाससम्बन्धी क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्ने,

(ज) मन्त्रालय, रजिस्टार, प्रादेशिक रजिस्टार,स्थानीय तह वा दर्ता गर्ने अधिकारीको निर्देशन पालना गर्ने/गराउने,

(झ) विनियममा उल्लिखित कार्यहरू गर्ने ।

परिच्छेद-४

विनियम तथा आन्तरिक कार्यविधि

१७. विनियम बनाउनुपर्ने :

(१) संस्थाले यो ऐन, यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियम, निर्देशिका, मापदण्ड र कार्यविधिको अधीनमा रही आफ्नो कार्य सञ्चालनका लागि विनियम बनाउनुपर्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको विनियम दर्ता गर्ने अधिकारीबाट स्वीकृत भएपछि लागू हुने छ ।

१८. आन्तरिक कार्यविधि बनाउनसक्ने :

(१) संस्थाले यो ऐन, यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियम, निर्देशिका, मापदण्ड, कार्यविधि र विनियमको अधीनमा रही आवश्यकताअनुसार आफ्नो आन्तरिक कार्यविधि बनाउन सक्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको आन्तरिक कार्यविधि सम्बन्धित संस्थाको साधारण सभाले स्वीकृत गरेपछि लागु हुने छ ।

१९. विनियम र आन्तरिक कार्यविधिमा संशोधन :

(१) संस्थाको साधारण सभाको कुल सदस्य सङ्ख्याको बहुमतबाट विनियम र आन्तरिक कार्यविधि संशोधन हुन सक्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम संशोधन भएको विनियम वा आन्तरिक कार्यविधि दर्ता गर्ने अधिकारीबाट स्वीकृत भएपछि लागु हुने छ ।

परिच्छेद-५
सदस्यता

२०. संस्थाको सदस्यताः

(१) अठार वर्ष उमेर पूरा गरेका देहायबमोजिमका नेपाली नागरिकहरू संस्थाको सदस्य हुन सक्ने छन् :

(क) कार्यक्षेत्रभित्र स्थायी बसोबास गरेको,

(ख) संस्थाको कम्तीमा एक सेयर खरिद गरेको,

(ग) संस्थाको विनियममा उल्लिखित सर्तहरू पालना गर्न मन्जुर गरेको,

(घ) संस्थाको जिम्मेवारी पालना गर्न मन्जुर भएको,

(ङ) संस्थाले गरेको कारोबारसँग प्रतिस्पर्द्धा हुने गरी कारोबार नगरेको,

(च) संस्थाको सदस्यता लिन योग्य रहेको स्वघोषणा गरेको ।

(२) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि नेपाल सरकार, प्रदेश सरकारका निकायहरू, स्थानीय तहका साथै संस्थाको कार्यक्षेत्रभित्रका सामुदायिक वा सहकारी विद्यालय, गुठी, स्थानीय क्लब, स्थानीय तहमा गठन भएका उपभोक्ता समूहहरू संस्थाको सदस्य हुन बाधा पर्ने छैन ।

(३) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि स्वास्थ्य सहकारी संस्थामा सहकारी संस्थाले सदस्यता लिन बाधा पर्ने छैन ।

२१. सदस्यता प्राप्त गर्न निवेदन दिनुपर्ने :

(१) संस्थाको सदस्यता लिन चाहने सम्बन्धित व्यक्तिले संस्थाको समितिसमक्ष निवेदन दिनुपर्ने छ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन परेको मितिले पैंतीस दिनभित्र समितिले यो ऐन, यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियम तथा विनियमको अधीनमा रही सदस्यता प्रदान गर्ने वा नगर्ने निर्णय गर्नुपर्ने छ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम निर्णय गर्दा समितिले सदस्यता प्रदान नगर्ने निर्णय गरेमा सोको कारण खोली सात दिनभित्र निवेदकलाई जानकारी गराउनुपर्ने छ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम जानकारी पाएको मितिले तीस दिनभित्र सम्बन्धित व्यक्ति ले त्यस्तो संस्था दर्ता गर्ने अधिकारीसमक्ष उजुर गर्न सक्ने छ।

(५) उपदफा (४) बमोजिम प्राप्त उजूरी छानबिन गर्दा निवेदकलाई सदस्यता प्रदान गर्नुपर्ने देखिएमा दर्ता गर्ने अधिकारीले त्यस्तो निवेदकलाई सदस्यता प्रदान गर्नका लागि सम्बन्धित संस्थालाई आदेश दिन सक्ने छ।

(६) उपदफा (५) बमोजिम आदेश भएमा सो आदेश प्राप्त गरेको सात दिनभित्र सम्बन्धित संस्थाले निवेदकलाई सदस्यता प्रदान गरी सोको जानकारी दर्ता गर्ने अधिकारीलाई गराउनुपर्ने छ।

२२. सदस्य हुन नपाउने :

(१) कुनै व्यक्ति एकै प्रकृतिको एकभन्दा वढी संस्थाको सदस्य हुन पाउने छैन।

तर यो ऐन प्रारम्भ हुनुअघि कुनै व्यक्ति एकै प्रकृतिको एकभन्दा बढी संस्थाको सदस्य रहेको भए यो ऐन प्रारम्भ भएको मितिले तीन वर्षभित्र कुनै एक संस्थाको मात्र सदस्यता कायम राख्नुपर्ने छ।

(२) यो ऐन प्रारम्भ हुँदाका बखत कुनै संस्थामा नेपाल सरकारको निकाय वा दफा २० को उपदफा (२) मा उल्लेख भएदेखि बाहेकको अन्य कुनै कृत्रिम व्यक्ति सदस्य भएको भए पाँच वर्षभित्र सदस्यता अन्त्य गर्नुपर्ने छ।

२३. सदस्यताको समाप्ति :

(१) कुनै सदस्यको सदस्यता देहायको अवस्थामा समाप्त हुने छ :

(क) सदस्यले आफ्नो सदस्यता त्याग गरेमा,

(ख) लगातार वार्षिक साधारण सभामा बिना सूचना तीन पटकसम्म अनुपस्थित भएमा,

(ग) यो ऐन, यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियम वा विनियमबमोजिम सदस्यले पालना गर्नुपर्ने प्रावधानको बारम्बार उल्लङ्घन गरेमा,

(घ) संस्थाको सदस्यको हकमा दफा २० बमोजिमको योग्यता नभएमा ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै सदस्यले संस्थाबाट प्राप्त वा भुक्तान गर्नुपर्ने कुनै रकम भएमा सो फरफारक नभएसम्म वा निजले लिएको ऋण, तिर्नुपर्ने कुनै दायित्व वा अन्य कुनै सदस्यका तर्फबाट धितो वा जमानत बसेकोमा सोको दायित्व फरफारक नभएसम्म निजको सदस्यता समाप्त हुने छैन ।

(३) यस दफामा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि साधारण सभा बोलाउने निर्णय भइसकेपछि साधारण सभा सम्पन्न नभएसम्म कसैलाई पनि सदस्यताबाट हटाउन सकिने छैन ।

२४. सुविधा प्राप्त गर्न नसक्ने :

कुनै सदस्यले सहकारी संस्थालाई तिर्नुपर्ने कुनै दायित्व निर्धारित समयभित्र भुक्तान नगरेमा वा यो ऐन, यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियम तथा विनियमबमोजिम सदस्यले पालन गर्नुपर्ने व्यवस्थाको बारम्बार उल्लङ्घन गरेमा त्यस्तो सदस्यले अन्य सदस्यसरहको सुविधा प्राप्त गर्न सक्ने छैन ।

परिच्छेद -६

साधारण सभा, समिति तथा लेखासुपरिवेक्षण समिति

२५. साधारण सभाः

(१) सहकारी संस्थाको सर्वोच्च अङ्गका रूपमा साधारण सभा हुने छ ।

(२) सहकारी संस्थाका सबै सदस्यहरू साधारण सभाका सदस्य हुने छन् ।

(३) सहकारी संस्थाको साधारण सभा देहायबमोजिम हुने छ :

(क) प्रारम्भिक साधारण सभा,

(ख) वार्षिक साधारण सभा,

(ग) विशेष साधारण सभा ।

२६. साधारण सभाको काम, कर्तव्य र अधिकार :

प्रारम्भिक साधारण सभाको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुने छ :

(क) प्रारम्भिक साधारण सभा हुने अघिल्लो दिनसम्मको काम कारबाही र आर्थिक कारोबारको जानकारी लिने,

(ख) चालु आर्थिक वर्षका लागि वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेट स्वीकृत गर्ने,

(ग) प्रतिवेदन तथा वित्तीय विवरण अनुमोदन गर्ने,

(घ) विनियममा उल्लेख भएबमोजिम समिति वा लेखा सुपरिवेक्षण समितिको निर्वाचन गर्ने,

(ङ) आन्तरिक कार्यविधि पारित गर्ने,

(च) लेखापरीक्षकको नियुक्ति र निजको पारिश्रमिक निर्धारण गर्ने,

(छ) विनियममा तोकिएबमोजिमका अन्य कार्यहरू गर्ने ।

२७ .क साधारणवार्षि सभाको काम, कर्तव्य र अधिकार :

वार्षिक साधारण सभाको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुने छ :

(क) वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेट स्वीकृत गर्ने,

(ख) वार्षिक लेखापरीक्षण प्रतिवेदन अनुमोदन गर्ने,

(ग) समिति वा लेखासुपरिवेक्षण समितिको निर्वाचन तथा विघटन गर्ने,

(घ) सञ्चालक वा लेखासुपरिवेक्षण समितिको संयोजक वा सदस्यलाई पदबाट हटाउने,

(ङ) समिति वा लेखासुपरिवेक्षण समितिको वार्षिक प्रतिवेदन पारित गर्ने,

(च) विनियम संशोधन तथा आन्तरिक कार्यविधि पारित गर्ने,

(छ) लेखापरीक्षकको नियुक्ति र निजको पारिश्रमिक निर्धारण गर्ने,

(ज) संस्था एकीकरण वा विघटनसम्बन्धी निर्णय गर्ने,

(झ) पारिश्रमिकलगायतका सुविधा तोक्ने,

(ञ) ऋण तथा अनुदान प्राप्त गर्ने सम्बन्धमा निर्णय गर्ने,

(ट) सदस्यको दायित्व मिनाहा दिने,

(ठ) समितिलाई आवश्यक निर्देशन दिने,

(ड) विनियममा तोकिएबमोजिमका अन्य कार्यहरू गर्ने ।

२८. साधारण सभाको बैठक :

(१) समितिले सहकारी संस्था दर्ता भएको मितिले तीन महिनाभित्र प्रारम्भिक साधारण सभा बोलाउनुपर्ने छ ।

(२) समितिले प्रत्येक आर्थिक वर्ष समाप्त भएको मितिले छ महिनाभित्र वार्षिक साधारण सभा बोलाउनुपर्ने छ ।

(३) समितिले देहायको अवस्थामा विशेष साधारण सभा बोलाउनुपर्ने छ :

(क) संस्थाको कामविशेषले विशेष साधारण सभा बोलाउनुपर्ने समितिबाट निर्णय भएमा,

(ख) दफा ३८ को उपदफा (१) को खण्ड (छ) बमोजिम लेखासुपरिवेक्षण समितिको सिफारिसमा,

(ग) कुनै सञ्चालकले विशेष साधारण सभा बोलाउन पेस गरेको प्रस्ताव समितिद्वारा पारित भएमा,

(घ) विशेष साधारण सभा बोलाउनुपर्ने कारण खुलाई पच्चीस प्रतिशत सदस्यले समितिसमक्ष निवेदन दिएमा,

(ङ) दफा २९ को उपदफा (१) बमोजिम दर्ता गर्ने अधिकारीले निर्देशन दिएमा,

(४) उपदफा (३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि संस्थाको सञ्चालक वा व्यवस्थापकबाट आफ्नो जिम्मेवारी पूरा नगरी संस्था सञ्चालनमा समस्या उत्पन्न भएको अवस्थामा दर्ता गर्ने अधिकारीलाई जानकारी दिई साधारण सदस्यहरू मध्येबाट बहुमत सदस्य उपस्थित भई विशेष साधारण सभा गर्न सकिने छ ।

२९. विशेष साधारण सभा बोलाउन निर्देशन दिन सक्ने :

(१) संस्थाको निरीक्षण वा सुपरिवेक्षण गर्दा वा कसैको उजुरी परी छानबिन गर्दा देहायको अवस्था देखिन आएमा दर्ता गर्ने अधिकारीले त्यस्तो सहकारी संस्थाको समितिलाई साधारण सभा बोलाउन निर्देशन दिन सक्ने छ :

(क) सहकारीको मूल्य, मान्यता तथा सिद्धान्तविपरीत कार्य गरेमा,

(ख) यो ऐन, यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियम, विनियम तथा आन्तरिक कार्यविधि विपरीत कार्य गरेमा,

(घ) दर्ता गर्ने अधिकारीले दिएको निर्देशनको बारम्बार उल्लङ्घन गरेमा,

(ङ) दफा ३१ को उपदफा (२) बमोजिम दर्ता गर्ने अधिकारीले आदेश दिएमा ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम साधारण सभा बोलाउन निर्देशन प्राप्त भएमा समितिले सो निर्देशन प्राप्त भएको मितिले पैंतीस दिनभित्र साधारण सभाको बैठक बोलाउनुपर्नेछ र साधारण सभाको बैठकमा उजुरी वा निरीक्षणका क्रममा देखिएका विषयमा छलफल गरी सोको प्रतिवेदन दर्ता गर्ने अधिकारीसमक्ष पेस गर्नुपर्ने छ ।

(३) उपदफा (१) वा (२) मा उल्लिखित अवधिभित्र समितिले साधारण सभा नबोलाएमा दर्ता गर्ने अधिकारीले त्यस्तो साधारण सभा बोलाउन सक्ने छ ।

(४) सहकारी संस्थाको साधारण सभाका लागि गणपूरक सङ्ख्या तत्काल कायम रहेको सदस्य सङ्ख्याको एकाउन्न प्रतिशत हुने छ ।

तर पहिलो पटक डाकिएको साधारण सभामा गणपूरक सङ्ख्या नपुगेमा त्यसको सात दिनभित्र दोस्रो पटक साधारण सभा बोलाउनुपर्ने र यसरी दोस्रो पटक बोलाइएको साधारण सभामा सञ्चालक समितिको बहुमतसहित एक तिहाइ साधारण सदस्यहरूको उपस्थिति भएमा साधारण सभाको गणपूरक सङ्ख्या पुगेको मानिने छ ।

(५) उपदफा (४) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि दफा २८ को (४) मा भएको व्यवस्था सोहीअनुसार हुने छ ।

(६) दुई हजार वा सोभन्दा बढी सदस्य भएको संस्थाले साधारण सभा गर्दा समान कार्यसूचीमा तोकिएबमोजिम सदस्य सङ्ख्याका आधारमा वडा-वडा वा अन्य पायकको स्थानमा सञ्चालक सदस्यहरूलाई पठाई साधारण सभा गर्न र त्यस्तो सभाको निर्णय प्रमाणित गर्न प्रतिनिधिहरू छनौट गरी त्यस्ता प्रतिनिधिहरूको उपस्थितिको सभाले अन्तिम निर्णय प्रमाणित गर्ने व्यवस्था मिलाउन सक्ने छ ।

३०.सञ्चालक समिति :

(१) सहकारी संस्थामा साधारण सभाबाट निर्वाचित एक सञ्चालक समिति रहने छ ।

तर, एउटै व्यक्ति लगातार एउटै पदमा दुई पटकभन्दा बढी सञ्चालक हुन पाउने छैन ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको समितिमा उपलब्ध भएसम्म कम्तीमा तेत्तीस प्रतिशत महिला सदस्यको प्रतिनिधित्व सुनिश्चित गर्नुपर्ने छ ।

(३) एउटै परिवारको एकभन्दा बढी सदस्य एकै अवधिमा सञ्चालक तथा लेखा समितिको पदमा उम्मेदवार बन्न र निर्वाचित हुन सक्ने छैन ।

(४) कुनै संस्थाको सञ्चालक सोही संस्थाको कर्मचारी वा आफ्नो संस्थाले सदस्यता लिएको सहकारी सङ्घ वा बैङ्कबाहेक अर्को कुनै संस्थाको सञ्चालक बन्न पाउने छैन ।

तर वार्षिक दुई करोड रुपैयाँभन्दा कमको कारोबार गर्ने सहकारी संस्थाको सञ्चालकले त्यस्तो सहकारी संस्थामा कर्मचारीका रूपमा काम गर्न बाधा

पर्ने छैन । वार्षिक दुई करोडभन्दा बढी कारोबार गर्ने संस्थामा कुनै सञ्चालक कर्मचारी रहेको भए यो ऐन प्रारम्भ भएको मितिले दुई वर्षभित्र त्यस्तो सञ्चालकले कर्मचारीको पद त्याग गरी अर्को कर्मचारीको व्यवस्था गर्नुपर्ने छ ।

(५) यो ऐन प्रारम्भ हुनुअघि कुनै व्यक्ति एकभन्दा बढी संस्थाको सञ्चालक वा सोही वा अर्को संस्थाको कर्मचारी भएकोमा यो ऐन प्रारम्भ भएको मितिले एक वर्षभित्र कुनै एक संस्थाको मात्र सञ्चालक वा कर्मचारी रहनुपर्ने छ ।

(६) समितिको कार्यावधि तीन वर्षको हुने छ ।

३१. सञ्चालक समितिको निर्वाचन :

(१) समितिले आफ्नो कार्यावधि समाप्त हुनु कम्तीमा एक महिनाअघि अर्को समितिको निर्वाचन गराउनुपर्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम समितिको निर्वाचन नगराएको जानकारी प्राप्त भएमा त्यस्तो जानकारी प्राप्त भएको मितिले तीन महिनाभित्र समितिको निर्वाचन गराउन दर्ता गर्ने अधिकारीले सम्बन्धित समितिलाई आदेश दिन सक्ने छ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम दर्ता गर्ने अधिकारीले आदेश दिएकोमा सम्बन्धित समितिले सो आदेश बमोजिमको समयावधिभित्र समितिको निर्वाचन गराई दर्ता गर्ने अधिकारलाई जानकारी गराउनुपर्ने छ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम समितिको निर्वाचन नगराएमा दर्ता गर्ने अधिकारले त्यस्तो संस्था सदस्य रहेको माथिल्लो सङ्घ भए सो सङ्घको प्रतिनिधिसमेतलाई सहभागी गराई समितिको निर्वाचनसम्बन्धी सम्पूर्ण कार्य गर्ने गराउने छ ।

(५) उपदफा (४) बमोजिमको निर्वाचन कार्यमा सहयोग पुऱ्याउनु सम्बन्धित समितिका पदाधिकारीहरूको कर्तव्य हुने छ ।

(६) उपदफा (५) बमोजिम निर्वाचन गराउँदा लागेको सम्पूर्ण खर्च सम्बन्धित संस्थाले बेहोर्नुपर्ने छ ।

(७) यस दफाबमोजिम समितिको अर्को निर्वाचन नभएसम्मका लागि समितिले विनियममा व्यवस्था भएबमोजिम आफ्नो कार्य सञ्चालन गर्ने छ ।

३२. समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार :

यस ऐनमा अन्यत्र उल्लिखित काम, कर्तव्य र अधिकारका अतिरिक्त समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुने छ :

(क) सहकारीका मूल्य, मान्यता र सिद्धान्तबमोजिम सहकारी संस्थाको सञ्चालन गर्ने,

(ख) आर्थिक तथा प्रशासकीय कार्य गर्ने/गराउने,

(ग) प्रारम्भिक साधारण सभा, वार्षिक साधारण सभा तथा विशेष साधारण सभा बोलाउने,

(घ) साधारण सभाका निर्णयहरू कार्यान्वयन गर्ने/गराउने,

(ङ) संस्थाको नीति, योजना, बजेट तथा वार्षिक कार्यक्रमको तर्जुमा गरी साधारण सभासमक्ष पेस गर्ने,

(च) संस्थाको सदस्यता प्रदान गर्ने तथा सदस्यताबाट हटाउने,

(छ) सेयर नामसारी, विक्री तथा फिर्ता लिनेसम्बन्धी कार्य गर्ने,

(ज) सम्बन्धित सङ्घको सदस्यता लिने,

(झ) विनियम तथा आन्तरिक कार्यविधि तयार गरी साधारण सभामा पेस गर्ने,

(ञ) संस्थाको कार्यक्षेत्रभित्र संस्थाको कारोबार र व्यवसायको हित प्रवर्द्धनका लागि आवश्यक कार्य गर्ने/गराउने,

३३. सञ्चालक पदमा बहाल नरहने :

देहायको कुनै अवस्थामा सञ्चालक आफ्नो पदमा बहाल रहन सक्ने छैन :

(क) निजले दिएको राजीनामा समितिबाट स्वीकृत भएमा,

(ख) निजलाई दफा ३४ उपदफा (१) बमोजिम सञ्चालकबाट हटाउने निर्णय भएमा,

(ग) निज अर्को संस्थाको सञ्चालक रहेमा,

(घ) निज सोही वा अर्को संस्थाको कर्मचारी रहेमा,

तर दफा ३० को उपदफा (४) को प्रतिबन्धात्मक वाक्यांशमा लेखिएको कुरामा सोहीबमोजिम हुने छ ।

(ङ) निज सोही वा अर्को संस्थाको लेखासुपरिवेक्षण समितिको पदमा रहेमा

(च) निजको मृत्यु भएमा ।

३४. सञ्चालकलाई पदबाट हटाउन सक्ने :

(१) साधारण सभाले बहुमतको निर्णयबाट देहायको कुनै अवस्थामा सञ्चालकलाई समितिको सञ्चालक पदबाट हटाउन सक्ने छ :

(क) आर्थिक हिनामिना गरी सम्बन्धित संस्थालाई हानि-नोक्सानी पुऱ्याएमा,

(ख) अनधिकृत तवरले सम्बन्धित संस्थाको कारोबारसम्बन्धी विषयको गोपनीयता भङ्ग गरेमा,

(ग) सम्बन्धित संस्थाको कारोबार र व्यवसायसँग प्रतिस्पर्द्धा हुने गरी समान प्रकृतिको कारोबार वा व्यवसाय गरेमा,

(घ) सम्बन्धित संस्थाको अहित हुने कुनै कार्य गरेको ठहर भएमा,

(ङ) निज शारीरिक वा मानसिक रूपमा काम गर्न नसक्ने भएमा,

(च) कुनै सञ्चालकमा यो ऐन, यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियम वा विनियममा उल्लिखित योग्यता नरहेमा ।

(२) कुनै सञ्चालकलाई समितिको पदबाट हटाउने निर्णय गर्नुअघि त्यस्तो सञ्चालकलाई साधारण सभासमक्ष सफाइ पेस गर्ने मनासिबमाफिकको मौका दिइने छ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिमको अवधिभित्र कुनै सञ्चालकले सफाइ पेस नगरेमा वा निजले पेस गरेको सफाइ सन्तोषजनक नभएमा साधारण सभाले त्यस्तो सञ्चालकलाई पदबाट हटाउन सक्ने छ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम सञ्चालकको पदबाट हटाइएको सदस्य समितिको दुई कार्यकालसम्मको निर्वाचनमा उम्मेदवार बन्न पाउने छैन ।

(५) उपदफा (३) बमोजिम कुनै सञ्चालक पदबाट हटेमा त्यस्तो पदमा साधारण सभाले बाँकी अवधिका लागि अर्को सञ्चालकको निर्वाचन गर्ने छ ।

३५. निजी स्वार्थ समावेश भएको निर्णय प्रक्रियामा संलग्न हुनु नहुने :

(१) सञ्चालकले आफ्नो निजी स्वार्थ समावेश भएको निर्णय प्रक्रियामा संलग्न हुनु हुँदैन ।

(२) सञ्चालकले आफूलाई मात्र व्यक्तिगत फाइदा हुने गरी संस्थामा कुनै कार्य गर्नु /गराउनु हुँदैन ।

(३) कुनै सञ्चालकले उपदफा (१) को बिपरीत हुने गरी वा आफ्नो अधिकारक्षेत्रभन्दा बाहिर गई कुनै काम कारबाही गरे /गराएमा त्यस्तो काम कारबाहीप्रति त्यस्तो सञ्चालक व्यक्तिगत रूपमा उत्तरदायी हुने छ र त्यस्तो काम कारबाहीबाट संस्थाको सदस्य वा अन्य कुनै व्यक्तिलाई हानि-नोक्सानी हुन गएको रहेछ भने त्यस्तो हानि-नोक्सानी निजको जायजेथाबाट असुलउपर गरिने छ ।

३६. समितिको विघटन :

(१) साधारण सभाले देहायको अवस्थामा समितिको विघटन गर्न सक्ने छ :

(क) समितिको बदनियतपूर्ण कार्यबाट संस्थाको कारोबार जोखिममा परेमा,

(ख) संस्थाले तिर्नुपर्ने दायित्व तोकिएको समयभित्र भुक्तान गर्न नसकेमा,

(ग) विनियममा उल्लिखित उद्देश्य र कार्यविपरीतको काम गरेमा,

(घ) समितिले आफ्नो जिम्मेवारी पूरा नगरेमा,

(ङ) यो ऐन वा यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियमावलीमा उल्लिखित सर्त वा दर्ता गर्ने अधिकारीले दिएको निर्देशनको बारम्बार उल्लङ्घन गरेमा ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम समिति विघटन भएमा साधारण सभाले नयाँ समितिको निर्वाचन गर्नेछ ।

(३) समितिले यो ऐन वा यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियमबमोजिम दर्ता गर्ने अधिकारीले दिएको निर्देशन पालना नगरेमा वा दफा २९ को उपदफा (२) बमोजिम पेस भएको प्रतिवेदनसमेतका आधारमा दर्ता गर्ने अधिकारीले समितिलाई उजुरी वा निरीक्षणका क्रममा देखिएका विषयवस्तुको गाम्भीर्यका आधारमा बढीमा छ महिनाको समय दिई सुधार गर्ने मौका दिन सक्नेछ र त्यस्तो समयावधिभित्र पनि सुधार नगरेमा त्यस्तो समितिलाई विघटन गर्ने छ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम समिति विघटन भएमा त्यसरी विघटन गरिएको मितिले तीन महिनाभित्रमा अर्को समितिको निर्वाचन सम्पन्न गराउन र त्यस्तो निर्वाचन नभएसम्म संस्थाको दैनिक कार्य सञ्चालन गर्न दर्ता गर्ने अधिकारीले तोकिएबमोजिमको एक तदर्थ समिति गठन गर्नुपर्ने छ ।

(५) यस दफाबमोजिम अर्को समितिको निर्वाचन गराउँदा लागेको सम्पूर्ण खर्च सम्बन्धित संस्थाले बेहोर्ने छ ।

३७. लेखा सुपरिवेक्षण समितिको गठन :

(१) संस्थामा आन्तरि क नियन्त्रण प्रणालीलाई सुदृढ गर्न तोकिएबमोजिमको योग्यता पुगेका एकजना संयोजक र दुईजना सदस्यहरू रहने गरी साधारण सभाले निर्वाचनबाट लेखासुपरिवेक्षण समिति गठन गर्ने छ ।

(२) एउटै परिवारको एकभन्दा बढी व्यक्ति एकै अवधिमा एउटै संस्थाको सञ्चालक वा लेखासुपरिवेक्षण समितिको संयोजक वा सदस्य पदमा उम्मेदवार बन्न र निर्वाचित हुन सक्ने छैन ।

३८. लेखासुपरिवेक्षण सिमितिको काम कर्तव्य र अधिकार :

(१) लेखासुपरिवेक्षण समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुने छ :

(क) प्रत्येक चौमासिकमा सहकारी संस्थाको आन्तरिक लेखापरीक्षण गर्ने/गराउने,

(ख) आन्तरिक लेखापरीक्षण गर्दा लेखापरीक्षणका आधारभूत सिद्धान्तको पालना गर्ने/गराउने,

(ग) वित्तीय तथा आर्थिक कारोबारको निरीक्षण तथा मूल्याङ्कन गर्ने/गराउने,

(घ) समितिको कामकारबाहीको नियमित सुपरिवेक्षण गर्ने र समितिलाई आवश्यक सुझाव दिने,

(ङ) साधारण सभाको निर्देशन, निर्णय तथा समितिका निर्णय कार्यान्वयन भए /नभएको अनुगमन गर्ने,

(च) लेखासम्बन्धी प्रतिवेदन र समितिको कामकारबाहीको सुपरिवेक्षणसम्बन्धी वार्षिक प्रतिवेदन साधारण सभासमक्ष पेस गर्ने,

(छ) आफूले पटक-पटक दिएका सुझाव कार्यान्वयन नभएको कारणबाट कुनै संस्थाको हितमा प्रतिकूल असर परेमा वा त्यस्तो संस्थाको नगद वा जिन्सी सम्पत्तिको व्यापक रूपमा हिनामिना वा अनियमितता भएको वा संस्था गम्भीर आर्थिक सङ्कटमा पर्न लागेकोमा सोको कारण खुलाई विशेष साधारण सभा बोलाउन समितिसमक्ष सिफारिस गर्ने ।

(ज) आवश्यक परेमा आन्तरिक लेखापरीक्षक नियुक्तिका लागि तीन जनाको नाम सञ्चालक समितिमा सिफारिस गर्ने ।

(२) लेखासुपरिवेक्षण समितिको संयोजक वा सदस्य संस्थाको दैनिक आर्थिक प्रशासनिक कार्यमा सहभागी हुन पाउने छैन ।

परिच्छेद-७

बचत तथा ऋण परिचालन

३९. सदस्यकेन्द्रित भई बचत तथा ऋणको कारोबार गर्नुपर्ने :

(१) संस्थाले आफ्ना सदस्यहरूको मात्र बचत स्वीकार गर्न सोको परिचालन गर्न र सदस्यलाई मात्र ऋण प्रदान गर्न सक्ने छ ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि बचत तथा ऋणको मुख्य कारोबार गर्ने गरी दर्ता भएको संस्थाबाहेक अन्य विषयगत वा वहुउद्देश्यीय संस्थाले बचत तथा ऋणको मुख्य कारोबार गर्न पाउने छैन ।

तर यो ऐन प्रारम्भ हुनुअघि बहुउद्देश्यीय वा विषयगत संस्थाका रूपमा दर्ता भई मुख्य कारोबारका रूपमा वचत तथा ऋणको कारोबार गर्दै आएको भए त्यस्तो संस्थाले तीन वर्षभित्रमा वचत तथा ऋणको मुख्य कारोबार नहुने गरी दर्ता हुँदाका बखतमा उल्लेख गरिएको मुख्य कारोबार गर्ने गरी संस्था सञ्चालन गर्नुपर्ने छ ।

(३) संस्थाले सदस्यलाई प्रदान गर्ने ऋणमा सेवा शुल्क र नवीकरण शुल्क लिन पाइने छैन ।

(४) बचत र ऋणको ब्याजदरबीचको अन्तर छ प्रतिशतभन्दा बढी हुने छैन ।

(५) संस्थाले प्रदान गरेको ऋणमा लाग्ने ब्याजलाई मूल ऋणमा पुँजीकृत गरी सोका आधारमा ब्याज लगाउन पाइने छैन ।

(६) संस्थाले कुनै पनि कम्पनीको सेयर खरिद गर्न सक्ने छैन ।

तर

(१) संस्थाको दायित्वप्रति प्रतिकूल नहुने गरी संस्थाले स्वप्रयोजनका लागि अचल सम्पत्ति खरिद तथा पूर्वाधार निर्माण एवं संस्था र सदस्यहरूका हितमा उत्पादन र सेवाको क्षेत्रमा प्राथमिक पुँजीकोष परिचालन गर्न बाधा पर्ने छैन ।

(२) यो ऐन प्रारम्भ हुनुअघि कुनै संस्थाले कुनै कम्पनीको सेयर खरिद गरेको भएमा त्यस्तो सेयर यो ऐन प्रारम्भ भएको मितिले एक वर्षको अवधिभित्र हस्तान्तरण गरिसक्नुपर्ने छ।

(३) उपदफा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि संस्थाले यो ऐन प्रारम्भ हुनुअघि दर्ता भएका साना किसानद्वारा प्रवर्द्धित वित्तीय संस्थाको सेयर खरिद गर्न बाधा पर्ने छैन।

(७) संस्थाले प्राथमिक पुँजी कोषको पन्ध्र गुणासम्म वचत सङ्कलन गर्न सक्ने छ।

(८) संस्थाले दर्ता गर्दाका बखतका सदस्यबाहेक अन्य सदस्यलाई सदस्यता प्राप्त गरेको तीन महिनाको अवधि व्यतीत नभई ऋण लगानी गर्न सक्ने छैन।

४०. सन्दर्भ ब्याजदरसम्बन्धी व्यवस्था :

(१) सङ्घीय कानुनबमोजिम रजिस्टारले बचत तथा ऋणको सन्दर्भ ब्याजदर तोक्न सक्ने छ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम तोकिएको सन्दर्भ ब्याजदर संस्थाका लागि निर्देशक ब्याजदर हुने छ।

४१. व्यक्तिगत बचतको सीमा :

संस्थामा सदस्यको व्यक्तिगत बचतको सीमा तीस लाखसम्म हुने छ।

परिच्छेद -९

आर्थिक स्रोत परिचालन

४२. सेयर विक्री तथा फिर्तासम्बन्धी व्यवस्था :

(१) संस्थाले आफ्नो सदस्यलाई सेयर विक्री गर्न सक्ने छ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि संस्थाले एकै सदस्यलाई आफ्नो कुल सेयर पुँजीको बीस प्रतिशतभन्दा बढी हुने गरी सेयर बिक्री गर्न सक्ने छैन।

तर नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार वा स्थानीय तहको पूर्ण वा आंशिक स्वामित्व वा नियन्त्रण भएको संस्था वा निकायको हकमा यो बन्देज लागु हुने छैन ।

(३) संस्थाको सेयरको अङ्कित मूल्य प्रतिसेयर एक सय रुपैयाँ हुने छ ।

(४) संस्थाको सेयर पुँजी विनियममा उल्लेख भएबमोजिम हुने छ ।

(५) संस्थाले खुला बजारमा सेयर विक्री गर्न पाउने छैन ।

(६) संस्थाको मूलधनका रूपमा रहेको कुनै सदस्यको सेयर सोही संस्थाको ऋण वा दायित्वबाहेक अन्य कुनै ऋण वा दायित्वबापत लिलाम विक्री गरिने छैन ।

४३. रकम फिर्ता तथा खाता सञ्चालनसम्बन्धी व्यवस्था :

(१) कुनै सदस्यले संस्थाको सदस्यता त्याग गरी रकम फिर्ता लिन चाहेमा निजको कुनै दायित्व भए त्यस्तो दायित्व भुक्तान गरेको मितिले एक महिनाभित्र निजको बाँकी रकम तोकिएबमोजिम निजलाई फिर्ता गर्नुपर्ने छ ।

(२) कुनै सदस्यले संस्थामा जम्मा गरेको बचत फिर्ता माग गरेमा निजको कुनै दायित्व भए त्यस्तो दायित्व कट्टा गरी बाँकी रकम तोकिएबमोजिम निजलाई फिर्ता गर्नुपर्ने छ ।

(३) संस्थाले बचत खाताहरू मात्र सञ्चालन गर्न सक्नेछ ।

४४. ऋण वा अनुदान लिन सक्ने :

(१) संस्थाले विदेशी बैङ्क वा वित्तीय संस्था वा अन्य निकायबाट ऋण वा अनुदान लिन वा त्यस्तो निकायसँग साझेदारीमा काम गर्न सङ्घीय कानुनवमोजिम स्वीकृति लिनुपर्ने छ ।

(२) उपदफा (१) वमोजिम विदेशी बैङ्क वा निकायबाट ऋण वा अनुदान लिन स्वीकृतिका लागि तोकिएवमोजिमका विवरणहरूसहित दर्ता गर्ने अधिकारीसमक्ष निवेदन दिनुपर्ने छ ।

(३) उपदफा (२) वमोजिम निवेदन प्राप्त भएमा दर्ता गर्ने अधिकारीले नगर कार्यपालिकामा प्रस्ताव पेस गर्नुपर्ने छ।

(४) उपदफा (३) बमोजिमको प्रस्ताव गाउँनगर कार्यपालिकाले उपयुक्त देखेमा स्वीकृतिका लागि मन्त्रालयमा सिफारिस गरी पठाउने छ।

४५. नेपाल सरकारको सुरक्षण प्राप्त गर्न सक्ने :

(१) संस्थाले विदेशी बैङ्क वा निकायसँग लिने ऋणमा सुरक्षण प्राप्त गर्नुपर्ने भएमा सङ्घीय कानुनबमोजिम स्वीकृतिका लागि दर्ता गर्ने अधिकारी समक्ष प्रस्तावसहित निवेदन दिनुपर्ने छ।

(२) दफा (१) वमोजिम प्राप्त प्रस्ताव उपयुक्त देखिएमा नगर कार्यपालिकाले सङ्घीय कानुनबमोजिम स्वीकृतिका लागि मन्त्रालयमा सिफारिस गरी पठाउनुपर्ने छ।

परिच्छेद -१०

संस्थाको कोष

४६. संस्थाको कोष :

(१) संस्थाको कोषमा देहायबमोजिमको रकम रहने छ :

(क) सेयर बिक्रीबाट प्राप्त रकम,

(ख) बचतका रूपमा प्राप्त रकम,

(ग) ऋणका रूपमा प्राप्त रकम,

(घ) नेपाल सरकारबाट प्राप्त अनुदान रकम,

(ङ) विदेशी सरकार वा अन्तर्राष्ट्रिय सङ्घ संस्थाबाट प्राप्त अनुदान वा सहायताको रकम,

(च) व्यावसायिक कार्यबाट आर्जित रकम,

(छ) सदस्यता प्रवेशशुल्क,

(ज) संस्थाको नाममा प्राप्त हुने अन्य जुनसुकै रकम।

४७. जगेडा कोष :

(१) संस्थामा एक जगेडा कोष रहने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको कोषमा देहायबमोजिमका रकम रहने छन् :

(क) आर्थिक वर्षको खुद बचत रकमको कम्तीमा पच्चीस प्रतिशत रकम,

(ख) कुनै संस्था, सङ्घ वा निकायले प्रदान गरेको पुँजीगत अनुदान रकम,

(ग) स्थिर सम्पत्ति बिक्रीबाट प्राप्त रकम,

(घ) अन्य स्रोतबाट प्राप्त रकम ।

(३) उपदफा (१) बमोजिमको जगेडा कोष अविभाज्य हुने छ ।

४८. संरक्षित पुँजी फिर्ता कोष :

(१) संस्थामा एक संरक्षित पुँजी फिर्ता कोष रहने छ ।

(२) दफा ४७ बमोजिमको जगेडा कोषमा सो दफाको उपदफा (२) को खण्ड (क) बमोजिमको रकम छुट्ट्याई बाँकी रहेको रकमको कम्तीमा पच्चीस प्रतिशत रकम उपदफा (१) बमोजिमको कोषमा वार्षिक रूपमा जम्मा गर्नुपर्ने छ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिमको रकम सदस्यले गरेको सङ्घीय कानुनमा तोकिएबमोजिमको वार्षिक कारोबारका आधारमा सम्बन्धित सदस्यलाई उपलब्ध गराउनुपर्ने छ ।

४९.सहकारी प्रवर्द्धन कोषसम्बन्धी व्यवस्था :

(१) संस्थाले सहकारी व्यवसायको प्रवर्द्धन गर्नका लागि दफा ४७ बमोजिम जगेडा कोषमा सो दफाको उपदफा (२) को खण्ड (क) बमोजिमको रकम छुट्ट्याई बाँकी रहेको रकमको शून्य दशमलव पाँच प्रतिशतले हुन आउने रकम सङ्घीय कानुनमा व्यवस्था भएबमोजिमको सहकारी प्रवर्द्धन कोषमा वार्षिक रूपमा जम्मा गर्नुपर्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको कोषको उपयोग सङ्घीय कानुनमा व्यवस्था भएबमोजिम हुने छ ।

५०. अन्य कोषसम्बन्धी व्यवस्था :

(१) दफा ४६, ४७, ४८ र ४९ मा उल्लिखित कोषका अतिरिक्त संस्थामा सहकारी शिक्षा कोष, सेयर लाभांश कोष, कर्मचारी बोनस कोष, सहकारी विकास कोष, सहकारी घाटापूर्ति कोषलगायत तोकिएबमोजिमका अन्य कोषहरू रहन सक्ने छन् ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको कोषको रकम सो कोषको उद्देश्यपूर्तिका लागि विनियममा तोकिएबमोजिम उपयोग गर्न सकिने छ ।

तर एक वर्षको सेयर लाभांशको रकम सेयर पुँजीको पन्ध्र प्रतिशतभन्दा बढी हुने छैन ।

परिच्छेद -११

अभिलेख र सूचना

५१. अभिलेख राख्नुपर्ने :

(१) संस्थाले साधारण सभा, समिति तथा लेखासुपरिवेक्षण समिति बैठकका निर्णय तथा कामकारबाहीको अद्यावधिक अभिलेख सुरक्षितसाथ राख्नुपर्नेछ ।

(२) संस्थाले कारोबारसँग सम्बन्धित तथा अन्य आवश्यक अभिलेखहरू तोकिएबमोजिम सुरक्षितसाथ राख्नुपर्ने छ ।

५२. विवरण उपलब्ध गराउनुपर्ने :

(१) संस्थाले देहायका विवरणहरूसहितको प्रतिवेदन आ.व. समाप्त भएको तीन महिनाभित्र दर्ता गर्ने अधिकारीसमक्ष पेस गर्नुपर्ने छ :

(क) वार्षिक प्रतिवेदन तथा लेखापरीक्षण प्रतिवेदन,

(ख) वार्षिक कार्यक्रम नीति तथा योजना,

(ग) खुद बचतसम्बन्धी नीति तथा योजना,

(घ) सञ्चालकको नाम तथा बाँकी कार्यावधिको सूची,

(ङ) साधारण सभाको बैठकसम्बन्धी जानकारी,

(च) सेयर सदस्य सङ्ख्या र सेयर पुँजी,

(छ) सञ्चालक वा सदस्यले लिएको ऋण तिर्न बाँकी रहेको रकम,

(ज) दर्ता गर्ने अधिकारीले समय-समयमा तोकिदिएको अन्य विवरण ।

(२) संस्थाले प्रत्येक महिना तोकिएको मासिक प्रगति विवरण महिना समाप्त भएको मितिले ७ दिनभित्र दर्ता गर्ने अधिकारीसमक्ष पेस गर्नुपर्ने छ ।

(३) संस्थाले प्रत्येक चौमासिकमा तोकिएको चौमासिक विवरण अवधि समाप्त भएको मितिले १५ दिनभित्र दर्ता गर्ने अधिकारीसमक्ष पेस गर्नुपर्ने छ ।

(४) दर्ता गर्ने अधिकारीले माग गरेको विवरण तोकिएको ढाँचा वा कम्प्युटरमार्फत विद्युतीय माध्यमबाट समेत उपलब्ध गराउनु संस्थाको कर्तव्य हुने छ ।

परिच्छेद - १२

लेखा र लेखापरीक्षण

५३. कारोबारको लेखा :

संस्थाको कारोबारको लेखा दोहोरो लेखा प्रणालीमा आधारित र कारोबारको यथार्थ स्थिति स्पष्ट रूपमा देखिने गरी सङ्घीय कानुनबमोजिम रजिस्टारले लागू गरेको लेखामान (एकाउन्टिङ स्ट्यान्डर्ड) र यस ऐनबमोजिम पालना गर्नुपर्ने अन्य सर्त तथा व्यवस्थाबमोजिम राख्नुपर्ने छ ।

५४. लेखापरीक्षण :

(१) संस्थाले प्रत्येक आर्थिक वर्षको लेखापरीक्षण सो आर्थिक वर्ष समाप्त भएको मितिले तीन महिनाभित्र प्रचलित कानुनबमोजिम इजाजतपत्रप्राप्त लेखापरीक्षकद्वारा गराउनुपर्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको अवधिभित्र कुनै संस्थाले लेखापरीक्षण नगराएको पाइएमा दर्ता गर्ने अधिकारीले त्यस्तो संस्थाको लेखापरीक्षण इजाजतपत्रप्राप्त लेखापरीक्षकबाट गराउन सक्ने छ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम लेखापरीक्षण गराउँदा लेखापरीक्षकलाई दिनुपर्ने पारिश्रमिकलगायतको रकम सम्बन्धित संस्थाले बेहोर्ने छ।

(४) उपदफा (१) वा (२) बमोजिम लेखापरीक्षकले गरेको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन अनुमोदनका लागि साधारण सभासमक्ष पेस गर्नुपर्ने छ।

(५) उपदफा (४) बमोजिम पेस भएको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन साधारण सभाबाट अनुमोदन हुन नसकेमा पुनः लेखापरीक्षणका लागि साधारण सभाले दफा ५५ को अधीनमा रही अर्को लेखापरीक्षक नियुक्त गर्ने छ।

५५. लेखापरीक्षकको नियुक्ति :

(१) संस्थाको लेखापरीक्षणसम्बन्धी कार्य गर्न प्रचलित कानुनबमोजिम इजाजतपत्रप्राप्त लेखापरीक्षकहरूमध्येबाट साधारण सभाले एक जना लेखापरीक्षक नियुक्त गरी पारिश्रमिकसमेत तोक्ने छ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम लेखापरीक्षक नियुक्त गर्दा एउटै व्यक्ति, फर्म वा कम्पनीलाई लगातार तीन आर्थिक वर्षभन्दा बढी हुने गरी नियुक्त गर्न सकिने छैन।

५६. लेखापरीक्षकमा नियुक्त हुन नसक्ने :

(१) देहायका व्यक्ति लेखापरीक्षकमा नियुक्त हुन तथा नियुक्त भई सकेको भए सो पदमा बहाल रहन सक्ने छैनन् :

(क) सहकारी संस्थाको सञ्चालक,

(ख) सम्बन्धित संस्थाको सदस्य,

(ग) सहकारी संस्थाको नियमित पारिश्रमिक पाउने गरी नियुक्त सल्लाहकार वा कर्मचारी,

(घ) लेखापरीक्षणसम्बन्धी कसुरमा सजाय पाएको तीन वर्षको अवधि भुक्तान नभएको,

(ङ) दामासाहीमा परेको,

(च) भ्रष्टाचार, ठगी वा नैतिक पतन हुने अन्य फौजदारी कसुरमा सजाय पाएको पाँच वर्ष भुक्तान नभएको,

(ज) सम्बन्धित संस्थासँग स्वार्थ बाझिएको व्यक्ति ।

(२) लेखापरीक्षकले आफू नियुक्त हुनुअघि उपदफा (१) बमोजिम अयोग्य नभएको कुराको संस्थासमक्ष स्वघोषणा गर्नुपर्ने छ ।

(३) कुनै लेखापरीक्षक आफ्नो कार्यकाल समाप्त नहुँदै कुनै संस्थाको लेखापरीक्षण गर्न अयोग्य भएमा वा संस्थाको लेखापरीक्षकको पदमा कायम रहन नसक्ने स्थिति उत्पन्न भएमा निजले लेखापरीक्षण गर्नुपर्ने वा गरिरहेको काम तत्काल रोकी सो कुराको जानकारी लिखित रूपमा संस्थालाई दिनुपर्ने छ ।

(४) यस दफाको प्रतिकूल हुने गरी नियुक्त भएको लेखापरीक्षकले गरेको लेखापरीक्षण मान्य हुने छैन ।

परिच्छेद - १३

छुट, सुविधा र सहुलियत

५७. छुट, सुविधा र सहुलियतः

(१) संस्थालाई प्राप्त हुने छुट, सुविधा र सहुलियत सङ्घीय कानुनबमोजिम हुने छ ।

(२) उपदफा (१) मा उल्लिखित छुट, सुविधा र सहुलियतबाहेक संस्थालाई प्राप्त हुने अन्य छुट, सुविधा र सहुलियत तोकिएबमोजिम हुने छ ।

परिच्छेद–१४

ऋण असुली तथा बाँकी बक्यौता

५८. ऋण असुल गर्ने :

(१) कुनै सदस्यले संस्थासँग गरेको ऋण सम्झौता वा सर्त कबुलियतको पालना नगरेमा, लिखतको भाखाभित्र ऋणको सावाँ, ब्याज र हर्जाना चुक्ता नगरेमा वा ऋण लिएको रकम सम्बन्धित काममा नलगाई हिनामिना गरेको देखिएमा त्यस्तो सदस्यले ऋण लिँदा राखेको धितोलाई सम्बन्धित संस्थाले लिलाम विक्री गरी वा अन्य कुनै व्यवस्था गरी आफ्नो साँवा, ब्याज र हर्जाना असुलउपर गर्न सक्ने छ । धितो सम्बन्धित संस्थाले सकारेपश्चात पनि ऋणीले साँवा ब्याज दुवै भुक्तानी गरी धितोबापतको सम्पत्ति फिर्ता लिन चाहेमा फिर्ता गर्नुपर्ने छ ।

(२) कुनै सदस्यले संस्थामा राखेको धितो कुनै किसिमले कसैलाई हक छोडिदिएमा वा अन्य कुनै कारणबाट त्यस्तो धितोको मूल्य घट्न गएमा त्यस्तो ऋणीलाई निश्चित म्याद दिई थप धितो सुरक्षण राख्न लगाउन सकिने छ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम ऋणीले थप धितो नराखेमा वा उपदफा (१) वा (२) बमोजिमको धितोबाट पनि साँवा, ब्याज र हर्जानाको रकम असुलउपर हुन नसकेमा त्यस्तो ऋणीको हक लाग्ने अन्य जायजेथाबाट पनि साँवा, ब्याज र हर्जाना असुलउपर गर्न सकिने छ ।

(४) यस दफाबमोजिम साँवा, ब्याज र हर्जाना असुलउपर गर्दा लागेको खर्चको रकम तथा असुलउपर भएको साँवा, ब्याज र हर्जानाको रकम कट्टा गरी बाँकी रहन आएको रकम सम्बन्धित ऋणीलाई फिर्ता दिनुपर्ने छ ।

(५) यस दफाबमोजिम कुनै संस्थाले ऋणीको धितो वा अन्य जायजेथा लिलाम विक्री गर्दा लिलाम सकार्ने व्यक्तिका नाममा सो धितो वा जायजेथा प्रचलित कानुनबमोजिम रजिस्ट्रेसन वा दाखिल खारेज गर्नका लागि सम्बन्धित कार्यालयमा लेखिपठाउने छ र सम्बन्धित कार्यालयले पनि

सोहीबमोजिम रजिस्ट्रेसन वा दाखिल खारेज गरी सोको जानकारी सम्बन्धित संस्थालाई दिनुपर्ने छ ।

(६) यस दफाबमोजिम धितो राखेको सम्पत्ति लिलाम विक्री गर्दा कसैले सकार नगरेमा त्यस्तो सम्पत्ति सम्बन्धित संस्था आफैँले सकार गर्न सक्ने छ ।

(७) उपदफा (६) बमोजिम आफैँले सकार गरेमा त्यस्तो सम्पत्ति सम्बन्धित संस्थाका नाममा रजिस्ट्रेसन वा दाखिल खारेज गर्न सम्बन्धित कार्यालयमा लेखिपठाउने छ र त्यसरी लेखिआएमा सम्बन्धित कार्यालयले सोहीबमोजिम रजिस्ट्रेसन वा दाखिल खारेज गरिदिनुपर्ने छ ।

५९. कालो सूचीसम्बन्धी व्यवस्था :

संस्थाबाट ऋण लिई रकमको अपचलन गर्ने वा तोकिएको समयावधिभित्र ऋणको साँवा ब्याज फिर्ता नगर्ने व्यक्तिको नामनामेसीसहित कालोसूची प्रकाशनसम्बन्धी व्यवस्था सङ्घीय कानुनबमोजिम हुने छ ।

६०. कर्जा सूचना केन्द्रसम्बन्धी व्यवस्था :

कर्जा सूचना केन्द्रसम्बन्धी व्यवस्था सङ्घीय कानुनबमोजिम हुने छ ।

६१. बाँकी बक्यौता असुलउपर गर्ने :

कसैले संस्थालाई तिर्नु/बुझाउनुपर्ने रकम नतिरी बाँकी राखेमा त्यस्तो रकम र सोको ब्याजसमेत दर्ता गर्ने अधिकारीले त्यस्तो व्यक्तिको जायजेथाबाट असुलउपर गरिदिन सक्ने छ ।

६२. रोक्का राख्न लेखिपठाउने :

(१) संस्था वा दर्ता गर्ने अधिकारीले दफा ५८ र ६१ को प्रयोजनका लागि कुनै व्यक्तिको खाता, जायजेथाको स्वामित्व हस्तान्तरण, नामसारी वा विक्री गर्न नपाउने गरी रोक्का राख्न सम्बन्धित निकायमा लेखिपठाउन सक्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम रोक्काका लागि लेखिआएमा सम्बन्धित निकायले प्रचलित कानुनबमोजिम त्यस्तो व्यक्तिको खाता, जायजेथाको स्वामित्व

हस्तान्तरण, नामसारी वा विक्री गर्न नपाउने गरी रोक्का राख्न राखीदिनुपर्ने छ।

६३. अग्राधिकार रहने :

कुनै व्यक्तिले संस्थालाई तिर्नुपर्ने ऋण वा अन्य कुनै दायित्व नतिरेमा त्यस्तो व्यक्तिको जायजेथामा नेपाल सरकारको कुनै हक दाबी भए त्यसका लागि रकम छुट्टयाई बाँकी रहन आएको रकममा संस्थाको अग्राधिकार रहने छ।

६४. कारबाही गर्न बाधा नपर्ने :

संस्थाले ऋण असुली गर्ने सम्बन्धमा कुनै व्यक्ति वा सहकारी संस्थाउपर चलाएको कुनै कारबाहीका कारणबाट त्यस्तो व्यक्ति वा संस्थाउपर यस ऐन तथा प्रचलित कानुनबमोजिमको कुनै कसुरमा कारबाही चलाउन रोक लगाएको मानिने छैन।

परिच्छेद- १५

एकीकरण, विघटन तथा दर्ता खारेज

६५. एकीकरण तथा विभाजनसम्बन्धी व्यवस्था :

(१) यस ऐनको अधीनमा रही दुई वा दुईभन्दा बढी संस्थाहरू एक-आपसमा गाभी एकीकरण गर्न वा एक संस्थालाई भौगोलिक कार्यक्षेत्रका आधारमा दुई वा दुईभन्दा बढी संस्थामा विभाजन गर्न सकिने छ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम एकीकरण वा विभाजन गर्दा सम्बन्धित संस्थाको कुल कायम रहेका सदस्य सङ्ख्याको दुई तिहाइ बहुमतबाट निर्णय हुनुपर्ने छ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम एकीकरण वा विभाजन गर्ने निर्णय गर्दा एकीकरण वा विभाजनका सर्त र कार्यविधिसमेत खुलाउनुपर्ने छ।

६६. विघटन र दर्ता खारेज :

(१) कुनै संस्थामा देहायको अवस्था विद्यमान भएमा साधारण सभाको तत्काल कायम रहेका दुई तिहाइ बहुमत सदस्यको निर्णयबाट त्यस्तो संस्थाको

विघटन गर्ने निर्णय गरी दर्ता खारेजीको स्वीकृतिका लागि समितिले दर्ता गर्ने अधिकारीसमक्ष निवेदन दिन सक्ने छ :

(क) विनियममा उल्लिखित उद्देश्य तथा कार्य हासिल गर्न सम्भव नभएमा,

(ख) सदस्यको हित गर्न नसक्ने भएमा ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्राप्त निवेदनमा छानबिन गर्दा त्यस्तो संस्थाको विघटन गर्न उपयुक्त देखिएमा दर्ता गर्ने अधिकारीले त्यस्तो संस्थाको दर्ता खारेज गर्न सक्ने छ ।

(३) उपदफा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि दर्ता गर्ने अधिकारीले देहायको अवस्थामा मात्र संस्थाको दर्ता खारेज गर्न सक्ने छ :

(क) लगातार दुई वर्षसम्म कुनै कारोबार नगरी निष्क्रिय रहेको पाइएमा,

(ख) कुनै संस्थाले यो ऐन वा यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियमावलीविपरीतको कार्य बारम्बार गरेमा,

(ग) विनियममा उल्लिखित उद्देश्यविपरीत कार्य गरेमा,

(घ) सहकारी मूल्य, मान्यता र सिद्धान्तविपरीत कार्य गरेमा ।

(४) उपदफा (२) वा (३) बमोजिम दर्ता खारेज गर्नुअघि दर्ता गर्ने अधिकारीले त्यस्तो संस्थालाई सुनुवाइका लागि पन्ध्र दिनको समय दिनुपर्ने छ ।

(५) उपदफा (२) वा (३) बमोजिम संस्थाको दर्ता खारेज भएमा त्यस्तो संस्था विघटन भएको मानिने छ ।

(६) उपदफा (२) वा (३) बमोजिम संस्थाको दर्ता खारेजी भएमा त्यस्तो संस्थाको दर्ता प्रमाणपत्र स्वतः रद्द भएको मानिने छ ।

६७. लिक्विडेटरको नियुक्ति :

(१) दफा ६६ बमोजिम कुनै संस्थाको दर्ता खारेज भएमा दर्ता गर्ने अधिकारीले लिक्विडेटर नियुक्त गर्ने छ ।

(२) उपदफामा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सङ्घीय कानुनमा तोकिएको सीमासम्मको सम्पत्ति भएको संस्थाको हकमा दर्ता गर्ने

अधिकारीले कुनै अधिकृतस्तरका कर्मचारीलाई लिक्विडेटर नियुक्ति गर्न सक्ने छ ।

६८. लिक्विडेसनपछिको सम्पत्तिको उपयोग :

कुनै संस्थाको लिक्विडेसनपश्चात सबै दायित्व भुक्तान गरी बाँकी रहन गएको सम्पत्तिको उपयोग सङ्घीय कानुनमा तोकिएबमोजिम हुने छ ।

परिच्छेद -१६

दर्ता गर्ने अधिकारी

६९. दर्ता गर्ने अधिकारी :

(१) यस ऐनअन्तर्गत दर्ता गर्ने अधिकारीले गर्नुपर्ने कार्यहरू सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले गर्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको दर्ता गर्ने अधिकारीले यस ऐनबमोजिम आफूमा रहेको कुनै वा सम्पूर्ण अधिकार आफू मातहतको अधिकृतस्तरको कर्मचारीलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्ने छ ।

७०. काम, कर्तव्य र अधिकार :

यस ऐनमा अन्यत्र उल्लिखित काम, कर्तव्य तथा अधिकारको अतिरिक्त दर्ता गर्ने अधिकारीको काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिएबमोजिम हुने छ ।

परिच्छेद -१७

निरीक्षण तथा अनुगमन

७१. निरीक्षण तथा अभिलेख जाँच गर्ने :

(१) दर्ता गर्ने अधिकारीले संस्थाको जुनसुकै वखत निरीक्षण तथा अभिलेख परीक्षण गर्न/गराउन सक्ने छ ।

(२) नेपाल राष्ट्र बैंङ्कले जुनसुकै वखत तोकिएको भन्दा बढी आर्थिक कारोबार गर्ने संस्थाको हिसाब किताब वा वित्तीय कारोबारको निरीक्षण वा जाँच गर्न/ गराउन सक्ने छ ।

(३) उपदफा (२) को प्रयोजनका लागि नेपाल राष्ट्र बैङ्कले आफ्ना कुनै अधिकारी वा विशेषज्ञ खटाई आवश्यक विवरण वा सूचनाहरू संस्थाबाट झिकाई निरीक्षण तथा सुपरिवेक्षण गर्न सक्ने छ।

(४) उपदफा (१) वा (२) बमोजिम निरीक्षण वा हिसाब जाँच गर्दा दर्ता गर्ने अधिकारी वा नेपाल राष्ट्र बैङ्कको अधिकारप्राप्त अधिकृतले माग गरेको जानकारी सम्बन्धित संस्थाले उपलब्ध गराउनुपर्ने छ।

(५) उपदफा (१) वा (२) बमोजिम निरीक्षण वा हिसाब जाँच गर्दा कुनै संस्थाको काम कारबाही यो ऐन, यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियम, निर्देशिका, मापदण्ड वा कार्यविधिबमोजिम भएको नपाइएमा दर्ता गर्ने अधिकारी वा नेपाल राष्ट्र बैङ्कले सम्बन्धित संस्थालाई आवश्यक निर्देशन दिन सक्ने छ र त्यस्तो निर्देशनको पालना गर्नु त्यस्तो संस्थाको कर्तव्य हुने छ।

(६) नेपाल राष्ट्र बैङ्कले यस दफाबमोजिम संस्थाको निरीक्षण तथा सुपरिवेक्षण गर्दा प्रचलित कानुनबमोजिमको अधिकार प्रयोग गर्न सक्ने छ।

(७) यस दफाबमोजिम संस्थाको निरीक्षण तथा सुपरिवेक्षण गर्दा प्राप्त हुन आएको जानकारी नेपाल राष्ट्र बैङ्कले सुन्दरहरैंचा नगर कार्यपालिकालाई उपलब्ध गराउनुपर्ने छ।

७२. छानबिन गर्न सक्ने :

(१) कुनै संस्थाको व्यावसायिक कारोबार सन्तोषजनक नभएको, सदस्यको हितविपरीत काम भएको वा सो संस्थाको उद्देश्यविपरीत कार्य गरेको भनी त्यस्तो संस्थाको कम्तीमा बीस प्रतिशत सदस्यले छानबिनका लागि निवेदन दिएमा दर्ता गर्ने अधिकारीले त्यस्तो संस्थाको छानबिन गर्न/गराउन सक्ने छ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम छानबिन गर्दा माग गरेको विवरण वा कागजात उपलब्ध गराई सहयोग गर्नु सम्बन्धित समितिको कर्तव्य हुने छ।

(३) उपदफा (१) वा (२) बमोजिम गरिएको छानबिनको जानकारी सम्बन्धित संस्थालाई लिखित रूपमा दिनुपर्ने छ।

७३. बचत तथा ऋणको कारोबार गर्ने संस्थाको निरीक्षण तथा अनुगमनसम्बन्धी विशेष व्यवस्था :

(१) बचत तथा ऋणको मुख्य कारोबार गर्ने संस्थाले तोकिएबमोजिम अनुगमन प्रणाली अवलम्बन गर्नुपर्ने छ ।

(२) दर्ता गर्ने अधिकारीले बचत तथा ऋणको कारोबार गर्ने संस्थाको तोकिएबमोजिमको अनुगमन प्रणालीमा आधारित भई निरीक्षण तथा अनुगमन गर्ने छ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम संस्थाको निरीक्षण तथा अनुगमन दर्ता गर्ने अधिकारीले आवश्यकताअनुसार नेपाल राष्ट्र बैङ्कलगायतका अन्य निकायको सहयोग लिन सक्ने छ ।

७४. वार्षिक प्रतिवेदन पेस गर्नुपर्ने :

(१) दर्ता गर्ने अधिकारीले आर्थिक वर्ष समाप्त भएको मितिले तीन महिनाभित्र संस्थाको निरीक्षणसम्बन्धी वार्षिक प्रतिवेदन नगर कार्यपालिकासमक्ष पेस गर्नुपर्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको प्रतिवेदनमा देहायका विवरणहरू खुलाउनु पर्ने छ :

(क) सञ्चालनमा रहेका संस्थाको विवरण,

(ख) अनुगमन गरिएका संस्थाको सङ्ख्या तथा आर्थिक कारोबारको विवरण,

(ग) संस्थामा सहकारी सिद्धान्त र यो ऐन, यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियम, विनियम तथा आन्तरिक कार्यविधिको पालनाको अवस्था,

(घ) संस्थाका सदस्यले प्राप्त गरेको सेवासुविधाको अवस्था,

(ङ) संस्थाको क्रियाकलापमा सदस्यको सहभागिताको स्तर अनुपात,

(च) संस्थालाई नगरपालिकाबाट प्रदान गरिएको वित्तीय अनुदान तथा छुट सुविधाको सदुपयोगिताको अवस्था,

(छ) संस्थाको आर्थिक क्रियाकलाप तथा वित्तीय अवस्थासम्बन्धी तोकिएबमोजिमको विवरण,

(ज) संस्थामा आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको अवस्था,

(झ) संस्थामा सुशासन तथा जिम्मेवारीको अवस्था,

(ञ) संस्थामा रहेका कोषको विवरण,

(ट) संरक्षित पुँजी फिर्ता कोष वितरणको अवस्था,

(ठ) सहकारीको नीतिनिर्माणमा सहयोग पुग्ने आवश्यक कुराहरू,

(ड) सहकारी संस्थाको दर्ता,खारेजी तथा विघटनसम्बन्धी विवरण,

(ढ) संस्थाले सञ्चालन गरेको दफा १२ बमोजिमको कारोबार, व्यवसाय, उद्योग वा परियोजनाको विवरण,

(ण) तोकिएबमोजिमका अन्य विवरण ।

७५. आपसी सुरक्षण सेवा सञ्चालनसम्बन्धी व्यवस्था :

(१) संस्थाले सङ्घीय कानुनमा व्यवस्था भएबमोजिम आफ्ना सदस्यहरूको बालीनाली वा वस्तुभाउमा भएको क्षतिको अंशपूर्ति गर्ने गरी आपसी सुरक्षण सेवा सञ्चालन गर्न सक्ने छ ।

७६. स्थिरीकरण कोषसम्बन्धी व्यवस्था :

(१) बचत तथा ऋण विषयगत संस्थाहरू सम्भावित जोखिमबाट संरक्षणका लागि सङ्घीय कानुनमा व्यवस्था भएबमोजिम खडा हुने स्थिरीकरण कोषमा सहभागी हुन सक्ने छन् ।

परिच्छेद -१८

समस्याग्रस्त संस्थाको व्यवस्थापन

७७. संस्था समस्याग्रस्त भएको घोषणा गर्न सकिने :

(१) यस ऐनबमोजिम गरिएको निरीक्षण वा हिसाब जाँचबाट कुनै संस्थामा देहायको अवस्था विद्यमान रहेको देखिएमा कार्यपालिकाले त्यस्तो संस्थालाई समस्याग्रस्त संस्थाका रूपमा घोषणा गर्न सक्ने छ :

(क) सदस्यको हितविपरीत हुने गरी कुनै कार्य गरेको,

(ख) संस्थाले पूरा गर्नुपर्ने वित्तीय दायित्व पूरा नगरेको वा भुक्तानी गर्नुपर्ने दायित्व भुक्तानी गर्न नसकेको वा भुक्तानी गर्न नसक्ने अवस्था भएको,

(ग) सदस्यहरूको बचत निर्धारित सर्तबमोजिम फिर्ता गर्न नसकेको,

(घ) यो ऐन, यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियम तथा विनियमविपरीत हुने गरी संस्था सञ्चालन भएको,

(ङ) संस्था दामासाहीमा पर्न सक्ने अबस्थामा भएको वा उल्लेखनीय रूपमा गम्भीर आर्थिक कठिनाइ भोगिरहेको,

(च) कुनै संस्थाले सदस्यको बचत रकम फिर्ता गर्नुपर्ने अवधिमा फिर्ता नगरेको भनी त्यस्तो संस्थाका कम्तीमा बीस प्रतिशत वा बीस जनामध्ये जुन कम हुन्छ सो बराबरका सदस्यहरूले दर्ता गर्ने अधिकारीसमक्ष निवेदन दिएकोमा छानबिन गर्दा खण्ड (क) देखि (ङ) सम्मको कुनै अवस्था विद्यमान भएको देखिएको ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि प्रचलित कानुनबमोजिम गठन गरेको आयोगले कुनै संस्थालाई समस्याग्रस्त संस्था घोषणा गर्न सिफारिस गरेमा वा समस्याग्रस्त भनी पहिचान गरेकोमा वा त्यस्तो आयोगमा परेको उजुरी सङ्ख्या, औचित्यसमेतका आधारमा कार्यपालिकाले त्यस्तो संस्थालाई समस्याग्रस्त संस्था घोषणा गर्न सक्ने छ ।

७८. व्यवस्थापन समितिको गठन :

(१) दफा ७७ बमोजिम समस्याग्रस्त संस्था घोषणा भएकोमा त्यस्तो संस्थाको सम्पत्ति व्यवस्थापन तथा दायित्व भुक्तानीसम्बन्धी कार्यका लागि व्यवस्थापन समितिको गठन गर्न दर्ता गर्ने अधिकारीले कार्यपालिकासमक्ष सिफारिस गर्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम सिफारिस भई आएमा कार्यपालिकाले तोकिए बमोजिम व्यवस्थापन समितिको गठन गर्न सक्ने छ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम गठित व्यवस्थापन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिएबमोजिम हुने छ ।

परिच्छेद-१९

कसुर, दण्ड जरिबाना तथा पुनरावेदन

७९. कसुर गरेको मानिने :

कसैले देहायको कुनै कार्य गरेमा यस ऐनअन्तर्गतको कसुर गरेको मानिने छ :

(क) दर्ता नगरी वा खारेज भएको संस्था सञ्चालन गरेमा वा कुनै व्यक्ति, फर्म वा कम्पनीले आफ्नो नाममा सहकारी शब्द वा सो शब्दको अङ्ग्रेजी रूपान्तरण राखी कुनै कारोबार, व्यवसाय, सेवाप्रवाह वा अन्य कुनै कार्य गरेमा,

(ख) सदस्यको बचत यस ऐन र यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियम, विनियमबमोजिमबाहेक अन्य कुनै पनि प्रयोजनका लागि प्रयोग गरेमा,

(ग) तोकिएको भन्दा बढी रकम ऋण प्रदान गर्दा जमानत वा सुरक्षण नराखी ऋण प्रदान गरेमा,

(घ) समितिको सदस्य, व्यवस्थापक वा कर्मचारीले संस्थाको सम्पत्ति, बचत वा सेयर रकम हिनामिना गरेमा,

(ङ) ऋण असुल हुन नसक्ने गरी समितिका कुनै सदस्य, निजको नातेदार वा अन्य व्यक्ति वा कर्मचारीलाई ऋण दिई रकम हिनामिना गरेमा,

(च) समितिका कुनै सदस्यले एक्लै वा अन्य सदस्यको मिलेमतोमा संस्थाको सेयर वा बचत रकम आफूखुसी परिचालन गरी संस्थालाई हानि-नोक्सानी पुऱ्याएमा,

(छ) झुट्टा वा गलत विवरण पेस गरी कर्जा लिएमा, राखेको धितो कच्चा भएमा वा ऋण हिनामिना गरेमा,

(ज) संस्थाले यस ऐन र यस ऐनअन्तर्गत बनेका नियम, विनियमविपरीत लगानी गरेमा वा लगानी गर्ने उद्देश्यले रकम उठाएमा,

(झ) कृत्रिम व्यवसाय खडा गरी वा गराई ऋण लिएमा वा दिएमा,

(ञ) धितोको अस्वाभाविक रूपमा बढी मूल्याङ्कन गरी ऋण लिएमा वा दिएमा,

(ट) झुट्टा विवरणका आधारमा परियोजनाको लागत अस्वाभाविक रूपमा बढाई बढी ऋण लिएमा वा दिएमा,

(ठ) कुनै व्यक्ति वा संस्थालाई एकपटक दिइसकेको सुरक्षण रीतपूर्वक फुकुवा नभई वा सो सुरक्षणले खामेको मूल्यभन्दा बढी हुने गरी सोही सुरक्षण अन्य संस्थामा राखी पुनः ऋण लिए वा दिएमा,

(ड) संस्थाबाट जुन प्रयोजनका लागि ऋण सुविधा लिएको हो सोही प्रयोजनमा नलगाई अन्यत्र प्रयोग गरे वा गराएमा,

(ढ) संस्थाको कुनै कागजात वा खातामा लेखिएको कुनै कुरा कुनै तरिकाले हटाई वा उडाई अर्कै अर्थ निस्कने बेहोरा पारी मिलाई लेख्ने वा अर्को भिन्नै श्रेस्ता राख्नेजस्ता काम गरेबाट आफूलाई वा अरू कसैलाई फाइदा वा हानि-नोक्सानी गर्ने उद्देश्यले किर्ते गर्न वा अर्काको हानि-नोक्सानी गर्ने उद्देश्यले नगरे वा नभएको झुट्टा कुरा गरे वा भएको हो भनी वा मिति, अङ्क वा बेहोरा फरक पारी सहीछाप गरी गराई कागजात बनाई वा बनाउन लगाई जालसाजी गरे वा गराएमा,

(ण) ऋणको धितोस्वरूप राखिने चल-अचल सम्पत्ति लिलाम विक्री वा अन्य प्रयोजनका लागि मूल्याङ्कन गर्दा मूल्याङ्कनकर्ताले बढी, कम वा गलत

मूल्याङ्कन गरी संस्थालाई हानि नोक्सानी पुऱ्याउने कार्य गरे वा गराएमा,

(त) संस्थालाई हानि-नोक्सानी पुऱ्याउने उद्देश्यले कसैले कुनै काम गराउन वा नगराउन, मोलाहिजा गर्न वा गराउन, कुनै किसिमको रकम लिन वा दिन, बिनामूल्य वा कम मूल्यमा कुनै माल, वस्तु वा सेवा लिन वा दिन, दान, दातव्य, उपहार वा चन्दा लिन वा दिन, गलत लिखत तयार गर्न वा गराउन, अनुवाद गर्न वा गराउन वा गैरकानुनी लाभ वा हानि पुऱ्याउने बदनियतले कुनै कार्य गरे वा गराएमा,

(थ) कुनै संस्था वा सोको सदस्य वा बचतकर्ता वा तीमध्ये कसैलाई हानि-नोक्सानी पुग्ने गरी लेखापरीक्षण गरे वा गराएमा वा लेखापरीक्षण गरेको झुट्टो प्रतिवेदन तयार पारेमा वा पार्न लगाएमा ।

८०. **सजाय :**

(१) कसैले दफा ७९ को कसुर गरेमा देहायबमोजिमको सजाय हुने छ :

(क) खण्ड (क), (ग), (ङ) र (थ) को कसुरमा एक वर्षसम्म कैद र एक लाख रुपैयाँसम्म जरिबाना,

(ख) खण्ड (ठ) को कसुरमा दुई वर्षसम्म कैद र दुई लाख रुपैयाँसम्म जरिबाना,

(ग) खण्ड (ख) को कसुरमा बिगोबराबरको रकम जरिबाना गरी तीन वर्षसम्म कैद ,

(घ) खण्ड (घ), (ङ), (च), (छ), (ज), (झ), (ञ), (ट), (ण) र (त) को कसुरमा बिगो भराई बिगोबमोजिम जरिबाना गरी देहायबमोजिमको कैद हुने छ :

(१) दस लाख रुपैयाँसम्म बिगो भए एक वर्षसम्म कैद,

(२) दस लाख रुपैयाँभन्दा बढी पचास लाख रुपैयाँसम्म बिगो भए दुई वर्षदेखि तीन वर्षसम्म कैद,

(३) पचास लाख रुपैयाँभन्दा बढी एक करोड रुपैयाँसम्म बिगो भए तीन वर्षदेखि चार वर्षसम्म कैद,

(४) एक करोड रुपैयाँभन्दा बढी दस करोड रुपैयाँसम्म बिगो भए चार वर्षदेखि छ वर्षसम्म कैद,

(५) दस करोड रुपैयाँभन्दा बढी एक अर्ब रुपैयाँसम्म बिगो भए छ वर्षदेखि आठ वर्षसम्म कैद,

(६) एक अर्ब रुपैयाँभन्दा बढी जतिसुकै रुपैयाँ बिगो भए पनि आठ वर्षदेखि दस वर्षसम्म कैद,

(ङ) खण्ड (ढ) को कसुरमा दस बर्षसम्म कैद ।

(२) दफा ७९ को कसुर गर्न उद्योग गर्ने वा त्यस्तो कसुर गर्न मद्दत पुऱ्याउने व्यक्तिलाई मुख्य कसुरदारलाई हुने सजायको आधा सजाय हुने छ ।

(३) दफा ७९ को कसुर गर्ने वा त्यस्तो कसुर गर्न मद्दत पुऱ्याउने कुनै निकाय वा संस्था भए त्यस्तो निकाय संस्थाको प्रमुख वा कार्यकारी वा पदाधिकारी वा कार्यकारी हैसियतमा कार्य सम्पादन गर्ने व्यक्तिलाई यस ऐनबमोजिम हुने सजाय हुने छ ।

८१. जरिबाना हुने :

(१) दफा ८७ बमोजिम कसैको उजुरी परी वा संस्थाको निरीक्षण अनुगमन वा हिसाब किताबको जाँच गर्दा वा अन्य कुनै बेहोराबाट कसैले देहायको कुनै कार्य गरेको पाइएमा दर्ता गर्ने अधिकारीले त्यस्तो कार्यको प्रकृति र गाम्भीर्यका आधारमा त्यस्तो कार्य गर्ने व्यक्तिलाई पाँच लाख रुपैयाँसम्म जरिबाना गर्ने छ :

(क) यो ऐन वा यस ऐनअन्तर्गत बनेका नियमविपरीत सदस्यसँग ब्याज लिएमा,

(ख) संस्थाले प्रदान गर्ने बचत र ऋणको ब्याजदरबीचको अन्तर छ प्रतिशतभन्दा बढी कायम गरेमा,

(ग) संस्थाले प्रदान गरेको ऋणमा लाग्ने ब्याजलाई मूल कर्जामा पुँजीकृत गरी सोका आधारमा ब्याज लगाएमा,

(घ) कुनै सदस्यलाई आफ्नो पुँजीकोषको तोकिएबमोजिमको प्रतिशतभन्दा बढी हुने गरी ऋण प्रदान गरेमा,

(ङ) संस्था दर्ता गर्दाका बखतका सदस्यबाहेक अन्य सदस्यलाई सदस्यता प्राप्त गरेको तीन महिना अवधि व्यतीत नभई ऋण लगानी गरेमा,

(च) प्राथमिक पुँजी कोषको दस गुणाभन्दा बढी हुने गरी बचत सङ्कलन गरेमा,

(छ) सेयर पुँजीको पन्ध्र प्रतिशतभन्दा बढी सेयर लाभांश वितरण गरेमा,

(ज) संस्थाले आफ्नो कार्यक्षेत्रबाहिर गई कारोबार गरेमा वा गैरसदस्यसँग कारोबार गरेमा,

(झ) संस्थाले यो ऐनविपरीत कृत्रिम व्यक्तिलाई आफ्नो सदस्यता दिएमा ।

(२) उपदफा (१) मा लेखिएको बेहोराबाट कसैले देहायको कुनै कार्य गरेको दर्ता गर्ने अधिकारीले त्यस्तो कार्यको प्रकृति र गाम्भीर्यका आधारमा त्यस्तो कार्य गर्ने व्यक्तिलाई तीन लाख रुपैयाँसम्म जरिबाना गर्न सक्ने छ :

(क) यो ऐन वा यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियमबमोजिम दिएको कुनै निर्देशन वा तोकिएको मापदण्डको पालना नगरेमा,

(ख) यो ऐन वा यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियमबमोजिम दिनुपर्ने कुनै विवरण, कागजात, प्रतिवेदन, सूचना वा जानकारी नदिएमा,

(ग) यस ऐनबमोजिम निर्वाचन नगरी समिति तथा लेखासुपरिवेक्षण समितिका पदाधिकारीहरू आफूखुसी परिवर्तन गरेमा,

(घ) कुनै संस्थाले दफा ६ को उपदफा (४) बमोजिमको तोकिएको सर्त पालन नगरेमा,

(ङ) यो ऐन वा यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियमविपरीत अन्य कार्य गरेमा ।

(३) उपदफा (१) वा (२) बमोजिमको जरिबाना गर्नुअघि दर्ता गर्ने अधिकारीले सम्बन्धित व्यक्ति वा संस्थालाई सफाइ पेस गर्न कम्तीमा पन्ध्र दिनको समयावधि दिनुपर्ने छ।

८२. रोक्का राख्ने :

(१) दर्ता गर्ने अधिकारीले सम्बन्धित संस्थालाई दफा ८१ बमोजिम जरिबाना गर्नुका अतिरिक्त तीन महिनासम्म त्यस्तो संस्थाको कारोबार, सम्पत्ति तथा बैङ्कखाता रोक्का राख्ने तथा सम्पत्ति रोक्का राख्न सम्बन्धित निकायलाई सिफारिस गर्न सक्ने छ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको सिफारिस प्राप्त भएमा त्यस्तो संस्थाको कारोबार, सम्पत्ति वा बैङ्कखाता रोक्का राखी सोको जानकारी दर्ता गर्ने अधिकारीलाई दिनुपर्ने छ।

८३. दोब्बर जरिबाना हुने :

(१) दफा ८१ बमोजिम जरिबाना भएको व्यक्ति वा संस्थाले पुनः सोही कसुर गरेमा त्यस्तो व्यक्ति वा संस्थालाई दर्ता गर्ने अधिकारीले दोस्रो पटकदेखि प्रत्येक पटकका लागि दोब्बर जरिबाना गर्ने छ।

८४. अनुसन्धानका लागि लेखिपठाउन सक्ने :

दर्ता गर्ने अधिकारी वा नेपाल राष्ट्र बैङ्कले यस ऐनबमोजिम आफ्नो काम, कर्तव्य र अधिकारको पालना गर्दा कसैले दफा ७९ बमोजिमको कसुर गरेको थाहा पाएमा त्यस्तो कसुरका सम्बन्धमा यस ऐनबमोजिम अनुसन्धान गर्नका लागि सम्बन्धित निकायमा लेखिपठाउन सक्ने छ।

८५. मुद्दासम्बन्धी व्यवस्था :

दफा ८० बमोजिम सजाय हुने कसुरको मुद्दासम्बन्धी व्यवस्था सङ्घीय कानुनबमोजिम हुने छ।

८६. मुद्दा हेर्ने अधिकारी :

दफा ८० बमोजिमको सजाय हुने कसुरसम्बन्धी मुद्दाको कारबाही र किनारा जिल्ला अदालतबाट हुने छ।

८७. उजुरी दिने हद म्याद :

(१) कसैले दफा ८० बमोजिमको सजाय हुने कसुर गरेको वा गर्न लागेको थाहा पाउने व्यक्तिले त्यसरी थाहा पाएको मितिले नब्बे दिनभित्र दर्ता गर्ने अधिकारीसमक्ष उजुरी दिनुपर्ने छ।

(२) कसैले दफा ८१ बमोजिम जरिबाना हुने कार्य गरेको थाहा पाउने व्यक्तिले त्यसरी थाहा पाएको मितिले नब्बे दिनभित्र दर्ता गर्ने अधिकारीसमक्ष उजुरीदिनु पर्ने छ।

८८. पुनरावेदन गर्न सक्ने :

(१) दफा ६ बमोजिम संस्था दर्ता गर्न अस्वीकार गरेको वा दफा ६६ बमोजिम संस्था दर्ता खारेज गरेकोमा चित्त नबुझ्नेले सो निर्णयको जानकारी पाएको मितिले पैंतीस दिनभित्र दर्ता गर्ने अधिकारीको निर्णयउपर कार्यपालिकासमक्ष पुनरावेदन गर्न सक्ने छ।

(२) दफा ८१ बमोजिमको जरिबानामा चित्त नबुझ्ने व्यक्तिले त्यस्तो निर्णयको जानकारी पाएको मितिले पैंतीस दिनभित्र देहायबमोजिम पुनरावेदन गर्न सक्ने छ :

(क) दर्ता गर्ने अधिकारी र कार्यपालिकाले गरेको निर्णयउपर सम्बन्धित जिल्ला अदालतमा,

(ख) नेपाल राष्ट्र बैङ्कले गरेको निर्णयउपर सम्बन्धित उच्च अदालतमा।

८९. असुल उपर गरिने :

यस परिच्छेदबमोजिम कुनै व्यक्तिले तिर्नुपर्ने जरिबाना वा कुनै रकम नतिरी बाँकी रहेकोमा त्यस्तो जरिबाना वा रकम निजबाट सरकारी बाँकीसरह असुलउपर गरिने छ।

परिच्छेद-२०
विविध

९०. मताधिकारको प्रयोग :

कुनै सदस्यले संस्थाको जतिसुकै सेयर खरिद गरेको भए तापनि सम्बन्धित संस्थाको कार्य सञ्चालनमा एक सदस्य एक मतका आधारमा आफ्नो मताधिकारको प्रयोग गर्न सक्ने छ ।

९१. सामाजिक परीक्षण गराउन सक्ने :

(१) संस्थाले विनियममा उल्लिखित उद्देश्य प्राप्त गर्नका लागि समितिबाट भएका निर्णय र कार्य, सदस्यहरूले प्राप्त गरेका सेवा र सन्तुष्टिको स्तर, सेवा प्राप्तिबाट सदस्यहरूको जीवनस्तरमा आएको आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक तथा वातावरणीय पक्षमा सकारात्मक परिवर्तनलगायतका विषयमा सामाजिक परीक्षण गराउन सक्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम भएको सामाजिक परीक्षणको प्रतिवेदन छलफलका लागि समितिले साधारण सभासमक्ष पेस गर्ने छ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम पेस भएको सामाजिक परीक्षण प्रतिवेदन छलफल गरी साधारण सभाले आवश्यकताअनुसार समितिलाई निर्देशन दिन सक्ने छ ।

(४) यस दफाबमोजिमको सामाजिक परीक्षण प्रतिवेदनको एक प्रति सम्बन्धित संस्थाले दर्ता गर्ने अधिकारीसमक्ष पेस गर्नुपर्ने छ ।

९२. सहकारी शिक्षा :

सहकारी क्षेत्रको प्रवर्द्धनका लागि विद्यालय तहको पाठयक्रममा आधारभूत सहकारीसम्बन्धी विषयवस्तुलाई समावेश गर्न सकिने छ ।

९३. आर्थिक सहयोग गर्न नहुने :

संस्थाको रकमबाट समितिको निर्णयबमोजिम सदस्यहरूले आर्थिक सहयोग लिन सक्ने छन् ।

तर सामाजिक कार्यका लागि गैरसदस्य व्यक्ति वा संस्थाहरूलाई समेत आर्थिक सहयोग गर्न बाधा पर्ने छैन ।

स्पष्टीकरणः यस दफाको प्रयोजनका लागि 'सामाजिक कार्य' भन्नाले शिक्षा, स्वास्थ्य, वातावरण संरक्षण, मानवीय सहायता, सहकारिता प्रवर्द्धनसम्बन्धी कार्यलाई जनाउँछ ।

९४. अन्तरसहकारी कारोबार गर्न सक्ने :

संस्थाहरूले तोकिएबमोजिम एक-आपसमा अन्तरसहकारी कारोबार गर्न सक्ने छन् ।

९५. ठेक्कापट्टा दिन नहुने :

संस्थाले आफ्नो समितिको कुनै सञ्चालक वा लेखासुपरिवेक्षण समितिको संयोजक वा सदस्य वा आफ्नो कर्मचारीलाई ठेक्कापट्टा दिन हुँदैन ।

९६. सरकारी बाँकीसरह असुलउपर हुने :

कुनै संस्थाले प्राप्त गरेको सरकारी अनुदान वा कुनै सेवा-सुविधा दुरुपयोग गरेको पाइएमा प्रचलित कानुनबमोजिम सरकारी बाँकीसरह असुलउपर गरिने छ ।

९७. कम्पनीसम्बन्धी प्रचलित ऐन लागु नहुने :

यस ऐनअन्तर्गत दर्ता भएको संस्थाको हकमा कम्पनीसम्बन्धी प्रचलित ऐन लागू हुने छैन ।

९८. प्रचलित कानुनबमोजिम कारबाही गर्न बाधा नपर्ने :

यस ऐनमा लेखिएको कुनै कुराले कुनै व्यक्तिउपर प्रचलित कानुनबमोजिम अदालतमा मुद्दा चलाउन बाधा पुऱ्याएको मानिने छैन ।

९९. सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारणसम्बन्धी कानुनी व्यवस्थाको पालना गर्नुपर्ने :

संस्थाले सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारणसम्बन्धी सङ्घीय/प्रदेश कानुनमा भएका व्यवस्थाका साथै तत्सम्बन्धमा मन्त्रालयले जारी गरेको मापदण्ड र

नेपाल राष्ट्र बैंकको वित्तीय जानकारी एकाइबाट जारी भएका निर्देशिकाहरूको पालना गर्नुपर्ने छ।

१००. नियम बनाउने अधिकार :

यस ऐनको कार्यान्वयनका लागि कार्यपालिकाले आवश्यक नियम बनाउन सक्ने छ।

१०१. मापदण्ड, निर्देशिका वा कार्यविधि बनाई लागु गर्न सक्ने :

(१) यो ऐन वा यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियमको अधीनमा रही संस्थाको दर्ता, सञ्चालन, निरीक्षण तथा अनुगमनलगायतका काम कारबाहीलाई व्यवस्थित र प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गर्न कार्यपालिकाले आवश्यकताअनुसार मापदण्ड, निर्देशिका वा कार्यविधि बनाई लागु गर्न सक्ने छ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको मापदण्ड बनाउँदा आवश्यकताअनुसार रजिस्टार, नेपाल राष्ट्र बैङ्क, मन्त्रालय र सम्बन्धित अन्य निकायको परामर्श लिन सकिने छ।

सुन्दरहरैंचा नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
मोरङ, प्रदेश नं. १, नेपाल
२०७३

अनुसूची-१

संस्था दर्ता दरखास्तको नमुना

मितिः

श्री प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतज्यू,

सुन्दरहरैँचा नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

विषयः सहकारी संस्था दर्ता सम्बन्धमा ।

महोदय,

हामी देहायका व्यक्तिहरू देहायका कुरा खोली देहायको संस्था दर्ता गरी पाउन निवेदन गर्दछौँ । उद्देश्यअनुरूप संस्थाले तत्काल गर्ने कार्यहरूको योजना र प्रस्तावित संस्थाको विनियम दुई प्रति यसै साथ संलग्न राखी पेस गरेका छौँ ।

संस्थासम्बन्धी विवरण :

१. प्रस्तावित संस्थाको नाम :
२. ठेगाना :
३. उद्देश्य :
   क. .....
   ख. .....
   ग. .....
४. मुख्य कार्य :
५. कार्यक्षेत्र :
६. दायित्व :
७. सदस्य सङ्ख्या :
   क. महिला :
   ख. पुरुष :
८. प्राप्त सेयर पुँजीको रकम :
९. प्राप्त प्रवेश शुल्कको रकम :

अनुसूची-२
संस्था दर्ता प्रमाणपत्रको नमुना

"सुन्दरहरैँचा विकासको बगैँचा"
सुन्दरहरैँचा नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

सहकारी दर्ता प्रमाणपत्र

दर्ता नं :

सुन्दरहरैँचा नगरपालिका सहकारी ऐन २०७५ को दफा ६(१) बमोजिम श्री .... लाई सीमित दायित्व भएको संस्थामा दर्ता गरी स्वीकृत विनियमसहित यो दर्ता प्रमाणपत्र प्रदान गरिएको छ ।

वर्गीकरण :

दर्ता गरेको मिति :

दस्तखत :
दर्ता गर्ने अधिकारीको नाम :
कार्यालयको छाप :

आज्ञाले :
जीवनप्रसाद आचार्य
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

सुन्दरहरैंचा राजपत्र

सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाद्वारा प्रकाशित

खण्ड-१, सङ्ख्या-६ सुन्दरहरैंचा राजपत्र, मितिः २०७५/०४/१०

भाग-१

नेपालको संवीधानको धारा ५७(४), २२६(१) र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ को उपदफा (१) बमोजिम सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाको नगरसभाले बनाएको तल लेखिएबमोजिमको ऐन सर्वसाधारणको जानकारीका लागि प्रकाशन गरिएको बेहोरा अनुरोध छ।

कृषिव्यवसाय प्रवर्द्धन ऐन, २०७५

स्वीकृत मिति : २०७५/०२/१३

प्रस्तावना :

सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाक्षेत्रभित्रको कृषिको व्यावसायिकीकरण गर्न, कृषिव्यवसायको प्रवर्द्धन एवं व्यवस्थापन गर्न, कृषक एवं कृषि व्यवसायीबीच आपसी सम्बन्ध सुदृढ गर्न तथा कृषि करारका माध्यमबाट उत्पादन बढाउन र बजारीकरणद्वारा व्यावसायिक रूपमा समग्र कृषि विकासका लागि आवश्यक कानुनी व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकाले, नेपालको संविधानको धारा २२६ र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ बमोजिम सुन्दरहरैंचा नगरसभाले यो ऐन बनाएको छ।

परिच्छेद १

प्रारम्भिक

१. **सङ्क्षिप्त नाम र प्रारम्भ :** (१) यस ऐनको नाम "कृषिव्यवसाय प्रवर्द्धन ऐन, २०७५" रहेको छ।

(२) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुने छ।

२. **परिभाषा** : विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,

(क) "नगरपालिका" भन्नाले सुन्दरहरैंचा नगरपालिका सम्झनुपर्छ।

(ख) "प्रमुख" भन्नाले सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाको प्रमुख सम्झनुपर्छ।

(ग) "प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत" भन्नाले सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सम्झनुपर्छ।

(घ) "कार्यपालिका" भन्नाले सुन्दरहरैंचा नगर कार्यपालिका सम्झनुपर्छ।

(ङ) "उत्पादक" भन्नाले कृषिवस्तु उत्पादन गर्ने कृषक वा कम्पनी वा कृषिफर्म वा सहकारी उत्पादक सम्झनुपर्छ।

(च) "एजेन्ट" भन्नाले कृषिउद्यमी, व्यवसायी, कृषिबजार वा कृषिजन्य वस्तुहरूको कारोबार गर्ने दर्तावाला व्यक्ति सम्झनुपर्छ र सो शब्दले सङ्गठित संस्थाको प्रतिनिधि समेत जनाउँछ।

(छ) "कोष" भन्नाले यस ऐनको दफा १० बमोजिम स्थापित कृषिव्यवसाय प्रवर्द्धन कोष सम्झनुपर्छ।

(ज) "कृषक" भन्नाले यस ऐनको प्रयोजनका लागि कसैको जग्गा करारमा लिई वा आफ्नै जग्गामा व्यावसायिक कृषिखेती गर्ने कृषक,

कृषक समूह, कृषिव्यवसायी, कृषिफर्म र कृषि सहकारीलाई समेत सम्झनुपर्छ ।

(झ) "कृषि" भन्नाले अनुसूची (१) मा उल्लेख भएबमोजिमका विषयसँग सम्बन्धित कृषि सम्झनुपर्दछ र सो शब्दले व्यावसायिक कृषिलाई समेत जनाउँछ ।

(ञ) "कृषिफर्म" भन्नाले व्यावसायिक प्रयोजनका लागि अनुसूची (१) बमोजिमका बाली उत्पादनका लागि सञ्चालन गरिएको कृषिफर्म सम्झनुपर्छ ।

(ट) "कृषिबजार" भन्नाले कृषिउपजको ग्रेडिङ, प्याकेजिङ, ढुवानी, भण्डारण, वितरण तथा कृषिउपजको विक्रीवितरण गर्ने कृषिबजार सम्झनुपर्छ ।

(ठ) "कृषिवस्तु" भन्नाले कृषकले कुनै बोटबिरुवा वा जीवजन्तुबाट उत्पादन गरेको उपभोग्य कृषिवस्तु सम्झनुपर्छ ।

(ड) "कृषिव्यवसाय" भन्नाले देहायको व्यवसाय सम्झनुपर्छ :

(१) व्यावसायिक उद्देश्यले गरिने कृषिबाली वा वस्तुको उत्पादन,

(२) कृषिजन्य वस्तुको प्रशोधन,

(३) कृषिउपजको व्यापार,

(४) कृषि-उत्पादनका लागि प्रयोग हुने रासायनिक वा प्राङ्गारिक मलको उत्पादन, भण्डारण तथा वितरण,

(५) कृषिउत्पादनका लागि प्रयोग हुने बिउ, बेर्ना, नस्ल र भुराको उत्पादन, परामर्श सेवा, भण्डारण तथा वितरण,

(६) कृषिमा प्रयोग हुने औषधि एवं विषादीको उत्पादन, परामर्श, भण्डारण तथा विक्री व्यवसाय ।

(ढ) "खुद्रा बजार" भन्नाले कुनै विक्रेताले उपभोक्तालाई विक्री गर्ने खुद्रा बजारलाई सम्झनुपर्छ ।

(ण) "तोकिएको वा तोकिएबमोजिम" भन्नाले यस ऐनबमोजिम बनेको नियमावलीमा तोकिएको वा तोकिएबमोजिम सम्झनुपर्छ ।

(त) "थोक बजार" भन्नाले कुनै उत्पादक वा विक्रेताले अर्को विक्रेतालाई कृषिवस्तु विक्रीवितरण गर्ने थोक बजारलाई सम्झनुपर्छ ।

(थ) "विक्रेता" भन्नाले कृषिवस्तुहरू विक्री गर्ने व्यापारी, कृषक, कृषक समूह, कृषिफर्म, सहकारी संस्था, कम्पनी वा एजेन्ट विक्रेतासमेतलाई सम्झनुपर्छ ।

(द) "मन्त्रालय" भन्नाले सङ्घ तथा प्रदेशको कृषिक्षेत्र हेर्ने मन्त्रालयलाई सम्झनुपर्छ ।

(ध) "व्यावसायिक कृषि करार" भन्नाले व्यावसायिक कृषिखेती वा कृषिफर्मको सञ्चालन, कृषिवस्तुको व्यावसायिक उत्पादन, खरिद, विक्री, सञ्चय र बजारीकरण गर्न वा कृषिव्यवसाय प्रवर्द्धन गर्न दुई वा सोभन्दा बढी पक्षहरूबीच भएको सम्झौता वा व्यावसायिक कृषि करारलाई सम्झनुपर्छ । यस शब्दले व्यावसायिक कृषि प्रयोजनका लागि व्यक्तिगत वा संस्थागत रूपमा लिजमा लिन, दिन वा कृषिजन्य उद्योगका लागि कृषिवस्तु वा बालीको उत्पादन वा आपूर्ति

गर्न दुई वा दुईभन्दा बढी पक्षहरूबीच क्षेत्रफल, परिमाण, मूल्य र गुणस्तरका आधारमा भएको करारलाई समेत जनाउँछ।

(न) "वडा" भन्नाले सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाको वडा सम्झनुपर्छ।

(प) "समिति" भन्नाले यस ऐनको दफा ५ बमोजिम गठन भएको कृषिबजार सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समिति सम्झनुपर्छ।

(फ) "सभा" भन्नाले सुन्दरहरैंचा नगरसभालाई सम्झनुपर्छ।

(ब) "सङ्कलन केन्द्र" भन्नाले कृषकहरूले दोस्रो बजारमा विक्री गर्ने उद्देश्यले कृषिउपज सङ्कलन गरेर विक्रेतालाई विक्री गर्ने सङ्कलन केन्द्रलाई सम्झनुपर्छ।

(भ) "हाटबजार" भन्नाले कृषि उपजलगायत अन्य स्थानीय उत्पादन विक्री गर्ने उद्देश्यले नगरपालिकाबाट स्वीकृति लिई सञ्चालन भएको हाटबजारलाई सम्झनुपर्छ।

परिच्छेद २

कृषिबजारसम्बन्धी व्यवस्था

३. **कृषिबजारको स्थापना :** (१) नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको कुनै पनि स्थानमा कृषिबजारको स्थापना गर्न सक्ने छ।

(२) कृषिसम्बन्धी सहकारी वा कृषिसम्बन्धी व्यावसायिक संस्थाले नगरपालिकाको अनुमति लिई कृषिबजारको स्थापना गर्न सक्ने छ।

४. **कृषिबजारको वर्गीकरण** : (१) यस ऐनको दफा ३ बमोजिम स्थापना हुने कृषिबजारको वर्गीकरण देहायबमोजिम हुने छ :

(क) थोक बजार,

(ख) खुद्रा बजार,

(ग) हाटबजार,

(घ) सङ्कलन केन्द्र ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको बजार सञ्चालनबापत लाग्ने शुल्क सभाले तोकेबमोजिम हुने छ ।

(३) बजार सञ्चालनसम्बन्धी अन्य व्यवस्था कार्यपालिकाले तोकेबमोजिम हुने छ ।

५. **कृषिबजार सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समिति** : (१) यस ऐनको दफा (३) बमोजिम स्थापना भएको कृषिबजारको सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्नका लागि कृषिबजार तथा व्यवस्थापन समिति रहने छ ।

(२) कृषिबजार सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समितिसम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिएबमोजिम हुने छ ।

परिच्छेद ३

कृषिव्यवसाय प्रवर्द्धनसम्बन्धी व्यवस्था

६. **स्थानीय कृषिव्यवसाय प्रवर्द्धन समिति :** (१) कृषि क्षेत्रको समग्र विकास तथा प्रवर्द्धनलगायतका कार्य गर्न सुन्दरहरैंचा नगरपालिकामा एक स्थानीय कृषिव्यवसाय प्रवर्द्धन समिति रहने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको समितिमा देहायबमोमिजका सदस्यहरू रहने छन् :

(क) नगरप्रमुख – अध्यक्ष

(ख) कृषिक्षेत्र हेर्ने कार्यपालिकाको सदस्य – सदस्य

(ग) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत – सदस्य

(घ) नगरपालिकास्तरीय खाद्य सुरक्षा समितिको संयोजक वा प्रमुख – सदस्य

(ङ) समितिले मनोनयन गरेको विज्ञ सदस्य १ जना – सदस्य

(च) समितिले मनोनयन गरेको व्यावसायिक किसानमध्ये १ जना – सदस्य

(छ) नगरपालिकाको कृषि शाखा प्रमुख – सदस्य-सचिव

(३) समितिले सम्बन्धित क्षेत्रको विशेषज्ञ तथा अन्य व्यक्तिलाई समितिको बैठकमा आमन्त्रण गर्न सक्ने छ।

(४) समितिको बैठकसम्बन्धी अन्य कार्यविधि समिति आफैंले निर्धारण गरेबमोजिम हुने छ।

(५) समितिले यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न आवश्यकताअनुसार विभिन्न उपसमितिहरू गठन गर्न सक्ने छ।

(६) समितिको सचिवालय नगरपालिकाको कृषिक्षेत्र हेर्ने शाखामा रहने छ।

७. **समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार** : यस ऐनमा अन्यत्र व्यवस्था भएबाहेक समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुने छ :

(क) स्थानीय स्तरमा कृषिव्यवसाय प्रवर्द्धन गर्न आवश्यक नीति तथा योजना तर्जुमा गर्ने,

(ख) कृषिव्यवसाय प्रवर्द्धन गर्न सङ्घीय तथा प्रादेशिक निकायसँग समन्वय र सहकार्य गर्ने,

(ग) कृषिव्यवसायको प्रवर्द्धन गर्ने सम्बन्धमा आवश्यक कार्य गर्ने,

(घ) कृषिव्यवसायको प्रवर्द्धन गर्ने सम्बन्धमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने,

(ङ) कृषिव्यवसाय प्रवर्द्धन गर्न आवश्यक पर्ने सिप, प्रविधि तथा अन्य आवश्यक विषयको उचित व्यवस्था गर्न प्रवर्द्धनात्मक कार्यहरू गर्ने,

(च) कृषिव्यवसाय प्रवर्द्धन कोषको सञ्चालन गर्ने,

(छ) तोकिएबमोजिमका अन्य आवश्यक कार्य गर्ने ।

८. **कृषिव्यवसायलाई सुविधा दिने** : (१) नगरपालिकाले कृषिव्यवसायका लागि देहायबमोजिम छुट तथा सुविधा दिन सक्ने छ :

(क) स्थानीय कर निकासी शुल्क

(ख) कृषिव्यवसाय प्रवर्द्धनसम्बन्धी प्रविधिप्रयोग र विस्तारमा अनुदान, जस्तै-ढुवानी साधन, यान्त्रिक उपकरण आदि ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम दिइने छुट तथा सुविधाहरू तोकिएबमोजिम हुने छन् ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम दिइने सुविधाका अतिरिक्त अन्य सुविधा समितिको सिफारिसमा कार्यपालिकाले तोकेबमोजिम हुने छ।

९. **कृषिऋण** : (१) कुनै पनि बैङ्क वा वित्तीय संस्थाले सो संस्थाको नियमबमोजिम कृषिऋण उपलब्ध गराउन सक्ने छ।

(२) प्रचलित नेपाल कानुनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि यस ऐनबमोजिमको व्यावसायिक कृषि करारसम्बन्धी सम्झौतालाई धितोका रूपमा स्वीकार गरी कुनै बैङ्क वा वित्तीय संस्थाले उपदफा (१) बमोजिमको ऋण उपलब्ध गराउन सक्ने छ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम उपलब्ध गराउने ऋणलाई सरकारको अति प्राथमीकता क्षेत्रमा कर्जा लगानी गरेको सरह मानी सोबापत उक्त बैङ्क वा वित्तीय संस्थाले पाउने सुविधासमेत पाउन सक्ने छ।

(४) कुनै बैङ्क वा वित्तीय संस्थाले उपदफा (२) बमोजिम गरेको लगानी उठ्न नसक्ने भई अपलेखन गर्नुपर्ने भएमा सो अपलेखन गरेको वर्षको खुद करयोग्य आयबाट सो अङ्क बराबरको रकम घटाउन सक्ने छ।

परिच्छेद ४

कोषको स्थापना तथा सञ्चालन

१०. **कोषको स्थापना** : (१) कृषिव्यवसाय प्रवर्द्धन गर्नका लागि एक छुट्टै कृषिव्यवसाय प्रवर्द्धन कोषको स्थापना गरिने छ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको कोषमा देहायका रकमहरू रहने छन् :

(क) सङ्घीय तथा प्रादेशिक सरकारबाट प्राप्त रकम,

(ख) नगरपालिकाबाट प्राप्त रकम,

(ग) नेपाल सरकारबाट विदेशी सरकार, अन्तर्राष्ट्रिय सङ्घ-संस्थासँग सम्झौता गरी नगरपालिकामा विनियोजित रकमबापत प्राप्त रकम,

(घ) अन्य कुनै स्रोतबाट प्राप्त रकम ।

(३) उपदफा (१) को खण्ड (ग) बमोजिमको रकम प्राप्त गर्नुअघि सङ्घीय अर्थ मन्त्रालयको स्वीकृति लिनुपर्ने छ ।

११. कोषको सञ्चालन : (१) नगरपालिकाको नीति, कानुन तथा निर्देशनबमोजिम कृषिव्यवसायको प्रवर्द्धन गर्नका लागि कोषको रकम खर्च गरिने छ ।

(२) कोषको सचिवालय नगरपालिकाअन्तर्गतको कृषि शाखामा रहने छ ।

१२. कोष सञ्चालनसम्बन्धी व्यवस्था : (१) समितिका तर्फबाट गरिने सम्पूर्ण खर्च दफा १० बमोजिमको कोषबाट तोकिएबमोजिम बेहोरिने छ ।

(२) समितिको कोषमा रहेको रकम समितिले प्रचलित कानुनबमोजिम कुनै बैङ्कमा खाता खोली जम्मा गर्ने छ ।

(३) समितिको कोष सञ्चालन समितिको सदस्य-सचिव र लेखाप्रमुखको संयुक्त दस्तखतबाट हुने छ ।

(४) कोषको सञ्चालनसम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिएबमोजिम हुने छ ।

१३. लेखा र लेखापरीक्षण : (१) कोषको आयव्ययको लेखा प्रचलित कानुनबमोजिम राख्नुपर्ने छ ।

(२) कोषको लेखापरीक्षण महालेखा परीक्षकबाट हुने छ।

परिच्छेद ५

व्यावसायिक कृषि करार (लिज)

१४. **व्यावसायिक कृषि करार गर्न सकिने** : (१) यस ऐनबमोजिम कृषिव्यवसायको प्रवर्द्धन गर्न दुई वा दुईभन्दा बढी पक्षबीच व्यावसायिक कृषि करार गर्न सकिने छ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम करार गर्दा प्रचलित नेपाल कानुनको अधीनमा रही पक्षहरूको आपसी सहमतिमा विद्युतीय प्रणालीका माध्यमबाट समेत गर्न सकिने छ।

(३) उपदफा (२) बमोजिमको करार गर्दा अपनाउनुपर्ने प्रक्रिया तोकिएबमोजिम हुने छ।

१५. **जग्गा तथा भौतिक साधन उपलब्ध गराउन सकिने :** कुनै व्यक्ति, संस्था वा निकायले कृषिव्यवसाय गर्ने प्रयोजनका लागि व्यक्ति, कृषिफर्म वा व्यवसायी, कृषक समूह वा त्यस्ता कृषक समूह मिलेर बनेको समिति, सहकारीलाई जग्गा तथा भौतिक सम्पत्ति करार गरी उपलब्ध गराउन सक्ने छ।

१६. **जग्गा तथा भौतिक साधन माग गर्न सक्ने** : (१) कुनै कृषक वा कृषिव्यवसायीले व्यावसायिक रूपमा कृषिसम्बन्धी कार्य गर्नका लागि प्रचलित कानुनको प्रतिकूल नहुने गरी करारबमोजिम जग्गा तथा भौतिक साधन प्राप्त गर्न दफा १५ बमोजिमका व्यक्ति वा निकायसँग माग गर्न सक्ने छ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम जग्गा तथा भौतिक साधन माग भइआएमा निश्चित अवधि तोकी प्रचलित कानुनबमोजिम सम्बन्धित निकायले करारमा जग्गा तथा भौतिक साधन उपलब्ध गराउन सक्ने छ।

(३) जग्गा तथा भौतिक साधन उपलब्ध गराउनेसम्बन्धी प्रक्रिया तथा अन्य व्यवस्था तोकिएबमोजिम हुने छ।

(४) खेती नगरी लगातार २ वर्षसम्म बाँझो रहेको कृषियोग्य जमिन नेपाल सरकारले तोकिएबमोजिम कृषि प्रयोजनका लागि प्रयोगमा ल्याउन सक्ने छ।

१७. **स्वामित्व हस्तान्तरण नहुने** : यस ऐनको दफा १५ बमोजिम कुनै जग्गा वा भौतिक साधन उपलब्ध गराएको अवस्थामा करार गरेको वा लिजमा लिएका कारणले मात्र जग्गा वा भौतिक साधनमा करारका पक्षको स्वामित्व हस्तान्तरण हुने छैन।

१८. **पुनः करार गर्न नहुने :** यस ऐनबमोजिम करार गर्ने पक्षले दोस्रो पक्षको सहमति नलिई सोही विषयमा तेस्रो पक्षसँग पुनः करार गर्न पाउने छैन।

१९. **व्यावसायिक कृषि करारका विषयवस्तुहरू** : (१) यस ऐनबमोजिम कृषि करार गर्दा करारको प्रकृति र अवस्थाअनुरूप अनुसूची-२ मा उल्लेख भएबमोजिम हुने छ।

(२) यस ऐनको प्रतिकूल नहुने गरी पक्षहरूको सहमतिमा उपदफा (१) मा उल्लिखित विषयबाहेकका अन्य उपयुक्त विषयवस्तुहरूसमेत व्यावसायिक कृषि करारमा समावेश गर्न सकिने छ।

२०. **व्यावसायिक कृषि करारका पक्षहरूको दायित्व** : (१) यस ऐनको दफा १५ वा १६ बमोजिम कृषिव्यवसाय सञ्चालन गर्न लिएको जग्गा तथा भौतिक साधनमा पक्षहरूको दायित्व यस ऐनमा उल्लेख भएको अतिरिक्त अन्य दायित्व करारमा तोकिएबमोजिम हुने छ।

(२) कृषिवस्तुको परिमाण वा क्षेत्र तोकी गरिने व्यवसायमा पक्षहरूको दायित्व पक्षहरूबीच करार भएकोमा यस ऐनमा उल्लेख भएको अतिरिक्त अन्य कुराहरू करारमा उल्लेख भएबमोजिम हुने छन्।

(३) व्यावसायिक कृषि करार गर्ने पक्षहरूले कृषि करार प्रयोजनका लागि कृषिउत्पादन सामग्री, प्रविधि र ऋण वा अन्य सहायता आफैं वा वित्तीय संस्थाहरूमार्फत तोकिएका सर्तहरूका आधारमा उपलब्ध गराउने गरी आ-आफ्नो दायित्व निर्धारण गर्न सक्ने छन्।

(४) व्यावसायिक कृषि करार गर्ने पक्षहरूले प्रचलित कानुनको प्रतिकूल नहुने गरी गर्नुपर्ने छ।

२१. **करार पूरा गर्नुपर्ने समय र तरिका** : (१) करारमा करार पूरा गर्ने समय र तरिका उल्लेख भएकोमा उल्लिखित समयभित्र र उल्लिखित तरिकाबमोजिम करार पूरा गर्नुपर्ने छ।

(२) करारबमोजिमको काम गर्न करारमा कुनै समय वा तरिका तोकिएबमोजिम हुने छ तर सो काम कुनै खास समयमा वा कुनै खास तरिकाले मात्र गर्न सकिने रहेछ भने सोही समयमा सोही तरिकाबमोजिम गर्ने गरी करार भएको मानिने छ।

(३) उपदफा (२) मा लेखिएको अवस्थामा बाहेक करारमा करार पूरा गर्ने समय र तरिका उल्लेख नभएमा उचित समयभित्र उपयुक्त तरिका अपनाई पूरा गर्नुपर्ने छ।

२२. **करार पूरा गर्ने स्थान :** (१) करारबमोजिम काम पूरा गर्न कुनै निश्चित स्थान तोकिएको रहेछ भने सो काम सोही स्थानमा पूरा गर्नुपर्ने छ।

(२) करारबमोजिम कुनै एक पक्षले अर्को पक्षलाई कुनै मालसामान दिने वा बुझाउने स्थान करारमा तोकिएको रहेछ भने सोही स्थानमा नै दिनु वा बुझाउनुपर्ने छ।

(३) करारबमोजिम काम गर्ने निश्चित स्थान नतोकिएको तर सो काम कुनै खास स्थानमा मात्र गर्न सकिने वा चलन-व्यवहार वा सो कामको प्रकृतिअनुसार कुनै खास स्थानमा मात्र गर्नुपर्ने किसिमको रहेछ भने सो काम सोही स्थानमा गर्ने गरी करार भएको मानिने छ।

(४) उपदफा (२) र (३) मा लेखिएबाहेक अन्य अवस्थामा करारबमोजिम काम गर्ने स्थान करारमा उल्लेख भएको रहेनछ भने करारबमोजिम काम गर्ने पक्षले अर्को पक्षलाई मनासिबमाफिकको स्थान तोकिदिन सूचना गर्नुपर्ने छ र अर्को पक्षले पनि सो काम गर्न मनासिबमाफिकको स्थान तोकिदिनुपर्ने छ।

२३. **करार पूरा गर्नुनपर्ने अवस्था :** देहायका अवस्थामा करारबमोजिम काम गर्न आवश्यक पर्ने छैन :

(क) करारको एक पक्षले अर्को पक्षलाई करारबमोजिमको दायित्व पूरा गर्नुनपर्ने गरी छुट दिएमा,

(ख) बदर गराउन सकिने करार बदर गराउन पाउने पक्षले बदर गराएमा,

(ग) अर्को पक्षले करार उल्लङ्घन गरेका कारणबाट करारको परिपालना हुन नसक्ने भएमा,

(घ) यस ऐनको कुनै व्यवस्थाबमोजिम करारबमोजिमको काम गर्नुनपर्ने भएमा,

(ङ) करार गर्दाको परिस्थितिमा आधारभूत परिवर्तन भई करारको परिपालना गर्न असम्भव भएमा ।

२४. **करार दर्ता गर्नुपर्ने** : (१) यस ऐनअन्तर्गत सम्पन्न गरिएका करारहरू सम्झौता भएका मितिले पैंतीस दिनभित्र नगरपालिकामा दर्ता गर्नुपर्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम करार दर्ता गर्दा तोकिएबमोजिमको दस्तुर लाग्ने छ ।

(३) दर्ता नगरिएको करारले नेपाल सरकार वा अन्य निकायले दिने सुविधा वा सहुलियत दिने प्रयोजनका लागि मान्यता प्राप्त गर्ने छैन ।

(४) उपदफा (१) बमोजिम भएको करारको आधिकारिक प्रति नगरपालिकाको तोकिएको अधिकारीले अनिवार्य रूपले राख्नुपर्ने छ ।

(५) उपदफा (१) बमोजिमको करार दर्ता गर्न दुवै पक्षहरू स्वयं वा उनीहरूको कानुनबमोजिमको प्रतिनिधि उपस्थित हुनुपर्ने छ ।

(६) नगरपालिकाले कुनै व्यवसायी वा कृषकले कृषि करार दर्ता गर्न ल्याएकोमा दर्ता गर्ने अधिकारीले यस ऐनबमोजिम उल्लेख हुनुपर्ने कुनै कुरा उल्लेख नभएको वा अनुचित प्रावधान उल्लेख भएकोमा सो परिमार्जन गरेर मात्र दर्ता गर्न आदेश दिन सक्ने छ।

(७) उपदफा (६) बमोजिम दिइएको आदेश करारका पक्षहरूले पालन गर्नुपर्ने छ।

परिच्छेद ६

विवाद समाधान

२५. **विवादको समाधान** : (१) यस ऐनअन्तर्गत गरिएका कृषि करारको कार्यान्वयनका सम्बन्धमा कुनै विवाद उत्पन्न भएमा पक्षहरूले आपसी वार्ताबाट त्यस्ता विवादहरू समाधान गर्न सक्ने छन्।

(२) उपदफा (१) बमोजिम वार्ताबाट विवाद समाधान हुन नसकेमा पक्षहरूले प्रचलित कानुनबमोजिम नगर न्यायिक समितिमा निवेदन दिनुपर्ने छ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम निवेदन पर्न आएमा नगर न्यायिक समितिले पैंतीस दिनभित्र मेलमिलापका माध्यमबाट विवादको टुङ्गो लगाउनुपर्ने छ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम भएको विवादको मेलमिलापका माध्यमबाट टुङ्गो नलागेमा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ बमोजिम पैंतीस दिनभित्र मोरङ जिल्ला अदालतमा पुनरावेदन गर्न सक्ने छ।

(५) उपदफा (३) बमोजिम मेलमिलापबाट विवाद समाधान हुन नसकेमा पक्षहरूले प्रचलित कानुनबमोजिम मध्यस्थतासम्बन्धी कारबाही अगाडि बढाउन समेत सक्ने छन् ।

(६) मध्यस्थतासम्बन्धी कारबाही अगाडि बढाउँदा मध्यस्थकर्ताको नाम करारमा नै उल्लेख भएकोमा सोहीबमोजिम हुने छ ।

(७) उपदफा (६) बमोजिम करारमा नाम उल्लेख नभएकोमा पक्षहरूका प्रतिनिधि, नगरपालिकाका प्रतिनिधि वा नगरपालिकाबाट तोकिएका विषयविज्ञ वा मेलमिलापकर्तासहितको मध्यस्थता समितिको गठन गरिने छ ।

(८) उपदफा (७) बमोजिम मध्यस्थता चयनका लागि दुवै पक्षबाट अनुरोध भइआएमा सम्बन्धित व्यक्ति वा कार्यालयले अनिवार्य रूपमा सात दिनभित्रमा लिखित सहमति वा असहमति दिनुपर्ने छ ।

(९) मध्यस्थता समितिले उजुरी परेको सात दिनभित्र वार्ताद्वारा विवादको समाधान गर्नुपर्ने छ ।

(१०) उपदफा (९) बमोजिम विवाद समाधान हुन नसकेमा सम्बन्धित पक्षलाई उजुरीउपर सात दिनको म्याद दिई प्रतिवाद गर्ने मौका दिनुपर्ने छ ।

(११) उपदफा (१०) बमोजिमको समयावधिभित्र सम्बन्धित पक्षले प्रतिवाद गरी वा नगरी बसेमा सो बेहोरा उल्लेख गरी मध्यस्थता समितिले थप सात दिनभित्रमा आफ्नो निर्णय दिनुपर्ने छ ।

(१२) उपदफा (११) बमोजिम मध्यस्थता समितिद्वारा गरिएको निर्णय अन्तिम हुने छ।

(१३) यस ऐनबमोजिम मध्यस्थता समितिद्वारा गरिएको निर्णयउपर चित्त नबुझ्ने पक्षले मध्यस्थता ऐन, २०५५ को म्यादभित्रै १ नं. प्रदेश उच्च अदालतमा निवेदन दिन सक्ने छ।

(१४) मध्यस्थता समितिको अन्य कार्यविधि करारमा उल्लेख भएकोमा सोहीबमोजिम र अन्यका हकमा मध्यस्थता समितिले तोकेबमोजिम हुने छ।

(१५) मध्यस्थकर्ताले पारिश्रमिक र सुविधा पक्षहरूबाट लिन सक्ने छन्।

२६. **म्याद सम्बन्धमा** : यस ऐनबमोजिमको विवादमा पक्षको काबुबाहिरको परिस्थिति परी यस ऐनको दफा २५ को उपदफा (१०) बमोजिमको म्याद गुज्रन गएमा एक पटकलाई बढीमा पन्ध्र दिन म्याद थाम्न पाउने छ।

२७. **मध्यस्थता समितिको निर्णयको कार्यान्वयन** : (१) मध्यस्थता समितिको निर्णय भएको सात दिनभित्रमा पक्षहरूले निर्णय कार्यान्वयन गर्नुपर्ने छ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम कुनै पक्षले तोकिएको समयमा निर्णयको कार्यान्वयन नगरेमा त्यस्तो निर्णयको कार्यान्वयनमा अर्को पक्षले जिल्ला प्रशासन कार्यालय, मोरङ र अन्य निकायको सहयोग लिन सक्ने छ।

(३) उपदफा (२) बमोजिमको कार्यालयले निर्णय कार्यान्वयन गर्ने सिलसिलामा सम्बन्धित पक्षको सम्पत्ति वा कारोबार रोक्का राख्न,

त्यस्तो सम्पत्ति वा कारोबार रोक्का राखेकोमा फुकुवा गर्न लेखी पठाउन सक्ने छ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम रोक्का वा फुकुवा गरिदिन अनुरोध भइआएमा मालपोत कार्यालय, बैङ्क वा वित्तीय संस्थाले त्यस्तो सम्पत्ति वा कारोबारको रोक्का वा फुकुवा गर्नुपर्ने छ।

(५) मध्यस्थतासम्बन्धी विषयमा यस ऐनमा उल्लिखित विषयका हकमा यसै ऐनबमोजिम र अन्य विषयका हकमा मध्यस्थता ऐन, २०५५ बमोजिम हुने छ।

परिच्छेद ७

विविध

२८. **व्यवसाय दर्ता गर्नुपर्ने** : (१) करार गरी कृषिव्यवसाय सञ्चालन गर्न चाहने कृषक, कृषिफर्म वा एजेन्टलगायतले दर्ता नगरी व्यवसाय सञ्चालन गर्नु हुँदैन।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको व्यवसायको दर्ता प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले गर्ने छ। निजले अधिकृतस्तरको कुनै कर्मचारीलाई आवश्यकताअनुसार यस्तो करार दर्ता गर्ने अधिकार प्रत्यायोजन गर्न सक्ने छ।

(३) व्यवसाय करार दर्ता तथा शुल्कलगायतका अन्य व्यवस्था कार्यपालिकाले निर्धारण गरेबमोजिम हुने छ।

२९. **क्षतिपूर्तिसम्बन्धी व्यवस्था** : (१) करार कार्यान्वयनका सन्दर्भमा कुनै पक्षको काम कारबाहीबाट अर्को पक्षलाई क्षति पुग्न गएमा करारमा नै

क्षतिपूर्तिको मात्रा तोकिएकोमा सोहीबमोजिम र नतोकिएको हकमा सम्झौताको प्रकृति, स्थलगत निरीक्षण, स्थानीय सर्जमिन, विशेषज्ञको राय, प्रचलित दरभाउसमेत बुझी सोका आधारमा मर्का पर्ने पक्षलाई मध्यस्थता समितिले क्षतिपूर्ति भराइदिने निर्णय गर्न सक्ने छ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि पक्षको काबुबाहिरको परिस्थितिले गर्दा करारको यथावत् परिपालना हुन नसकेको अवस्थामा यस ऐनबमोजिमको दायित्व तिर्नु/बेहोर्नु पर्ने छैन । तर करार गर्दाको अवस्थामा पक्षबीच कुनै लेनदेन भएको रहेछ भने अवस्था हेरी मर्का पर्ने पक्षलाई लेनदेनको सामान, वस्तु वा नगद फिर्ता दिनुपर्ने छ।

३०. <u>कारबाही चलाउने तथा दण्डसजाय गर्ने अधिकारी</u> : (१) यस ऐनबमोजिम दण्डसजाय गर्ने वा क्षतिपूर्ति भराउने अधिकार नगर न्यायिक समितिलाई हुने छ।

(२) यस ऐनबमोजिम कारबाही तथा सजाय हुने मुद्दा अनुसन्धान तथा तहकिकात गर्ने अधिकारीले जिल्ला सरकारी वकिलबमे कार्यालय, मोरङबाट परामर्श तथा सहयोग लिन सक्ने छ।

३१. <u>दण्डसजाय</u> : (१) कसैले यस ऐनको देहायबमोजिम कसुर गरेमा देहायबमोजिमको सजाय हुने छ :

(क) दफा ३ र ४ विपरीत कृषिबजार स्थापना र सञ्चालन गरेमा पच्चीस हजारदेखि पचास हजार रुपैयाँसम्म,

(ख) मनासिब कारणबेगर दफा २८ को उपदफा (२) को कार्य नगरेमा वा गर्न इन्कार गरेमा त्यस्तो कार्यालयको मुख्य भई कार्य गर्ने

अधिकारी वा त्यस्तो कार्य कुनै अधिकारीलाई प्रत्यायोजन गरिएकोमा त्यस्तो जिम्मेवारीप्राप्त अधिकारीलाई पच्चीस हजारदेखि पचास हजार रुपैयाँसम्म,

(ग) दफा २९ बमोजिम क्षतिपूर्ति भर्ने आदेश दिएकोमा लापर्बाहीपूर्वक त्यस्तो क्षतिपूर्ति नदिएमा त्यस्तो अटेर गर्नेलाई पच्चीस हजारदेखि पचास हजार रुपैयाँसम्म,

(घ) यस ऐन वा यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियमावलीविपरीत कुनै कार्य गरी त्यसबाट कसैको हानि-नोक्सानी भएको रहेछ भने त्यस्तो हानि-नोक्सानी निजबाट नै भराइने छ।

३२. पुनरावेदन : यस ऐनको दफा ३१ बमोजिम दिएको सजायमा चित्त नबुझ्ने पक्षले पैंतीस दिनभित्र सम्बन्धित जिल्ला अदालतमा पुनरावेदन दिन सक्ने छ।

३३. बीमासम्बन्धी व्यवस्था : (१) यस ऐनबमोजिम करार गरी गरिएको कृषि उपजको उत्पादनको सम्झौताका आधारमा बीमा समितिले तोकेको प्रक्रिया पूरा गरी त्यस्तो बीमा कार्य गर्न अख्तियार पाएको बीमा कम्पनीले बीमा गर्ने छ।

(२) बीमा गर्ने प्रक्रियाका सम्बन्धमा बीमा समितिले समय-समयमा निर्धारण गरेबमोजिम हुने छ।

(३) यस ऐनबमोजिम गरिने व्यावसायिक कृषि करार सम्बन्धित निकायमा दर्ता हुनासाथ सोही मितिबाट लागु हुने गरी सम्बन्धित बीमा कम्पनीले बीमा गर्न सक्ने छ।

(४) कुनै बीमा कम्पनीले व्यावसायिक कृषि करारको बीमा गर्दा तिर्नुपरेको क्षतिको अङ्क बराबर आफ्नो खुद करयोग्य आयबाट घटाउन पाउने छ।

३४. प्रचलित कानुनबमोजिम हुने : यस ऐनमा लेखिएका विषयमा यसै ऐनबमोजिम र अन्य विषयमा प्रचलित कानुनबमोजिम हुने छ।

३५. बौद्धिक सम्पत्तिको संरक्षण गर्नुपर्ने : यस ऐनबमोजिम कृषिव्यवसायको प्रवर्द्धन गर्दा वा व्यावसायिक कृषि करार गर्दा बौद्धिक सम्पत्ति, भौगोलिक परिचय तथा कृषक अधिकारसमेतको संरक्षण हुने गरी गर्नुपर्ने छ।

३६. नियम बनाउन सक्ने : यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न नगर कार्यपालिकाले आवश्यक नियम, निर्देशिका वा कार्यविधि बनाउन सक्ने छ।

३७. बचाउ : यस ऐनको उद्देश्य तथा विषयक्षेत्रमा प्रचलित नेपाल कानुनबमोजिम यसअघि भएका कार्यहरू यसै ऐनबमोजिम भएका मानिने छन्।

अनुसूची – १

दफा २ को खण्ड (छ) सँग सम्बन्धित

(१) खाद्यान्न बाली,

(२) बागवानीजन्यः फलफूल, तरकारी, मसलाबाली, पुष्प,

(३) पशु, पन्छी,

(४) माछा, मासु, दूध, फुल, हाड, छाला, ऊन,

(५) च्याउ,

(६) मौरी, रेसम,

(७) चिया, कफी, अलैंची, सुपारी, घाँसेबाली,

(८) तेलहन, दलहन,

(९) कपास, जुट, उखु, रबरखेती, टिमुर,

(१०) कृषि पर्यटन,

(११) कृषिका सबै उपक्षेत्रसँग सम्बद्ध उत्पादन र सो शब्दले औद्योगिक प्रयोजनमा हुने कृषिवस्तुहरू,

(१२) कृषि तथा पशुजन्य उत्पादनको प्रशोधन उद्योग,

(१३) कृषि तथा पशुजन्य उत्पादन सामग्री (दाना, मलखाद, विषादी, औषधि) आदिको प्रशोधन उद्योग,

(१४) खेती प्रणालीमा समाविष्ट कृषि तथा पशुजन्य वस्तुहरू ।

अनुसूची - २

दफा १९ सँग सम्बन्धित

(क) करारका पक्षहरू,
(ख) करार खेतीको क्षेत्र,
(ग) जग्गा र भौतिक साधन,
(घ) वस्तुको विवरण, मात्रा,
(ङ) गुणस्तर,
(ङ) सम्झौताको अवधि,
(च) उत्पादन गरिने वस्तुको खरिद/विक्री मूल्य,
(छ) भुक्तानीको प्रक्रिया,
(ज) ढुवानीको दायित्व,
(झ) उत्पादन प्रक्रिया,
(ञ) अनुगमनका पक्षहरू,
(ट) काबुबाहिरको परिस्थितिबाट उत्पादनमा पर्न सक्ने असर र त्यसको दायित्व,
(ठ) गुणस्तर निर्धारणका आधारहरू,
(ड) पक्षहरूले एक-अर्कालाई उपलब्ध गराउने सेवा तथा सुविधा,
(ढ) करारको पालनामा विवाद भएमा अपनाइने समाधानका उपाय ; जस्तै मेलमिलाप तथा मध्यस्थतालगायतका विषयवस्तुहरू आदि,
(ण) कृषिउपजको मूल्य निर्धारणसम्बन्धी व्यवस्था ।

आज्ञाले :
जीवनप्रसाद आचार्य
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

सुन्दरहरैंचा राजपत्र

सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाद्वारा प्रकाशित

खण्ड-१, सङ्ख्या-७ सुन्दरहरैंचा राजपत्र, मिति : २०७५/०४/१०

भाग-१

बार्षिक बजेट नीति तथा कार्यक्रम २०७५/०७६

स्वीकृत मिति : २०७५/०३/१०

नेपालको संविधानको धारा ५७(४), २२६(१) र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ को उपदफा (१) बमोजिम सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाको नगरसभाले बनाएको तल लेखिएबमोजिमको ऐन सर्वसाधारणको जानकारीका लागि प्रकाशन गरिएको बेहोरा अनुरोध छ ।

सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाको आ.व. ०७५/७६ को नगर विकास योजनाका प्रमुख नीति तथा कार्यक्रमहरु :

क) भौतिक पुर्वाधार विकास सम्वन्धि नीति

यस अन्तर्गत देहाय बमोजिमका नीतिहरू अबलम्बन गरिनेछः–

पूर्वाधार विकास, विद्युत तथा वैकल्पिक ऊर्जा, व्यवस्थित वस्ती विकास सम्बन्धि नीतिः

१) जनसहभागितामा आधारित आयोजनाहरू कार्यान्वयन नीतिलाई आबलम्वन गरीने छ । जसका लागि स-साना लगानी आवश्यक पर्ने कल्भर्ट निर्माण वा मर्मत सम्भार, सडक ग्राभेल, सामुदायिक भवन, सिँचाई, कृषि, वृक्षारोपण, विद्युतिकरण आदी कार्यक्रममा समुदाय वा उपभोक्तासँग साझेदारी गरी नागरीक अपनत्व सहितको विकास अगाडि बढाउने नीति अवलम्बन गरीने छ ।

२) नगरवासीहरूलाई गोबर ग्याँस, सुधारिएको चुलो जस्ता स्वच्छ उर्जाका प्रविधिहरू पुऱ्याई धुँवामुक्त गराउन बैकल्पिक उर्जाका विशेष कार्यक्रम सञ्चालनमा जोड दिईनेछ ।

३) वडाहरूको काम कारवाहीमा अनिवार्य कम्प्युटरको प्रयोग गराई उनीहरूको सेवाप्रवाह प्रणालीमा सुधार गर्दै विद्युतीय सुशासन प्रबर्द्धन तथा वडाहरूको सूचना व्यवस्थापनमा अभिबृद्धि गरी कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।

४) भौतिक पूर्वाधार निर्माणका कामहरूलाई गुणस्तरयुक्त र दीगो बनाउनको लागि नगरस्तरमा प्राविधिक ल्याब स्थापना गर्ने नीति अबलम्बन गरीने छ ।

५) ससाना सडकहरूमा लगानी गर्दा रकम छरिन गई अपेक्षित प्रतिफल प्राप्त हुन नसक्ने भएकाले क्षेत्रगत सन्तुलनलाई ध्यान दिदै महत्वपूर्ण मानिएका नगर गौरवका आयोजनालाई प्राथमिकताका साथ रकम विनियोजन गरी संचालन गर्दै लैजाने नीति अबलम्बन गरीने छ ।

६) सडक सञ्जाल निर्माण तथा सिचाई आयोजनाहरू छनौट गर्दा कृषि पकेट क्षेत्रलाई आधारको रूपमा लिई पूर्वाधार विकास गर्दै लैजाने नीति अबलम्बन गरीने छ ।

७) धुलो रहित नगर निर्माण गर्ने प्रथम नगरसभाले अबलम्बन गरेको नीतिलाई निरन्तरता दिईनेछ । जसकालागि मर्मत संभार कोषको उचित ब्यवस्थापन गरी आबश्यकताको आधारमा उपभोक्ता साझेदारीमा मर्मत सम्भार कोष संचालन गर्ने नीति अबलम्बन गरीने छ ।

८) नगर यातायात गुरुयोजना तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याइने र अपाËमैत्री संरचनामा निर्माणमा जोड दिइनेछ । आ.व. २०७५/०७६ को पहिलो चौमासिक भित्र नै आगामी ५ वर्षभित्र सम्पन्न गरिने अत्यावश्यक र शहरी पुर्वाधारका लागि अनिवार्य योजनाहरू सहभागितात्मक प्रकृयाबाट छनौट गर्दैProject Bank तयार गरी नगर विकास गुरु योजना कार्यान्वयनमा ल्याईने छ ।

९) यस नगरलाई अन्धकारमुक्त नगर बनाउन बैकल्पिक ऊर्जाको प्रयोग गर्ने नीतिलाई विभिन्न गै.स.स.को सहयोगमा कार्यान्वयनमा ल्याउन आवश्यक पहल गरिनेछ ।बैकल्पिक ऊर्जाको अवस्था, सम्भावना र अवसरहरूको ब्यवस्थापन गरिनेछ । वैकल्पिक उर्जा प्रवर्द्धन केन्द्रसँग सडक सौर्य वत्तिका लागि लागत सहभागिता सहित र विद्युतीकरण मार्फत आगामी ५ वर्षभित्र "नगरप्रमुखसँग उज्यालो सुन्दरहरैंचा, प्रविधियुक्त सुन्दरहरैंचा" को लक्ष्य हासिल गरिने छ ।

१०) समुदायको अग्रसरतामा वस्ती विकासलाई प्रोत्साहित गरिनेछ । समुदायको अग्रसरतामा ब्यवस्थित वस्ती विकास गर्न प्राविधिक तथा आर्थिक सहयोग प्रदान गरिनेछ ।

११) पूर्वाधार विकास अन्तर्गत नेपाल मै नमूनाको रूपमा विकास गर्दै गरेको विराटचौक घिनाघाट मार्गको १ किलोमिटर क्षेत्रलाई वाकिङ स्टिटको

रूपमा आ.व. २०७४/०७५ मा गरीएको सम्झौतालाई क्रमागत आयोजनाको रूपमा निरन्तरता दिई आ.व. २०७५/०७६ भित्र सम्पन्न गर्ने नीति अबलम्बन गरीएको छ ।

१२) गौशाला विन्दावनलाई नेपाल मै नमूना पर्यटकिय क्षेत्रको रूपमा विकास गर्नका लागि विश्वकै अग्लो गाईको मूर्ती निर्माण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिने नीतिलाई अबलम्बन गरीने छ ।

१३) बाघझोडा र हसिना सिमसार क्षेत्रलाई पर्यटकीय हवको रूपमा विकास गर्न सार्वजनिक, निजी साझेदारीको अवधारणा अनुरुप क्रमागत योजनको रूपमा विकास गर्दै लाने नीति गरीने छ, भने कालीखोला, किचकगढी, हरैंचा ग्रामथान लागतका क्षेत्रहरूलाई पर्यटकीय क्षेत्रको रूपमा विकास गर्नेका लागि आबश्यक पूर्वाधार विकासका कामहरू गर्दै लैजाने नीति अबलम्बन गरीनेछ ।

ख) सामाजिक विकास सम्वन्धि

यस अन्तर्गत देहाय बमोजिमका नीतिहरू अबलम्बन गरिनेछः–

खानेपानी तथा सरसफाई, शिक्षा,स्वास्थ्य,कृषि तथा पशु, लक्षितवर्ग तथा समावेशीकरण तर्फ

१) "हाम्रो भविष्यको पहिचान र आधार, बालबालिकाको अधिकार सहितको समग्र विकास" भन्ने नाराका साथ नगरलाई बालमैत्री घोषणा गर्न बालश्रम उन्मुलन तथा बालमैत्रीका लागि संरक्षण र बिकासमा सघाउ पुऱ्याउने कार्यक्रमहरूलाई आगामी २०७५।०७६ को चैत्र मसान्तसम्ममा नगरलाई बालमैत्री नगर घोषणका लागि उच्च प्राथमिकता दिई कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।

२) नगरलाई बालमैत्री नगरको रूपमा विकास गर्नको लागि तयार गरिएको दुई वर्षे नगर बालमैत्री रणनीतिक योजना कार्यान्वयन गर्न

नगरमा रहेका सबै सरोकारवालाहरूको अर्थपूर्ण सहभागितामा जोड दिइनेछ ।

३) महिला, बालबालिका, आदिवासी/जनजाति, दलित, मधेशी मुस्लीम पिछडावर्ग, अपांता, यूवा सशक्तिकरण, जेष्ठ नागरिक तथा समाजका अन्य विपन्न वर्गहरूलाई प्रत्यक्ष फाईदा पुग्ने सीपविकास, क्षमता विकास र सशक्तिकरणका कार्यक्रमहरू सञ्चालनमा जोड दिईनेछ ।

४) लैगिंक बजेट तथा समावेशीकरणमा टेवा पुग्ने कार्यक्रमहरूलाई प्राथमिकता दिईनेछ ।

५) सामाजिक विकाससँग सम्बन्धित पुर्वाधार विकास बाहेकका कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयन प्रक्रियालाई संघसंस्थाहरूको लागत साझेदारी तथा प्रतिस्पर्धाको आधारमा सञ्चालन गरी अनुगमन प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाईनेछ ।

६) लक्षित वर्गको योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र अनुगमनमा अर्थपूर्ण सहभागितामा बृद्धि गरिनेछ ।

७) सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण १२ वटै वडाबाट वितरण प्रकृया अगाडी बढाइएको छ । यसकार्यलाई थप ब्यवस्थित तथा सरल बनाइने छ ।

८) ब्यक्तिगत घटना दर्ता अभियानलाई कम्प्यूटरीकृत कार्यलाई अद्यावधिक गर्दै लगिने साथै ज्येष्ठ नागरिक परिचय पत्र वितरणको अभिलेख प्रक्रिया ब्यवस्थित गर्न एवं अनुगमन प्रक्रियालाई प्रभावकारी गरिनेछ ।

१०) खेलकुद क्षेत्रको विकास गरी युवा सशक्तिकरण र सिप विकासमा जोड दिईनेछ ।

११) नगरमा कार्यरत गैरसरकारी संस्थाहरूलाई नगरको छाता भित्र ल्याउन नगरस्तरीय गैसस संजालको निर्माण गरी कार्यक्रम तर्जुमा र अनुगमन प्रणालीलाई ब्यवस्थित गरिनेछ ।

१२) खानेपानी तथा सरसफाईको कठिनता मापन गरी खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धी आयोजनाहरू सञ्चालन गरिनुका साथै ODF भएको वडाहरूमा POST ODF कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

१३) वातावरण मैत्री नगरपालिका बनाउन यस वर्ष एक वडाबाट सोको सुचकहरू प्राप्त गर्न आवश्यक कार्य प्रारम्भ गरिनेछ । यस आर्थिक वर्षमा फोहर प्राविधिक सहयोग केन्द्रसँगसमन्वय गरी फोहोर व्यवस्थापन केन्द्रको विस्तृत आयोजना प्रतिवेदनका लागि सहकार्य गरिने छ ।

१४) प्राथमिक उमेर समूहका सम्पूर्ण बालबालिकाहरूलाई विद्यालय भर्ना गर्न गराउन सामाजिक परिचालनमार्फत प्रोत्साहित गरी साक्षरता प्रतिशतमा सुधार गरिनेछ । राष्ट्रिय साक्षरता अभियानलाई उपलब्धिमूलक बनाउन शिक्षा क्षेत्रमा क्रियाशील गै.स.स.हरूसँग सहकार्य र समन्वय गर्दै अनुगमन, मूल्यांन पद्धतिलाई व्यवस्थित र सुदृढ तुल्याइनेछ ।

१५) खेलकुद विकास कोष खडा गरी खेलकुद विकासमा जोड दिनुका साथै खेलकुद विकास समिति मार्फत खेलकुदमा सहयोग गरिनेछ ।

१६) सामुदायिक विद्यालयहरूमा भौतिक पूर्वाधार विकास तथा स्तरोन्नतिको लागि विकास साझेदारहरूसँग समन्वय गरी श्रोतको व्यवस्थापन गरिनेछ । प्रत्येक वडामा वाल विकास केन्द्रको विकास गरिदै जाने नीति लिईएको छ । शतप्रतिशत साक्षरता दर हासिल गर्न SEE परिक्षा दिई बसेका बिद्यार्थीहरूको परिचालन गरी Each One, Teach One को नीति अन्तर्गत **विद्यार्थीसँग उपप्रमुख कार्यक्रम** सञ्चालन गरिनेछ ।

१७) कृषि पकेट क्षेत्रलाई आधार लिई एकिकृत रूपमा सुविधा विस्तार गरी उत्पादन र उत्पादकत्व बृद्धि गर्न कृषि विकास नीति बनाई कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । साथै **किसानसँग नगर प्रमुख** नामक कृषि

विकास कार्यक्रम अन्तर्गत **कृषिमा आधुनिकीकरण, किसानको सवलीकरण** कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।

१८) लक्षितवर्ग तथा सामाजिक समावेशीकरण तर्फ सामाजिक परिचालनको माध्यमद्वारा लक्षित समूह तथा टोल विकास संस्थालाई सशक्तिकरण गरी मागमा आधारित कार्यक्रम अझ प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गरिनेछ ।

१९) बालश्रम उन्मूलन तथा बाल अधिकारसँग प्रत्यक्ष सम्बन्ध राख्ने कार्यक्रमलाई अगाडि बढाइने छ ।ज्येष्ठ नागरिकको सम्मान कार्यक्रम आयोजना गरिनेछ । साथै ज्येष्ठ नागरिकसँग नगरपालिका नामक कार्यक्रम अन्तर्गत दिवा सेवा केन्द्र स्थापनाको लागि आवश्यक सहयोग पुऱ्याइनेछ ।

२०) शिक्षामा निजी क्षेत्रले पुऱ्याएको योगदानको उच्च मूल्यांकन गर्दै आगामी दिनमा शिक्षा क्षेत्रको गुणत्मक सुधारका लागि निजी क्षेत्रका विद्यालयसंग समेत सहकार्य तथा समन्वय गरिनेछ ।

ग) आर्थिक विकास सम्वन्धि

यस अन्तर्गत देहाय बमोजिमका नीतिहरू अबलम्बन गरिनेछः–

सहकारी, गरिवी न्यूनीकरण तथा उद्यमशीलता विकास, पर्यटन

१) लघु उद्यमको विकासको माध्यमबाट गरिवी निवारण गर्न गरिवी निवारणका लागि लघु उद्यम कार्यक्रम र उद्योग वाणिज्य संघ मार्फत सञ्चालित लघु उद्यम कार्यक्रम सञ्चालनमा जोड दिइनेछ ।

२) सीपमुलक तालीम पश्चात सो कार्यको प्रभाव विश्लेषण (Outcome Analysis) अनिवार्य गर्नुपर्ने न्यवस्था लागू गरिनेछ ।

३) सहकारीसँगको सहकार्यमा युवा स्वरोजगार कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । पर्यटन प्रवर्द्धनको लागि प्रमुख पर्यटकीय स्थलहरूको पूर्वाधार विकास गरिनेछ ।

४) यस नगरलाई पर्यटकस्थलको रूपमा विकास गर्ने तथा बुढी, लोहन्द्रा, गछिया खोला लगायत अन्य खोलाहरूको छेउमा नदी आसपासका जमीनहरूको संरक्षण गरी उचित सदुपयोग गर्न पार्क निर्माण तथा वृक्षारोपण गर्ने नीति लिईनेछ । पर्यटकियस्थल हरूको विकास र सुन्दर नगरको निर्माण गर्न नगरको गौरवको योजनाको रूपमा रहेको बहुचर्चित **बृन्दाबन धाम**को एकिकृत गुरुयोजना निर्माण गरी सम्बन्धित निकायसँगको साझेदारीमा विकास प्रक्रियालाई अगाडी बढाइनेछ ।

५) नगर विकासको यात्रालाई व्यवस्थित बनाउने प्रमुख आधारको रूपमा रहेको कर प्रणालीलाई व्यवस्थित बनाउन जुन वडाको कर हो सोही वडाबाट मात्र बुझ्ने र बुझाउने नीतिलाई कडाईका साथ कार्यान्वयन गरीने छ, सम्पत्ति कर, व्यवसाय कर लगायतका नगरलाई तिर्नू र बुझाउनु पर्ने कर नतिरेका करदातालाई उपभोक्ता समितिमा नराख्ने नीति अबलम्बन गरीने छ ।

६) खेतियोग्य जमिनलाई बाझो राख्ने जग्गाधनीलाई सम्पत्ति करमा थप १५ प्रतिशत कर लिने नीतिलाई कडाईका साथ कार्यान्वयन गरीने छ ।

७) कर तथा राजश्व प्रशासनलाई प्रभावकारी बनाउन तोकिएको भन्दा फरक कर तथा राजश्व लिने कर्मचारीलाई कानून बमोजिम दण्डित गर्ने नीतिलाई कडाईका साथ कार्यान्वयन गरीने छ भने सबै भन्दा बढि कर

संकलन गर्ने वडालाई वडाले संकलन गरेको कर रकमको १५ प्रतिशत थप अनुदान दिने निति अबलम्बन गरीने छ ।

८) भाषा, कला, साहित्य, संस्कृति तथा नाटक जस्ता कार्यक्रमहरूलाई प्रोत्साहन सहित वजेटको न्यवस्थापन गरिनेछ ।

घ) वातावरण तथा विपद न्यवस्थापन सम्वन्धि नीतिः

यस अन्तर्गत देहाय बमोजिमका नीतिहरू अबलम्बन गरिनेछः–

विपत् न्यवस्थापन तथा भू-संरक्षण,वन, वातावरण तथा जलवायु परिवर्तन

१) प्रकोपबाट नगरवासीको सुरक्षाको लागि समयमा प्रकोप सूचना प्रवाह तथा प्रकोप क्षेत्रमा समयमै उद्धार तथा राहत कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । यथार्थ लागत संकलन गर्नका लागि सर्वदलीय संयन्त्रको न्यवस्था गर्ने । वितरणमा एकसाथै सचेतनामूलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ । नगरको विपद पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना कार्यान्वयनको लागि आवश्यक बजेटको न्यवस्था गरिनेछ ।

२) जिल्लास्थीत १७ स्थानीय तहसँग समन्वय गरी एक स्थानीय तह विपद न्यवस्थापन समिति गठन गर्न पहल गरिने र सो कोषका लागि आवश्यक वजेटको न्यवस्थापन गरिनेछ । आपतकालीन उद्धार केन्द्र (DEOC) लाई आवश्यक सहयोग पुऱ्याइनेछ ।

३) डुवान, कटान तथा भू-क्षय नियन्त्रणको लागि कार्यक्रम सञ्चालन गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ । यसै आर्थिक वर्षमा विपद न्यवस्थापन कोष स्थापना गरिनेछ, सो कोषको सञ्चालनका लागि आवश्यक कार्यविधि वनाई लागु गरिनेछ ।

४) सडक निर्माण गर्दा दुबैतर्फ वृक्षारोपण गर्ने नीति लिइनेछ तथा Environment Management Plan (EMP) बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ । वृक्षारोपण तथा भू-संरक्षण कार्य गर्दा साझेदारीमा गर्ने नीति लिइनेछ । जलवायु परिवर्तनबाट पर्न सक्ने प्रभाव न्यूनीकरण गर्न सरोकारवाला निकाय, गै.स.स. तथा विकास साझेदारसँग समन्वय र सहकार्य गरी स्थानीय जलवायु परिवर्तन अनुकूलन कार्ययोजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।

५) वातावरण मैत्री विकास पूर्वाधार निर्माणमा जोड दिइनेछ । हरित नगरको अवधारणा अनुरुप पार्क निर्माण,बिकास र प्रबर्द्धनमा जोड दिइनेछ । फोहोर सङ्कलन, ढुवानी तथा तह लगाउनेसम्बन्धी कामको सञ्चालन र ब्यवस्थापन गरिनेछ । वातावरण संरक्षणका लागि अत्यावश्यक वृक्षारोपण कार्यका लागि "Each One, Minimum One" कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

६) नगरलाई जंगल भित्रको ब्यवस्थित एवम हरीयाली शहर निर्माण गर्ने अभियानलाई निरन्तरता दिनका लागि हरेक कालोपत्रे सडकमा बृक्षारोपण गर्ने नीति अबलम्बन गरिने छ ।

ङ) संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र आयोजनागत सुशासन प्रणाली सम्वन्धि नीतिः

यस अन्तर्गत देहाय बमोजिमका नीतिहरू अबलम्बन गरिनेछः–

१) योजना तर्जुमा प्रक्रियावाट आएका कार्यक्रम वा योजनाहरूलाई मात्र कार्यान्वयनमा प्राथमिकता दिईनेछ ।

२) उपभोक्ता समितिमार्फत सञ्चालन हुने योजना र कार्यक्रमहरूलाई प्रभावकारी र गुणस्तरिय ढंगले सञ्चालन गर्न एवं पारदर्शिता र जवाफदेही बनाउन उपभोक्ता समितिहरूलाई तालिम प्रदान गरिनेछ । आयोजना तथा कार्यक्रम सम्झौता लगायतका कामहरू गर्न सफ्टवेयर प्रणालीलाई कार्यान्वयनमा ल्याउने नीति अबलम्बन गरिनेछ ।

३) नगरपालिकाको कार्य सम्पादन र सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउन जनशक्ति विकासका कार्यक्रमहरू सञ्चालनमा जोड दिईनेछ । जसका लागि क्षमता विका कार्यालय तथा अध्यन अबलोकन भ्रमण लागतका सिकाईका प्रणालीहरूको विकास गरिने छ ।

४) नगरस्तर तथा वडाको काम कारवाहीहरूको अनुगमन प्रक्रियालाई सूचकमा आधारित बनाई संस्थागत गर्दै प्रभावकारी रूपमा लागु गरिनेछ । सूचकका आधारमा कर्मचारीलाई पुरस्कार र दण्डको नीति अबलम्बन गरिनेछ ।

५) आयोजनाहरूको दोहोरोपना हटाउन सरोकारवालाहरूसँग सहकार्य र समन्वयलाई जोड दिदै संयुक्त अनुगमन प्रणाली लाई प्रभावकारी रूपमा परिचालन गरिनेछ । नगरले विनियोजन गरी संचालन गरीएका आयोजनामा वडाले रकम नथप्ने र वडाले संचालन गरेका आयोजनाहरूमा नगरले रकम नथप्ने नीतिलाई कडाईका साथ कार्यान्वयन गरिने छ ।

६) नगरको आन्तरिक श्रोत बृद्धिको लागि गठन गरिने कार्यदलले दिएको श्रोत अध्ययन विश्लेषण प्रतिवेदनको आधारमा थप क्षेत्रहरूको IEE गराई अधिकतम श्रोत बढोत्तरीका लागि ठेक्का ब्यवस्थापन गर्दा प्रतिस्पर्धात्मक प्रणाली अबलम्बन गर्न गराउन जोड दिइनेछ ।

७) नगरपालिका तथा वडा कार्यालयहरूका आन्तरिक काम कारवाहीहरूलाई ब्यवस्थित गरिनेछ ।

८) नगरपालिकाले समय सीमाभित्र सम्पादन गर्नु पर्ने कार्यहरूलाई समय सीमाभित्र सम्पादन गराउन जोड दिईनेछ ।

१०) नगरपालिकाबाट जनतालाई उपलब्ध गराइने सेवा सुविधाको विस्तृत विवरण समावेश भएकोडिजिटल बडापत्र तयार गरिनेछ ।

११) नगरमा सञ्चालित विकास निर्माण लगायत सबै कार्यक्रमको नियमित अनुगमन, प्रगति समिक्षा, समन्वय बैठक, सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परीक्षण आदि मार्फत सुशासनमा जोड दिइनेछ ।

१२) नागरिक सन्तुष्टि फारामको विकास गरी उक्त कार्यको पृष्ठपोषणलाई कर्मचारीहरूको कार्य सम्पादन मुल्याकंनमा Linkage गराईनेछ ।

१३) नगरमा सञ्चालन हुने कार्यक्रमहरूमा प्रभावकारिता ल्याउन गै.स.स. डेस्क सुदृढीकरण गरी नगरको विकास निर्माणमा गै.स.स.को भूमिका थप प्रभावकारी बनाउने कार्य गरिने तथा गै.स.स.सँगको साझेदारीमा कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

१४) जनतामा प्रवाह गरिने सेवालाई थप प्रभावकारी बनाउन संलग्न जनशक्तिको क्षमता विकास सम्बन्धी कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ । कर्मचारीहरूको कार्य विवरण वनाई लागू गरिनेछ ।

समावेशी विकासको माध्यमबाट समुदायस्तरसम्म विस्तार भएका क्षमता विकास तथा प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता नदिँदा त्यसको नकारात्मक असर पर्ने तथ्यलाई मनन गर्दै यस्ता कार्यक्रमहरूको लागि समेत रकम विनियोजन गरिएको छ । चौधौ योजनाले परिलक्षित गरेका उद्देश्यहरू तथा दिगो विकासका लक्ष्यहरू हासिल गरी सन २०३० सम्म नेपाललाई मध्यमस्तरीय आय भएको मुलुकमा स्तरोन्नती गर्ने राष्ट्रिय नीतिलाई मानक मानी केही देखिने र ठुला प्रकृतिका आयोजनाहरूलाई रकम बिनियोजन गरेको छु । स्थानीय स्रोत, स्पष्ट कराधार : स्थानीय जनताको समृद्धिको आधार भन्ने मान्यतामा नगरपालिकाले प्राकृतिक श्रोत न्यवस्थापनमा स्थानीय समुदायको

सहभागितालाई प्रोत्साहित गर्ने गरी कार्यक्रमहरू तय गरिएका छन । कृषि तथा पशुपालन व्यवसायको जोखिम न्यूनीकरणका लागि बाली तथा पशु बीमा कार्यक्रम तथा पशुपालनलाई व्यावसायिक वृद्धिविकासको लागि नश्ल सुधार, कृतिम गर्भधारण, जस्ता कार्यक्रमहरू तय भएका छन । युवाहरूलाई प्रोत्साहन दिई स्वरोजगारको प्रवर्द्धन गर्न एक "युवा उद्यम कोष" को कार्यक्रम प्रस्ताव गरिएको छ । नवीन सोच सहितको युवा जाँगर र उद्यमशीलता प्रयोग गर्न १८ देखि ४५ वर्षसम्मका युवाहरूलाई लक्षित गरी सहकारी मार्फत सहुलियतपूर्ण वित्तीय कार्यक्रम राखिएको छ । यस नगरपालिकाका केही भुभागहरू दुर्गम रहेको एवं सवै वस्तीसम्म पुग्ने सडकहरूको स्तर अत्यन्त कमजोर रहेको कारण यो सभामार्फत् भौतिक पुर्वाधारलाइ विशेष प्राथमिकता दिँदै रकम विनियोजन गरिएको छ ।

नगरपालिकालाई वातावरणमैत्री तुल्याउन कम्तिमा एक वडा एक नर्सरीको लागि यसपल्ट एउटा वडामा सञ्चालन गर्ने गरीसमेत बजेट बिनियोजन गरिएको छ । यस नगरपालिकाका मुख्य स्रोतको रूपमा रहेको कृषिजनशक्तिलाई आफ्नो ठाउँप्रतिको अपनत्व बोध गराउन र शैक्षिकस्तर अभिवृद्धि गर्न युवा शिपवृत्ति योजना सामाजिक विकासमा समावेश गरिएको छ, जसका लागि कम्तिमा सय जना शिक्षित यूवाहरूलाई सामाजिक विकासमा इन्टर्नसिप गर्नको लागि आवश्यक बजेट व्यवस्था गरिएको छ ।

अन्त्यमा यस नगरपालिकाको विकास र सम्वृद्धिमा निरन्तर सहयोग र सदभाव राख्नुहुने आम नागरिक, करदाता, सरकारी,गैरसरकारी तथा सामुदायिक संस्थाहरू तथा नगरपालिकाका कर्मचारी प्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दै नीति तथा कार्यक्रमको सफलतामा सबैको खुला सहयोगको अपेक्षा गरेको छु ।

आदरणिय नगरप्रमुख एवम सभाध्यक्ष महोदय,

यस सम्मानित सभासमक्ष आ.व.२०७५।०७६ को आय व्यय तथा शिर्षकगत कार्यक्रमहरू प्रस्तुत गर्ने अनुमती चाहान्छु ।

आय तर्फ

आ.व.२०७५।०७६ मा निम्नानुसारको श्रोतवाट रू.७९ करोड ११ लाख ६३ हजार आय हुने अनुमान गरेको छु ।

१. **आन्तरिक आयः** रू. ९ करोड ४४ लाख ०४ हजार प्राप्त हुने अनुमान गरिएको छ ।

२. **राजश्व वाडफाडः** १३ करोड ३७ लाख ५६ हजार प्राप्त हुने अनुमान गरिएको छ । **जसमाः** संघीय सरकारवाट रू. ११ करोड २० लाख ८७ हजार प्रदेश सरकारवाट २ करोड १६ लाख ६९ हजार

३. **अन्तर सरकारी वित्तिय हस्तान्तरण**

- संघीय सरकारवाट जम्मा ४१ करोड ५२ लाख प्राप्त हुने अनुमान गरिएको छ ।

  जसमाः वित्तिय समानिकरण वाट रू. १९ करोड ४१ लाख प्राप्त हुनेछ ।

  शसर्त अनुदान वाट रू. २२ करोड ११ लाख
- प्रदेश सरकारवाट वित्तिय समानिकरण तर्फ ४६ लाख ७३ हजार प्राप्त हुने अनुमान गरिएको छ ।

४. **सामाजिक सुरक्षा भत्ताः**१४ करोड ३१ लाख ३० हजार प्राप्त हुने अनुमान गरिएको छ ।

प्रस्तुत वजेट नीति तथा कार्यक्रमका सन्दर्भमा भएका नीतिगत निर्णयहरू

निर्णय नं. १

सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ को वार्षिक बजेट, नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमाका लागि विभिन्न

मितिमा भएको वस्तीस्तरीय भेला, वडा समिति बैठकतथा विषयगत समितिको बैठकबाट निर्णय भइ योजना तर्जुमा समिति हुँदै नगरकार्यपालिकाको बैठकबाट सिफारीस भइ प्राप्त सुझावका आधारमा आएका निती तथा कार्यक्रमलाइ उपप्रमुखद्वारा प्रथम सत्रमा प्रस्तुत गरिएको हुदा उक्त वार्षिक वजेट, नीति तथा कार्यक्रम स्वीकृत गर्ने निर्णय गरीयो ।

निर्णय नं. २

आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को अर्थ सम्बन्धि प्रस्तावलाई कार्यान्वयन गर्नको निमित्त स्थानीय कर तथा शुल्क संकलन गर्ने तथा आय संकलनको प्रशासनिक व्यवस्था गर्न बनेको आर्थिक विधेयक २०७५ लाई स्वीकृत गर्ने निर्णय गरीयो ।

निर्णय नं. ३

आ.व. २०७५/७६ को नगरकार्यपालिका वडा समिति, विषयगत शाखाले गर्ने सेवा र कार्यहरूको निमित्त चालु खर्च, पुजींगत खर्च र वितिय व्यवस्थाको रकम खर्च गर्न बनेको विनियोजन विधेयक २०७५ लाई सर्वसम्मतिबाट स्वीकृत गर्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. ४

सवै वडा समितिको निर्णयवाट माग भई आएका र यसै नगर सभाले अनुसूचीमा समावेश गरेका तर बजेट बिनियोजन हुन नसकेका योजना र कार्यक्रमलाई सञ्चालन गर्न नगरपालिकामा स्रोतको व्यवस्थापन हुन नसकेमा संघ, प्रदेश सरकारसंग स्रोत माग गर्ने तथा अन्य विकासका साझेदार निकायहरूसँगको साझेदारीमा संचालन गर्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. ५

पूर्व पश्चिम लोकमार्ग अन्तर्गत ८२.५ फिट भित्र अतिक्रमण गरी वनाइएका घर टहरालाई आम नागरिक, उद्योग वाणिज्य संघहरु, विभिन्न संघसस्था

तथा सुरक्षाकर्मिको संयुक्त पहलमा सडक clear गर्ने काम भएको हुदा सो कार्यबाट भत्किएका संरचना निर्माण तथा मर्मतका लागि उपभोक्ता समिति गठन गर्ने र आगामी दिनमा पुनः अतिक्रमण भएमा अनुगमन गरी अतिक्रमण हटाउने कामलाइ निरन्तरता दिने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. ६

जेष्ठ नागरिकसाग नगरप्रमुख कार्यक्रम लाई कार्यान्वयन गर्न ८० बर्ष उमेर पुगेका वृद्ध वृद्धाहरुको घर वा डेरासम्म पुगी नगरप्रमुख सहित चिकित्सकहरुको टोली सहित स्वास्थ्य परिक्षण गर्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. ७

बढ्दो सहरिकरण तथा औधोगिकरणलाई ध्यानमा राखी वडा नं. ८ सलकपुरमा रहेको राजश्व औद्योगिक सुरक्षा बललाई स्थायित्व प्रदान गर्ने उद्देश्यले प्रदेश तथा संघिय सरकारसंग आवश्यक पहल कदमी गर्ने निर्णय गरीयो ।

निर्णय नं. ८

जातिय धार्मीक सहिष्णुता कायम गर्न जातिय संग्राहालय, संगित साधनालय र नाटकघर निर्माण गर्न नगर कार्यपालिकाको कार्यालयलाई अधिकार प्रत्यायोजन गर्ने निर्णय गरीयो ।

निर्णय नं. ९

प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र हरैचालाई सर्पदंश उपचार केन्द्रको रुपमा विकास गर्ने रणनिति अनुसार आ.बा. २०७५।०७६ मा पनि सो कार्यलाइ प्राथमिकतामा राख्ने तथा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र र स्वास्थ्य चौकी अन्तर्गत रही कार्यरत स्वयम सेविकाहरुलाई साविकमा दिईदै

आएको बार्षिक यातायात खर्च प्रति व्यक्ति रू १२०००। लाई निरन्तरता दिनुका साथै ६० वर्ष उमेर पुगी सेवा छाड्ने स्वयम् सेविकालाई समाज प्रति पुर्याउनु भएको अमुल्य योगदानको कदर गदै नगरको तर्फवाट एकमुष्ट ५० हजार उपलव्ध गराउने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. १०

स्वास्थ्य चौकी ईन्द्रपुर र स्वास्थ्य चौकी मृगौलियामा साविक देखी नै कार्यरत रही नगरपालिकाबाट रू ७०००। मासिक वेतन खाई रहेका कार्यालय सहयोगीहरुको मासिक बेतन रू ८५००। र साविक सुन्दरदुलारी नगरपालिका अन्तर्गत रहेको ल्यान्डफिल्ड साईडमा रूघालुको रुपमा कार्यरत सहयोगीलाई मासिक रू ८०००। बेतन दिने निर्णय गरीयो ।

निर्णय नं. ११

नगर तथा वडा स्तरबाट संचालन हुने योजना तथा कार्यक्रममा ३ प्रतिशत सिरोभार (कन्टिन्जेन्सी) र शौचालय अभियान शुल्क २ प्रतिशत गरी जम्मा ५ प्रतिशत रकम उपभोक्ता समितिबाट संचालन हुने आयोजना तथा कार्यक्रमहरुमा अग्रीम रुपमा कट्टा गरी योजना तथा कार्यक्रम संचालन गर्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. १२

राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय गैह्र सरकारी संघ संस्थाहरुले यस नगर क्षेत्रमा संचालन गर्ने आयोजना तथा कार्यक्रमहरुका सन्दर्भमा नगरपालिकाको पूर्व स्वीकृति लिए पश्चात मात्र कार्यक्रम संचालन गर्न दिने निर्णय गरीयो ।

निर्णय नं. १३

प्रथम नगर सभाबाट विभिन्न योजना तथा कार्यक्रममा विनियोजन भएको रकम अपुगभई सम्बन्धित वडा कार्यालयको सिफारिस, उपभोक्ता समितिको मागका आधारमा नगर प्रमुख, नगर उपप्रमुख, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत तथा नगर कार्यपालिकाको निणर्यबाट विभिन्न योजना तथा कार्यक्रममा थप गरिएको रकमलाई अनुमोदन गर्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. १४

गछिया, लोहोन्द्रा, सुकुना, भोर्जना, तेलीया, खिका, मदाहा, किस्ती र बुढि खोला लगायतका नदिबाट हुने कटान र क्षतीलाई न्यूनिकरण गर्नका लागि प्राथमिकताका आधारमा तटबन्धन/बायो ईन्जिनियरिङ लगायतका कार्यहरु गर्न नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार तथा दातृ निकायसग विशेष अनुदान माग गर्ने निर्णय गरीयो ।

निर्णय नं. १५

यस नगरपालिका क्षेत्र भएर वग्ने खोलाबाट उत्खनन हुने खोलाजन्य पदार्थ ढुगा गिटी वालुवा रोडा भरौट लगायत सवै वस्तुको आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ मा आय व्यवस्थापन गर्ने प्रयोजनका लागी प्रदेश सरकारको आर्थिक ऐन, २०७५ को दफा ६ अनुसुचि ४ मा उल्लेख भएको दरलाइ नै पास गर्ने र खोलाजन्य पदार्थ विकी तथा निकासीको न्यूनतम अंक एकिन गर्ने तथा ठेक्का व्यवस्थापन पश्चात ढुगा गिटीको बिकी, निकाशी, सडक उपयोग शुल्क, वहाल विटौरी, लगायत सवै ठेक्कामा एकमुस्ट रकम बुझाई ठेक्का सम्झौता गर्न चाहने कबोलकर्तालाई १० प्रतिशत छुट दिने निर्णय

गरियो । तथा आर्थिक ऐनमा उल्लेख नभएका निकासीसंग सम्बन्धीत निकासी शुल्कको दर तथा न्यूनतम अंक एकिन गर्ने अधिकार नगर कार्यपालिकाको कार्यालयलाई प्रत्यायोजन गर्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. १६

नगर क्षेत्रका मुख्य सडक तथा शाखा सडकहरुमा नेपाल सरकार तथा नगरपालिकाले तोकेको मापदण्ड भित्र गरिने व्यापार व्यवसाय, औद्योगिक प्रतिष्ठान, ग्यारेजहरु आदिवाट हुने सडक अतिक्रमणलाई अन्त्य गर्ने नीतिलाई कडाईका साथ लागु गर्ने साथै छाडा चौपाया छाड्ने र सडकमा चौपाया बाध्ने व्यक्तिहरुलाई कानूनी कारबाहीको दायरामा ल्याउने नीतिलाई निरन्तरता दिदै थप प्रभावकारी बनाउन पूर्वपश्चिम लोकमार्ग तथा विराटचौक घिनाघाट मार्गको मूल सडकलाई छोएर बनेका व्यापारीक भवन तथा कबलहरुमा ग्यारेज, उद्योग तथा कलकारखानाका साथै पानी तथा पेय पदार्थका फ्याक्ट्रिहरु उत्पादन तथा संचालन गर्न नदिने साबिक नगरपालिकाले गरेको निर्णयलाई निरन्तरता दिने निर्णय गरीयो ।

निर्णय नं. १७

साविक देखी प्रचलनमा रहेका २० फिट भन्दा बढि चौडाई भएका सडकको क्षेत्राधिकार साविक बमोजिम नै राख्ने र साविक देखि बस्ती रहेको गल्ली सडकहरुको क्षेत्राधिकारको हकमा १६ फिटमा नघट्ने गरी कायम गर्ने निर्णय गरियो र नया बनाईने भित्री सडकहरुको चौडाई ड्रेन बाहेक घटिमा २० फिट कायम गरी दुवै तर्फ २/२ फिट ड्रेन कायम हुनु पर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. १८

बस्ति विकासका लागि प्लानिङ गर्दा तोकिएका आधारभूत पूर्वाधार (ढल, खुल्ला क्षेत्र, कालोपत्रे सडक, बिधुत तथा खानेपानीको पहुँच, बाल उद्यान लगायत) भएका कम्पनीलाई जग्गा विकास कार्यविधिको मापदण्ड अनुसार जग्गा प्लानिङ योजना स्वीकृत गराई मात्रै प्लानिङ तथा कित्ताकाटका लागी सम्बन्धित कार्यालयलाई लेखि पठाउने निर्णय गरीयो । साथै नगरपालिकाको स्वीकृति बेगर जग्गा प्लानिङ गरेको पाईएमा उक्त क्षेत्रमा बन्ने घरनक्सा पास प्रक्रियालाई रोक लगाउने निर्णय गरीयो ।

निर्णय नं. १९

नगर क्षेत्रमा संचालन हुने व्यापार व्यवसायलाई व्यवस्थित बनाउन नयां दर्ता हुने नविकरणका लागि आउने व्यवसायलाई (एक पटकका लागि) अनिबार्य रूपममा सर्जिमन गरी दर्ता/नवीकरण गर्ने तथा नगरपालिकालाई तिर्नु र बुझाउनु पर्ने कर चुक्ता गरे पश्चात मात्र नगरपालिका तथा वडा कार्यालयबाट हुने सिफारीस दिने निर्णयलाई कडाईका साथ कार्यान्वयन गर्ने निर्णय गरीयो ।

निर्णय नं. २०

नगरप्रमुख उज्यालो सुन्दरहरैचा कार्यक्रम भन्ने नारालाई साकार पार्न नगरका सबै वडाको मूख्य मूख्य चौक, धार्मीक तथा पर्यटकीय स्थलहरुमा सीसी क्यामेरा, सोलार वत्ति (सोलार व्याकप सहित) र फ्रि वाईफाई जडान गर्न उद्योग बाणिज्य संघ, जेसिज, लायन्स

लगायतका सरोकारवाला संस्थाहरुसग सहकार्य र समन्वय गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिने निर्णय गरीयो ।

निर्णय नं. २१

बालवालिका स्कुल पठाउँ, पुर्ण साक्षर नगर बनाउँ भन्ने नारालाई साकार वनाउन **बालबालीकासँग उपप्रमुख कार्यक्रम** सञ्चालन गरी अनिवार्य बिद्यालय पठाउने कार्यलाई प्रोत्साहन गर्ने विशेष किसिमका कार्यक्रम लागु गर्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. २२

दलित बालबालिकालाई दिईने भत्ता लिन आउदा निजका अभिभावकहरुले विद्यालय जाने उमेर भएका आफ्ना अघिल्ला सन्तानहरु पठनपाठन गरिरहेको सिफारीस विद्यालयबाट ल्याउनु पर्नेछ साथै विद्यालय जाने उमेर नभएका तर पूर्व प्राथमिक विद्यालयमा भर्ना हुने उमेर पुगेका बालबालिकाहरु पायक पर्ने बाल विकास केन्द्रमा भर्ना भएको प्रमाण सम्लग्न राखि दलित बालबालिकालाइ प्रदान गरिने भत्ताका लागी अनिवार्य रुपमा नाम दर्ता गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. २३

दिगो फोहोरमैला व्यवस्थापनका लागि **Waste TO Energy** को अवधारणा अनुरूप रिसोर्स रिकोभरी सेन्टरको रुपमा ल्याण्डफिल्ड साईड निर्माण गर्न छिमेकी नगरपालिकाहरु समन्वय गरि राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय संघ संस्था सँग सहकार्य गर्ने तथा सार्वजनिक नीजि साझेदारी (**PPP**) को माध्यमबाट फोहोरमैला व्यवस्थापन गर्ने कार्य थालनी गर्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. २४

यस नगरमा बसोवास गर्ने नगर वासीलाई आर्थिक सहायता तथा अनुदान निर्देशिका, २०७५ मा उल्लेख भएका रोग लागि उपचार गर्न जाने प्रयोजनार्थ यातायात खर्च बापत चालु आ.व. देखि दिदै आएको प्रति बिरामी एक पटकका लागि रू.५०००।०० (अक्षरपी पाँच हजार) लाइ आ.व. ०७५।०७६ मा पनि निरन्तरता दिने निर्णय गरीयो ।

निर्णय नं. २५

नगरपालिकाको सेवा प्रवाहलाई थप प्रभावकारी बनाउन लामो समय देखी करारमा कार्यरत कर्मचारीहरुको सेवालाई आ.व. २०७५।०७६ मा समेत निरन्तरता दिने तथा नेपाल सरकारले तोकेको समान पदको न्यूतम बेतन कायम गर्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. २६

नगरपालिकाको कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारीहरुलाई अतिरिक्त समय काममा लगाए बापत कार्य सम्पादनको आधारमा मासिक तलवको ५० प्रतिशत सम्म प्रोत्साहन भत्ता उपलब्ध गराउन नगर कार्यपालिकाको कार्यलयलाई अधिकार प्रत्यायोजन गर्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. २७

वडा भित्रको विकास निर्माणको कार्यलाइ अनुगमन गर्न, वडा र नगर विच समन्वय गर्न वडाध्यक्ष ज्यूहरुलाई मासिक २५ (पच्चिस) लिटर पेट्रोल उपलब्ध गराउदै आएकोमा आ.व. २०७५।०७६ देखी वर्ष देखि ३० (तिस) लिटर उपलव्ध गराउने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. २८

यस नगरपालिकाभित्र सार्वजनिक, पर्ति जग्गाहरुमा विगत लामो समय देखि बसोवास गरेका तर आफ्नो वा

आफ्नो एकाघर सगोलका परिवारको नाममा नेपाल राज्यभर भूमी स्वामित्व नभएका सुकम्वासी परिवारहरुको लगत राख्ने । उक्त कार्यका लागि प्रचलित कानुनको अधिनमा नगर कार्यपालिकाबाट उच्च स्तरीय समिति गठन गरी एक परीवारलाइ बढिमा १ कठ्ठा जग्गा पर्ने गरी लगत खडा गर्ने निर्णय गरियो । साथै सुकुम्बासी परिवारलाई समेत करको दायरामा ल्याउनका लागी भूमिहिन पहिचान कार्ड उपलब्ध गराई वहालविटौरी शुल्क असुल गर्ने तर पहिचान कार्ड प्राप्त गरेर पनि नेपाल राज्यभर सगोलको एकाघर परिवार भित्र कहि कतै जग्गा भेटिएमा सो कार्ड स्वत खारेज गरी नगरबाट प्रदान गरीने सार्वजनिक सेवामा रोक लगाउने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. २९

सार्वजनिक, ऐलानी पर्ति जग्गामा कुनै पनि निजी संरचना निर्माण गर्ने कार्यलाई कडाईका साथ रोक लगाउने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. ३०

सार्वजनिक खोला, पैनीको डिल, नहर, सडक क्षेत्र वा यस्तै प्रकारका सार्वजनिक/विद्यालय/गुठी/मठ/मन्दिर लगायत सार्वजनिक संघ/संस्थाको जग्गा अतिक्रमण गरी बनाइएका संरचनाहरु प्रचलित कानुन बमोजिम भत्काउने/भत्काउन लगाउने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. ३१

कृषि तथा पशुजन्य बस्तुहरुको संकलन र विक्रीका लागि नगरपालिकाको सवै वडामा कृषि बजार केन्द्र तथा सब्जिमण्डि स्थापना गर्ने कार्यलाई अधि वढाउने सर्वसम्मत निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. ३२

खोलाजन्य पदार्थ वाहेक स्थानीय कच्चा पदार्थ प्रयोग गरि महिलाको नाममा दर्ता भएका तथा स्थानिय ब्यक्तिलाई कम्तिमा १० जनालाई रोजगारी दिने उद्योगलाई २ वर्षका लागी नविकरण शुल्क/ दस्तुरमा २० प्रतिशत छुट दिने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. ३३

ख श्रेणी सम्मको अपांगता परिचय पत्र प्राप्त गर्ने व्यक्तिहरुलाई सम्पत्ति तथा भूमी कर, व्यवसाय कर, बहाल कर, घरबाटो सिफारीस र घरनक्सा पास दस्तुर साथै मालपोत कार्यालयमा गरीने सिफारीस बाहेका अन्य सिफारीसहरु निशुल्क रुपमा उपलब्ध गराउने निर्णय गरीयो ।

निर्णय नं. ३४

वारूणयन्त्र प्रभावकारी रुपमा संचालन गर्न आवश्यक जनशक्ति सेवा निवृत सुरक्षाकर्मी वा वारूणयन्त्रमा पूर्व काम गरेका कर्मचारीबाट व्यवस्थापन गरी चौवीसै घण्टा संचालन गर्ने निर्णय गरीयो । वारूणयन्त्र संचालनको अर्को व्यवस्था नभए सम्मका लागि विपद व्यवस्थापनमा खटिएका बेला वारूणयन्त्रका कर्मचारीलाई प्रति पटक खाजा तथा खाना वापत दामासाहिले पाउने गरी नगर क्षेत्र भित्र एकमुष्ट रू.८००। र नगर क्षेत्र बाहिरको हकमा एकमुष्ट रू १०००।०० उपलव्ध गराउने साथै नगरको शवयात्रा बहान संचालन गर्ने सवारी चालकलाई नगर क्षेत्रभित्र प्रतिपटक एकमुष्ट रू ५००।०० र नगर क्षेत्र वाहिर प्रति पटक ८००।०० दिइने र नगरका सार्वजनिक क्षेत्र तथा सडकहरुमा

मरेका चौपाय व्यवस्थापन गर्ने व्यक्तिलाई प्रति चौपाय रू १०००।०० दिने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. ३५

यस नगरपालिकामा पर्याप्त जनशक्तिको अभाव रहेको र संघिय सरकारबाट समेत आवश्यक संख्यामा जनशक्तिको पदपूर्ति हुन नसकेको तथा यस नगरको समग्र शान्तिसुरक्षा र विकासका लागि जनशक्तिको अभावले गर्दा समयमै सेवा प्रवाह गर्न नसकिएको भनि व्यापक जनगुनासो आएकोले सो विषयलाई सम्बोधन गर्न आवश्यक संख्यामा नगर प्रहरी , दमकल तथा प्राविधिक कर्मचारीहरुको पदपूर्ति गर्ने अख्तियारी नगर कार्यपालिकाको कार्यालयलाई प्रदान गर्ने निर्णय गरियो।

निर्णय नं. ३६

सुन्दरहरैचा नगरपालिको मोबाइल एप्स नगरपालिका आफैले निर्माण तथा संचालन गर्ने निर्णाय गरीयो ।

निर्णय नं. ३७

सडक पेटि/सार्वजनिक स्थलमा फोहोर फाल्ने, घरपालुवा जनावर मरेपछि सडकमा ल्याएर छाड्ने, सार्वजनिक जग्गामा पर्ने गरी सेफ्टी टेंकी राख्ने, घर तथा भवनबाट निस्कासन हुने पानी सार्वजनिक क्षेत्रमा पर्नेगरी निस्कासन गर्ने, तोकिएको मापदण्ड बाहेकको प्लास्टिक झोला प्रयोग गर्ने, शिशा र शिशाजन्य फोहोरहरु जथाभावी विसर्जन गर्ने, अस्पतालबाट सिर्जीत फोहोरहरु साथै व्यवसायिक तथा औद्योगिक प्रतिष्ठानबाट सिर्जीत फोहोरहरुलाई तोकिए बमोजिम व्यवस्थापन नगर्नेहरुलाई

फोहोरमैला व्यवस्थापन ऐन २०६८ मुताविक दण्ड जरीवाना गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिने निर्णय गरीयो ।

निर्णय नं. ३८

आ.व.२०७४।०७५मा नगर उपप्रमुखबाट भए गरेका निर्णय तथा योजनाहरुको अनुगमन प्रतिवेदनलाई अनुमोदन गर्ने निर्णय गरीयो ।

निर्णय नं. ३९

नगर क्षेत्रका विभिन्न सडक तथा चोकमा लाग्ने हाटबजारलाई उचित स्थानमा स्थानतरण गरी सञ्चालन गर्ने व्यवस्थाका लागी सम्वन्धित वडाले गर्नु पर्ने निर्णय गरीयो ।

निर्णय नं. ४०

आर्थिक वर्ष ०७४।७५ को जिन्सी निरिक्षण प्रतिवेदनमा उल्लेख भए अनुसार पुराना जिन्सी मालसामानहरु नियमानुसार विक्री गर्न नगर कार्यपालिकाको कार्यालयलाई अधिकार प्रत्यायोजन गर्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. ४१

नगरपालिकाबाट संगठनात्मक सरचना पारित नभए सम्मका लागी संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयबाट प्राप्त भएको दरबन्दी तालिका र चालु आ.व. को तलवी प्रतिवेदनलाइ पास स्वीकृत गर्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. ४२

बुढि, गछिया, लोहन्द्रा, सुकुना, भोरजना, किस्ती लगायतका नगर क्षेत्रमा भएका खोलाहरुमा बिपद पूर्व जानकारी दिने प्रणालीको जडान गर्न पहल गर्ने निर्णय गरीयो ।

निर्णय नं. ४३

आ.व. २०७५।०७६ का लागि पेश हुन आएको श्रमिकको ज्याला, ढुवानी खर्च र निर्माण सामाग्रिको नगर दररेट स्वीकृत गर्ने निर्णय गरीयो ।

निर्णय नं. ४४

नगरवासीहरुलाई मरणोपरान्त धार्मिक परम्परा अनुसार दाहसंस्कार गर्न बुढी खोला स्थित वडा नं. ५ मा रहेको बुढि खोला किनारमा घाट निर्माण गर्न विगतमा रहेको समितिसँग भएको सम्झौता खारेज गरी इटहरी स्थित वृहत्तर मुक्तिधाम क्षेत्र विकास समिति र सुन्दरहरैचा नपाका सरोकारवाला पक्ष सहितको संयुक्त समिति मार्फत मुक्तिघाट निर्माण गर्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. ४५

तपसिल बमोजिमका आयोजनामा तपसिल बमोजिमको प्रतिशतमा लागत साझेदारी नभएमा सार्वजनिक खरीद ऐनको अधिनमा रही आयोजना संचालन गर्न नगरपालिकाको कार्यालयलाई अधिकार प्रत्यायोजन गर्ने निर्णय गरीयो ।

क) कालोपत्रे सडक निर्माण घटिमा ४० प्रतिशत रकम लागत साझेदारी

ख) ग्राबेल निर्माण घटिमा ३० प्रतिशत रकम लागत साझेदारी

ग) ड्रेन/एजिङ निर्माण घटिमा २० प्रतिशत रकम लागत साझेदारी

घ) माटोको काममा घटिमा ३० प्रतिशत रकम लागत साझेदारी

माथि उल्लेखित अबस्था बाहेको हकमा आदिवासी सिमान्तकृत जनसमुदाय, दलित बस्ति, सुकुम्बासी बस्ति

लगायतका बस्तिहरुमा संचालित आयोजनाहरुको लागत साझेदारी नगर कार्यपालिकाको कार्यालयले तोके बमोजिम हुने निर्णय गरीयो ।

निर्णय नं. ४६

क्षेत्रिय प्रहरी तालिम केन्द्रलाई यस नगर क्षेत्र अन्तर्गत पूर्वाअञ्चल विश्वविद्यालय आसपासको खालि जमिनमा स्तानतरण गर्नका लागी केन्द्र सरकारसग माग गर्ने र उक्त कार्यालय स्थान्तरण भइ आएमा पूर्वाधार निर्माणका लागी आवश्यक सहयोग समेत गर्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. ४७

स्वास्थ, शिक्षा, योग, साधना तथा आध्यात्मिक चिन्तनको माध्यमबाट समाज रुपान्तरणका लागि लामो सयय देखि अनवरत रुपमा योगदान पुऱ्याइरहेको संस्था महायोगी सिद्धबाबा आध्यात्मिक प्रतिष्ठानमार्फत यस नगरपालिका क्षेत्रभित्र आध्यात्मिक प्रतिष्ठान केन्द्र निर्माण गर्न आवश्यक सहयोग गर्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. ४८

भौतिक पूर्वाधार निर्माण तर्फ निर्माण कार्य सम्पन्न भई सके पछि लागत अनुमान रु ५ लाख सम्म भएका वडा स्तरका आयोजनाहरूको हकमा वडास्तरीय अनुगमन सुपरिपेक्षण समितिको सिफारीसमा मात्र अन्तिम भुक्तानी गर्ने गराउने । लागत अनुमान ५ लाख भन्दा बढि भएका वडास्तरीय आयोजनाहरू र सबै नगरस्तरीय आयोजनाहरूको अन्तिम भुक्तानी गर्नु पर्दा नगरस्तरीय अनुगमन समितिको सिफारीस पछि गर्ने गराउने तर कुनै कारणले नगरस्तरीय अनुगमन समितिबाट हुन नसकेको अबस्थामा भुक्तानीको कुल रकमको ५ प्रतिशत कट्टागरी धरौटि खातामा राखी नगरपालिकाबाट

फरफारक भए पश्चात मात्र भुक्तानी गराउने व्यवस्था मिलाउन नगरपालिकाको कार्यालयलाई निर्देश गर्ने निर्णय गरीयो ।

निर्णय नं. ४९

सुन्दरहरैचा नगरपालिकाले राष्ट्रिय र अन्तरार्ष्ट्रिय विभिन्न नगरपालिका, अन्तराष्ट्रिय सघं संस्थाहरुका बिच सामाजिक, आर्थिक, राजनैतिक र मानविय विकासका लागि अनुभव तथा प्रविधि साटासाट गर्ने उदेश्यले विभिन्न राष्ट्रिय तथा विदेशी नगरपालिकाहरुका विच भगिनी सम्वन्ध कायम गर्न आवश्यक पहल गर्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. ५०

नगर क्षेत्रमा उत्सर्जन हुने फोहोरलाई उद्योग, कलकारखाना, होटल तथा मानविय क्रियाकलापबाट कारणबाट उत्सर्जन हुने फोहोरलाई न्युनिकरण गरि नगरलाई हराभरा सफा नगर राख्नका लागी आवश्यक कार्यविधिहरु तयार गरि त्यस्ता उद्योग, कलकारखाना तथा होटललाइ प्रदुषण कर लगाउने अधिकार नगर कार्यपालिकालाइ प्रत्यायोजन गर्ने निर्णय गरियो । साथै उत्सर्जन भएको फोहोरलाइ नगरपालिकाले ब्यवस्थापन गरे वापत आवश्यक शुल्क लगाउने व्यवस्थाका लागि नगर कार्यपालिकालाइ निर्देशन गर्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं.५१

नगर भित्र हुने विकास निर्माणमा गुणस्तरीयता ल्याउनका लागि विकास निर्माणसँग सम्वन्धित विभिन्न कच्चा

पदार्थलाइ जाँच गर्ने प्रयोगशाला निर्माण गर्ने निर्णय गरियो । साथै उक्त प्रयोगशालामा सामाग्री जाँच गर्दा लाग्ने दस्तुर तथा जाँचसँग सम्वन्धित अन्य प्रकृया निर्धारण गर्न नगरपालिकालाइ अधिकार प्रत्यायोजन गर्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं.५२

उपभोक्ता समितिबाट संचालन गर्नु पर्ने/गरीने पुर्वाधार निर्माण सम्बन्धि कार्य गुणस्तरीय र विधि संगत रूपमा संचालन गर्नका लागि उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीहरूलाई अनुशिक्षण दिए पश्चात मात्र निर्माण कार्यमा सम्लग्न गराउने व्यवस्था मिलाउन नगर कार्यपालिकाको कार्यालयलाई निर्देश गर्ने निर्णय गरीयो ।

निर्णय नं.५३

नगरको आफ्नो श्रोत समेत बाट निर्माण गरीएका सडकहरूलाई सडक उपयोग शुल्क तथा सार्वजनिक जग्गाहरूमा घर बनाई बसेका व्यक्तिहरूलाई करको दायरामा ल्याउन बहाल विटौरी शुल्क लिने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं.५४

सुन्दरहरैचा नगर क्षेत्रलाई प्रदुषण मुक्त बनाउने तथा कृषकहरुलाई प्रोत्साहन गर्ने हेतुले यस नगरक्षेत्रभित्रवायोग्यास निर्माण गर्न स्थानीय वायोग्यास कम्पनीहरुलाई प्रचलित ऐन कानुनको अधिनमा रही आवश्यक कार्यगर्ने निर्णय गरियो।

निर्णय नं.५५

यस नगरपालिकालाइ वि.स. २०७६ चैत्र मसान्तभित्र बालमैत्री नगर घोषणागर्न आवश्यक रकम विनियोजन गर्ने अधिकार नगर कार्यपालिकाको कार्यलयलाई अधिकार प्रत्यायोजन गर्ने निर्णय गरीयो ।

निर्णय नं.५६

सुन्दरहरैंचा नगर क्षेत्रमा करदाता सेवा कार्यालय स्थापना गरेकोमा संघीय सरकारलाई धन्यवाद दिदै उक्त कार्यलयलाइ पूर्ण कर कार्यलयको रुपमा स्थापित गर्न नेपाल सरकारसँग आवश्यक पहल गर्ने निर्णय गरीयो ।

निर्णय नं.५७

चारकोशे झाडि हुदै नगर क्षेत्रमा बहने खोलाहरुमा भरीएको ढुंगा, गिटि, बालुवाको कारणले खोलाले बहाव क्षेत्र परीवर्तन गरी बस्तिमा प्रवेश गरेको हुनाले जिल्ला वन कार्यालयसंग समन्वय गरी वन क्षेत्र भएर बग्ने खोला र अन्य खोलाबाट उत्खनन्हुने ढुंगा गिटि वालुवा रोडा भरौट जस्ता नदिजन्य पदार्थलाइ **IEE** प्रतिवेदनको अधिनमा रहि ठेक्का बन्दोवस्त गरी उत्खनन् गर्ने निर्णय गरीयो । साथै वन कार्यालयले वन क्षेत्र भएर बग्ने खोलाको **IEE** गरेको भए सोही **IEE** को आधारमा वन कार्यलयसँग समन्वय गरि उक्त वन क्षेत्र भित्र रहेको खोलामा समेत ठेक्का बन्दोवस्त गर्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं.५८

बासुकी सिमसार क्षेत्र, भूल्के ऐतिहासिक जलाधार क्षेत्र र काली खोला परिसर, हसिना क्षेत्रलाइ संरक्षण सम्बर्द्धन र विकास गरी पर्यटकीय हवको रुपमा रूपान्तरण गर्नका लागि राष्ट्रपति तराइ मधेश चुरे संरक्षण कार्यक्रमसंग सहकार्य गरी काम गर्ने निर्णय गरीयो ।

निर्णय नं.५९

श्रावण १, २०७५ देखि निर्माण हुने घरहरुमा निर्माण सम्पन्न प्रमाणपत्र प्रदान गर्दा २ विरूवा हुर्काएको र ५

वटा गमलामा फूल रोपेको घरको पूर्ण कद सहितको फोटो राखे पश्चातमात्र निर्माण सम्पन्न प्रमाणपत्र प्रदान गर्ने निर्णय गरीयो ।

निर्णय नं.६०

प्रथम नगर सभाले निर्धारण गरेको एक वडा एक उत्पादन नीतिलाई आर्थिक बर्ष २०७५।०७६ मा समेत निरन्तरता दिने निर्णय गरीयो ।

निर्णय नं.६१

बेलबारी नगरपालिकाको लालभित्तिमा निर्माणाधिन कोल्डस्टोर सेन्टरमा लागत साझेदारी गरी नगर क्षेत्र भित्रका कृषि उत्पादनलाई व्यवस्थित बनाउन पहल गर्ने उदेश्यले नगर कार्यपालिकाको कार्यालयलाई बजेट व्यवस्थापन गरी कार्य अगाडि बढाउन निर्देश गर्ने निर्णय गरीयो ।

निर्णय नं.६२

वडा तथा नगरले प्रदान गर्ने कुनै पनि सिफारिसहरुमा सेवाग्राहीले नगरलाई तिर्नु र बुझाउनु पर्ने कर तथा शुल्क तिरे पश्चात मात्र सिफारीस प्रदान गर्ने निर्णयलाई कडाईका साथ कार्यान्वयन गर्ने निर्णय गरीयो ।

निर्णय नं.६३

गोठगाँउमा रहेको पूर्वाञ्चल विश्वविद्यालयको केन्द्रीय कार्यालय सोही ठाउँमा स्थापना गर्नका लागि नेपाल सरकारसँग जोडदार माग गर्ने साथै मेडिकल कलेज सञ्चालन गर्ने तथा भौतिक पूर्वाधार निर्माण गर्न आवश्यक सहयोग गर्ने निर्णय गरीयो ।

निर्णय नं.६४

नगरलाई प्राविधिक शिक्षामैत्री बनाउनका लागि विद्यालयमा फरक फरक प्राविधिक कक्षा सञ्चालन गर्ने र प्राविधिक विद्यालय स्थापना गर्ने निर्णय गरीयो ।

निर्णय नं.६५

विश्व बैकले यस नगर क्षेत्रमा लगानी गर्ने निर्णय भईसकेको हुदा विश्व बैकको सहयोगलाई नगरले स्वीकार गर्दै सो सहयोगलाई स्थायीत्व प्रदान गर्न आवश्यक पहल तथा साझेदारी गर्न नगर कार्यपालिकाको कार्यालयलाइ अधिकार प्रदान गर्ने निर्णय गरीयो ।

निर्णय नं.६६

१ नं. प्रदेशकै सम्पत्तिको रुपमा रहेको सुकुना बहुमुखी क्याम्पसलाई एमफिल र पिचडीसम्मको अध्ययन गराउने क्याम्पसको रुपमा आवश्यक मापदण्ड तथा पुर्वाधार निर्माण गर्न नेपाल सरकारसमक्ष आवश्यक पहल गर्ने निर्णय गरीयो ।

निर्णय नं.६७

विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरुलाई अविभावकत्व सिर्जना गर्ने हेतुले विद्यार्थीसँग उपप्रमुख कार्यक्रम संचालन गर्न नगर कार्यपालिकाको कार्यालयलाई अधिकार प्रदान गर्ने निर्णय गरीयो ।

निर्णय नं.६८

गछिया प्रहरी चौकीलाई प्रहरी नायव उपरिक्षक, हरैंचा प्रहरी चौकीलाई प्रहरी निरीक्षक र विराटचौक प्रहरी चौकीलाई नायव निरीक्षक सहितको प्रहरी कार्यालय स्थापना गर्ने तथा नगर क्षेत्रमा ट्राफिक प्रहरी यूनिट निर्माण गर्नका लागि नेपाल सरकारसमक्ष आवश्यक

पहल कदमी गर्न नगर कार्यपालिकाको कार्यालयलाई अधिकार प्रत्यायोजन गर्ने निर्णय गरीयो ।

निर्णय नं.६९

नगर क्षेत्रमा भएका लोपोन्मूख र सिमान्तकृत जातजातिको संरक्षण सम्बर्द्धन एवम विकासका लागि आबश्यक काम गर्न नगर कार्यपालिकाको कार्यालयलाई निर्देश गर्ने निर्णय गरीयो ।

निर्णय नं.७०

१ वडामा १ जना मात्र सफाइसँग सम्वन्धित कर्मचारीले काम गर्न पाउने गरि प्रति एक सफाइ कर्मचारीलाइ मासिक रु ६०००। दिने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं ७१

सुन्दरहरैँचा नगरपालिकालाई बन्द हड्ताल मूक्त नगर घोषणा गर्ने निर्णय गरीयो ।

निर्णय नं ७२

सुन्दरहरैँचा नगरलाई बिशेष पहिचान गराउने उद्देश्यले नगर प्रमुख उज्यालो कार्यक्रम लागू गर्ने निर्णय गरीयो ।

निर्णय नं ७३

सबै भन्दा बढि राजश्व संकलन गर्ने वडालाई सम्बन्धित वडामा उठेको राजश्वको ५ प्रतिशतले हुन आउने रकम बराबरको योजनामा अनुदान दिने निर्णय गरीयो ।

निर्णय न ७४

सबै भन्दा उत्कृष्ट योजना संचालन गर्ने वडालाई रु २ लाख योजनामा अनुदान दिने निर्णय गरीयो ।

निर्णय नं.७५

पेशागत व्यावसायिकता, इमान्दारिता ,दक्षता निस्ठापुर्वक काम गरे वापत यस कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारीहरु मध्ये एकजनालाई उत्कृष्ट कर्मचारी घोषणागरी रु १००००। , कृषी क्षेत्र, पशुपालन क्षेत्रमा उल्लेखनिय काम गर्ने उद्यमी कृषकहरु मध्ये एकजनालाइ उत्कृष्ट कृषक घोषणागरी रु ११०००। का साथ सम्मान पत्र प्रदान गर्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. ७६

आ. व. २०७४।०७५ मा नगर प्रमुख, उपप्रमुखको निर्णय, नगर कार्यपालिकाको बैठकबाट रकमान्तर भएका बजेट शिर्षक तथा मर्मत सम्भार कोष, समपुरक कोष, वातावरण विकास संरक्षण तथा कोष, पुल पुलेसा लगायत अन्य कोषबाट विभिन्न योजना तथा कार्यक्रममा रकम विनियोजन गरी भएको खर्चलाई अनुमोदन गर्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. ७७

साविक देखी कार्यान्वयनमा रहेको एकीकृत सम्पत्ति करको सट्टामा सम्पत्ति कर/भूमी कर कार्यान्वयनमा ल्याउन नगरपालिकालाइ अधिकार प्रत्यायोजन गर्ने निर्णय गरीयो । साथै उल्लिखित निर्णयलाई कार्यान्वयन गर्न नगर क्षेत्रमा भएका भूमीलाई क्षेत्र विभाजन गरी मूल्यांकन गर्ने र मूल्यांकनको आधारमा सुन्दरहरैंचा नगरपालिकलाको आर्थिक ऐन २०७५ ले तोके बमोजिम हुने गरी सम्पत्ति/भूमी कर लागु गर्ने निर्णय गरीयो ।

निर्णय नं. ७८

आ. व. २०७४।०७५ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतबाट भए गरेका निर्णय तथा योजनाहरुको मुल्यांकन, फरफारक एवम् चालु तथा पुजिगत शिर्षक अन्तर्गतका

खर्चहरुलाइ यस नगरसभाबाट सर्वसम्मतीले अनुमोदन गर्ने निर्णय गरीयो ।

निर्णय नं. ७९

बढ्दो जनसंख्याको चापलाइ ध्यानमा राखी इन्द्रपुर स्वास्थ्य चौकीमा बर्थिङ सेन्टर स्थापना गर्न आवश्यक पूर्वाधार र जनशक्तिको व्यवस्थापन गर्ने निर्णय गरियो । साथै इन्द्रपुर तथा दुलारी स्वास्थ्य चौकी, हरैंचा प्रा. स्वा. के. मा ल्याव व्यवस्थापन गर्न आवश्यक जनशक्ति मध्ये हरैंचामा कार्यरत निजि स्रोतका ल्याव टेक्निसियनलाई मासिक रू. ७०००। तथा इन्द्रपुर र दुलारीमा कार्यरत निजि स्रोतका ल्याव टेक्निसियनलाई मासिक रू. ५०००। का दरले पारिश्रमीक दिने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. ८०

यस नगरको गौरवको रुपमा रहेकोपुर्वाञ्चल विश्वविद्यालयद्वारा संरक्षितक्षेत्रभित्र बाल उद्यान तथा भ्युटावर निर्माण गर्नपुर्वाञ्चल विश्वविद्यालयसँग आवश्यक सहाकार्यगर्ने निर्णय गरियो।

निर्णय नं. ८१

सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाका नगरवासीलाइ शान्ति सुरक्षा तथा अमन चैन कायम गर्नको लागि अहोरात्र खटिने सुरक्षाकर्मीहरुलाई सुरक्षाको प्रत्याभूति कायमगर्नका लागि इन्धन मर्मत लगायतका आबश्यक सहयोग बापत रकम उपलब्ध गराउने निर्णय गरीयो ।

निर्णय नं. ८४

वनजंगलमाथिको आत्मनिर्भरतालाई न्यूनीकरण गर्न वातावरण प्रदुषणलाई कम गर्न तथा किसानहरुलाई वैकल्पिक उर्जा प्रवर्द्धनको माध्यमद्वारा आयात हुने खाना पकाउने ग्यासमाथिको परनिर्भरता कम गर्न मिति २०७४/०७/११ गतेको कार्यपालिकाको निर्णयबाट विनियोजन भएको रू २०००००००।०० उपभोक्ता समितिमार्फत वायोग्यास प्लान्ट निर्माण गर्न भएको सम्झौता अनुरुप उक्त समितिलाई नियमअनुसार भुक्तानी गर्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. ८५

यस नगरक्षेत्र अन्तर्गत सलकपुरमा रहेको निर्माणाधिन सुविधासम्पन्न कभर्ड हललाई समपुरक कोषाबाट रू १०००००००।०० दिने साथै हरैँचा तथा इन्द्रपुरमा रहेका खेलमैदानलाई प्याराफिट सहितको रङ्गशाला निर्माण गर्न आवश्यक DPR तयारीको प्रक्रिया अगाडी बढाउन नगर कार्यपालिकालाई अधिकार प्रत्यायोजन गर्ने निर्णय गरियो।

निर्णय नं. ८६

यस नगरपालिका क्षेत्रका सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालयहरुमा अध्यापन गर्नु गराउनु पर्ने शिक्षकहरु विद्यालय समयमा पठनपाठनको काम छोडि नगरपालिका तथा अन्यत्र गई पठन पाठनमा क्षति पुगेको भनि प्राप्त गुनासाहरुलाई सम्बोधन गर्न नगर कार्यपालिकाको कार्यालयलाई उचित व्यवस्थापन गर्न गराउन निर्देश गर्ने निर्णय गरीयो ।

निर्णय नं. ८७

वडास्तरीय सानातिना मर्मतका आयोजनाहरु (१० लाखे आयोजना) मा लागत साझेदारी नहुने भएकोले तोके बमोजिमको श्रमदान थप गरि काम गर्न गराउन नगर कार्यपालिकाको कार्यालयलाई अधिकार प्रत्योजन गर्ने निर्णय गरीयो ।

निर्णय नं. ८८

यस नगरपालिकाको आ.व. २०७४।०७५ मा संचालन भई कार्यान्वयनको चरणमा रहेका योजनाहरु मध्ये चालू आ.व.मा निर्माण कार्य सम्पन्न हुन नसकेका योजनाहरु आगामी आ.व. २०७५।०७६ मा सम्पन्न गर्ने गरी कार्यपालिकाको बैठकबाट अनुमोदन भई आएका आयोजनाहरु तथा २०७५ जेष्ठ र आषाढ महिनामा आएको बाढिको कारण क्षति भइ कार्यान्वयनको चरणमा रहेका योजनाहरु मध्ये चालू आ.व.मा निर्माण कार्य सम्पन्न हुन नसकेका आयोजनाहरुलाई अनुसूचि ४ मा उल्लेख भए बमोजिम पारित गर्ने निर्णय गरीयो ।

निर्णय नं. ८९

यस नगरपालिकाको वडा नं १० स्थायी बसोबास गर्ने सुश्री रोशा बस्नेतले विश्वकै सर्वोच्च शिखर सगरमाथाको आरोहण गर्न सफल हुनुभएकोमा बधाइ तथा शुभकामनना प्रदान गर्दै निज सुश्री रोशा बस्नेतलाई सुन्दरहरैचा नगरपालिकाको पर्यटन प्रवर्द्धन तथा प्रचार प्रसारकालागि नगरस्तरिय पर्यटन दुत घोषणा गर्दै सुन्दरहरैचा नगरपालिकाको कार्यपालिका बैठकबाट निर्णय भई निजलाई आरोहण पश्चात दिने भनि निर्णय गरिएको रकम रू.६,००,०००।□ (अक्षरेपि रू छ लाख मात्र) प्रदान गर्न नगरपालिकालाई अधिकार प्रत्यायोजन गर्ने निर्णय गरियो ।

अनुसूची १

आर्थिक ऐन, २०७५

प्रस्तावनाः

सुन्दरहरैचा नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को अर्थ सम्बन्धी प्रस्तावलाई कार्यान्वयन गर्नको निमित्त स्थानीय कर तथा शुल्क संकलन गर्ने छुट दिने तथा आय संकलनको प्रशासनिक व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकोले, नेपालको संविधानको धारा २८८ को उपधारा (२) बमोजिम **सुन्दरहरैचा** नगरसभाले यो ऐन बनाएको छ ।

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भः** (२) यस ऐनको नाम "आर्थिक ऐन, २०७५" रहेको छ ।

(२) यो ऐन २०७५ साल श्रावण १ गतेदेखि सुन्दरहरैचा नगरपालिका क्षेत्रमा लागू हुने छ ।

२. **सम्पति करः** नगरपालिकाको क्षेत्रभित्र अनुसूचीमा उल्लेख भए बमोजिम सम्पत्ति कर/घरजग्गा कर लगाइने र असूल उपर गरिनेछ ।

३. **भूमि कर (मालपोत):** नगरपालिका क्षेत्रभित्र अनुसूचीमा उल्लेख भए बमोजिम भूमि कर (मालपोत) लगाइने र असूल उपर गरिनेछ ।

४. **घर वहाल करः** नगरपालिका क्षेत्रभित्र कुनै व्यक्ति वा संस्थाले भवन, घर, पसल, ग्यारेज, गोदाम, टहरा, छप्पर, जग्गा वा पोखरी पूरै आंशिक तवरले वहालमा दिएकोमा अनुसूचीमा उल्लेख भए बमोजिम घर जग्गा वहाल कर लगाइने र असूल गरिनेछ । उल्लेखित कर असुर गर्दा व्यवसाय

५. **व्यवसाय करः** नगरपालिका क्षेत्रभित्र व्यापार, व्यवसाय वा सेवा, होटल, रेस्टुरेन्ट तथा रिसोर्टमा पूँजीगत लगानी र आर्थिक कारोवारका आधारमा अनुसूचीमा उल्लेख भए बमोजिम व्यवसाय कर लगाइने र असूल उपर गरिनेछ।

६. **सवारी साधन करः**नगरपालिका क्षेत्रभित्र दर्ता भएका सवारी साधनमा अनुसूचीमा उल्लेख भए बमोजिम सवारी साधन कर लगाइने र असुल उपर गरिनेछ ।तर, प्रदेश कानुन स्वीकृत भई सो कानुनमा अन्यथा व्यवस्था भएको अवस्थामा सोहि बमोजिम हुने छ ।

७. **विज्ञापन करः** नगरपालिका क्षेत्रभित्र हुने विज्ञापनमा अनुसूचीमा उल्लेख भए बमोजिम विज्ञापन कर लगाइने र असूल उपर गरिनेछ । तर, प्रदेश कानुन स्वीकृत भई सो कानुनमा अन्यथा व्यवस्था भएको अवस्थामा सोहि बमोजिम हुने छ ।

८. **मनोरञ्जन करः** नगरपालिका क्षेत्रभित्र हुने मनोरञ्जन व्यवसाय सेवामा अनुसूचीमा उल्लेख भए बमोजिम व्यवसाय कर लगाइने र असुल उपर गरिनेछ । तर, प्रदेश कानुन स्वीकृत भई सो कानुनमा अन्यथा व्यवस्था भएको अवस्थामा सोहि बमोजिम हुने छ ।

९. **बहाल बिटौरी शुल्कः** नगरपालिका क्षेत्रभित्र आफुले निर्माण, रेखदेख वा संचालन गरेका अनुसूचीमा उल्लेख भए अनुसार हाट बजार, घर वा पसलमा सोही अनुसूचीमा भएको व्यस्था अनुसार बहाल बिटौरी शुल्क लगाइने र असूल उपर गरिनेछ ।

१०. **पार्किङ शुल्कः** नगरपालिका क्षेत्रभित्र कुनै सवारी साधनलाई पार्किङ सुविधा उपलब्ध गराए वापत पार्किङ शुल्क लगाइने र असूल उपर गरिनेछ।

११. **सेवा शुल्क, दस्तुरः** नगरपालिकाले निर्माण, संचालन वा व्यवस्थापन गरेमा उल्लिखित स्थानीय पूर्वाधार र उपलब्ध गराइएको सेवामा सेवाग्राहीबाट सोही अनुसूचिमा व्यवस्था भए अनुसार शुल्क लगाइने र असूल उपर गरिनेछ ।

१२. **सडक उपभोग शुल्क**: नगरपालिकाले कानूनले तोके बमोजिमको सडक उपभोग शुल्क अनुसूचिमा बमोजिम हुने छ ।

१३. **सरसफाई शुल्क** : नगरपालिका क्षेत्रभित्र सरसफाई सेवा दिए बापतको सरसफाई वापतको सरसफाई शुल्क अनुसूचिमा बमोजिम लगाईने र असुल उपर गरिने छ ।

१४. **भाडा दस्तुर** : नगरपालिकाले दिने अन्य सेवाहरुको भाडा दर अनुसूचि बमोजिम लगाईने र असुल उपर गरिनेछ ।

१५. अनुसुचीमा उल्लेख नभएका हकमा साविकमा कायम रहेको करको दर कायम हुने छ । साविकमा समेत उल्लेख नभएको क्षेत्रमा नगरपालिकाले करको दर कायम गरी लागू गर्नेछ । दर दायरा र क्षेत्र यस ऐनमा उल्लेख नभएका विषयमा नगरपालिकाले निर्णय गरि कर निर्धारण गरेमा यसै ऐन बमोजिम भएको मानिनेछ भने सो दरलाई आगामी नगर सभाबाट अनुमोदन गर्नुपर्नेछ।

सम्पति कर

सुन्दरहरैचा नगरपालिकाले आ.व. २०७५।०७६ मा मूल्याङ्कनको आधारमा सम्पत्ती कर तथा भूमी कर लगाउने गरेको निर्णय बमोजिम नगर क्षेत्र भित्र देहाय बमोजिम क्षेत्र विभाजन गरी मूल्यांकनका आधारमा कर निर्धारण गरीएको छ ।

सि.नं.	वडा तथा क्षेत्रहरु	जग्गाको वर्ग विभाजन	जग्गाका क्षेत्रहरु	प्रतिकठ्ठा मूल्याङ्कन	कैफियत
१	नगर क्षेत्र भित्र रहेका विभिन्न वडामा रहेका व्यापारीक क्षेत्रहरु	मुख्य व्यापारीक क्षेत्र	नगरपालिका मूल गेट देखी कृषि बजार सम्म उत्तर दक्षिण दुवै तर्फ,	२२०००००००	
२		व्यापारीक क्षेत्र क	लोक मार्गको बुढी खोला देखी बलिया बासवारी दुलारी हुदै पंकज आयल्स सम्म, गोठगाउं चौकको मध्याली खोलादेखी पश्चिम दुर संचारको टावर जानेबाटो सम्म, गछिया पुल देखी लक्ष्मी नारायण मन्दिर जाने बाटो सम्म पूर्वका उत्तर दक्षिण दुवै तर्फका क्षेत्रहरु, मूल चौक देखी सुन्दर मार्ग दाया बाया दुवै तर्फ, दक्षिणमा हरीयाली मार्ग (पूर्व	१८०००००००	

			पश्चिम दुवै तर्फ), सलकपुर वन कार्यालय देखी भूल्के बचत तथा सहकारी संस्था सम्म दुवै तर्फ, सलकपुर मूल चौक बाट उत्तर शिक्षा निकेतन सम्म दुवै तर्फ, सलकपुर बजारको दक्षिणमा बजारको कर्ल्भट सम्म दुवै तर्फ, खोर्साने बजारको होण्डा सोरूम देखी सुकुना खोला सम्म दुवै तर्फ, उत्तरमा विपुल मार्ग सम्म दुवै तर्फ, खोर्साने दक्षिणमा गजेन्द्र प्रधानको घर सम्म दुवै तर्फ,		
३		व्यापारीक क्षेत्र ख	लोक मार्गको पंकज आयल्स पूर्व गछिया पूल सम्म, लक्ष्मी नारायण मन्दिर देखी, गणेश पूल बेलगाछी, ठडिया हुदै दुरसंचार जाने बाटोको उत्तर दक्षिण दुवै तर्फ नपा कार्यालय देखी पूर्व सुकुना पूल सम्म दुवै तर्फ सलकपुर भूल्के बचत देखी	१६०००००००	

			पश्चिम मध्याली पूल सम्म दुवै		
सि.नं.	**वडा तथा क्षेत्रहरु**	**जग्गाको वर्ग विभाजन**	**जग्गाका क्षेत्रहरु**	**प्रतिकठ्ठा मूल्याङ्कन**	**कैफियत**
			तर्फ, कृषि बजार देखी वन कार्यालय सम्म दुवै तर्फ, खोर्साने बजार देखी पूर्व किस्ती खोला बेलवारी नगरपालिका सिमा सम्म दुवै तर्फ, हरीयाली मार्ग देखी भागवत मार्ग सम्म दुवै तर्फ		
४		व्यापारीक क्षेत्र ग	बलिया चौक देखी मध्याली पूल सम्म लोकमार्ग संग जोडिएर उत्तर दक्षिणका सडकहरु यापारीक क्षेत्रमा परेका बाहेक बाकी सबै क्षेत्रहरु	१००००००००	

५		व्यापारीक क्षेत्र घ	बिपुल मार्ग देखी वन कार्यालय सम्म दुवै तर्फ, पिएलओ मार्ग देखी आदर्श चौक सम्म दुवै तर्फ, सुन्दर मार्ग देखी उत्तर माथिल्लो त्रिवेणी चौक सम्म दुवै तर्फ, भागवत मार्ग देखी विद्युत प्राधिकरणको सव स्टेशन सम्म दुवै तर्फ, हरैचा संगित चौक देखी ग्रामथान गापा सिमा सम्म दुवै तर्फ, हरैचामोड देखी दक्षिण सुकुमा बहुमुखी क्याम्पस गेट सम्म दुवै तर्फ	९००००००००	
६		व्यापारीक क्षेत्र ङ	बेलेपुर चौक देखी हरैचा संगित चौक सम्म दुवै तर्फ	६५०००००००	

७	**आवासीय क्षेत्र**	**आवासीय क्षेत्र क**	व्यापारीक क्षेत्रमा परेका बाहेक किस्ती खोला देखी मध्याली पूल सम्मका लोक मार्ग संग जाडिएर उत्तर दक्षिण गएका शाखा बाटाहरुको क्षेत्रमा रहेका कालोपत्रेले छोएका सडकका १ किलोमिटर भित्र पर्ने उत्तर दक्षिण फैलिएका मूल सडकहरुका क्षेत्रहरु	९०००००००	
सि.नं.	**वडा तथा क्षेत्रहरु**	**जग्गाको वर्ग विभाजन**	**जग्गाका क्षेत्रहरु**	**प्रतिकठ्ठा मूल्याङ्कन**	**कैफियत**
८		**आवासीय क्षेत्र ख**	वडा नं. ३, ४, ५, ६ र ७ का लोकमार्ग देखी ५०० मिटर बाहिरका कालोपत्रेले छोएका सडकहरु, व्यापारीक क्षेत्र र आवासीय क्षेत्र भित्र नपरेका वडा नं. १२, १०, ९, ८ का कालोपत्रेले छोएका सडकहरु	८०००००००	

९		**आवासीय क्षेत्र ग**	वडा नं. ३, ४, ५, ६ र ७ का लोकमार्ग देखी ५०० मिटर बाहिरका कालोपत्रे नभएका लोकमार्ग देखी १ किलोमिटर भित्रका क्षेत्रमा पर्ने पूर्व, पश्चिम, उत्तर दक्षिण चारै तर्फका ग्राभेल तथा कच्चि सडक संग जोडिएका दुवै तर्फका क्षेत्र एवम चूक्ली सडकका क्षेत्रहरु समेत	६०००००००	
१०	**वडा नं. ९, १० र १२ का व्यापारीक र आवासिय क्षेत्र बाहेका जग्गाहरु**		व्यापारीक क्षेत्रमा परेका बाहेक बाटोले छोएका १ किलोमिटर भित्रका शाखा सडक	९०००००००	
११			व्यापारीक क्षेत्रमा परेका बाहेक १ किलोमिटर भित्रका ठाडा तथा तेर्सा बाटाहरु संग जोडिएका सडक क्षेत्र	६५०००००००	
१२			बाटोले छोएका १ किलोमिटर बाहिरका ठाडा तेर्सा तथा चूक्ली सडकहरु	४५०००००००	

१३			व्यापारीक क्षेत्र, आवासिक क्षेत्र (१ किलोमिटर) भित्र परेका बाहेकका १ किलोमिटर बाहिर रहेका बाटोले नछोएका खेतियोग्य जग्गा	१७५०००।००	
१४			खोला बगरले छोएका क्षेत्रहरु	४००००।००	
१५	**वडा न. ११ का व्यापारीक र आवासिय क्षेत्र बाहेका जग्गाहरु**		व्यापारीक क्षेत्रमा परेका बाहेक बाटोले छोएका १ किलोमिटर भित्रका शाखा सडक	३५००००।००	
१६			बाटोले छोएका १ किलोमिटर बाहिरका ठाडा तेर्सा तथा चूक्ली सडकहरु	२२५०००।००	
१७			व्यापारीक क्षेत्र, आवासिक क्षेत्र (१ किलोमिटर) भित्र परेका बाहेकका १ किलोमिटर बाहिर रहेका बाटोले नछोएका खेतियोग्य जग्गा	१७००००।००	
सि.नं.	**वडा तथा क्षेत्रहरु**	**जग्गाको वर्ग विभाजन**	**जग्गाका क्षेत्रहरु**	**प्रतिकठ्ठा मूल्याङ्कन**	**कैफियत**
१८			खोला बगरले छोएका क्षेत्रहरु	४००००।००	

१९		व्यापारीक क्षेत्रमा परेका बाहेक बाटोले छोएका १ किलोमिटर भित्रका शाखा सडक	२२५०००।००	
२०	**वडा नं. १ र २ का व्यापारीक र आवासिय क्षेत्र बाहेका जग्गाहरु**	व्यापारीक क्षेत्र, आवासिक क्षेत्र (१ किलोमिटर) भित्र परेका बाहेकका १ किलोमिटर बाहिर रहेका बाटोले नछोएका खेतियोग्य जग्गा	१७५०००।००	
२१		खोला बगरले छोएका क्षेत्रहरु	४००००।००	
२२		व्यापारीक क्षेत्रमा परेको बाहेक बाटोले छोएका आवासीय क्षेत्रहरु (लोक मार्ग देखी १ किलोमिटर भित्रका ठाडा सडकहरुका क्षेत्र)	७००००००।००	
२३	**वडा नं. ८ का व्यापारीक र आवासिय क्षेत्र बाहेका जग्गाहरु**	व्यापारीक क्षेत्रमा परेका बाहेक १ किलोमिटर बाहिर रहेका बाटोले छोएका क्षेत्रहरु	४५००००।००	
२४		व्यापारीक क्षेत्रमा परेको बाहेक बाटोले छोएका चुक्ली सडकहरु भएका क्षेत्रहरु	३२५०००।००	

२५		व्यापारीक क्षेत्र, आवासिक क्षेत्र (१ किलोमिटर) भित्र परेका बाहेकका १ किलोमिटर बाहिर रहेका बाटोले नछोएका खेतियोग्य जग्गा	१७००००।००	
२६		खोला बगरले छोएका क्षेत्रहरु	४००००।००	
२७	**वडा नं. ३, ४, ५, ६, ७ का व्यापारीक र आवासिय क्षेत्र बाहेका जग्गाहरु**	व्यापारीक क्षेत्रमा परेको बाहेक बाटोले छोएका आवासीय क्षेत्रहरु (लोक मार्ग देखी १ किलोमिटर भित्रका ठाडा सडकहरुका क्षेत्र)	४००००००।००	
२८		व्यापारीक क्षेत्रमा परेका बाहेक १ किलोमिटर बाहिर रहेका बाटोले छोएका चुक्ली सडक समेतका क्षेत्रहरु	२००००००।००	
२९		व्यापारीक क्षेत्र, आवासिक क्षेत्र (१ किलोमिटर) भित्र परेका बाहेकका १ किलोमिटर बाहिर रहेका बाटोले नछोएका खेतियोग्य जग्गा	१५००००।००	
३०		खोला बगरले छोएका क्षेत्रहरु	३००००।००	

नोटः *कृषियोग्य जमिनको हकमा १ विगाहा जमिनलाई तोकिएको क्षेत्रको राजश्व हुने र बाकी जग्गाको हकमा १ लाख प्रतिकठ्ठा कायम गरीएको छ । १ किलोमिटर क्षेत्र आवासीय क्षेत्र कायम गरीएकोले उल्लेखित क्षेत्र भित्र पर्ने बाटोले नछोएका क्षेत्रहरुलाई समेत सोही क्षेत्रको प्रकरण भित्र राखिएको छ । खेतीयोग्य जमिन बाहेका व्यपारीक तथा आवासीय क्षेत्र भित्र परेका तथा बाटोले छोएका जग्गाहरुको हकमा १ कठ्ठालाई घडेरी र बाकी जग्गालाई तोकिएको प्रकरण भित्रको आधा मूल्यांकन कायम गरीएको छ । अन्य कुराको हकमा नगरपालिकाले तोके बमोजिम हुने छ ।*

मालपोत तथा भूमीकर

यस सभाले निर्णय गरे बमोजिम मालपोत तथा भूमी कर निर्धारण गरीने छ । उल्लेखित करको बक्यौता रकम आ.व. २०७१/०७२ लाइ आधार वर्ष मानि दण्ड जरिवानामा तोके वमोजिम हुनेछ।

घर बहाल कर

सुन्दरहरैँचा नगरपालिका क्षेत्र भित्र कसैले कुनै घर, पसलघर, ग्यारेज, टहरा, गोदाम, कारखाना खाली जग्गा पूर्ण रुपमा वा आंशिक रुपमा वहालमा दिएकोमा साविकमा नेपाल सरकारले लिई रहेको वाहाल कर १० प्रतिशत र नगरपालिकाले लगाईरहेको २ प्रतिशतको करलाई निरन्तरता दिदैँ बहाल कर बापत १२ प्रतिशत कर असुल उपर गरीनेछ । उल्लखित कर लिदा नगरपालिकाले क्षेत्र विभाजन गरि बहाल कर निर्धारण नगरे सम्मका लागि घरधनी र व्यवसायी वीच भएको बहाल कर तिर्ने सम्बन्धि सम्झौतालाई आधारमानी व्यवसाय कर असुल गर्दा सम्बन्धित आवको कर असुल गरीने छ।

व्यवसाय कर

क.चुरोट रक्सी /आयात निर्मात तथा व्यवसाय

क्र.सं.	विवरण	बार्षिक रकम	कैफियत
१	१ लाखदेखि ५ लाख सम्म	१०००	
२	५ लाख१ देखि १५ लाख सम्म	२५००	
३	१५ लाख १ देखि ३० लाख सम्म	४०००	
४	३० लाख १ देखि ५० लाख सम्म	५५००	
५	५० लाख १ देखि ७५ लाख सम्म	८५००	
६	७५ लाख १ देखि १ करोड सम्म	२००००	
७	१करोड १ देखि माथि		१ करोडमाथि प्रति २५ लाखमा रू.१५०० थप गर्ने

ख. ज्वेलरी आयत निर्यात तथा व्यवसाय

क्र.सं.	विवरण	बार्षिक रकम	कैफियत
१	१ लाखदेखि ५ लाख सम्म	१०००	
२	५ लाख१ देखि १५ लाख सम्म	२५००	
३	१५ लाख १ देखि ३० लाख सम्म	३५००	
४	३० लाख १ देखि ५० लाख	५०००	

	सम्म		
क्र.सं.	**विवरण**	**बार्षिक रकम**	**कैफियत**
५	५० लाख १ देखि ७५ लाख सम्म	६५००	
६	७५ लाख १ देखि १ करोड सम्म	१५०००	
७	१करोड १ देखि माथि		१ करोडमाथि प्रति २५ लाखमा रू.१००० थप गर्ने

ग) क्यामरा, टेलिभिजन, चश्मा, मोवाइल तथा अन्य विद्युतिय सामाग्री जस्तै सिप्लेयर डि., कम्प्युटर, विद्युत सामाग्री मोटरसाइकल पार्टस, मोविल र ग्रिज बिक्री आदि

क्र.सं.	**विवरण**	**बार्षिक रकम**	**कैफियत**
१	५ लाखसम्म	१०००	
२	५ लाख१ देखि १० लाख सम्म	१५००	
३	१० लाख १ देखि २० लाख सम्म	२५००	
४	२० लाख १ देखि ५० लाख सम्म	३५००	
५	५० लाख १ देखि ७५ लाख सम्म	४०००	
६	७५ लाख १ देखि १ करोड सम्म	४५००	
७	१ करोड १ देखि माथि		१ करोडमाथि प्रति २५

			लाखमा रू.१००० थप गर्ने

घ. ट्याक्टर विक्री, कार जिप, अटोमोवाइल्स, मोटरपार्टस, मोटरसाईकल, मिलमेशिनरी सामाग्री आदि को सोरूम तथा व्यवसाय

क्र.सं.	विवरण	बार्षिक रकम	कैफियत
१	३०लाख सम्म	५०००	
२	३०लाख १ देखि ५० लाख सम्म	७५००	
३	५०लाख १ देखि १ करोड सम्म	१००००	
४	१करोड १ देखि ५ करोड सम्म	१५०००	
५	५करोड १ देखि माथि		५ करोडमाथि प्रति २५ लाखमा रू.१५०० थप गर्ने

ङ. हार्डवेयर तथा ग्यारेज व्यवसाय

क्र.सं.	विवरण	बार्षिक रकम	कैफियत
१	३ लाखसम्म	१५००	
२	३ लाख देखि ३० लाख सम्म	२५००	
३	३०लाख १ देखि ५० लाख सम्म	५०००	
४	५०लाख १ देखि १ करोड सम्म	१००००	
६	१ करोड १ देखि माथि		१ करोडमाथि प्रति २५ लाखमा रू.२५०० थप गर्ने

च) दैनिक खाद्य पदार्थ, औषधि पसल, किताब, कापी, स्टेशनरी सामान, किराना, मिठाई, दाउरा बिक्री, दुध दही, उपहार कृषिसामाग्री, औजार, मल, विउ, गाई दान, चोकर, कुखुरा, पशुपंक्षी आहार आदि

क्र.सं.	विवरण	बार्षिक रकम	कैफियत
१	१ लाखसम्म	५००	
२	१ लाख१ देखि ३ लाख सम्म	१५००	
३	३ लाख१ देखि ५ लाख सम्म	२०००	
	५ लाख१ देखि १० लाख सम्म	२५००	
४	१० लाख १ देखि १५ लाख सम्म	३५००	
५	१५ लाख १ देखि २५ लाख सम्म	४५००	
	२५ लाख १ देखि ५० लाख सम्म	१००००	
६	५० लाख १ देखि माथिको हकमा		५० लाख माथि प्रति लाखमा रू.१०० थप गर्ने

छ) कोर्ल्डिङस, शिशा फ्रेमिङ, कार्पेट, सजावटका सामान र जनरल गुड्सआदि

क्र.सं.	विवरण	बार्षिक रकम	कैफियत
१	१ लाखसम्म	५००	
२	१लाख१ देखि ५ लाख सम्म	१५००	
३	५ लाख१ देखि १० लाख सम्म	२०००	
४	१०लाख १ देखि १५ लाख सम्म	२५००	
५	१५लाख १ देखि २० लाख सम्म	३५००	
६	२० लाख १ देखि २५ लाख सम्म	४५००	
७	२५ लाख १ देखि ५० लाख सम्म	१००००	

८	५० लाख १ देखि माथि		५० लाख माथि प्रति १० लाखमा रू.१००० थप गर्ने

ज) सुतिकपडा रेडिमेट कपडा

क्र.सं.	विवरण	बार्षिक रकम	कैफियत
१	१ लाखदेखि ५ लाख सम्म	२०००	
२	५ लाख१ देखि १० लाख सम्म	३५००	
३	१० लाख १ देखि २० लाख सम्म	५०००	
४	२० लाख १ देखि ३० लाख सम्म	६०००	
५	३०लाख १ देखि ५० लाख सम्म	८०००	
६	५० लाख देखि माथि		५० लाख माथि प्रति लाखमा रू.१०० थप गर्ने
७	वुटिक पसल, कपडामा वुट्टा हाल्ने	३००	

झ) बैक तथा वित्तिय संस्था प्रति शाखा

क्र.सं.	विवरण	बार्षिक रकम	कैफियत
१	क वर्ग	२५०००	प्रति शाखा
२	ख वर्ग	१५०००	प्रति शाखा
३	ग वर्ग	१००००	प्रति शाखा
४	घ वर्ग	५०००	प्रति शाखा
क्र.सं.	विवरण	बार्षिक रकम	कैफियत

५	ईन्भेष्टमेन्ट कम्पनी	५०००	प्रति शाखा
६	मनी ट्रान्सफर कम्पनी	५०००	प्रति शाखा

ञ) **सहकारी संस्था**/बहाल कर सम्झौता रकमको १२ प्रतिशत लाग्ने छ ।

क्र.सं.	विवरण	बार्षिक रकम	कैफियत
१	५० लाख सम्म वासलात	१०००	
२	१ करोड सम्म वासलात	२५००	
३	३ करोड सम्म वासलात	५०००	
४	७ करोड सम्म वासलात	८०००	
५	१० करोड सम्म वासलात	१५०००	
६	१० करोड देखि माथि वासलात		प्रति १ करोडमा रू.१००० थप

नोटः बचत तथा ऋण नगरी पुर्ण रूपमा कृषीमा आधारीत सहकारीलाई निशुल्क ।

ट) निर्माण व्यवसायी फर्म

क्र.सं.	विवरण	बार्षिक रकम	कैफियत
१	घ वर्गको इजाजत/नामसारी दस्तुर	३००००	
२	घ वर्गको नामसारी दस्तुर	१५०००	
३	घ वर्गको नविकरण दस्तुर	२५००	
४	घ वर्गको प्रतिलिपि दस्तुर	१०००	
५	क वर्गको फर्मको शाखा प्रति शाखा	२५०००	
६	ख वर्गको फर्मको शाखा प्रति शाखा	२००००	

७	ग वर्गको फर्मको शाखा प्रति शाखा	१५०००	

१.२) विशेषज्ञ परामर्श तथा व्यवसायिक सेवाः

क) चिकित्सक, अहेव, कवीराज, होमियोपेथिक, आयुर्वेदिक, पशु डाक्टर, भेटेनरी, औषधी, सर्जिकल

क्र.सं.	विवरण	बार्षिक रकम	कैफियत
१	एम.डि.डाक्टरलाई	१००००	सेवा प्रदान गर्न आउने प्रति चिकित्सकलाई प्रति चिकित्सक वार्षिक रू.२०००।००
	एम.वि.वि.एस.	५०००	
२	पशुडाक्टर	१०००	
३	पशुसहायकलाई	५००	
४	कविराज, होमियोपेथिक, आर्युवेदिक डाक्टरलाई	१०००	
५	सर्जिकलसामान खुद्रालाई	१०००	गत वर्ष दर्ता नभई संचालन भएकाको हकमा १ वर्ष सम्मको रू.१०००।०० २ देखि ४ वर्षको रू.३०००।०० र ४वर्ष भन्दा माथिको रू.७०००।०० थप दस्तुर लिईनेछ ।
६	भेटनरीऔषधी खुद्रालाई	६००	
७	औषधीपसल खुद्रालाई	१०००	
८	औषधीपसल थोकलाई	३०००	
क्र.सं.	विवरण	बार्षिक रकम	कैफियत
९	भेटनरीऔषधी पसल थोकलाई	१०००	

१०	सर्जिकलसाथ थोकलाई	३०००	
११	भिडियोएक्सरे ल्याब	२०००	
१२	शारिरीक व्यामशाला/ फुटसल संचालन	१५००	
१३	शारिरीक व्यायम सामाग्री बिक्री संचालन	२०००	

ख. टेलीचलचित्र, बृत्तचित्र निर्माण, परामर्श सेवा, अनुसन्धान तथा परामर्शदाता, यातायात, सर्वेयर, अनुवादक, छापाखाना, प्रेस, स्क्रिन प्रिन्टर्स आदि

क्र.सं.	विवरण	बार्षिक रकम	कैफियत
१	१ लाखदेखि ३ लाख सम्म	१०००	
२	३ लाख१ देखि ५ लाख सम्म	१५००	
३	५ लाख१ देखि १५ लाख सम्म	२०००	
४	१५लाख १ देखि २० लाख सम्म	२५००	
५	२०लाख १ देखि १करोड सम्म	३०००	
६	१करोड १ देखि ५ करोड सम्म	३५००	
७	५करोड १ देखि माथि		प्रति ५० लाखमा थप ३०००।००

ग.केवल नेटवर्क

क्र.सं.	विवरण	बार्षिक रकम	कैफियत
१	५०० ग्राहक संख्या सम्म भएको	५०००	
२	५०० देखि १००० सम्म ग्राहक संख्या भएको	१००००	

३	१०००भन्दा माथि ग्राहक संख्या भएको हकमा	११५	थप प्रति ग्राहक

घ लेखा परीक्षकः

क्र.स.	विवरण	बार्षिक रकम	कैफियत
१	श्रेणी क	४०००	
२	श्रेणी ख	३०००	
३	श्रेणी ग	२०००	
४	श्रेणी घ	१०००	

ङ कानूनव्यवसायीः

क्र.सं.	विवरण	बार्षिक रकम	कैफियत
१	बरिष्ठ अधिवक्ता	५०००	
२	अधिवक्ता	२०००	
३	अभिवक्ता	२०००	
४	अभिकर्ता	१०००	

च. अन्यसेवाहरु / फर्मः

क्र.सं.	विवरण	बार्षिक रकम	कैफियत
१	वीमाएजेन्ट विदेशी/विमा कार्यालय शाखा	१००००	
२	वीमाएजेन्ट स्वदेशी	२०००	
३	विज्ञापनएजेन्सी	५०००	
४	शेयरदलाल	१००००	
५	घर जग्गा कारोवार गर्ने	१००००	
६	अभिकर्ता (लेखापढी व्यवसाय)	१०००	

७	कानूनीफर्म	२०००	
८	मोवाईल टावल ठूलो	१५०००।	
९	मोवाईल टावल सानो	१००००।	
१०	आयश्रोत प्रमाणीत नेपाली /अग्रेजी दुवै		प्रति लाख १००। थप आर्थिक बर्ष प्रति आर्थिक बर्षको थप प्रतिलाख १००। थपिदै जाने
११	सम्पत्ति मूल्याङ्कन		प्रति लाख १००। बहाल कर भए तथा भाडा (लिज) प्रति लाख १२ प्रतिशत थप लाग्ने
१२	कृषि संग सम्बन्धित सिफारीस सबै प्रकार	६१०।	
१३	फोटो टास	२६०।	
१४	अदालतमा पठाईने सबै सिफारीस	२६०।	
१६	सिप सिकाई तालिम	१०१०।	
१७	घर सहितको घरबाटो सिफारीस	१०००।	पक्की भएमा प्रति कोठा २ लाख र प्रति लाख ५००। निर्धारण गरिएको छ। ट्वाइलेट र वाथरूम छुट्टा छुट्टै भएमा दुबैलाई १ कोठा मात्र मानिनेछ।

छ) जग्गा व्यवसायः

क्र.सं.	विवरण	बार्षिक रकम	कैफियत
१	श्रेणीक २ करोड-माथि)	३००००	
२	श्रेणीख (१ करोड देखि २	२००००	

	करोड सम्म)		
३	श्रेणीग ५० लाख देखि १ करोड - सम्म)	१००००	
४	श्रेणीघ ५० लाख सम्म	५०००	
५	भवन निर्माण कर्ता ठेकेदार	५०००	
६	घ बर्गको ठेकेरदार नामसारी	१५०००।	
७	घ बर्गको ठेकेदार ठाउसारी	५०००।	
८	घ बर्गको ठेकेदार बन्द सिफारीस	३०००।	

ज. कुटानी पिसानी व्यवसायहरुको हकमा:

क्र.स.	विवरण	बार्षिक रकम	कैफियत
१	कुटानीपिसानी मात्र	१०००	
२	कुटानीपिसानी पेलानी समेत	१५००	
३	कुटानीपिसानी पेलानी चिउरा समेत	२०००	
४	कुटानीपिसानी पेलानी चिउरा मसला बेसार समेत	२५००	
५	कुटानीपिसानी पेलानी तथा विक्री समेत	४०००	
६	होलर तथा सेलर मिल ५० लाख पुजी सम्म	१५०००।००	
७	होलर तथा सेलर मिल ५० लाख भन्दा बढि	३००००।००	

१. उद्योग तर्फ

क) साना, घरेलु, मझौला र ठूला उद्योग

चक, दाना, फिनेल,निर, औषधी, उत्पादनमूलक उद्योग, डिपो, सौर्य उर्जा उत्पादन, मिश्री चकलेट, पापड फिज चिप्स, पाउरोटी, बरफ, झुल तथा पर्दा, धान, गहुँ, चिउरा, मसला, तेल, कुटानी पिसानी पेलनी, घरेलु कपडा बनाउने, डेरी, चिनी, काठको फर्निचर, स्टीलदराज, ग्रील, डोरी, डब्बा, बाल्टीन आदि बनाउने उद्योग, निर्माण, खनिज, सेलर मिल, काठका मिल, उर्जामूलक उद्योग, प्याकेजिङ आदि।

क्र.सं.	विवरण	बार्षिक रकम	कैफियत
१	१ लाख ५० हजार सम्म	१०००	
२	१ लाख ५० हजार १ देखि ५ लाख सम्म	२०००	
३	५लाखदेखि १० लाख सम्म	२५००	
४	१०लाखदेखि २० लाख सम्म	३०००	
५	२०लाखदेखि ३० लाख सम्म	३५००	
६	३०लाखदेखि ५० लाख सम्म	४५००	
७	५०लाख १ देखि १ करोड सम्म	६०००	
८	१करोड १ देखि ५ करोड सम्म	२५०००	
	५ करोड १ देखि १० करोड सम्म	५००००	
९	१० करोड १ देखि माथि	थप प्रति करोड २ हजार	

ख) माथि उल्लेख नभएका अन्य उद्योगहरुको हकमा

क्र.सं.	विवरण	बार्षिक रकम	कैफियत
१	ट्युव लाईट, व्याट्री, प्लाष्टिकका सामानहरु, साबुन उत्पादन गर्ने	५०००	

	उद्योगहरु		
२	वियर फ्याक्ट्रि, मदिरा, ल्याव उद्योग	२५०००	

ग) अन्य वर्गिकरणमा नखुलेको व्यवसायहरुः

क्र.सं.	विवरण	बार्षिक रकम	कैफियत
१	आलु, व्याज, हरियो तरकारी, फलफुल थोक बिक्री	१०००	
२	खुद्रातरकारी, चिया नास्ता, फलफुल, पानपसल आदि	५००	
नोटः	माथि उल्लेखित किसिम, उपरोक्त शिर्षकमा नपरेको व्यवसाय र उद्योग दर्ता हुन आएमा, व्यवसाय र उद्योगको किसिम हेरी माथिको कर दरवन्दीमा नघट्ने गरी वार्षिक कर लिई व्यवसायको प्रमाण पत्र दिईनेछ।		
१	नगरपालिकामा दर्ता भई संचालनमा नआएका फर्म, पसल, उद्योगलाई बन्द गर्नु पर्दा आवश्यकता अनुसार निरीक्षण गरी विगत वर्षको लाग्ने दस्तुर र जरिवाना समेत असुल गरी व्यवसाय बन्द सिफारिस दिईने छ।		
२	व्यवसायिक फर्म नामसारी गर्दा तिन पुस्ताभित्र रु २००। र सो भन्दा वाहिर नामसारी गर्दा रु ५०० राजश्व लिई नामसारी गरिने छ।		
३	नगरपालिकालाई आवश्यक परेमा व्यवसाय कर निर्धारण गर्ने क्रममा विवाद सृजना भएमा कारोवारको प्रकृति र पूँजी निर्धारणकालागि नगरपालिका र आन्तरीक राजश्व कार्यालयको टोलीले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।		
४	यस कार्यालयलाई बुझाउनु पर्ने कर, शुल्क र भाडा आदि जस्ता राजश्व बुझाउन बाँकी रहेमा यस कार्यालबाट प्रदान गरीने संवेदनशिल सेवा तथा सिफारीस बाहेक अन्य प्रकृतिका सिफारीस तथा सेवा प्रवाह गर्न नगरपालिका बाध्य हुने छैन।		

५. अन्य बाँकी करहरुका हकमा ऐन तथा नियमावलीमा तोकिएको परिधिभित्र रहि नगरपालिकाले तोकेबमोजिम हुने छ, जुन सामान्यतया कारोवारको स्तर हेरी वार्षिक रु १००। देखि ५०००।सम्म हुने छ ।

अन्य व्यवसायहरुको हकमा तपसिल बमोजिम हुनेछ ।

क्र.सं.	विवरण	बार्षिक रकम	कैफियत
१	वैदेशिक रोजगारीमा पठाउने संस्था, घरजग्गा खरिद बिक्री, हाउजिङ कम्पनी आदि	१५०००	
२	उद्योग, संघसंस्था, कलकारखाना, आदिमा स्वदेशको लागि जनशक्ति सप्लाई गर्ने आदि	२०००	
३	कलरल्याव	१०००	
४	विज्ञापन सेवा ड्राइ क्लिनर्स, फोटो स्टुडियो आदी	२०००	
५	ब्युटीपार्लर, केश श्रृगार, साइन वोर्ड पेन्टिङ, सैलुन, नर्सरी आदि	१०००	
६	मासु खसी, कुखुरा, राँगा, वंगुर आदिखुद्रा विक्रेता(	१०००	
७	मासु खसी, कुखुरा, राँगा, वंगुर आदि थोक विक्रेता	१५००	
८	पञ्चेवाजा, नौमति बाजा	निशुल्क	
९	बैण्डबाजा	१५००	
१०	सितभण्डार	५०००	
११	क्याटरिङ सेवा समेत भएको टेण्ड हाउस	३०००	
१२	हाफ क्याटरिङ	२०००	
१३	साइवर क्याफे	१५००	

१४	टेण्ड हाउस मात्र	२०००	
१५	एग्रोभेट	१०००	
१६	कवाडी पसल थोक	१००००	
१७	कवाडी पसल खुद्रा	५०००	
१८	ढुवानी सेवा शाखा भएका	३५००	
१९	ढुवानी सेवा शाखा नभएका	२५००	
क्र.सं.	**विवरण**	**बार्षिक रकम**	**कैफियत**
२०	खानामात्र बिक्री होटल	१५००	
२१	१मेशिन राखी कपडा सिलाई गर्ने	८००	प्रति मेशिन थप रु १००।००
२२	खाद्यन्नसम्बन्धी काँट व्यवसाय	१५००	
२३	पेट्रोलियम पदार्थ बेच्ने पम्प	१५०००	प्रतिमेशिन थप रु ५००
२४	ग्याँस बिक्री डिलर	२०००	
२५	भाडा वर्तन जुत्ता चप्पल, कस्मेटिक, मनिहारी, हेल्थ केयर, कृतिम गहना खुद्रा विक्रेता	२५००	
२६	भाडा वर्तन जुत्ता चप्पल, कस्मेटिक, मनिहारी, हेल्थ केयर, कृतिम गहना थोक विक्रेता	५०००	
२७	डिपार्टमेन्ट स्टोर रेष्टुरेन्ट बेकरी सहितको	१५०००	
२८	डिपार्टमेन्टस्टोर मात्र	१००००	
२९	ह्युमपाइपर पोल उद्योग	२००००	
३०	क्रसर उद्योग	५००००	

३१	रेडिमेट फर्निचर तथा निर्माण सामाग्री	१५०००	
३२	सेटरिङ व्यवसाय	२५००	
३३	पार्टी प्यालेसहरुको हकमा बार्षिक रु	१५०००	

व्यवसाय करको जरीवाना व्यवस्था :

१. एक वर्षको वक्यौतामा सो को १५ प्रतिशत हुन आउने जरीवाना रकम । सो भन्दा बढी भए २५ प्रतिशत

- व्यवसाय कर वक्यौता राख्ने करदातालाई नगरपालिकाले उपलब्ध गराउँदै आएको आकस्मिक बाहेकका अन्य सेवा र सुविधा बन्द गरिनेछ ।

उत्खनन निकाशी शुल्क

नगर क्षेत्र भित्र रहेका खोलानालाबाट उत्खनन हुने ढुंगा गीटी बालुवा रोडाको निकासी दस्तुर देहाय बमोजीम रहेको छ ।

सि.नं.	विवरण	बार्षिक कर रु	कैफियत
१	ढुंगा गीटी बालुवा रोडामा प्रति क्यू फिट रु	२।२५	
२	माटो भरोट तथा अन्यमा	२।००	

विज्ञापन कर

सुन्दरहरैँचा नगरपालिका क्षेत्र भित्र आफ्नो व्यवसाय, व्यापार प्रवर्द्धन तथा प्रचार प्रसारको लागि राखिने विज्ञापन सामाग्रीहरुमा देहाय बमोजिम विज्ञापन कर लगाई असुल उपर गरिने छ । (लोकमार्गको साढे ८२ फिट भित्र कुनै पनि होडिङ बोर्ड राख्न पाईने छैन)

सि.नं.	विवरण	सार्वजनिक स्थलमा	कैफियत
१	होडिङबोर्ड लोकमार्गको उत्तर	नपाउने	लोकमार्गमा राख्न

	दक्षिणमा प्रति वर्ग फिट		नपाउने
२	होडिङबोर्ड लोकमार्गको १०० मिटर उत्तर दक्षिणमा प्रति वर्ग फिट	५०	निजि स्थानमा रु ३०।
३	फ्यालक्सबोर्ड लोकमार्गको उत्तर दक्षिणमा प्रति वर्ग फिट	५०	निजि स्थानमा रु ३०
४	फ्यालक्सबोर्ड लोकमार्गको १०० मिटर उत्तर दक्षिणमा प्रति वर्ग फिट	२५	निजि स्थानमा रु १५
५	अन्यबोर्ड लोकमार्ग उत्तर दक्षिणमा प्रतिवर्ग फिट	३०	निजि स्थानमा रु १५
६	भित्तेलेखनलोकमार्गकोउत्तर दक्षिणमा प्रतिवर्गफिट	नपाउने	निजि स्थानमा रु २०
७	भित्तेलेखनलोकमार्गको १०० मिटर उत्तर दक्षिणमा प्रतिवर्ग फिट	नपाउने	निजि स्थानमा रु१०
८	डिजिटल डिस्प्ले वोर्ड ५२ वर्ग इन्च सम्म	नपाउने	निजि स्थानमा १०००००
९	डिजिटल डिस्प्ले वोर्ड ५२ वर्ग इन्च भन्दा वढी को हकमा	नपाउने	निजि स्थानमा १५०००

अन्य थप विषयः

सि.नं.	विवरण
१	व्यानर प्रति २ हप्ता को रु १५०। सडक क्रस गरेर व्यानर राख्न नगरपालिका समक्ष अनुमति लिनुपर्नेछ।
२	वन्टिङ(Textile) व्यानर व्यापारिक प्रति गोटा रु १५। (२ हप्ताका लागि मात्र)
३	सडकमा स्वागत गेट राख्नका लागि प्रति हप्ता रु ३० तर नगरपालिकाको

	स्वीकृति लिएर मात्र
४	प्रचारप्रचार रिक्साबाट प्रति दिन रु २०० मात्र (राजनैतिक दलको र सार्वजनिक हितका लागि गरीएको सूचनामा लिन पाइने छैन ।)
५	प्रचारप्रचार गाडिबाट प्रति दिन रु २०० मात्र (राजनैतिक दलको र सार्वजनिक हितका लागि गरीएको सूचनामा लिन पाइने छैन ।)
६	विद्युतपोलमा पेन्टिङ गर्नेलाई प्रतिवर्ग मिटर प्रतिपोल रु १५० मात्र प्रति महिना
७	लोकमार्ग क्षेत्रको दाँयावाँया वाल पेन्टिङ घर, टहरा, व्यापारिक क्षेत्र, सार्वजनिक स्थलमा राख्न स्वीकृती दिइने छैन
८	अन्य साना किसिमका प्रचार वोर्डहरु ४ वर्गफिट सम्मका प्रतिमहिना रु ५० मात्र
९	वियर, मदीरा, चुरोट तथा सुर्तिजन्य पदार्थको विज्ञापनलाई निजी तथा सार्वजनिक स्थलमा राख्न स्वीकृति दिइने छैन
१०	राजनैतिक, धार्मिक र सामाजिक व्यानर ३ हप्ता सम्म निःशुल्क राख्न दिने ।
११	जनसमुदाय भेला हुने स्थान जस्तै जिल्ला प्रशासन कार्यालय,भन्सार,अदालत, राजश्व कार्यालय अगाडी नगरपालिकाले तोके बमोजिमको आकार/प्रकारको मात्र होडिङ बोर्ड राख्न पाइने छ ।

मनोरञ्जन कर

सुन्दरहरैँचा नगरपालिका क्षेत्र भित्र सञ्चालनमा रहेका र संचालन हुने मनोरञ्जन व्यवसायहरुमा देहाय बमोजिम मनोरञ्जन कर लगाई असुल उपर गरिने छ ।

क) सिनेमा हल रु ५०००।

ख) महो त्सव एवम् मेला रु ५०००।

ग) केबुल लाईन, डिक्स होम, अप्टिकल फाइबर मासिक प्रति ग्राहक रु २० ।

घ) मेला सर्कसका लागि सिफारीसमा रु ५०००। लिईने छ, ३ दिन भन्दा बढीको सीफारीस दिनुपरेमा प्रतिदन थप रु १०००। लिईने छ । उल्लेखित कर नगरपालिका कार्यालयबाट मात्र संकलन गरीने छ ।

बहाल विटौरी शुल्क

यस ऐनमा अन्यत्र जुन सुकै कुरा लेखिएको भएता पनि संघ संस्थाका जग्गा बाहेकका ऐलानी पर्ती सार्वजनिक जग्गामा बनेको घर,अस्थायी हाट बजारमा वा घुम्ती पसल राखि गरिने देहायको व्यवसायमा पटके रुपमा देहाय बमोजिम बहाल विटौरी शुल्क लगाई असुल उपर गरिनेछ ।

क स	विषय	विवरण	करका दर रु.	कैफियत
१	माछा, मासु विक्री सम्वन्धी	खसि बोका काटी बिक्री गर्ने पसलमा प्रति गोटा	११०	
		सुंगुर वंगुर काटी बिक्री गर्ने पसलमा प्रति गोटा	११०	
		राँगा काटी बिक्री गर्ने पसलमा प्रति गोटा	१७५	
		माछा बिक्री गर्ने पसललाई	२५	
२	कपडातथा जुत्ता चप्पलसँग सम्बन्धी व्यवसाय	रेडिमेट सामान र थान कपडा बिक्री गर्ने पसलमा	५०	
		जुत्ता चप्पल बिक्री गर्ने पसल (ठूलो)	३०	
		जुत्ता चप्पल बिक्री गर्ने पसल (सानो)	१५	
		जुत्ता चप्पल सिलाई गर्ने मोची	५	
३	तरकारीत था फलफुलसँग	फलफुल र नास्ता ठेलामा राखी बिक्री गर्ने	२०	
		साग सब्जी डोकामा वा ढाकी	१०	

	सम्बन्धित व्यवसाय	डालामा ल्याई बेच्ने		
		भारमा सब्जी ल्याई बेच्ने	१०	
		मौसम अनुसारको साग सब्जी आलुपसलमा बेच्ने ठूलोमा	३०	
		मौसम अनुसारको साग सब्जी आलु पसलमा बेच्ने सानोमा	१५	
		फलफुल सागसब्जी प्रति वयल गाडा	२०	
		फलफुल साग सब्जी प्रतिवोरा र अन्यसाना फलफुल पसलमा	१०	
४	खाद्यान्नसँग सम्बन्धित व्यवसाय	चामल दाल अदुवा लसुन खोर्सानी आदि बिक्री गर्ने पसल	१५	
		मकै पोली बेच्ने	१०	
		किराना पसल	२०	
		माछा मासु तरकारी बिक्री गर्ने पसल	२०	
५	परम्परागत सिपसँग सम्बन्धित	माटोको भाडा बेच्ने पसल ठूला	१५	
क्र स	**विषय**	**विवरण**	**करका दर रु.**	**कैफियत**
	व्यवसाय	माटोको भाडा बेच्ने पसल सानो	१०	
		कुचो कनिया नाँङलो बेच्ने	१०	

		जडीबुटी/विउविजन बिक्री गर्ने	१५	
		कपाल काट्ने	१५	
६	कवाडी सँग सम्बन्धित व्यवसाय	वियरको वोतल	१५	
		खाली सिसी ५०० एम एल सम्म	५० पैसा प्रति बोतल	
		खाली सिसी ५०० एम एल माथि	रु १ प्रति बोतल	
		जुटको खाली वोरा ५० केजी सम्म	५० पैसा प्रति बोतल	
		जुटको खाली वोरा १०० केजी सम्म	१	
		प्लास्टिक जन्य वस्तु प्रति केजी	१	
		तेलको टीन प्रति गोटा	१	
		पूराना कागत प्रति केजी	१	
		फलामजन्य वस्तु प्रति केजी	१	
		पोलिथिन पाईप प्रति केजी	१	
		सिसाजन्य वस्तु प्रति केजी	१	
		पूराना ड्रम प्रति केजी	३	
		जेलेको मोविल प्रति लि.	३	
		गारमेन्ट कपडाका टुक्रा/केजी	१	
		कारपेटका टुक्रा प्रति केजी	०५०.	

		टायर टयूव प्रति केजी	१	
		कानूनले निषेध नगरेका मृत पशुका हाड प्रति केजी	१	

अन्य थप विषयहरु

सि नं	विषय	विवरण	करका दर रु	कैफियत
१	पशुपंक्षि बिक्री सँग सम्बन्धित	जिउँदो खसि बोका राँगा सुंगुर बेच्नेलाई प्रतिगोटा	१००	एउटामात्र हाँस, परेवा जोडा, कुखुरा बेच्नेलाई कर नलाग्ने
		हाँस परेवा कुखुरा बेच्नेलाई	१०	प्रति हटिया
२	अन्य व्यवसायसँग सम्बन्धित कर	चुरा धागो टिका सृगार मनिहारीसँग सम्वन्धित	१५	प्रति हटिया
		मुरली बाँसुरी गुलेली थैली आदि तथा जुम्रा उडुस मार्ने औषधी बेच्ने	१०	प्रति हटिया
		खेल तमासा देखाउने लाई	२५	प्रति हटिया
		प्रचार प्रसार गरी व्यवसाय गर्ने	२०	प्रति हटिया
		बाँस प्रति वयल गाडा	३०	प्रति हटिया
		बाँस प्रति ट्रक	२००	प्रति हटिया
		खटियामा सामान राखी बेच्ने	१०	प्रति हटिया
		फलामको औजार तथा सामान बेच्ने	१०	प्रति हटिया
		चिया प्रति दोकान	१०	प्रति हटिया
		भाडाकुडा पसल	१५	प्रति हटिया

		फोटो फ्रेमिङ पसल	१०	प्रति हटिया
		मर्मत (कुकुर लाईट छाता आदि)	१०	प्रति हटिया
माथि नपरेको व्यवसायको हकमा नगरपालिकाले निर्णय गरी रु १ देखि ५० सम्म लिन सक्नेछ ।				

घुमीफिरी माछा जस्ता खाद्यान्न बिक्रि गर्नेलाई निरुत्साहित गर्दै लगिनेछ ।

पार्किङ शुल्क

नगरपालिकाले तोकेका निश्चित क्षेत्रमा दरभाउपत्रका माध्यमबाट तपशिल बमोजिमका दरले पार्किङ शुल्क असुल गरिने छ ।

क) बस, ट्रक, मिनीबस आदीलाई दैनिक .....रु ३०।

ख) जीप, कार, भ्यान, टयाक्सी आदीलाई दैनिक.....रु १५।

ग) मोटर साईकललाई दैनिक.....रु १०।

सेवा शुल्क तथा दस्तुर

सि नं.	विषय	विवरण	दस्तुर रु	कैफियत
	घर रजग्गा सम्वन्धी सिफारिस	मोही नामसारी तथा मोही बाँडफाँड सिफारिस	५००	एककठ्ठा भन्दा माथि प्रति कठ्ठा थप रु १००
		जग्गा नामसारी सिफारिस	६००	एककठ्ठा भन्दा माथि प्रति कठ्ठा थप रु ५०
		मोही लगत कट्टा सिफारिस	५००	एककठ्ठा भन्दा

		सगोल परिवारमा प्रतिकठ्ठा		माथि प्रति कठ्ठा थप रु १००
		अपुताली सिफारिस दस्तुर	१५००	एक कठ्ठा भन्दा माथि प्रति कठ्ठा थप रु ५००
		चारकिल्ला सिफारीस (एक कठ्ठा सम्मको)	४००	थपप्रतिकठ्ठा रु ५०
		निवेदन दस्तुर	१०	
		पक्की घर प्रमाणित	५००	प्रति तला
		कच्ची घर प्रमाणित	३००	
		बसोबास प्रमाणित (स्थायी)	२००	
		बसोबास प्रमाणित (अस्थायी)	५००	
		व्यवसायिक घर कोठा खोल्ने	२०००	निवेदन दस्तुर (खाली मात्र गर्ने)
		आवासिय घर कोठा खोल्ने	१०००	निवेदन दस्तुर (खाली मात्र गर्ने)
		हकभोग तथा जोतभोग तथा छुट दर्ता सिफारिस	५००	एककठ्ठ भन्दाबढीका लागि प्रति कठ्ठा रु ३००
		उद्योग सम्बन्धी घरमा आगलागि सिफारिस	५००	वीमा प्रयोजनका

				लागि, अन्यका लागि निशुल्क
		साना घरेलु उद्योगमा आगलागिसिफारिस	१०००	वीमा प्रयोजनका लागि, अन्यका लागि निशुल्क
		मझौला उद्योग आगलागि सिफारिस	२०००	वीमा प्रयोजनका लागि, अन्यका लागि निशुल्क
		ठूला उद्योग आगलागि सिफारिस	५०००	वीमा प्रयोजनका लागि, अन्यका लागि निशुल्क
		कच्ची घर टहरामा आगलागि सिफारिस	निःशुल्क	
		नक्सा पास किताब दस्तुर	१०००	
		संघसंस्थाको बैंक खाता खोल्दा	१०००	
		रिक्सा ठेलाको ब्लु बुक दस्तुर	१००	
		सबै किसिमका फारम दस्तुर	१०	राजश्वका फारमहरु निशुल्क पाइने
		नाम, उमेर, थर लगायत	५००	विद्यार्थीको

		संशोधन		प्रमाणपत्र सच्याउने हकमा मात्र पचास प्रतिशत छुट
		व्यवसाय प्रमाण पत्र दस्तुर	२५०	कृषि व्यवसायमा रू.१०० मात्र कायम
		तिनपुस्ते खुल्ने सिफारिस तथा नाता प्रमाणित लगायत सिफारिस	५००	
२	नागरिकता सँग सम्वन्धित सिफारिस	नागरिकता प्रमाण पत्र सिफारिस	२५	
		नागरिकता सर्जमिन	५००	
		नागरिकताको प्रतिलिपी (बेजिल्लाको नागरिकता सिफारिसमा अनुसूचि १ भर्नुपरेमा थप रु १५०। र छुट्टैसिफारिस समेत गर्नुपरेमा थप रु २००)	२००	
		अंगीकृत नगरिकता	५०००	
		बैबाहिक अंगिकृत नागरिकतासिफारिस	२०००	
३	पंजिकरण	३५ दिनभित्र घटना दर्ता	निःशुल्क	थप केन्द्रिय नियमानुसार
३	पंजिकरणसँग सम्वन्धी	जन्म, बिबाह, र बसाइसराई प्रमाणित	५००	

. १	प्रमाणित सिफारिस	मृत्यू दर्ता	निःशुल्क	
		अविवाहित प्रमाणित सर्जमिन सहित	१५००	
४	व्यक्तिसँग सम्बन्धित सिफारिस	चारित्रिक एवं सूचिकृत वर्ग सिफारिस स्थायी बसोबास भएका लागि	२००	
		चारित्रिक एवं सूचिकृत वर्गसिफारिस स्थायी बसोबास नभएकाको हकमा	५००	
		कन्सुलर प्रमाणीत	५००	प्रति पाना
		नेपाली पेन्सन पट्टा बहाकका लागिगरेको जुनसुकै सिफारिस	५००	
		भारतिय पेन्सन पट्टा बहाकका लागि जुनसुकै सिफारिस	१०००	
		अन्य देशका पेन्सन पट्टा बहाकका लागि जुनसुकै सिफारिस	२०००	
		कृषिसँग सम्वन्धित सिफारिसको हकमा वोरिङ गर्न समेत	५००	
		बैदेशिक रोजगारीको शिलशिलामा मृत्यु भएको व्यक्तिको सिफारिस	निःशुल्क	
		व्यवसाय वन्द सिफारिस कर चुक्ता वाहेक	३००	
		सर्वसाधारणको घर टहरमा आगलागि भइ विमा सिफारीस गर्नु परेमा	निःशुल्क	

		नाता प्रमाणित नेपालीमा-)	५००	
		नाता प्रमाणित अंग्रेजीमा-)	५००	
		सिटी सफारी र टेम्पो सिफारिस	२०००	
		माथि उल्लेखित बाहेकका सिफारिसमा	५००	सामान्य सिफारीसको हकमा रू २६०
५	रुख, दाउरा एवं वन सम्बन्धी	रुख काट्ने सिफारिस घरायसि प्रयोजन	तिन वटा रूखसम्म ५१०	थप २ वटा रूखसम्म प्रति रूख रू १००।
		रुख काट्ने सिफारिस व्यवसायिक प्रयोजनका लागि	५ वटा रूखसम्म रू १०१०।	थप प्रति रूख रू २००।
		काठ दाउरा सम्बन्धी अन्य सिफारिस	१००	
		निजी प्रयोगको लागि काठ दाउरा सिफारिस सामुदायिक वनमा प्रतिठेला	५०	
		दाउरा सिफारिस प्रति ट्र्याक्टर	१५००	
		दाउरा सिफारिस प्रति ट्रक	२५००	
		गोलिया काठ सखुवा प्रति क्यूफिट.	५०	
		गोलिया काठ अन्य प्रति क्यू-फिट.निजी वन)	२५	
		सखुवा प्रति क्यू.फिट सामुदायिक/साझेदारी वन	५०	

		अन्य जात प्रति क्यू.फिट सामुदायिक/साझेदारी वन	२५	
		दाउराप्रति क्यू.क्यून्टिल सामुदायिक/साझेदारी वन	१०	प्रति चट्टा सखुवा राम्रो रू.२५००।,सखुवा कमसल रू.२०००। र अन्य काठ रू.१५००।
६	मागनिवेदन का आधारमा जग्गा छुट्याउने काम - अमिनद्धारा)	२० धुर सम्मको	१०००	
		२० धुर देखि ५ कठ्ठा सम्म	१५००	
		५ कठ्ठा देखि एक बिगाहा सम्मकोलागि	२०००	
		एक बिगाहा देखि दुई बिगाहासम्मको लागि	३०००	
		दुई बिगाहा देखि माथिकोलागि	५०००	घर बनाउदाको किचलो परी जग्गा छुट्याउँदा थप रु १०००।
७	दुरी प्रमाणित लगायतका अन्य अमिनसँग जोडिएकासि फारिसहरु	बैंकिङ प्रयोजनका लागि	१०००	
		किचलो परी आएको हकमा	१०००	
		माथि उल्लेखित बाहेकका हकमा	५००	

८	उद्योग दर्ता सिफारिस दस्तुर	चाउचाउ उद्योग	५०००	२५ लाख सम्मको पुजी भएका उद्योगको सिफारिसमा ५० प्रतिशत छुट
	उद्योग दर्ता सिफारिस दस्तुर	बिस्कुट उद्योग	५०००	२५ लाख सम्मको पुजी भएका उद्योगको सिफारिसमा ५० प्रतिशत छुट
		जुत्ता चप्पल उद्योग	५०००	
		सलाई उद्योग	५०००	
		प्लाइउड उद्योग	५०००	
		कपडा उद्योग	५०००	
		बरफ उद्योग	५०००	
		कन्फेसनरी उद्योग	५०००	
		काष्ठ उद्योग	५०००	
		स मिल-सहितको काष्ठ उद्योगफर्निचर समेत	५०००	
		फर्निचर मात्र	२०००	
		ग्यारेज	१०००	
		पेट्रोल पम्प	२५०००	
		मट्टितेल डिलर	२५००	
		स्टेशनरी वा कपी उद्योग	२५००	
		डिस्टीलरी वा ब्रुअरी उद्योग	५००००	
		हल्का पेय जुस पदार्थ उद्योग	५०००	
		प्लास्टिक उद्योग	५०००	
		पाउरोटी, केक, दुनट आदि उद्योग	२०००	
		ग्रील उद्योग	२०००	
		गार्मेन्ट उद्योग	३०००	

		कुटानी पिसानी मिल	१०००	
		भुजिया मिल उद्योग	१०००	
		ईटा तथा टायल उद्योग आधुनिकयन्त्र जडान नगरिएको	१५०००	
९		ईटा तथा टायल उद्योग आधुनिक यन्त्र जडान नगरिएको	१००००	
		पशुपंछी आहारा उद्योग	१०००	
		तामा, पित्तल, फलाम, आल्मुनियमजस्ता धातु उद्योग (घरेलु)	१५००	
		अफसेट प्रेस	२५००	
		प्रेस बाहेक प्रिन्ट तथा लेवलउद्योग	१०००	
		जुट उद्योग	५०००	
		कुटानी पिसानीदुई भन्दा बढी प्रकारका काम गर्ने ठूलाउद्योग	५०००	
		जुस, अचार उद्योग	१०००	
		सिमेन्टका पाईप तथा पोल उद्योग	१००००	
		क्रसर उद्योग	२५०००	
		खैनी उद्योग	१००००	
		चुरोट बिडी उद्योग	५००००	
		चुरोट बिडी सम्बन्धी घरेलुउद्योग	१५००	
		बेतबाँसको फर्निचर उद्योग	१०००	
		लुब्रिकेन्डस उद्योग	५००००	

		काठको फर्निचर उद्योग	५०००	
१०	निजीशिक्षण संस्था दर्ता एवं अन्य कामका लागि गरिने सिफारिस	पूर्व प्राथमिक		
		प्राथमिक विद्यालय	७५००	आधारभूत विद्यालय कायम
		निम्न माद्यमिक विद्यालय		
		माद्यमिक विद्यालय	२५०००	माध्यामिक विद्यालय कायम
		उच्च माद्यमिक विद्यालय		
		क्याम्पस	२५०००	
		प्राविधिक शिक्षण संस्था	१५०००	
		स्तर बृद्धिका लागि सिफारिस (प्रति विषय	५०००	
११	घरनक्सा बनाउने ईन्जिनियरिङ कन्सल्टेन्सी	व्यवसाय दर्ता नविकरण / शुल्क	१५०००	
१२	संघ संस्था सिफारिस	दर्ता	२०००	
		नविकरण	१०००	

घरतथा बाटो सिफारिस सम्पत्ती तथा भूमी करको मुल्यांकन अनुसार लाग्ने)

सि. नं	विवरण		
१	प्रतिकठ्ठा२० लाख वा सो भन्दा बढी निर्धारण भएको जग्गा प्रतिकठ्ठा	५०००	पैतृक सम्पत्तिवाट हक हस्तान्तरण भई आई ५ वर्ष सम्म
२	प्रतिकठ्ठा १८ लाख निर्धारण भएको जग्गा प्रतिकठ्ठा	४५००	
३	प्रतिकठ्ठा१६लाख निर्धारण भएको जग्गा प्रतिकठ्ठा	४२००	

४	प्रतिकठ्ठा १० लाख निर्धारण भएको जग्गा प्रतिकठ्ठा	४०००	स्वामित्वमा रहेको हकमा ५० प्रतिशत छुट दिईनेछ ।
५	प्रतिकठ्ठा ९ लाख निर्धारण भएको जग्गा प्रतिकठ्ठा	३५००	
६	प्रतिकठ्ठा ८ लाख निर्धारण भएको जग्गा प्रतिकठ्ठा	३०००	
७	प्रतिकठ्ठा ६ लाख ५० हजार निर्धारण भएको जग्गा प्रतिकठ्ठा	२५००	
८	प्रतिकठ्ठा ४ लाख निर्धारण भएको जग्गा प्रतिकठ्ठा	२०००	
९	प्रतिकठ्ठा ३ लाख निर्धारण भएको जग्गा प्रतिकठ्ठा	१५००	
१०	प्रतिकठ्ठा २ लाखपचास हजार निर्धारण भएको जग्गाप्रतिकठ्ठा	१०००	
११	प्रतिकठ्ठा २ लाख भन्दा कम निर्धारण भएको जग्गा प्रतिकठ्ठा	७५०	

अंशबण्डा, परिवारभित्र नामसारी, सार्वजनिक अनुदान, दाईजो तथा बैंकिग प्रयोजन हकमा घरबाटो सिफारिस

सि नं	विवरण	रकम	
१	पन्ध्रधुर सम्मको	५००	
२	पन्ध्रधुर देखि एक कठ्ठा सम्मको	७००	
२	एककठ्ठा देखि तिन कठ्ठा सम्म	१०००	
३	तिनकठ्ठा देखि पाँच कठ्ठा सम्म	१५००	
४	पाँचकठ्ठा देखि दस कठ्ठा सम्म	२०००	
५	दसकठ्ठा देखि एक विगाहा सम्म	२५००	
६	एकविगाहा देखितिन विगाहा सम्म	३५००	
७	तिनविगाहा देखि माथि प्रति विगाह थप	१०००	

गुठी जग्गाको विक्री प्रयोजनका लागि गरिने सिफारिसमा न्यूनतम रु ३ लाख निर्धारण गरिएको । विक्री सिफारिसको लागि साविक नपामा लिइदै आएको घरको प्रतिकोठाको मुल्यांकन २ लाख र प्रतिलाख रु ५००। लिइदै आएकोमा सोही नियमलाई निरन्तरता दिइने छ भने ट्वाइलेट र वाथरूम दुवैलाई एक कोठा मानिनेछ ।

सि. नं	विषय	विवरण	दर	कैफियत
१	घर नक्सा पास दस्तुर	१००० बर्गफूट सम्म नक्सा पास गर्दा प्रतिवर्गफूटं	५	क) पटक पटक गरी नक्सा पास गर्नेका हकमा कुल क्षेत्रफलका आधारमा कुन वर्गमा पर्ने हो सो निर्धारण गरी सोही वर्गको कर लिईने छ ।
				ख) नक्सा संसोधन गर्दा कूल बुझाउनु पर्ने दस्तुर थप ३० प्रतिशत दस्तुर लिईने छ ।
		१००१ बर्गफूट १५०० सम्मको लागि प्रतिवर्गफूट	६	
		१५०१ देखि २५०० बर्गफूट सम्मको लागि	७	१५०० देखि २५०० सम्म
		२५०१ बर्गफूट देखि ४००० बर्गफुट सम्मको लागि	८	व्यापारिक प्रयोजनको घरहरूको हकमा रू.९.५० प्रति वर्ग

				फुट
		४००१ बर्गफुट भन्दा माथि जतिसुकै भएपनि	९	व्यापारिक प्रयोजनको घरहरूको हकमा रू.१० प्रति वर्ग फुट
		पर्खाल प्रति रनिङ फिट	९.००	
		काठको घर वा टाडे घर प्रति वर्ग फुट	३.५०	
		भुईतलामा पक्की दिवाल भइ माथि टीनको छाना भएको प्रतिवर्गफुट	५.००	
		नगरपालिका घोषणा हुनुपूर्व निमार्ण		नेपाल सरकारले पुराना
		भएका घरहरूको हकमा		घरनक्शा पासको व्यवस्था गरेमा २०७५।०७६ का लागि पारीत भएको दस्तुर लाग्ने छ र जरीवाना बापत २५ प्रतिशत थप दस्तुर लाग्नेछ ।
२	घरनक्सा नामसारी दस्तुर	१००० वर्गफिट सम्मको घर नक्सा नामसारी	२०००	क) घर जग्गा धनीको मृत्यु भई प्रचलित कानून बमोजिम एका सगोलका परीवारमा नामसारी गर्नू पर्दा १००० बर्गफिट सम्मको घरमा रू.

				१०००।०० र सो भन्दा माथि जतिसुकै भए पनि रू.२५००।०० लिईनेछ ।
		१००१ देखि २००० वर्गफुट सम्मको घर नक्सा नामसारी	३०००	
		२००१ देखि ३००० वर्गफूट सम्मको घर नक्सा नामसारी	४५००	
		३००१ देखि ४००० बर्ग फुट सम्मको	६०००	
		४००१ देखि ५००० बर्ग फुट सम्मको	८०००	
		५००१ बर्गफुट भन्दा माथि प्रति बर्गफुट	२	
३	घरनक्सा दण्ड जरीवाना	तोकिए वमोजिमको नक्सा डिजाईन नभएमा,तोकिएको अवधिमा निर्माण सम्पन्न नभएमा		६ महिना सम्म २५ प्रतिसत र सो पछि ५० प्रतिशत जरीवाना लाग्नेछ ।
४	अन्य दस्तुर	घर नक्सा निरीक्षण तथा सर्जमिन दस्तुर	५००	नगरपालिकाले भवन संहिता लागू गरे पछि वा सो पूर्व परामर्शदाता वा छुट्टै कर्मचारीबाट नक्सा र निर्मित घरको भेरीफीकेशन, संहिता पालनाका विषयमा फिल्डमा सहजिकरण गरेवापत छु तोकिएको दस्तुर लाग्नेछ ।

		घर कायम गर्ने	२.००	प्रति वर्ग फिट
		लेआउट दस्तुर	५००	
		थ्रिफेज लाईन जडान सिफारीस	१५००	
		खानेपानीको धारा जडान	४००	
		संस्था दर्ता सिफारीस	१०००	
		सिनेमा हल खोल्ने सिफारीस	१५०००	
		मेला सर्कस अनूमति सिफारीस	५०००	
		टेलीफोन जडान सिफारीस	१००	
		रिक्सा ठेला दर्ता, नविकरण तथा नामसारी दस्तुर	१००	
		टेम्पो दस्तुर	५००	
		जुनसुकै प्रकारका सरजमिन	५००	
५	प्रतिलिपि दस्तुर	नक्सा पास सम्बन्धी प्रमाणपत्रको प्रतिलिपी	५००	
		घरको नक्साको प्रतिलिपी	५००	प्रति तलाको
		अन्य प्रमाणपत्र	५००	
		एकीकृत सम्पती कर तिरेको रसिदको प्रतिलीपी	५०	
६		सम्पती मूल्यांकन प्रतिलाख	१००	
७		आयोश्रोत मुल्यांकन प्रतिलाख	१००	
८		बहाल कर		सम्झौता रकमको १२ प्रतिशत
९		नगरपालिकाले संचालन गर्ने		लोकसेवा आयोगले

		परिक्षा शुल्क		तोके बमोजिम हुनेछ ।
१०		नगरपालिको कार्यालयवाट प्रकाशित सूचना अनुसार वडा कार्यालयले नगरपालिकाको कार्यालयमा गरिने सबै प्रकारका शिफारीस	निः शुल्क	
११		विद्यार्थिहरूको हकमा प्रमाणपत्रको नामथर संसोधनमा दिईको ५० प्रतिशत छुट बाहेक कुनै प्रकारका छुट दिईने छैन ।		

सडक उपभोग शुल्क

सि.नं.	विषय	विवरण	कर को दर	कैफियत
१	अन्य व्यवसायसँग सम्वन्धित कर	भाडाका बस, ट्रक, लहरी, रोलर, डलर, डम्फर, ट्रिपर आदि -६ चक्का सम्म)	६०	प्रति पटक सामान यात्रु भएको अवस्थामा मात्र (खालीमा लाग्ने छैन)
		भाडाका बस, ट्रक, लहरी, रोलर, डलर, डम्फर, ट्रिपर -६ चक्का	७५	प्रति पटक सामान यात्रु भएको अवस्थामा मात्र (खालीमा लाग्ने छैन)१

		भन्दा वढी)		
		निजी बस ट्रक, मिनि बस, ट्र्याक्टर आदि	३०	प्रति पटक सामान यात्रु भएको अवस्थामा मात्र (खालीमा लाग्ने छैन)
		भाडाका तथा निजी मिनी ट्रक	२५	प्रति पटक सामान यात्रु भएको अवस्थामा मात्र (खालीमा लाग्ने छैन)
		भाडाका जिप,भेन, ल्याण्ड रोवर, कार जस्ता हलुका सवारी साधन	२०	प्रति पटक सामान यात्रु भएको अवस्थामा मात्र (खालीमा लाग्ने छैन)
		विदेशी नम्वर प्लेट भएका ट्रक, बस, मिनी बस, लहरी तथा ठूला सवारी साधन	२००	प्रति पटक सामान यात्रु भएको अवस्थामा मात्र (खालीमा लाग्ने छैन)
		विदेशी नम्वर प्लेट भएका जिप, भेन, कार तथा साना सवारी	५०	प्रति पटक सामान यात्रु भएको अवस्थामा मात्र (खालीमा लाग्ने छैन)

		साधन		
		भाडाका टेम्फो	२०००	वार्षिक
		भाडाका सिटी रिक्सा, कार आदि	१०००	वार्षिक

नोट सरकारी / कुटनितिक नियोग / नेपाल सरकार का स्वामित्व भएका संघ संस्थानका गाडीहरु, दमकल, एम्बुलेन्स, दुध, पानी फोहर मैला ढुवानी गर्ने वाहान जस्ता अत्याबश्यक सामाग्रि बोक्ने सवारी साधानह मा सडक उपयोग शुल्क लाग्ने छैन ।

मासिक फोहोर मैला व्यवस्थापन शुल्क ०७५\७६ कालागि

क.सं	विवरण	दर रेट (मासिक)	कैफियत
१	घर १ तले ४ कोठा सम्मको	प्रत्येक घरको प्रतितला एक परिवार रु ५० । साथै परिवारको संख्या थप अनुसार प्रति थप परिवार रु ५०। ब्यबसाय र बास एकै स्थानमा भएमा जुन बढी हुन्छ सोही अनुसार लिने, दोहोरो शुल्क नलिने।	
२	घर २ तले ११/१२ कोठा सम्मको		
३	घर ३ तले १६/१७ कोठा सम्मको		
४	घर ३ तले २० कोठा सम्मको	प्रति तला ५०	प्रयोग भएको

			तलाको मात्र
५	घर ३ तले भन्दा बढी तला भएको घर	प्रति तला ५०	
६	पसल१ कोठाको साना किराना पसल,	५०।००	
७	साना किराना पसल	७५।००	
८	किराना होलसेल, रेडीमेड कपडा ठुलो किराना कपडा पसल	१००।००	
९	कस्मेटिक्स, दुघ डेरी, साना चिया पसल	१००।००	
१०	कस्मेटिक्स होलसेल पसल	१५०।००	
११	ब्यूटि पार्लर (सानो र ठूलो)	१५०।००	
१२	मिठाई पसल	१००।००	
१३	आईसक्रीम पार्लार (सानो र ठूलो)	१००।००	
१४	पाउरोटी उद्योग (सानो र ठूलो)	१००।००	
१५	पाउरोटीपसल	५०।००	
१६	गोकुलम तथा गोकर्ण जस्ता रिसोर्टका हकमा	२५००।००	
१७	होटल खाना नास्ता	१००।००	
१८	फूटफाथ घूम्ती ठेला	१००।००	
१९	फूटफाथमा मकै भक्का बेच्ने	७५।००	
२०	फूटफाथ जूत्ता मर्मत तथा पोलिस	२५०।००	
२१	होटल\ लज (सानो र ठूलो)	२५०।००	
२२	पान पसल	१००।००	
२३	कोल्ड ड्रीङ्गस् (सानो र ठूलो)	१००।००	
२४	मदिरा होलसेल पसल	१५०।००	
२५	पेप्सी, कोका कोला डिल्लस्	१००।००	
२६	ग्यास डिलर	१५०।००, २००।००, ३००।००	
२७	अस्पताल (सानो, मझौला, ठूलो) अस्पताल जन्य	१०००।००	

	फोहोरमैला बाहेक		
२८	क्लिनिक/ल्याव/प्याथोलोजी (सानो, ठूलो) (अस्पताल जन्य फोहोरमैला बाहेक)	२५०।००	
२९	औषधी पसल (सानो, मझौला ठूलो)	१००।००	
३०	आयुर्वेदिक औषधी पसल	५०।००	
३१	आयुर्वेदिक औषधी पसल ल्याब र डाक्टर	७५।००	
३२	पशुजन्य औषधी पसल (सानो, मझौला ठूलो)	७५।००	
३३	कृषिजन्य औषधी पसल (सानो, मझौला ठूलो)	७५।००	
३४	होमिओपेथिक औषधी पसल	८०।००	
३५	होमिओपेथिक औषधी पसल, ल्याब र क्लिनिक	१२०।००	
३६	मठ, मन्दिर, मस्जीत, चर्च (सानो, मझौला र ठूलो)	२००, ५००।००	
३७	स्कूल/बोर्डस (सानो, मझौला र ठूलो)	२००, ५००।००	
३८	स्कूल बोर्डस (साना/ठूला)	३००।००	
३९	कलेज	२००।००	
४०	चाईल्ड केयर स्कूल	१५०।००	
४१	सैलुन (सानो र ठूलो)	१५०।००	
४२	सरकारी संघ संस्था नाफा मुलक कार्यालय मात्र	३००।००	
४३	बैंक	२००।००	
४४	फाइनान्स कम्पनी	२००।००	
४५	ईन्सुरेन्स कम्पनी	७५।००, १२५।००	
४६	बचत तथा ऋण सहकारी संस्था (सानो, ठूलो)	१५०।००	
४७	संघ संस्था (एन.जि.ओ.)	2००।००	
४८	संघ संस्था (आई.एन.जि.ओ.)	3००।००	
४९	मोटरसाईकल ग्यारेज सानो	१००।००	
५०	मोटरसाईकल ग्यारेज ठूलो	२००।००	
५१	मोटरग्यारेज	५०।००	

५२	साईकल-रिक्सामर्मत केन्द्र	७५।००	
५३	साईकल बिक्री केन्द्र	३००।००	
५४	पेट्रोल पम्प	४००।००	
५५	पार्टीप्यालेस	१०००।००	
५६	फ्रेस हाउस (मासु पसल)	२००।,३००।००	
५७	राँगा (मासु पसल)	२००।००,३००।००	
५८	बंगूर (मासु पसल) (सानो, ठूलो)	२००।००,३००।००	
५९	खसी (मासु पसल) (सानो, ठूलो)	२००।००,३००।००	
६०	माछा पसल (सानो, मझौला र ठूलो)	३००।००	
६१	सिसा पसल (सानो, मझौला र ठूलो)	१००।००	
६२	छापाखाना (सानो, मझौला र ठूलो)	७५।००	
६३	पुस्तक पसल (सानो, मझौला र ठूलो)	७५।००	
६४	इस्टेशनरी पसल (सानो, मझौला र ठूलो)	१५०।००, २००।००	
६५	हार्डवेयर पसल (सानो, मझौला र ठूलो)	२००।००	
६६	भाँडा पसल (सानो, मझौला र ठूलो)	७५।००	
६७	एफ.एम.रेडियो	७५।००	
६८	पत्र–पत्रिका पसल	७५।००	
६९	टेलिभिजन	३००।००	
७०	रेडियो, टेलिभिजन, मोवाईल, कम्प्यूटर मर्मत केन्द्र	७५।००	
७१	रेडियो, टेलिभिजन, मोवाईल, कम्प्यूटर बिक्री केन्द्र	१००।००	
७२	घडी मर्मत केन्द	७५।००	
७३	घडी पसल	१००।००	

७४	साईबर पसल (सानो र ठूलो)	७५।००	
७५	कम्यूनिकेशन	७५।००	
७६	ट्राभल एजेन्सी	२००।००	
७७	मोटरसाईकल सोरुम	२००।००	
७८	ट्याक्टर सोरुम	२००।००	
७९	गाडी सोरुम (सानो र ठूलो)	३००।००	
८०	सोलर पसल (सानो र ठूलो)	२००।००	
८१	फलफूल पसल (सानो, मझौला र ठूलो)	१००।००	
८२	मेनपावर	१००।००	
८३	तरकारी पसल (सानो, मझौला ठूलो)	१००।००	
८४	आलू, प्याज होलसेल	१५०।००	
८५	कपडा पसल (सानो, मझौला ठूलो)	७५।००,१००।००	
८६	रेडिमेट कपडा पसल (सानो, मझौला, ठूलो)	१५०।००	
८७	टेलर्स (सानो, मझौला, ठूलो)	१००।००	
८८	मेसिनरी सामान बिक्री केन्द्र (सानो र ठूलो)	२००।००	
८९	मोटसाईकल पार्ट पसल (सानो र ठूलो)	१५०।००	
९०	विभिन्न मोटरहरु बिक्री गर्ने पसल	१००।००	
९१	गाडीको पार्टस पसल (सानो र ठूलो)	२००।००	
९२	टि.भि., फ्रीज पसल (सानो र ठूलो)	१००।००	
९३	जूत्ता, चप्पल पसल (सानो, मझौला, ठूलो)	१००।००	
९४	बूकिङ्गकाउन्टर	५००।००	
९५	सिनेमाहल	१०००।००	
९६	आल्मूनियम पसल (होलसेल)	२००।००	
९७	आल्मूनियम फर्निचर केन्द्र	१००।००	
९८	सूनचाँदी पसल	७५।००	
९९	सूनचाँदी कारखान	१५०।००	
१००	फर्निचर उद्योग (सानो र ठूलो)	३००।००	
१०१	फर्निचर पसल (सानो र ठूलो)	१५०।००	

१०२	गृलउद्योग (सानो र ठूलो)	७५।००	
१०३	पानी उद्योग	१००।००, १५०।००	
१०४	धानमिल उद्योग (सानो र ठूलो)	१५०।००	
१०५	चाउचाउ, भुजिया, दालमोठ उद्योग (सानो र ठूलो)	१५०।००	
१०६	छाला जन्य उद्योग (सानो र ठूलो)	१२५।००	
१०७	व्याग उद्योग (सानो र ठूलो)	१५०।००	
१०८	थोक्पा उद्योग (सानो र ठूलो)	१००।००	
१०९	मैनवत्ती उद्योग (सानो र ठूलो)	१२५।००	
११०	गलैंचा उद्योग (सानो र ठूलो)	१२५।००	
१११	कापी उद्योग (सानो र ठूलो)	१२५।००	
११२	नर्सरी (सानो र ठूलो)	२००।००	
११३	काठमिल (सानो र ठूलो)	२००।००	
११४	धानमिल (सानो र ठूलो)	१२५।००	
११५	तेलपेल्ने मिल (सानो र ठूलो)	७५।००	
११६	व्याग पसल	१००।००	
११७	व्याग पसल (होलसेल)	१००।००	
११८	कार्पेट थोक बिक्रेता पसल	१००।००	
११९	मुद्रा सटही काउन्टर	१००।००	
१२०	सिप तथा तालिम केन्द्र	२००।००	
१२१	सेमिनारहल (सानो र ठूलो)	३५०।००	
१२२	डान्ससेन्टर	५०।००	
१२३	संगीत साधना केन्द्र	७५।००	
१२४	सेक्यूरिटीअफिस	७५।००	
१२५	कन्सल्टेन्सी	७५।००	
१२६	कम्प्यूटर इष्टिच्यूट	७५।००	
१२७	फोटो स्टुडियो	१००।००	
१२८	फोटो ल्याब सेन्टर	३००।००	

१२९	कवाडी पसल (सानो र ठूलो)	७५।००	
१३०	रिपेयरिङ सेन्टर (सानो र ठूलो)	७५।००	
१३१	ड्राईभिङ सेन्टर	७५।००	
१३२	लेखापढी सेन्टर	७५।००	
१३३	कुखुराको चल्ला र अण्डा डिलर्स	७५।००	
१३४	फ्लेक्स प्रिन्ट	७५।००	
१३५	आर्ट सेन्टर	२०००।००	
१३६	साप्ताहिकहाट बजार	३५००।००	
१३७	साप्ताहिक कृषि तथा पशु हाट	२००।००	
१३८	ईटा बिक्री केन्द्र	२००।००	
१३९	ढुङ्गा, गिट्टी बिक्री केन्द्र	१००।००	
१४०	बसव्यवसायी संघ	१००।००	
१४१	ट्रक व्यवसायी संघ	१००।००	
१४२	ट्र्याक्टर व्यवसायी संघ	१००।००	
१४३	ढुवानी सेवा (सानो र ठूलो)	१००।००	
१४४	कुरियर सेवा	१००।००	
१४५	क्लव (सानो र ठूलो)	२००।००	
१४६	टेन्ट हाउस (सानो र ठूलो)	७५।००	
१४७	भाँडा पसल (सानो र ठूलो)	१५०।००	
१४८	क्याटरिङ (सानो र ठूलो)	१५०।००	
१४९	पुल हाउस (सानो र ठूलो)	३००।००	
१५०	तयारी पोषाक (गार्मेन्ट) (सानो र ठूलो)	२५००।००	
१५१	सुपर मार्केट (सानो र ठूलो)	४००।००	
१५२	डिपार्टमेन्टस्टोर (साना, मझौला र ठूलो)	२००।००	
१५३	लन्ड्री (ड्राई क्लिनर्स) (सानो र ठूलो)	७५।००	
१५४	काँटा पसल (सानो र ठूलो)	७५।००	

१५५	सुर्ति पसल (सानो र ठूलो)	१५०।००	
१५६	केवल नेटवर्क (सानो र ठूलो)	७५।००	
१५७	चस्मा पसल (सानो र ठूलो)	५०।००	
१५८	नाङ्लो, डालो र चित्राको पसल	१००।००	
१५९	फर्निसिङ्ग तथा डेकोरेशन पसल	१००।००	
१६०	फलफुलर उखुको जुस पसल (ठेला)	१००।००	
१६१	मिल कुटानी पेलानी र पिसानी	१००।००,२००।०	
१६२	खाद्य सामग्री (किराना) पसल, ठला, मझौला,	७५।००	
१६३	दुध डेरी पसल	२००।००	
१६४	दुध सङ्कलन केन्द्र	२५०।००	
१६५	दुध चिस्यान केन्द्र	५०।००	

(माथि उल्लेख नभएका सरकारी कार्यालयहरुले आफ्नो फोहोर मैला आफैले व्यवस्थापन गर्नु पर्ने छ ।

नगरपालिको भवन भाडा दस्तुर

- **हसिना बैठक कक्ष : रु ५०००।- (प्रोजेक्टर बाहेक रु ३५००।)**

नगर क्षेत्रमा संचालित तथा दर्ता भएका बहान/सवारी साधानहरुको अभिलेखांकन दर्ता तथा नवीकरण शुल्क ।

सि.नं.	विवरण तथा बहानहरू	दर्ता शुल्क	नवीकरण शुल्क	कैफियत
१	अटो रिक्सा ट्याम्पो	२५००।००	१२५०।००	
२	रिक्सा	१५०।००	१००।००	
३	बस ट्रक लहरी ह्याभी गाडी	५००।००	२५०।००	
४	भाडाका कार जीप	२००।००	१००।००	
५	भाडाका मिनी बस	३००।००	१५०।००	
६	सिटी रिक्सा ई रिक्सा	२०००।००	१०००।००	

७	निजी कार मिनी कार	२००।००	१००।००	
८	मोटर साईकल स्कुटर ठेला गाडा	१००।००	५०।००	

दण्ड जरीवाना:

निशेधित क्षेत्रबाट नदिजन्य पदार्थ संकलन गर्ने झिक्नेलाईः

ट्याक्टर प्रतिपटकः १००००।००

ट्यक प्रतिपटकः २००००।००

स्काईभेटः ३००००।००

मालपोत तथा भूमि कर एवम सम्पत्ति करको हकमा साविक कोसीहरैंचा नगरपालिकाले आ.व. २०७१।०७२ मा तोकिएको खेतियोग्य जमिनका लागि रू ५० प्रतिकठ्ठा, कच्चि सडकको लागि रू १००। प्रतिकठ्ठा, पक्की सडकह/को हकमा रू १५०। प्रतिकठ्ठा र राजमार्गको हकमा रू २००।०० प्रतिकठ्ठा मालपोत तथा भूमी कर लिईने छ । आ.व. २०७१।०७२ भन्दा अगाडीको मालपोतमा एकमुष्ट प्रतिकठ्ठा रू २५ का दरले कायम गरी दण्डजरिवाना २५ प्रतिशतका दरले लिईनेछ ।

अन्य बिषयहरूको हकमा नगरपालिकाको राजश्व तथा गैरकर राजश्व उठाउने ऐनले तोके बमोजिम हुने छ ।

अन्य कुराहरूमा देहायबमोजिम हुनेछ ।

- उजुरी दर्ता, नक्कल प्रतिपाना, कोट फि, बक्सौनी, धरौटी, ईतलायतनामा लगायतका सबै प्रकारका शुल्कहरू ऐन तथा नियमावलीमा तोके बमोजिम हुने ।
- नक्कल प्रतिपाना एफोर साईजको लागि रू ५ प्रतिपाना अन्यको हकमा रू १० प्रति पाना

- यस ऐनमा उल्लेख नभएका विषयमा नगरपालिकाले निर्णय गरी कार्यपालिकाबाट अनुमोदन गराई आएमा आगामी नगरसभाले पारीत गरे बमोजिम हुनेछ ।
- वडाले प्रमाणीत गर्ने सम्झौता करार नाममा आदिमा सामान्य सिफारीस रू २६०। लाग्ने छ । भने घरजग्गा पास सहितको सम्झौता प्रमाणीतमा रू ५१०। लाग्ने छ ।
- यस ऐनमा उल्लेख हुन छुट भएका कुनै विषयका दर निर्धारण गर्नु पर्ने भएमा विषयको प्रकृति संग मिल्दो निर्धारीत कर शुल्क लाई आधार लिई नगरप्रमुखले तोके बमोजिम हुनेछ । त्यस्तो विषय नगरसभावाट अनुमोदन हुनु पर्नेछ ।

अनुसूची २

विनियोजन ऐन, २०७५

सुन्दरहरैँचा नगरपालिका मोरङको आर्थिक बर्ष २०७५।०७६ को सेवा र कार्यका लागि स्थानीय संचित कोषबाट केही रकम खर्च गर्ने र विनियोजन गर्नै सम्बन्धमा बनेको ऐन,

सभाबाट स्वीकृत मिति २०७५।०३।१०

प्रस्तावनाः

सुन्दरहरैँचा नगरपालिका मोरङको आर्थिक बर्ष २०७५।०७६ को सेवा र कार्यहरूको लागि संचित कोषबाट केही रकम खर्च गर्ने अधिकार दिन र सो रकम विनियोजन गर्न बान्छनिय भएकोले, नेपालको संविधानको धारा २२९ को उपधारा २ बमोजिम सुन्दरहरैँचा नगरपालिका मोरङको नगर सभाले यो ऐन बनाएको छ ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भः

१) यस ऐनको नाम सुन्दरहरैँचा नगरपालिका मोरङ को विनियोजन ऐन २०७५ रहेको छ ।

२) यो ऐन तुरन्त प्रारम्भ हुने छ ।

२) आर्थिक बर्ष २०७५।०७६ को निमित्त नगर कार्यपालिका, वडा समिति, बिषयगत शाखाले गर्ने सेवा र कार्यह/का निमित्त अनुसूची मा उल्लेखित चालू खर्च पुजीगत खर्च र वित्तिय व्यवस्थाको रकम समेत गरी जम्मा रकम रू ७९,११,६३,०००।०० (अक्षरेपी रूपैया उनासी करोड एघार लाख त्रिसठ्ठी हजार) मा नबढाई निर्दिष्ट गरिए बमोजिम संचित कोषबाट खर्च गर्न सकिने छ ।

३. विनियोजनः

१) यस ऐनबाट संचित कोषबाट खर्च गर्न अधिकार दिएको रकम आर्थिक बर्ष २०७५।०७६ को निमित्त सुन्दरहरैँचा नगरपालिका मोरङको नगर

कार्यपालिका वडा समिति र विषयगत शाखाले गर्ने सेवा र कार्यह/को निमित्त विनियोजन गरीने छ ।

२) उपदफा १ मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि कार्यपालिका वडा समिति र विषयगत शाखाले गर्ने सेवा र कार्यहरूको निमित्त विनियोजन गरेको रकम मध्ये कुनैमा बचत हुने र कुनैमा अपुग हुने देखिन आएमा नगर कार्यपालिकाले बचत हुने शिर्षक बाट नपुग हुने शिर्षकमा रकम सार्न सक्ने छ । यसरी रकम रकमान्तर गर्दा कार्यपालिकाले स्वीकृत बार्षिक बजेटको अधिनमा रही कुनै शिर्षकबाट पूजीगत शिर्षकमा पच्चिस प्रतिशतमा नबढाई रकमान्तर गर्न सकिने छ । उल्लेखित रकम रकमान्तर गर्दा १० प्रतिशतसम्म प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतस्तरको निर्णयबाट, १५ प्रतिशत सम्म नगरप्रमुख स्तरीय निर्णयबाट हुने छ भने सो भन्दा बढि २५ प्रतिशत सम्म रकमान्तर गर्नु परेमा कार्यपालिका बैठकबाट रकमान्तर गर्न सकिने छ । एक पटक रकमान्तर गरे पश्चात सोही शिर्षकमा पुन रकमान्तर गर्न पाईने छैन । पूजीगत खर्च र वित्तिय व्यवस्था तर्फ विनियोजित रकम सावा भुक्तानी खर्च र ब्याज भुक्तानी खर्च शिर्षकमा बाहेक अन्य चालू खर्च शिर्षक तर्फ सार्न र वित्तिय व्यवस्था अन्तर्गत सावा भुक्तानी खर्च तर्फ विनियोजित रकम व्याज भुक्तानी खर्च शिर्षकमा बाहेक अन्यत्र सार्न सकिने छैन । तर पूजीगत खर्च र बित्तीय व्यवस्थापन खर्च व्यहोर्ने १ श्रोत बाट अर्को श्रोतमा रकम सार्न सकिने छ ।

३) उपदफा २ मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि एक शिर्षकबाट सो शिर्षकको जम्मा स्वीकृत रकमको २५ प्रतिशत भन्दा बढ्ने गरी कुनै एक वा एक भन्दा बढि शिर्षकहरूमा रकम सार्नु परेमा नगर सभाको स्वीकृति लिनु पर्ने छ ।

४) खर्च अनुमोदनः

१) आ.व. २०७४।०७५ को लागि स्वीकृत कार्यक्रममा क्षेत्रगत मात्र विनियोजन भई कार्यक्रम/ क्रियाकलापगत बिभाजन हुन बाकी रहेका बजेट तथा कार्यक्रम कार्यन्वयन गर्न नगर कार्यपालिका नगरप्रमुख तथा प्रशासकीय

प्रमुखको निर्णयबाट स्वीकृत गराईएका कार्यक्रम क्रियाकलाप र बजेट विनियोन तथा खर्च यसै ऐन बमोजिम भएको मानिने छ ।

२) आ.व. २०७५।०७६ का लागि स्वीकृत बजेट तथा कार्यक्रममा क्षेत्रगत वा शिर्षकगत मात्र विनियोजन भएको वा उक्त विनियोजनलाई कार्यक्रमगत तथा क्रियाकलापगत रूपमा बजेट विनियोजन नगर कार्यपालिका/नगरप्रमुख/प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत बाट क्रियाकलापगत विनियोजन गरी खर्च गर्न सकिने छ ।

३) उपदफा २ बमोजिम भएको विनियोजनलाई नगरसभाको बैठकबाट अनुमोदन गराउनु पर्नेछ ।

श्रोतगत संक्षिप्त आय ब्यय बिबरण

सि.नं.	श्रोतगत आय ब्यय शिर्षक	आय तर्फ	ब्यय तर्फ					
		जम्मा	चालु तर्फ			पुजीगत तर्फ		
			वडा	केन्द्र	जम्मा	वडा	केन्द्र	जम्मा
१	संघीय समानीकरण अनुदान	१९४१०००००	०।००	०।००	०।००	११०४०००००	८३७०००००	१९४१०००००
२	सशर्त अनुदान	२२११०००००	०।००	२२११०००००	२२११०००००	०।००	०।००	०।००
३	प्रदेश समानीकरण अनुदान	४६७३०००।००	०।००	०।००	०।००	०।००	४६७३०००।००	४६७३०००।००
४	सघीय राजश्व बाडफाड	११२०८७०००	०।००	३९६६९०००	३९६६९०००	०।००	७२४१८०००	७२४१८०००
५	प्रदेश राजश्व बाडफाड	२१६६९०००	०।००	०।००	०।००	१२००००००	९६६९०००	२१६६९०००

	सवारीकर							
६	सामाजीक सुरक्षा कार्यक्रम	१४३१३००००।	०।००	१४३१३००००।	१४३१३००००।	०।००	०।००	०।००
७	आन्तरिक श्रोत	९४४०४०००।	१०८००००।	८३६०४०००।	९४४०४०००।	०।००	०।००	०।००
	जम्मा	**७९११६३०००।००**	**१०८००००।**	**४८७५०३०००।**	**४९८३०३०००।**	**१२२४००००।**	**१७०४६००००।**	**२९२८६००००।**

व्यय अनुमान

आव २०७५/०७६ को वडास्तरिय वजेट

वडा स्तरिय वजेट वाडफाड		प्रति वडा मासिक दर	महिना/दिन	संख्या	वडाको आ.व ०७५।०७६ जम्मा	श्रोतगत रकम
प्रशासनिक तथा कार्यालय सञ्चालन तर्फ						
२११४१	पदाधिकारी वैठक भत्ता	५०००.००	१२	२	१२००००.००	आन्तरिक श्रोत
२११३४	कर्मचारी वैठक भत्ता	१०००.००	१२	२	२४०००.००	
२२७११	वडा कार्यालय विविध खर्च	७०००.००	१२	१	८४०००.००	
	वडा कार्यालय बठक खाजा खर्च	१०००.००	१२	२	२४०००.००	
२२१११	खानेपानी महसुल तथा बव्यबस्थापन	२०००.००	१२	१	२४०००.००	
	विजुली महशुल	३०००.००	१२	१	३६०००.००	
२२११२	संचार महशूल	२५००.००	१२	१	३००००.००	
२२२११	ईन्धन	३०००.००	१२	१	३६०००.००	
२२२२१	मर्मत सम्भार तथा संचालन खर्च	२५००.००	१२	१	३००००.००	
२२३११	मसलन्द तथा कार्यालय	११४०००.००	१	१	११४०००.००	

	सामग्री					
२२४१३	करार सेवा शुल्क (सरसफाई कर्मचारी)	६०००.००	१३	१	७८०००.००	
	जम्मा				**६००००००.००	
चालु कार्यक्रम खर्च तर्फ						
२२५२२	युवा तथा खेलकुद प्रर्वद्धन	५००००।००	१	१	५००००.००	आन्तरिक श्रोत
२२५२२	महिला/बालबालिका तर्फका कार्यक्रम	२००००००।००	१	१	२००००००.००	
२२५२२	जेष्ठ नागरिक तर्फका कार्यक्रम	५००००।००	१	१	५००००.००	
	जम्मा				**३००००००.००	
चालु तर्फ को जम्मा					**९००००००.००	
पूँजिगत खर्च						
३११५९	वडा स्तरिय योजना प्रति वडा	१०००००००।००	१	१	१००००००००.००	प्रदेश राजश्व बाडफाड
		५०००००००।००	१	१	५००००००००.००	संघीय बितिय समानीकरण
३११५९	वडा स्तरिय सानातिना मर्मत प्रति वडा	१०००००००।००	१	१	१००००००००.००	
३११५९	२५ लाखको एकयोजना प्रति	१२७७२५०।००	१	१	१९२१५००.००	

	वडा	५७८५००।००	१	१	५७८५००.००	
३११५९	शिक्षा पूर्वाधार विकास	४००००००।००	१	१	४००००००.००	
३११५९	कृषि तथा साना सिचाई विकास	३००००००।००	१	१	३००००००.००	
	जम्मा				**१०२००००००.००**	
	कूल वडा स्तरिय वजेट प्रति वडा				**१११००००००.००**	
	कूल चालु वजेट				१०८००००००.००	
	कूल पूजिगत वजेट				१२२४००००००.००	
	कुल वडा स्तरिय वजेट				१३३२००००००.००	
	श्रोतगत बजेट बिनियोजन					
चालु	**आन्तरिक श्रोत**	६००००००।००	१	१२	७२००००००।००	
कार्यक्रम	**आन्तरिक श्रोत**	३००००००।००	१	१२	३६००००००।००	
पुजीगत	**प्रदेश राजश्व बाडफाड**	१०००००००।००	१	१२	१२०००००००।००	
	बितिय समानीकरण	९२००००००।००	१	१२	११०४००००००।००	
	जम्मा	१११००००००।००			**१३३२००००००।००**	

अनुसूची २

व्यय अनुमान

आ.व.२०७५/०७६ प्रस्तावित चालु खर्च अनुमान

खर्च संकेत नं.	चालुखर्चका उपशिर्षक	आ.व.०७५/७६ को अनुमान	श्रोत अनुसार वाडफाड						
			१९४१०००००		४६७३०००	११२०८७०००	२१६६९०००	९४४०४०००	
			संघीय वित्तिय समानिकरण		प्रदेश बितिय समानीकरण	संघीय राजश्व वाडफाड	प्रदेश राजश्व बाडफाड	आन्तरिक श्रोत	
			वडा	केन्द्र				केन्द्र	वडा
२१११२	पदाधिकारी पारिश्रमिक तथा सुविधा	११९९५२००				१९९५२००		१००००००००	
२१११११	कर्मचारी पारिश्रमिक तथा सुविधा	२८३०००००						२८३०००००	
२११२१	पोशाक खर्च	१७१००००						१७१००००	
२११२३	औषधिउपचार(अवकाश हुदा तथा विरामी)	५०००००				५०००००			
२११३२	महंगी भत्ता	१९२०००००						१९२०००००	
२११३४	बैठक भत्ता	९०००००						६१२०००	२८८०००
२११३५	कर्मचारी कार्यसम्पादनमा आधारित भत्ता	२७०००००						२७०००००	
२११३९	अन्य भत्ता (गत आ व पदाधिकारी पा.)	९३४२८००				९३४२८००			
२११४१	पदाधिकारी बैठक भत्ता	४६०८०००				१००००००		२१६८०००	१४४०००००
२१२१२	उपदान कोष खर्च	२००००००				२००००००			
२१२१३	विमा कोष खर्च	५०००००						५०००००	
२२१११	पानी तथा विजुली	१२६०००००						५४०००००	७२०००००
२२११२	संचार महशुल	१५९४०००						१२३४०००	३६०००००
२२२११	ईन्धन पदाधिकारी	९१२०००						४८०००००	४३२०००

२२२१२	ईन्धन कार्यालय प्रयोजन	१५३६०००						१५३६०००	
२२२१३	सवारी साधन मर्मत खर्च	१५६८०००				५०००००		१०६८०००	
२२२१४	विमा तथा नविकरण खर्च	४०००००				४०००००			
२२२२१	मेशिनरी तथा औजार मर्मत सम्भार	६६००००						३०००००	३६००००
२२२३१	निर्मित सार्वजनिक सम्पत्तिको मर्मत सम्भार खर्च	५०००००				५०००००			
२२२९१	अन्यसम्पत्तिको संचालन सम्भार खर्च(दमकल)	१०००००				१०००००			
२२३११	मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री	४२९६०००				१००००००		१९२८०००	१३६८०००
२२३१३	पुस्तक तथा सामाग्री खर्च	३०००००				३०००००			
२२३१४	ईन्धन अन्य प्रयोजन	१५१०००				५१०००		१०००००	
२२३१५	पत्रपत्रिका,छपाई तथा सूचनाप्रकाशन खर्च	५६५००००				३५०००००		२१५००००	
२२३१९	अन्य कार्यालय संचालन खर्च	१५००००				५००००		१०००००	
२२४११	सेवा र परामर्श	८९१००००				५७१००००		३२०००००	
२२४१२	सूचना प्रणली तथा सफ्टवेयर संचालन	२००००००				२००००००			
२२४१३	करार सेवा शुल्क	२८६५०००						१९२९०००	९३६०००
२२४१९	अन्य सेवा शुल्क २२४१३	११८५७०००						११८५७०००	
२२५११	कर्मचारी तालिम	१००००००				१००००००			
२२५१२	सीप विकास र जनचेतना मुलक तालिम तथा गोष्ठि	२००००००				२००००००			
२२५२२	कार्यक्रम खर्च	६१०००००				२५०००००			३६०००००
२२५२९	विविध कार्यक्रम तथा	८५००००				८५००००			

	अन्य सहयोग खर्च								
२२६११	अनुगमन तथा मुल्यांकन खर्च	२००००००						२००००००	
२२६१२	भ्रमण खर्च	३०००००				३०००००			
२२६१३	विशिष्ट व्यक्ति तथा प्रतिनिधि मण्डल भ्रमण खर्च	१३०००००						१३०००००	
२२६१९	अन्य भ्रमण खर्च	२३००००				२३००००			
२२७११	विविध खर्च	२५६८०००						१२७२०००	१२९६०००
२२७२१	सभा संचालन खर्च	२००००००				१००००००		१००००००	
२४२११	आन्तरीक ऋणको सावा व्याज	५०००००						५०००००	
२७२१३	औषधी खरिद खर्च	१५०००००						१५०००००	
२८१४२	घरभाडा	२६४००००				१६४००००		१००००००	
२८१४३	सवारी साधन र मेशिनरी औजार भाडा	४०००००				४०००००			
२८१४९	अन्य भाडा	१०००००				१०००००			
२८२१९	अन्य फिर्ता	१०००००				१०००००			
	जम्मा	१३२७७३०००।००	**०**	**०**	**०**		**०**	**८२९०४०००**	**१०८०००००
सामाजिक सुरक्षा सशर्त		२२११००००।००	**०**						
सशर्त अनुदान		१४३१३०००।००							
चालु तर्फ को जम्मा		**४९७००३०००।०**	**१९४१०००००		**४६७३०००**	**३९०६९०००**	**२१६६९०००**	**९३७०४०००**	
कोष तथा अन्य पुजिगत खर्च			**संघीय वित्तिय समानिकरण**		**प्रदेश बितिय समानीकरण**	**संघीय राजश्व वाडफाड**	**प्रदेश राजश्व बाडफाड**	**आन्तरिक श्रोत**	
३११५०	प्रकोप व्यवस्थापन विशेष कोष	१०००००००	१०००००००		०	०	०	०	
३११५०	मर्मत संभार विशेष कोष	१९५०००००	१५००००००			४५०००००			

३११५०	वातावरण विकास कोष	३००००००	०		३००००००		
३१११५	फर्निचर तथा फिक्चर्स (२९३११)	२५०००००	२५०००००		०		०
३११२१	सवारी साधन	१५०००००	१००००००		५०००००		०
३११२२	मेशिनरी तथा औजार	२५०००००	२५०००००				
३११५०	समपुरक कोष (म्याचिङ फण्ड)	२०००००००	२०००००००		०		
३११५९	नगर गौरवको योजना	१०००००००		३३१०००	०	९६६९०००	
३११५०	वडास्तरिय योजनाहरू	१२२४०००००	११०४०००००		०	१२००००००	
३११५९	क्रमागत योजनाहरू	१०००००००			१०००००००		०
विषयगत समितितर्फको खर्च विवरण		**०**					
आर्थिक विकास समितितर्फको कार्यक्रम		०					
	आर्थिक विकास	०					
१	**कृषि तथा हाट वजार व्यवस्थापन**	**०**					
२२५२२	सहकारी खेती तथाा साना सिचाई तथा मल विउ कार्यक्रम	६०००००	०	६०००००	०	०	०
२२५२२	वाली विकास कार्यक्रम	६०००००	०	६०००००	०	०	०
२२५२२	कृषि आधुनिकिकरण कार्यक्रम	१५०००००	१५०००००	०	०		
२२५२२	वागवानी विकास कार्यक्रम	५०००००		५०००००	०		
२२५२२	मत्स्य विकास कार्यक्रम	६४२०००		६४२०००	०		
२२५२२	च्याउ खेति विस्तार	२०००००	२०००००		०		
२२५२२	नगरपालिका र कृषक विच साझेदारी कार्यक्रम	२००००००	२००००००		०		
२	**पशुपंक्षि विकास कार्यक्रम**	**०**			**०**		
२२५२२	युवा लक्षित कार्यक्रम (	५०००००	५०००००				

	वाखा, गाईभैंसी)						
२२५२२	पशु आहारा सेवा कार्यक्रम (घास)	१००००००	१००००००				
३	**उद्योग तथा वाणिज्य र घरेलु उद्योग**	**०**					
२२५२२	उद्यमशिलता प्रवर्द्धन कार्यक्रम	२०००००	२०००००				
२२५२२	उद्यमी सृजना तथा रोजगार कार्यक्रम	२०००००	२०००००				
४	**पर्यटन विकास तथा पूर्वाधार निर्माण**	**०**					
३११५९	हसिना सिमसार, भुल्के सिमसार, किच्चक गढ, वाघभ्फोडा मगाथान आदि पर्यटन क्षेत्रका पूर्वाधार विकास	२००००००	२००००००		**०**		
५	**सहकारी**	**०**					
२२५२२	सहकारी तालिमहरू संचालन	६०००००	६०००००				
२२५२२	सहकारी अध्ययन अनुसन्धान	१०००००	१०००००				
समाजिक विकास समितितर्फको कार्यक्रम		०					
	समाजिक विकास	०					
१	**शिक्षा**	**०**					
२२५२२	कार्यक्रम खर्च	१००००००	१००००००		०		
३११५९	शिक्षा पूर्वाधार तर्फ	२००००००		२००००००	०		
२५३११	शैक्षिक संस्थाहरूलाई सहायता	१५०००००	१५०००००		०		
२	**युवा, खेलकुद तथा**	**०**					

	पुर्वाधार विकास						
२२५२२	खेलकुद कार्यक्रम प्रवर्द्धन	११०००००	११०००००		०		
२२५२२	खेलकुद साझेदारी/सहयोग कार्यक्रम	९०००००	९०००००		०		
३	**जनस्वास्थ्य प्रवर्द्धन**	**०**					
२५३१५	असाध्य रोग (क्यान्सर,मुटु,मृगौला)	१००००००	१००००००		०		
२५३१५	म.स्वा.से.अवकास	२०००००	२०००००		०		
२२५२२	जनस्वास्थ्य प्रवर्द्धन सम्वन्धि अन्य कार्यक्रम	१६०००००	१६०००००				
२२५२२	महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका उत्प्रेरण कार्यक्रम	७०००००	७०००००				
२५३१२	सर्पदश केन्द्र स्थापना तथा वर्थिङ सेन्टर	५०००००	५०००००				
४	**खानेपानी तथा सरसफाई(ODF/PODFसमेत)**	**०**					
३११५८	सार्वजकि शौचालय निर्माण सहयोग	१००००००			१००००००		
२२५२२	खुल्ला दिशा मुक्त कार्यक्रम	३०००००			३०००००		
२२५२२	पूर्ण सरसफाई कार्यक्रम	३०००००			३०००००		
५	**संस्कृति प्रवर्द्धन**	०					
२२५२२	कला, नाटक, साहित्य र संगित	५०००००			५०००००		
२५३१४	धार्मिक प्रतिष्ठान प्रवर्द्धन (मठमन्दिर,गुम्वा,मस्जिद)	५०००००			५०००००		
६	**महिला तर्फका कार्यक्रमहरू**	०					

२२५२२	नारी दिवस तथा अन्य समारोह	२५००००			२५००००		
२२५२२	सुरक्षा हेफर साझेदारी कार्यक्रम	२०००००			२०००००		
२२५२२	महिला रोजगार मुलक कार्यक्रम	१००००००			१००००००		
२२५२२	एकल महिला प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रम	३५००००			३५००००		
७	**वालवालिका तर्फका कार्यक्रम**	०					
२२५२२	वालवालिकाको लागि स्थित पत्र तयार तथा प्रकाशन	३५००००			३५००००		
२२५२२	वालवालिकाको लगानी तथा विकास योजना	३०००००			३०००००		
२२५२२	वाल विकास केन्द्रको पूर्वाधार तथा व्यवस्थापन	१५००००			१५००००		
२२५२२	वाल दिवस कार्यक्रम	१०००००			१०००००		
८	**आदीवासी जनजाति तर्फका कार्यक्रम**	०					
२५३१५	आदिवासी जनजातीको परम्परागत संस्कृतिको संरक्षण	५५००००			५५००००		
२५३१५	पहिचान प्रवर्द्धन क्यालेन्डर प्रकाशन	५००००			५००००		
२२५२९	आदिवासी जनजाती विबिध प्रबर्द्धन कार्यक्रम	४०००००			४०००००		
९	**दलित तर्फका कार्यक्रम**	०					
२५३१५	ऐतिहासिक सिप विकास	५००००			५००००		

	कार्यको आधुनिकरण						
२५३१५	रोजगारमुलक तालिमहरू	७०००००			७०००००		
२५३१५	उराव,दिनाभद्री तथा अन्य संस्कृति प्रर्वद्धन	१५००००			१५००००		
१०	**जेष्ठ नागरिक तर्फका कार्यक्रम**	०					
३११५९	जेष्ठ नागरीक भवन तथा चौताराहरू निमार्ण	२५०००००			२५०००००		
२२५२२	जेष्ठ नागरीक दिवस तथा सम्मान कार्यक्रम	१५००००			१५००००		
२२५२२	जेष्ठ नागरीक स्वास्थ्य शिविर कार्यक्रम	२५००००			२५००००		
२२५२२	जेष्ठ नागरीक वाद्यवादन खरिद कार्यक्रम	१०००००			१०००००		
११	**अपांगता भएका तर्फका कार्यक्रम**	०					
२५३१५	पुर्नःस्थापना केन्द्र व्यवस्थापन	७०००००			७०००००		
२५३१५	दिवा सेवा केन्द्र सहयोग	२०००००			२०००००		
२५३१५	परिचयपत्र तथा सहायक सामाग्री	२५०००			२५०००		
२५३१५	अपाङगता दिवस	२५०००			२५०००		
२५३१५	छात्रवृति	५००००			५००००		
१२	**मधेशी,मुश्लिम,अल्पसंख्यक,पिछडावर्गका कार्यक्रम**	**०**					
२५३११	मुस्लिम समुदायबाट संचालित विद्यालयहरूमा डेक्सबेन्च व्यवस्थापन	१०००००			१०००००		
२७२११	कक्षा ८ देखि १२	१०००००			१०००००		

	सम्मका विद्यार्थिलाई छात्रवृत्ति कार्यक्रम						
२५३१४	मुस्लिम मस्जित कार्यक्रम	५००००			५००००		
२५३१४	छठ पर्व कार्यक्रम	७००००			७००००		
२२५२९	विविध कार्यक्रम खर्च	२८००००			२८००००		
पूर्वाधार विकास समितितर्फको कार्यक्रम		०					
१	**पूर्वाधार विकास**	०					
३११५१	सडक तथा पुलपुलेसा	८५०००००			८५०००००		
३१११३	निर्मित भवनको संरचनात्मक सुधार	४५०००००	४५०००००				
३११५४	तटवन्ध तथा वाध निर्माण तथा मर्मत	४००००००			४००००००		
३१११२	भवन निर्माण (केन्द्रिय तथा वडा कार्यालय)	१००००००			१००००००		
३११५९	अन्य (होमपाईप, रिङ, तारजमली, विद्युतिकरण)	२०००००००	४७२७०००		१५२७३०००		
३११५९	वैकल्पिक उर्जा (गोवर ग्यास)	२५०००००			२५०००००		
३११५९	उर्जा (सोलार)	५००००००			५००००००		
वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन समितितर्फको कार्यक्रम		०					
	वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन	०					
२२५२२	वातावरण संरक्षण (क्लीन सिटी)	१००००००			१००००००		
३१११२	वातावरण मैत्री सामुदायिक भवन	१००००००			१००००००		
३११५८	ल्याण्डफिल्ड व्यवस्थापन	२००००००			२००००००		
३११५८	फोहोमैला व्यवस्थापन	१००००००			१००००००		

२२२९१	वारूण यन्त्र संचालन	५०००००	५५०००		४४५०००		
विधेयक समितितर्फको कार्यक्रम		०					
	विधेयक समितितर्फ कार्यक्रम	०					
२२५२९	न्यायिक समिति तथा मेलमिलाप केन्द्र व्यवस्थापन	५०००००	५०००००				
३१११५	इजलास निर्माण तथा व्यवस्थापन	१००००००	१००००००				
२२४१९	विनियम निर्देशिका निर्माण	५०००००	५०००००				
सार्वजनिक सेवा तथा क्षमता विकास समितितर्फको कार्यक्रम		०					
	सार्वजनिक सेवा तथा क्षमता विकास	०					
१	**संस्थागत विकास, सेवा र प्रवाह**	**०**					
२२५११	संस्थागत क्षमता विकास	३१८०००	३१८०००				
३११२२	संस्थागत पूर्वाधार विकास	३०००००	३०००००				
२२४१९	पंजिकरण तथा अभिलेख व्ययस्थापन	३०००००	३०००००				
२२४१९	घरनक्सा सुद्रिढिकरण	२०००००	२०००००				
२२५२९	विभिन्न अन्य प्रर्वद्धनात्मक कार्यक्रम	१६०००००	१६०००००				
२	**वित्तिय व्यवस्थापन र सुशासन**	०					
२२५२९	सार्वजनिक सुनुवाई	६०००००	६०००००				
२२५२९	नागरिक सुनुवाई कार्यक्रम	३०००००	३०००००				
२२५२९	सामाजिक परिक्षण	३०००००	३०००००				

२२५२९	सूचना तथा संचार सुधार व्यवस्थापन	८०००००	७०००००		१०००००		
२२५२९	स्थानिय संचार प्रवर्द्धन	३०००००			३०००००		
२२५२९	साप्ताहिक रेडियो कार्यक्रम	५०००००			५०००००		
२२५२९	लोक कल्याणकारी विज्ञापन (न.पा.क्षेत्रका लागि)	३०००००			३०००००		
२२५२९	फि वाईफाई कार्यक्रम	१००००००			३०००००		७०००००
	जम्मा	**२९४१६००००	**१९४१०००००।००**	**४६७३०००।००**	**७३०१८०००।००**	**२१६६९०००।००**	**७००००००।००**
	कुल जम्मा	**७९११६३०००।००**	**१९४१०००००।००**	**४६७३०००।००**	**११२०८७०००।००**	**२१६६९०००।००**	**९४४०४०००।००**
	फरक	**०।००**					

श्रोतगत संक्षिप्त आय ब्यय बिबरण

१	संघीय समानीकरण अनुदान	१९४१०००००।००			०।००	११०४००००००।००	८३७००००।	१९४१०००००।
२	सशर्त अनुदान	२२११०००००।००		२२११०००००।००	२२११०००००।			
३	प्रदेश समानीकरण अनुदान	४६७३०००।००					४६७३०००।	४६७३०००।
४	सघीय राजश्व बाडफाड	११२०८७०००।००		३९६६९०००।००	३९६६९०००।		७२४१८०००।	७२४१८०००।
५	प्रदेश राजश्व बाडफाड सवारीकर	२१६६९०००।००				१२००००००।००	९६६९०००।	२१६६९०००।
६	सामाजीक सुरक्षा कार्यक्रम	१४३१३००००।००		१४३१३००००।००	१४३१३००००।			
७	आन्तरिक श्रोत	९४४०४०००।००	१०८००००००।००	८३६०४०००।००	९४४०४०००।			

	जम्मा	**७९११६३०००।००**	**१०८००००००।**	**४८७५०३०००।००**	**४९८३०३०००।**	**१२२४००००००।**	**१७०४६००००।**	**२९२८६००००।**
	फरक	**०।००**	**१३४०७३०००।००**		**निशर्त चालु**			

श्रोतगत संक्षिप्त आय व्यय बिबरण

१	संघीय समानीकरण अनुदान	१९४१००००००।००	०।००	०।००	०।००	१०३४५८०००।	९०६४२०००।००	१९४१०००००
२	सशर्त अनुदान	२२११००००००।००	०।००	२२११००००००।००	२२११००००००।००	०।००	०।००	०।००
३	प्रदेश समानीकरण अनुदान	४६७३०००।००	०।००	०।००	०।००	०।००	४६७३०००।००	४६७३०००।
४	सघीय राजश्व बाडफाड	११२०८७०००।००	०।००	५३२६९०००।००	५३२६९०००।००	०।००	५८८१८०००।००	५८८१८०००।
५	प्रदेश राजश्व बाडफाड सवारीकर	२१६६९०००।००	०।००	०।००	०।००	१२००००००।	९६६९०००।००	२१६६९०००।
६	सामाजीक सुरक्षा कार्यक्रम	१५९०३४०००।००	०।००	१५९०३४०००।००	१५९०३४०००।००	०।००	०।००	०।००
७	आन्तरिक श्रोत	७८५००००००।००	१०८००००००।००	६७७००००००।००	७८५००००००।००	०।००	०।००	०।००
	जम्मा	**७९११६३०००।००**	**१०८००००००।**	**५०११०३०००।००**	**५११९०३०००।**	**११५४५८०००।**	**१६३८०२०००।**	**२७९२६००००।**
	फरक	**०।००**	**१३१७६९०००।००**					

आय व्यय अनुमान गर्न छुट उपशिर्षक

सडक बोर्ड नेपाल		५५०००००
एल जि सि डि पि		४०००००
जि.स.स.		
जम्मा		५९०००००

नोट जनसभागीताको रकम नगरपालिकाको खातामा जम्मा हुने भएमा आय व्यय अनुमानमा समेत सो रकम प्रबिष्ट गर्नुपर्ने

अनुसूची ३

वडा स्तरीय आयोजना

वडा नं. १

१) वडास्तरीय पूर्वाधार पूजीगत खर्च तर्फ

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	संगिता चोक देखी तुलसी थापाको घर हुदै तुलाराम आले मगरको घर सम्म सडक ग्राभेल	१४०००००००	
२	हरैचा बजार हाटखोला वरीपरिको बजारमा एजिङ सहितको ईन्टरलक गर्ने ।	१५०००००००	
३	चौरी टोलबाट टनकपुर शान्ति खवासको घर हुदै बालविकास पश्चिम जाने बाटो सडक एजिङ सहित ग्राभेल	१३०००००००	प्रदेश
४	कालि मन्दिर देखी मिल कालोपत्रे सडक निर्माणगर्न ।	१५०००००००	
जम्मा रू		**५७०००००००	

२) सानातिना मर्मत

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	जनता मावि कम्पाउन्ड वाल र साईकल स्टेन्ड निर्माण	३०००००००	
२	कृषि डिप बोरीङ सेलो ट्यूवेल वितरण	३०००००००	
३	आदिवासी जनजाती रोजगार प्रवर्द्धन कार्यक्रम	१०००००००	

४	सितुमारी थान मन्दिर मर्मत सम्भार	१५००००।००	
५	खदम टोलको देवी थान जाने बाटो ग्राभेल निर्माण	१५००००।००	
जम्मा रू		**१०००००००।००**	

३) ठूला पूर्वाधार

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	सिमल डाडा वडा नं ११ देखी साझा चौक पूर्व कुमार गाउ जोड्ने सडक कालोपत्रे	२५००००००।००	
	जम्मा रू	**२५००००००।००**	

४) कृषि तथा साना सिचाई आयोजना

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	हरैचा बजार देखी लोहोद्रा जोड्ने कृषि बाईपास सडक विस्तार तथा ग्राभेल निर्माण	६००००००।००	वडास्तरीय पूर्वाधार विकास ६० लाख बाट ३ लाख थप गरीएको ।
जम्मा रू		**३००००००।००**	

५) शिक्षा विकास तर्फका पूर्वाधार आयोजना

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	श्री नवजनज्योती आ.वि. पूर्वाधार व्यवस्थापन	३००००००।००	
२	श्री सुर्य ज्योती आधारभुत विद्यालय पूर्वाधार व्यवस्थापन	१००००००।००	
जम्मा रू		**४००००००।००**	

६) सामाजिक विकास तर्फका आयोजना

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	युवा तथा खेलकुद प्रबर्द्धन	५००००।००	
२	महिला तर्फका शिप विकास कार्यक्रम	२००००००।००	
३	जेष्ठ नागरीक तर्फका कार्यक्रम	५००००।००	
	जम्मा रू	**३००००००।००**	

वडा नं. २

१) वडा स्तरीय पूर्वाधार विकासका आयोजना

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	वडा कार्यालय घेराबारा	५००००००।००	
२	स्वास्थ्य चौकी मृगौलिया घेराबारा तथा मर्मत	५००००००।००	
३	सामुदायिक सभाहल निर्माण	१५००००००।००	
४	शिवपुजन घर दक्षिण प्रगति टोल जाने बाटो उच्च स्तरीय ग्राभे	५००००००।००	प्रदेश
५	आमजोगि खोरीया पूलदेखी पूर्व जाने बाटो ग्राभेल	५००००००।००	प्रदेश
६	सरस्वती आधारभुत विद्यालय क्षेत्र तटबन्धन	५००००००।००	
७	मन्टु राईको घर पूर्व जाने बाटो एजिङ	५००००००।००	
८	चादनी चौक पश्चिम बुढी गंगा गापा सिमाना सम्म पर्शावनी तर्फ बाटा ग्राभेल	५००००००।००	

जम्मा रू	**५०००००००।०० **	

२) सानातिना मर्मत अन्तर्गतका आयोजना

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	उफौलिया चौक बाट झागड टोल जाने बाटो कर्ल्भट निर्माण	२००००००।००	
२	होमनाथ गौतमको घर पूर्व खदम खोला सम्म बाटो ग्राभेल	२००००००।००	
३	मृगौलिया कृषि बजार स्थल सुद्धढिकरण	२००००००।००	
४	फूलवारी चौक देखी पूर्व सम्भु घिमिरेको घर अगाडी कर्ल्भट निर्माण (फौदार पैनी)	४००००००।००	
जम्मा रू		**१०००००००।००**	

३) पूर्वाधार विकास तर्फ ठूला पूर्वाधार

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	करैवना उत्तर मोटरबाटो कालोपत्रे क्रमागत आयोजना	३५००००००।००	प्रदेश समेत
जम्मा रू		**३५००००००।००**	

४) पूर्वाधार विकास कृषि तथा साना सिचाई आयोजना

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	गोशलाईन देखी मझुवा बाध सम्म तटबन्धन निर्माण	३००००००।००	
जम्मा रू		**३००००००।००**	

५) पूर्वाधार विकास शिक्षा पूर्वाधार

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	नमुना बाल प्रावि कम्पाउन्ड तथा घेराबारा	२०००००००	
२	देउता आधारभुत विद्यालय शैक्षिक पूर्वाधार कम्प्युटर, टेवल अफिस टेवल पंखा आदी खरीदका लागि	२०००००००	
जम्मा रू		४०००००००	

६) सामाजिक विकास तर्फका आयोजना

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	युवा तथा खेलकुद प्रबर्द्धन	५०००००००	
२	महिला तर्फका शिप विकास कार्यक्रम	२०००००००	
३	जेष्ठ नागरीक तर्फका कार्यक्रम	५०००००००	
जम्मा रू		३०००००००	

वडा नं. ३

१) पूर्वाधार विकास आयोजनाहरु

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	शान्ती टोलदेखी सत्ताईसफुटे हुदै पूर्व जानेबाटो ड्रेन तथा ग्राभेल निर्माण	८०००००००	
२	लोचनी चौधरी टोल ड्रेन निर्माण	६०००००००	

३	नर्सरी टोल पूर्व ड्रेन तथा ग्राभेल	६००००००।००	
४	पशुपति टोल ड्रेन तथा ग्राभेल निर्माण	८००००००।००	
५	आईतवारे सडक ड्रेन तथा ग्राभेल	५००००००।००	
६	बर्मनिया चौधरी टोल सडक ड्रेन ग्राभेल	६००००००।००	
७	त्रिवेणी चौक देखी दक्षिण बरमनिया सडक विस्तार	५००००००।००	
८	घेरावनी मूल सडक देखी पश्चिम शेषनारायणधाम जाने बाटो ड्रेन ग्राभेल निर्माण	६००००००।००	
९	वडाका विभिन्न सडकहरुमा विजुली पोल तथा तारा विस्तार	१०००००००।००	प्रदेश
जम्मा रू		**६०००००००।००**	

२) पूर्वाधार विकास तर्फ सानातिना मर्मत अन्तर्गतका आयोजना

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	अन्य पूर्वाधार विकास खर्च	१०००००००।००	
जम्मा रू		**१०००००००।००**	

३) पूर्वाधार विकास तर्फ ठूला पूर्वाधार

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	आमझुगी चौक पश्चिम मालती मार्ग सम्म जाने बाटो कालोपत्रे	२५००००००।००	
जम्मा रू		**२५००००००।००**	

४) पूर्वाधार विकास कृषि तथा साना सिचाई आयोजना

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	कृषि तथा साना सिचाई पूर्वाधार	३०००००००	
	जम्मा रू	३०००००००	

५) पूर्वाधार विकास तर्फ शिक्षा तर्फका आयोजना

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	जनता मावि त्रिजुगा पूर्वाधार विकास	१०००००००	
२	श्री खण्ड मावि पूर्वाधार विकास	१५०००००	
३	जनता प्रा वि गछिया पूर्वाधार विकास	७५००००	
४	जननी प्रा वि पूर्वाधार विकास बर्मनीया	७५००००	
	जम्मा रू	४०००००००	

६) सामाजिक विकास तर्फका आयोजना

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	युवा तथा खेलकुद प्रबर्द्धन	५०००००	
२	महिला तर्फका शिप विकास कार्यक्रम	२०००००	
३	जेष्ठ नागरीक तर्फका कार्यक्रम	५०००००	
	जम्मा रू	३०००००	

वडा नं. ४

१) पूर्वाधार विकास तर्फ वडास्तरीय आयोजना

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	लोक मार्ग देखी गैरी टोल जाने बाटो पेवल निर्माण	५०००००००	
२	मुनाल चौक देखी बडहरा जोड्ने सडक नाला सहित ग्राभेल निर्माण	५०००००००	प्रदेश
३	शिवालय मार्ग सडक विस्तार तथा स्तरोन्नती	७०००००००	
४	संविधान चौक देखी पूर्व तेलीया पूल बाटो सर्मत सम्भार	३०००००००	
५	नया टोली सडक मर्मत तथा निर्माण	३०००००००	
६	अनुकल नगर पूर्व सडक पेवल निर्माण	५०००००००	प्रदेश
७	सिटी मार्ग पूर्व सिंह मार्ग एजिङ सहित ग्राभेल निर्माण	४०००००००	
८	सगरमाथा मार्ग एजिङ ग्राभेल निर्माण	३०००००००	
९	वडा नं ४ वडा कार्यालय पछाडिको नमूना सडक पेवल निर्माणका लागि वडाले गत आ.व. मा प्रतिवद्धता गरेको आयोजना	५०००००००	
१०	बासवारी पश्चिम दक्षिण पानी टंकी जोड्ने बाटो एजिङ तथा ग्राभेल	५०००००००	
११	बाबा राईस मिल दक्षिण पश्चिम	१५०००००००	

	सडक पेवल तथा कालोपत्रे		
जम्मा रू		**६०००००००**	

२. पुर्वाधार विकास तर्फ सानातिना मर्मत

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	विद्युत पोल तथा तार खरीद	१०००००००	
२	वडाका विभिन्न स्थानमा ट्यूवेल वितरण	१०००००००	
३	नाला पैनी सरसफाई व्यवस्थापन	१०००००००	
४	युवा तथा खेलकुल विकास	१०००००००	
५	बासवारी दक्षिण सिटी मार्ग जोड्ने बाटो ग्राभेल निर्माण	१०००००००	
६	अन्य पूर्वाधार विकास खर्च	५०००००००	
जम्मा रू		**१००००००००**	

३ पूर्वाधार विकास तर्फ ठूला पूर्वाधार

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	लालिगुरास मार्ग देखी अनुकुल मार्ग जोड्ने सडक कालोपत्रे निर्माण	१४०००००००	
२	भोलेश्वर मार्ग निबेणी चौक सम्म सडक कालोपत्रे निर्माण	११०००००००	
जम्मा रू		**२५०००००००	

४ पूर्वाधार विकास कृषि तथा साना सिचाई आयोजना

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	नया टोली देखी दक्षिण फलामे पुल सम्म कृषि सडकको नाला पैनी	२०००००००	

	व्यवस्थापन		
२	मंगलदिप कृषि पैनी व्यवस्थापन	१०००००००	
जम्मा रू		**२०००००००	

५ पूर्वाधार विकास शिक्षा विकास पूर्वाधार

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	सरस्वती प्रा वि घेराबारा	१०००००००	
२	जनचेतना प्रा वि खेल मैदान पुर्ने	१०००००००	
३	आदर्श प्रा वि खेल मैदान पुर्ने	१०००००००	
४	सिर्जनशिल प्रा वि घेराबारा	१०००००००	
	जम्मा रू	**४०००००००	

६ पूर्वाधार विकास तर्फ सामाजिक विकास

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	युवा तथा खेलकुद विकास कार्यक्रम	५०००००	
२	महिला ससक्तीकरण तथा सिप क्षमता विकास एवम अभिबृद्धी सम्बन्धी तालिम गोष्ठी संचालन	२०००००००	
४	जेष्ठ जागरीक सम्मान कार्यक्रम	५०००००	
जम्मा रू		**३०००००००	

वडा नं. ५

१ पूर्वाधार विकास तर्फ वडास्तरीय आयोजना

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	लोकमार्ग उत्तर ट्रायल सेन्टर सम्म एजिङ निर्माण	३०००००००	
२	जीता कटेलको घर पूर्व रमेश	३०००००००	

	गुरूङको घर सम्म एजिङ निर्माण		
३	मुक्ती चापागाईको घर देखी राजकुमार अधिकारीको घर पूर्व लोकनाथ भट्टराईको घर सम्म एजिङ निर्माण	६००००००।००	प्रदेश
४	सन्जु लिम्बुको घरको बाटो हुदै लेखनाथ आचार्यको घर सम्म एजिङ निर्माण	३००००००।००	
५	शिव मार्ग कोईराला टोल हुदै जीवन गौतमको घर सम्म एजिङ निर्माण	३००००००।००	
६	नारद रीजालको घर उत्तर लिलानाथ दाहालको घर हुदै खड्ग तिवारीको घर सम्म एजिङ निर्माण	४००००००।००	प्रदेश
७	जागृति टोल घनश्यामको घर देखी उदय नेपालको घर सम्म एजिङ निर्माण	३००००००।००	
८	बलिया कमला विष्टको घर उत्तर भुजिया फ्याक्ट्री हुदै धितालको घर सम्म एजिङ निर्माण	३००००००।००	
९	कन्चन चौधरीको घर देखी गौशाला भक्त नेपालको घर सम्म एजिङ निर्माण	३००००००।००	
१०	गैरी टोल जाने सडक क्रमागत एजिङ निर्माण	३००००००।००	
११	हसिना सिमसार पूर्वाधार विकास	४००००००।००	
१२	गौशाला निरू शर्माको घर हुदै सुरेश चौधरीको घर सम्म एजिङ निर्माण	३००००००।००	

१३	टापु टोल लाटि झोडा जोड्ने सडक एजिङ निर्माण	३०००००००	
१४	डिपु मुसरह टोल सडक एजिङ निर्माण	३०००००००	
१५	सिद्धार्थ बोडिङ दक्षिण तुलसी अर्यालको घर सम्म एजिङ निर्माण	३०००००००	
१६	नसैरी पूर्व बिष्णु पौडेलको घर सम्म एजिङ निर्माण	४०००००००	
१७	पश्चिम फिमरा शाखा सडक एजिङ निर्माण लालिगुरास मार्ग	३०००००००	
१८	तिन पैनी देव बहादुरको घर देखी दक्षिण चौधरी गाउ सम्मको सडक निर्माण	३०००००००	
	जम्मा रू	**६००००००००	

२ पूर्वाधार विकास तर्फ सानातिना मर्मत

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	घोषित मार्ग एजिङ निर्माण	५०००००००	
२	अन्य पूर्वाधार विकास खर्च	३०००००००	
३	वडा नं ५ मा खानेपानी बितरण तथा ट्युबेल वितरण	२०००००००	
	जम्मा रू	**१००००००००	

३ पूर्वाधार विकास तर्फ ठूला पूर्वाधार

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	तिनपैनी हसिना सिमसार सडक कालोपत्रे बाकी खण्ड	२५०००००००	
	जम्मा रू	**२५०००००००	

४ पूर्वाधार विकास कृषि तथा साना सिचाई आयोजना

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	डिपू खारखोला सिचाई बाध निर्माण	३०००००००	
	जम्मा रू	**३०००००००	

५ पूर्वाधार विकास तर्फ शिक्षा पूर्वाधार

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	वडास्तरीय नमूना शिक्षा गुणस्तर सुधार तथा क्षमता विकास कार्यक्रम	४०००००००	
	जम्मा रू	**४०००००००	

६ पूर्वाधार विकास तर्फ सामाजिक विकास तर्फका आयोजना

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	युवा तथा खेलकुद प्रबर्द्धन	५०००००००	
२	मखमली जुत्ता चप्पल बनाउने आयमूलक कार्यक्रम	१०००००००	
३	महिला सिलाई कटाई आयमूलक कार्यक्रम	१०००००००	
३	जेष्ठ नागरीक तर्फका कार्यक्रम	५०००००००	
	जम्मा रू	**३०००००००	

वडा नं. ६

१ पूर्वाधर विकास तर्फ वडास्तरीय आयोजना

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	सिर्जना मार्ग कालोपत्रे सडक निर्माण	१५०००००००	
२	जब्दी मार्ग एजिङ निर्माण	७९९९०००००	
३	ज्योती मा वि अधुरो फर्निचर निर्माण	५०००००००	प्रदेश

४	मूल भोर्जना बाध संरक्षण	३०००००००	
५	चक्र मार्ग ग्राभेल निर्माण	१५०००००००	
६	ज्योती मार्ग ग्राभेल निर्माण	१५०००००००	
७	डिपो मार्ग ग्राभेल निर्माण	१०००००००	
जम्मा रू		**३४९९९००००**	

२ पूर्वाधार विकास तर्फ सानातिना मर्मत अन्तर्गतका आयोजना

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	भानु मावि पुस्तकालय भवन मर्मत तथा रंगरोकन	२०००००००	प्रदेश
२	खानेपानी तथा सरसफाई कार्यक्रम	२०००००००	
३	वडाका विभिन्न सडकहरुको विचमा रहेका विद्युत पोल सार्ने कार्यक्रम	३०००००००	प्रदेश
४	शैक्षिक गुणस्तर बृद्धी कार्यशाला	१५०००००००	
५	वातावरण सुधार तथा बृक्षारोपण कार्यक्रम	१०००००००	
६	स्वरोजगार तालिम संचालन कार्यक्रम	५०००००००	
जम्मा रू		**१००००००००	

३ पूर्वाधार विकास तर्फ ठूला पूर्वाधार विनियोजित रकम रू

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	वडा कार्यालय देखी उत्तर पूर्व फिमरा मार्ग कालोपत्रे	५०००१०००००	वडाको गौरव आयोजना
	जम्मा रू	**५०००१००००**	

४ पूर्वाधार विकास कृषि तथा साना सिचाई आयोजना

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	खारखोला बाध निर्माण	३०००००००	
	जम्मा रू	३०००००००	

५ पूर्वाधार विकास तर्फ शिक्षा पूर्वाधार अन्तर्गतका आयोजना

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	शाजिलाल मा.वि. पर्खाल तथा एजिङ	४०००००००	
	जम्मा रू	४०००००००	

६ पूर्वाधार विकास तर्फ सामाजिक विकास तर्फका आयोजना

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	युवा तथा खेलकुद प्रबर्द्धन	५०००००००	
२	महिला तर्फका शिप विकास तालिम	२०००००००	
३	जेष्ठ नागरीक सम्मान कार्यक्रम	५०००००००	
	जम्मा रू	३०००००००	

वडा नं. ७

१ पूर्वाधार विकास तर्फ वडास्तरीय आयोजना

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	जनसेवा युवा क्लव पश्चिम दक्षिण सडक एजिङ ग्राभेल निर्माण	५०००००००	
२	पाथिभरा मार्ग एजिङ	७०००००००	
३	मधेली मार्ग रोहित ढकाल घर पूर्व खरय डाडा वडा नं. ८ सिमाना	९०००००००	

	सम्म सडक एजिङ		
४	मालती पूल पूष्पान्जली चौक एजिङ	५०००००००	प्रदेश
५	पूर्व पश्चिम लोकमार्ग भेषराज आचार्य घर हुदै महत घर उत्तर दिलकुमार बुढाथोकी घर, रिंकु पोखरेलको घर सम्मसडक एजिङ ग्राभेल	५०००००००	प्रदेश
६	काभ्रे टोल दक्षिण उफ्रौलिया सम्म सडक ग्राभेल	३०००००००	
७	भट्टराई देवाली थान उत्तर तर्फको सडक एजिङ	४०००००००	
८	ज्ञान ज्योती मार्ग सडक एजिङ निर्माण सम्पन्न गर्ने	३०००००००	
९	वू वि वि सडक भट्टराई देवाली थान पूस्पान्जली चौक सडक ग्राभेल एजिङ निर्माण	६०००००००	
१०	ठडिया पोखरी पश्चिम सडक विस्तार तथा ग्राभेल निर्माण	३०००००००	
११	वडागत विद्युतिकरण	५०००००००	
१२	अन्य पूर्वाधार विकास खर्च	५०००००००	
	जम्मा रू	**६००००००००	

२ पूर्वाधार विकास तर्फ सानातिना मर्मत

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	नरमाया गुरूङ चौक पूर्व सडक ग्राभेल	१२५००००	
२	जार्गति मार्ग सडक स्तरोन्नती	१२५००००	
३	पांचायन दुग्ध सहकारी संस्थालाई जेनेरेटर चिस्याउने केन्द्र चिलिम भ्याट	२०००००	

४	अन्य पूर्वाधार विकास खर्च	५५००००।००	
	जम्मा	**१०००००००।००**	

३ पूर्वाधार विकास तर्फ ठूला पूर्वाधार

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	पचहत्तर विघे पूर्वपश्चिम सडक निर्माण तथा कालोपत्रे	२५००००००।००	
	जम्मा रू	**२५००००००।००**	

४ पूर्वाधार विकास कृषि तथा साना सिचाई आयोजना

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	मध्याली १ नं बाध निर्माण तथा मर्मत	१००००००।००	
२	कृषि सडक कल्याणपुर आमजुगी ग्राभेल	१००००००।००	
३	सुन्दरहरैचा ७ का पैनी सरसफाई	१००००००।००	
	जम्मा रू	**३००००००।००**	

५ पूर्वाधार विकास तर्फ शिक्षा पूर्वाधार विकास

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	पंचायत मावि पूर्वाधार निर्माण	२००००००।००	
२	ठडिया अधारभूत विद्यालयको कम्पान्डवाल निर्माण	२००००००।००	
	जम्मा रू	**४००००००।००**	

६ पूर्वाधार विकास तर्फ सामाजिक विकास

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	युवा तथा खेलकुद प्रबर्द्धन	५००००।००	

२	सिलाई कटाई एडमान्स तालिम संचालन	१२००००।००	
३	गुडिया कुसन तालिम	८००००।००	
४	जेष्ठ नागरीक जग्गा कम्पान्ड घेराबारा	५००००।००	
	जम्मा रू	**३००००००।००**	

वडा नं. ८

१ पूर्वाधार विकास तर्फ वडास्तरीय आयोजना

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	चन्द्र नगरबाट वडा कार्यालय हुदै भुल्के मार्ग जोड्ने सडक एजिङ सहित स्तरीकरण	१८००००००।००	
२	भुल्के मार्ग संरक्षण पार्किङ व्यवस्थापन तथा बृक्षारोपण	१०००००००।००	प्रदेश
३	भुल्के मन्दिर पश्चिम देखी बलाराम चुडालको घरसम्म एजिङ सहित स्तरीकरण	५००००००।००	
४	सिंहवाहीनी सडक ग्राभेल निर्माण	३००००००।००	
५	झागड टोल सडक र मध्याली मार्ग स्तरीकरण	५००००००।००	
६	पिपलबोट सडक फुटपाथ निर्माण (जंगल सिमानबाट सुरूहुने गरी संचालन हुने) वडा नं ८ र ९ को संयुक्त साझेदारी आयोजना	१४००००००।००	
७	रामजी प्रासाईको घर देखी श्याम पोखरेको घर सम्म पेवल्स निर्माण	५००००००।००	
	जम्मा रू	**६००००००।००**	

२ पूर्वाधार विकास तर्फ सानातिना मर्मत

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	अन्य पूर्वाधार विकास	१०००००००।००	
	जम्मा रू	**१०००००००।००**	

३ पूर्वाधार विकास तर्फ ठूला पूर्वाधार

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	आदर्श मार्ग कालोपत्रे	२५००००००।००	
	जम्मा रू	**२५००००००।००**	

४ पूर्वाधार विकास कृषि तथा साना सिचाई आयोजना

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	नारायण भण्डारीको घर अगाडि भुल्के पैनीमा बाध निर्माण	३००००००।००	
	जम्मा रू	**३००००००।००**	

५ पूर्वाधार विकास तर्फ शिक्षा पूर्वाधार

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	शिक्षा निकेतन मा वि कम्पाउन्डवाल र पेवल्स ओछ्याउने	३००००००।००	
२	सुर्योदय प्रा वि फर्निचर खानेपानी तथा विजुली	१००००००।००	
	जम्मा रू	**४००००००।००**	

६ पूर्वाधार विकास तर्फ सामाजिक विकास तर्फका आयोजना

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	युवा तथा खेलकुद प्रबर्द्धन	५००००।००	

२	महिला तर्फका शिप विकास कार्यक्रम	२०००००००	
३	जेष्ठ नागरीक तर्फका कार्यक्रम	५०००००००	
जम्मा रू		**३०००००००	

वडा नं. ९

१. ठूला विकास तर्फ वडास्तरीय आयोजना

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	दलजित अपांग स्कूल पश्चिम सडक एजिङ तथा ग्राभेल	३०००००००	
२	शान्ति टोल जनभावना जोड्ने सडकमा एजिङ तथा ग्राभेल	३०००००००	
३	जयनारायण टोलको लालिगुरास मार्ग एजिङ तथा ग्राभेल निर्माण	३०००००००	
४	पाथिभरा मार्गमा एजिङ तथा ग्राभेल निर्माण	३०००००००	
५	झरना मार्ग बाटोमा एजिङ तथा ग्राभेल निर्माण	५००००००००	
६	कोईरी टोलको उत्तरको बाटोमा एजिङ तथा ग्राभेल निर्माण	३०००००००	
७	हलेसी मार्गमा एजिङ तथा ग्राभेल निर्माण	३०००००००	
८	फूलवारी मार्ग गणेश कटुवालको घर सम्मको बाटो एजिङ तथा ग्राभेल निर्माण	३०००००००	
९	चादनी पम्प पूर्व उत्तर ज्योति टोल हुदै गणेश चौक श्री राम प्रावि हुदै वडा नं. ८ को सिमाना सम्म जोड्ने बाटोमा एजिङ तथा ग्राभेल	११०००००००	

१०	जेसिज मार्ग एनसेल टावर लाईनको बाटोमा पेबल्स निर्माण	१०००००००।००	प्रदेश
११	नया बस्ती सुकुम्वासी टोलमा तटबन्धन निर्माण	३००००००।००	
१२	पिपलबोट उत्तर कालोपत्रे सडकमा फुटपाथ निर्माण (जंगल सिमानबाट सुरूहुने गरी संचालन हुने) वडा नं ८ र ९ को संयुक्त साझेदारी आयोजना	१०००००००।००	
जम्मा रू		**६०००००००।००**	

२ पूर्वाधार विकास तर्फ सानातिना मर्मत

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	झरना टोल सविन मार्ग ग्राभेल	१५०००००।००	
२	सम्झना मार्गमा ग्राभेल निर्माण	१५०००००।००	
३	तुलसी सुवेदीको घर पश्चिममा लालिगुरास मार्ग ग्राभेल	१२५०००।००	
४	पिएलओ गेटको पश्चिम तर्फको पहिलो बाटोमा एजिङ तथा ग्राभेल निर्माण	१००००००।००	
५	सुर्य मार्ग पीएलओ मार्ग पश्चिम ग्राभेल निर्माण	७५०००।००	
६	धामी टोल दक्षिण पश्चिम जाने सडक ग्राभेल निर्माण	५००००।००	
७	अन्य पूर्वाधार विकास निर्माण	३५०००००।००	
जम्मा रू		**१००००००।००**	

३ पूर्वाधार विकास तर्फ ठूला पूर्वाधार

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	आईतवारे पिपलबोट खण्डको बाटोमा कालोपत्रे निर्माण	२५०००००००	अति विपन्न तथा सुकुम्वासी बस्ती भएकोले लागत साझेदारी नहुने ।
	जम्मा रू	**२५०००००००	

४ पूर्वाधार विकास कृषि तथा साना सिचाई आयोजना

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	बाल सदन कृषि सडक एजिङ तथा ग्राभेल निर्माण	३०००००००	
	जम्मा रू	**३०००००००	

५ पूर्वाधार विकास तर्फ शिक्षा पूर्वाधार तर्फका आयोजना

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	जनता मा.वि. भौतिक पूर्वाधार निर्माण	२०००००००	
२	राम आधारभुत विद्यालय भौतिक पूर्वाधार निर्माण	२०००००००	
	जम्मा रू	**४०००००००	

६ पूर्वाधार विकास सामाजिक विकास तर्फका आयोजना

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	युवा तथा खेलकुद प्रबर्द्धन	५००००।००	
२	महिला तर्फका शिप विकास कार्यक्रम	२००००००।००	
३	जेष्ठ नागरीक तर्फका कार्यक्रम	५००००।००	
जम्मा रू		**३००००००।००**	

वडा नं. १०

१. पूर्वाधार विकास तर्फ वडा स्तरीय आयोजना

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	वालज्योती मार्ग एजिङ तथा ग्राभेल निर्माण	४५००००।००	
२	द राईजिङ बोडिङ स्कूल पूर्व पश्चिम वडा नं. ९ सिमा सम्म जाने बाटो एजिङ तथा ग्राभेल निर्माण	५००००००।००	
३	भृकुटि मार्ग पश्चिम वडा नं. ९ सिमा सम्म जाने बाटो एजिङ तथा ग्राभेल निर्माण	४५००००।००	
४	मुनाल मार्ग चोक बाट शालिग्राम विकको घर सम्म जाने बाटो एजिङ तथा ग्राभेल निर्माण	७००००००।००	
५	खोर्साने चौक उत्तर पूर्व पश्चिम सि.डी. मार्ग एजिङ तथा ग्राभेल निर्माण	४००००००।००	
६	सिद्धिचरण मार्ग हुदै र्सजना मार्ग	४००००००।००	

	एजिङ तथा ग्राभेल निर्माण		
७	एकता टोल ३ नं. सडक ग्राभेल तथा एजिङ निर्माण	४०००००००	
८	बिपुल मार्ग दुधे खोलामा कल्भर्ट निर्माण	६०००००००	
९	सृजना मार्ग ग्राभेल तथा एजिङ निर्माण	३०००००००	
१०	दिपेश मार्ग	३०००००००	
११	सनराईज मार्ग ग्राभेल निर्माण	५०००००००	
१२	भानु मार्ग कालोपत्रे	१००००००००	प्रदेश
१३	प्रतिभा मार्ग कर्ल्भट निर्माण	प्राविधिक लागत अनुमानका आधारमा	नगरस्तरीय आयोजनाका रुपमा संचालन हुने
जम्मा रू		**५००००००००**	

२. पूर्वाधार विकास तर्फ सानातिना मर्मत अन्तर्गतका आयोजना

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	मनकामना मार्ग एजिङ तथा ग्राभेल	२०००००००	
२	दुधे खोला पूल उत्तर बैकल्पिक फलामे पूल मार्ग निर्माण	२५०००००००	
३	कमल मार्ग एजिङ तथा ग्राभेल	१५०००००००	
४	पंचमुखी मार्ग एजिङ तथा ग्राभेल	२०००००००	
५	ईन्द्रपुर खानेपानी जाने सडक ग्राभेल निर्माण	१५०००००००	
६	विपन्न परीवारका लागी खानेपानी धारा वितरण	५०००००००	
जम्मा रू		**१००००००००**	

३. पूर्वाधार विकास तर्फ ठूला पूर्वाधार

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	हरैचा मोड उत्तर त्रिवेणी चौकी जाने सडक कालोपत्रे	१५०००००००	
२	आश्रित मार्ग हुदै साकेला थान जाने बाटो कालोपत्रे	१००००००००	प्रदेश
जम्मा रू		१००००००००	

४. पूर्वाधार विकास कृषि तथा साना सिचाई आयोजना

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	बाघभ्रोडा पोखरी पूर्व गैरी टोल हुदै किस्ती पैनी जोड्ने ठाडो कृषि सडक ग्राभेल तथा एजिङ निर्माण	३०००००००	
जम्मा रू		३०००००००	

५ पूर्वाधार विकास तर्फ शिक्षा पूर्वाधार अन्तर्गतका आयोजना

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	चण्डेश्वरी आधारभुत विद्यालय कम्प्युटर खरीद	२५०००००	
२	बाघभ्रोडा गणतान्त्रीक प्रावि गेट तथा झ्याल ढोकाको पल्ला निर्माण	१५०००००	
जम्मा रू		४०००००००	

६ पूर्वाधार विकास सामाजिक विकास तर्फका आयोजना

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	युवा तथा खेलकुद प्रबर्द्धन	५०००००	

२	महिला तर्फका शिप विकास कार्यक्रम	२०००००००	
३	जेष्ठ नागरीक तर्फका कार्यक्रम	५०००००००	
जम्मा रू		**३०००००००	

वडा नं. ११

१ पूर्वाधार विकास तर्फ वडास्तरीय आयोजना

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	मदाहा कर्ल्भट देखी गोठगाउ जोड्ने बाटो एजिङ निर्माण	१००००००००	प्रदेश
२	जोगीचौर चौक देखी उत्तर बाटोमा एजिङ निर्माण	५०००००००	
३	लालिगुरास भजन किर्तन समुह सामूदायिक भवन निर्माण	५०००००००	
४	माथिल्लो बेलेपुर फलैचा दक्षिण कालोपत्रे को कल्भर्ट मर्मत	७०००००००	
५	सुक्रवारे गोविन्दपुर खण्डमा खानेपानी विस्तार	५०००००००	
६	त्रिपुरेश्वर सामूदायिक भवन निर्माण	५०००००००	
७	किस्तीखोला दोभानमा दाहसंस्कार निर्माण	८०००००००	
८	राजकिशोर खवासको घर दक्षिण नचन चौधरीको घर उत्तरको कर्ल्भट सम्म ड्रेन ग्राभेल निर्माण	५०००००००	
९	बेलेपुर चौक पश्चिम जोगिचौर सम्मको कालोपत्रे सडकमा एजिङ निर्माण	५०००००००	
१०	हिमालय आधारभुत विद्यालय भवन	५०००००००	

	निर्माण		
जम्मा रू		**६०००००००।०० **	

२. पूर्वाधार विकास तर्फ सानातिना मर्मत

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	सुक्रवारे सुकुम्वासी बस्ती पश्चिम बाटो ग्राभेल	१००००००।००	
२	गडिथान क्षेत्र घेराबारा निर्माण	१००००००।००	
३	जोगिचौर ग्रामथान मन्दिर जाने बाटो ग्राभेल	१००००००।००	
४	मदाहाल थान घेराबारा निर्माण	१००००००।००	
५	सिरूवा ग्रामथान घेराबारा निर्माण	१००००००।००	
६	अन्य पूर्वाधार विकास	५००००००।००	
जम्मा रू		**१००००००।००**	

३ पूर्वाधार विकास तर्फ ठूला पूर्वाधार

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	भुवनेश्वर मार्गको बाकी खण्ड कालोपत्रे निर्माण	१०००००००।००	
२	धातिटोलबाट भुटाई टोल जाने बाटो कालोपत्रे निर्माण	१५००००००।००	
जम्मा रू		**२५००००००।०० **	

४ पूर्वाधार विकास कृषि तथा साना सिचाई आयोजना

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	मदाहा बाघ मर्मत संभार भुवनेश्वर चौधरीको घर छेउ	१५००००।००	
२	गोविन्दपुर राम ठाकुर घर दक्षिण पूर्व	१५००००।००	

	पश्चिम पैनी मर्मत संभार		
	जम्मा रू	**१५००००।००**	

५ पूर्वाधार विकास तर्फ शिक्षा विकास पूर्वाधार

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	महेन्द्र मा.वि. विद्युत विस्तार खानेपानी तथा शौचालय निर्माण	१००००००।००	
२	जनता आ.वि. विद्युत विस्तार खानेपानी तथा शौचालय निर्माण	१००००००।००	
३	आदर्श आ.वि. विद्युत विस्तार खानेपानी तथा शौचालय निर्माण	१००००००।००	
४	जुडी आ.वि. विद्युत विस्तार खानेपानी तथा शौचालय निर्माण	१००००००।००	
	जम्मा रू	**४००००००।००**	

६ पूर्वाधार विकास सामाजिक विकास तर्फका आयोजना

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	युवा तथा खेलकुद प्रबर्द्धन	५००००।००	
२	महिला तर्फका शिप विकास कार्यक्रम	२००००००।००	
३	जेष्ठ नागरीक तर्फका कार्यक्रम	५००००।००	
	जम्मा रू	**३००००००।००**	

वडा नं. १२

१. वडा स्तरीय पूर्वाधार

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	सिद्धेश्वर मार्ग ख सडक (हरैचा मोड विराटचौक)	१०००००००।००	उल्लेखित सम्पूर्ण

	कालोपत्रे आयोजना		आयोजनाहरुमा ४० प्रतिशत लागत साझेदारी हुने ।
२	पथिभरा मार्ग कालोपत्रे	६००००००।००	
३	फूलवारी मार्ग कालोपत्रे	१०००००००।००	
४	विवेक मार्ग कालोपत्रे कल्भर्ट सम्म	४००००००।००	
५	विवेक मार्ग दुधे खोला सम्म एजिङ निर्माण	३००००००।००	
६	बुध मार्ग एजिङ निर्माण	४००००००।००	
७	विहीवारे मार्ग एजिङ निर्माण	३००००००।००	
८	प्रणाम मार्ग एजिङ निर्माण	१०००००००।००	
९	सुक्रवारे खेलमैदान पूर्वाधार	५००००००।००	नगरको समपुरक कोषबाट रू १५ लाख थप गरी आयोजना संचालन गर्ने
१०	युनिक मार्ग एजिङ तथा पेवल निर्माण	५००००००।००	लागत साझेदारी नहुने
जम्मा रू		**६०००००००।००**	

२ पूर्वाधार विकास तर्फ सानातिना मर्मत

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	बर्षातमा भत्किएका सडकहरु ग्राभेल गर्ने आयोजना	३००००००।००	सानातिना मर्मत अन्तर्गतको आयोजना भएकोले लागत
२	सुकुना मार्ग सुकुना खोला तटबन्धन निर्माण	२००००००।००	
३	हेमचन्द्र तिम्सीनाको घर देखी सकुना खोला सम्म मेलमिलाप	१००००००।००	

	मार्ग सडक एजिङ		साझेदारी नहुने ।
४	अन्य पूर्वाधार विकास खर्च	४०००००००	
जम्मा रू		**१०००००००**	

३. पूर्वाधार विकास तर्फ ठूला पूर्वाधार

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	देवीस्थान मार्ग सडक कालोपत्रे	१००००००००	
२	श्री मार्ग सडक कालोपत्रे बाकी खण्ड	१५०००००००	
जम्मा रू		**२५०००००००	

४.पूर्वाधार विकास कृषि तथा साना सिचाई आयोजना

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	किस्ती पैनी मर्मत बाकी खण्ड	१२५००००	
२	सुकुना पैनी मर्मत सुक्रवारे	५०००००	
३	कालिखोला पैनी मर्मत बाकी खण्ड	१२५००००	
जम्मा रू		**३००००००**	

५. पूर्वाधार विकास तर्फ शिक्षा पूर्वाधारका आयोजना

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	सुकुना क्याम्पस पूर्वाधार विकास कार्यक्रम	२५०००००	
२	बालविकास केन्द्र फर्निचर व्यवस्थापन तथा भवन निर्माण मर्मत	१५०००००	
जम्मा रू		**४००००००**	

६. सामाजिक विकास तर्फका आयोजना

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रमका नाम	विनियोजित रकम रू	कैफियत
१	युवा तथा खेलकुद प्रबर्द्धन	५००००।००	
२	महिला तर्फका शिप विकास कार्यक्रम	२००००००।००	
३	जेष्ठ नागरीक तर्फका कार्यक्रम	५००००।००	
जम्मा रू		**३००००००।००**	

अनुसूची ४

निर्णय नं. ८८ मा उल्लेखित भएका क्रमागत तथा विपद व्यवस्थापन कोषबाट संचालित आयोजना तपसिल बमोजिम रहेको छन ।

सि.नं.	आयोजनाको नाम	आ.व. २०७४।०७५ मा बिनियोजित बजेट	भुक्तानी हुन बाकी रकम	कैफियत
१	मालू पौडेलको घरदेखी हुलाकी मार्ग जोड्ने सडक कालोपत्रे वडा नं. १	३७००००००।००	१८८७४००।००	
२	आदिवासी मार्ग वडा नं. १	१५००००००।००	९३९४५०।००	
३	कराईवना गोलापरासी कालोपत्रे सडक निर्माण वडा नं. २	२००००००।००	९६९५००।००	
४	कराईवना नमूना मार्ग निर्माण वडा नं. २	१८००००००।००	१४७१०५५।००	
५	वडा ४ वडा कार्यालय पछाडिको सडक नमूना मार्ग निर्माण तथा पेबल	३००००००।००	२२००००००।००	रू ५ लाख वडाको बजेटबाट हुने

६	विश्व विद्यालय बेलगाछि सडक क्रसर व्यवसायी संगको साझेदारीमा कालोपत्रे निर्माण वडा नं. ७	१५०००००००	१५०००००००	
७	पिपलबोट मार्ग कालोपत्रे निमार्ण वडा नं. ८ र ९ को सिमाना	२५०००००००	१४५४२०००००	
८	ब्राईट फ्युचर कालोपत्रे सडक निर्माण वडा नं. ८	३०००००००	२१९८३७८००	
९	खोर्सानि केरावारी सडक कालोपत्रे वडा नं. १०	६०००००००	६०००००००	
१०	प्रणामी मन्दिर रथ निर्माण साझेदारी वडा नं. १०	१०००००००	३०००००००	
११	सुन्दरहरैचा वाकिङ स्टिट निर्माण क्रमागत आयोजना	५०००००००	५०००००००	

१२	सार्वजनिक शौचालय निर्माणको साझेदारीमा हुने क्रमागत आयोजना	३०००००००	३०००००००	पूजीगत निर्माणमा कट्टा गरी राखिएको २ प्रतिशत रकम चालू आ.व.को विनियोजन र समपुरक कोषबाट
१३	वडा नं. ६ नदि नियान्त्रण उपभोक्ता समिति	७१३५३२००	७१३५३२००	
१४	वडा नं. ६ नदि नियन्त्रण ग्याविन निर्माण	७३५६००००	७३५६००००	
१५	हिमाल/हिमाली मार्ग सडक कालोपत्रे	१००००००००	९२००००००	
१६	मुक्तिघाट निर्माण वडा नं. ५	३००००००००	३००००००००	
१७	हरैचा सामूदायिक भवन निर्माण लागि साझेदारी रकम वडा नं. १	१००००००००	१००००००००	
१८	ठडिया मृगौलिया बाकी खण्ड कालोपत्रे निर्माण वडा नं. ७	००	५०००००००	

१९	बिजय खरेलको घर देखि अटल क्रसर जाने मूल सडक उच्चस्तरीय ग्राभेल	०।००	२००००००।००	
२०	अनुकुल नगर गोकुलम मार्ग क्रमागत आयोजना	१५००००००।	५००००००।	
२१	गौशाला कालोपत्रे सडक बाकी खण्ड वडा नं. ५मा पर्यटन विकास कार्यक्रम शिर्षकबाट खर्च हुने गरी ।	२५००००००।	१५००००००।	

विपद व्यवस्थापन कोष तर्फ:

सि.नं.	अयोजना कार्यक्रमको नाम	विनियोजित बजेट	कैफियत
१	गछिया खोला तटबन्धन वडा नं. ७	३००००००।००	गत जेष्ठ र आषाढको पहिलो हप्तामा आएको बाढिका कारणले क्षति भएका आयोजनाहरु
२	लोहोन्द्रा हैसरी पैनी तटबन्धन निर्माण वडा नं. १	२००००००।००	
३	लोहोन्द्रा खाला तटबन्धन वडा नं. १	२००००००।००	
४	फोक्लेन्ड टापु नदि नियन्त्रण वडा नं. ५ (बाकी काम)	२५००००००।००	

लुमन्ती आवासको लागि सहयोग समूह

सिमान्तकृत परिवारहरुको सामाजिक रुपान्तरणका लागि एकिकृत सामुदायिक सुधार कार्यक्रम

अनुमानीत योजना तथा वार्षिक बजेट

२०७५ भाद्र देखी २०७६ भाद्र (September 2018-August 2019)

क्र.सं.	प्रमुख कार्यक्रम तथा क्रियाकलाप	योजना संचालन स्थान तथा वडा	ईकाई	वार्षिक लक्ष्य	योजनाको किसिम	वार्षिक लागत (रु. हजार)	सहकार्य गरेको संस्था	कैफियत
१	**खानेपानी तथा सरसफाई लगायत आवासको अवस्थामा सुधार गर्ने**	**१,२,३,४,५,६,११ वडाका लुमन्तीका कार्यक्षेत्र भित्रका १७ समुदायहरु**		**स्थानीय तह तथा सरोकारवालासँगको सहकार्य र समन्वयमा आवास तथा स्वास्थ्य अवस्थामा सुधारका लागि सेवा तथा सुवधामा पहुँच बढाउने र बचत समूह तथा उपभोक्ता समितिहरु परिचालन गरी त्यस्ता सेवा सुविधामा सुधार गर्ने**		**रु १,२४,८६३।-**	**सुन्दरहरैँचा को स्थानीय तह तथा सम्बन्धित समुदाय**	
क	टोल विकास संस्थाको क्षमता अभिवृद्धी तथा निरन्तर छलफल	१,२,३,४,५,६,११ वडाका लुमन्तीका कार्यक्षेत्र भित्रका १७ समुदायहरु	६८		सामाजिक सचेतना तथा क्षमता विका		सुन्दरहरैँचा को स्थानीय तह तथा सम्बन्धित समुदाय	
ख	समुदायको क्षमता अभिवृद्धीका लागि	१,२,३,४,५,६,११ वडाका लुमन्तीका	६		सामाजिक सचेतना तथा क्षमता विका		सुन्दरहरैँचा को स्थानीय	

	तालिम, अनुगमन, गोष्ठीको आयोजना गर्ने	कार्यक्षेत्र भित्रका १७ समुदायहरु					तह तथा सम्बन्धित समुदाय	
ग	समुदायले पहिचान गरी प्राथमिकिकरण गरेका भौतिक निर्माणमा साझेदारी-चर्पी निर्माण, खानेपानी धारा जडान तथा चौताल निर्माण र अन्य	१,२,३,४,५,६,११ वडाका लुमन्तीका कार्यक्षेत्र भित्रका १७ समुदायहरु	१०		भौतिक निर्माण		सुन्दरहरैँचा को स्थानीय तह तथा सम्बन्धित समुदाय	
घ	सुरक्षित आवास निर्माण तथा सुधार र व्यवस्थापन गर्नका लागि नगरस्तरीय सम्भावित छलफल गोष्ठीको आयोजना गर्ने र सम्भावना खोजी तथा सहकार्य तथा साझेदारीमा सामुदायिक	१,२,३,४,५,६,११ वडाका लुमन्तीका कार्यक्षेत्र भित्रका १७ समुदायहरु	२		सामाजिक सचेतना तथा क्षमता विकास		सुन्दरहरैँचा को स्थानीय तह तथा सम्बन्धित समुदाय	

	विकास सहयोग कोष स्थापना गर्ने							
ङ	वार्षिक सामुदियक योजना निर्माण गर्न तालिम तथा सचेतीकरण कार्यक्रमको आयोजना तथा १७ समुदायको सामुदायिक योजना तयार गर्ने	१,२,३,४,५,६,११ वडाका लुमन्तीका कार्यक्षेत्र भित्रका १७ समुदायहरु	१९	लक्षित समुदायको निर्माण प्रकृया तथा योजना निर्माण प्रकृयामा सहभागिताको सुनिश्चितताका लागि स्थानीय सरकार तथा अन्य सरोकारवाला निकायहरुमा नियमित सम्बन्ध बिस्तार तथा साझेदारीमा कार्य गर्ने	सामाजिक सचेतना तथा क्षमता विकास		सुन्दरहरैँचा को स्थानीय तह तथा सम्बन्धित समुदाय	
च	सिकाई विकासका लागि अवलोकन भ्रमणको आयोजना गर्ने	१,२,३,४,५,६,११ वडाका लुमन्तीका कार्यक्षेत्र भित्रका १७ समुदायहरु	१		सामाजिक सचेतना तथा क्षमता विकास		सुन्दरहरैँचा को स्थानीय तह तथा सम्बन्धित समुदाय	
छ	सामुदायिक सहजकर्ताको तलब	१,२,३,४,५,६,११ वडाका लुमन्तीका कार्यक्षेत्र भित्रका १७ समुदायहरु	२				सुन्दरहरैँचा को स्थानीय तह तथा सम्बन्धित समुदाय	

२	**महिलाहरुको आर्थिक तथा सामाजिक अवस्थामा सुधार गर्ने**	**१,२,३,४,५,६,११ वडाका लुमन्तीका कार्यक्षेत्र भित्रका १७ समुदायहरु**			**सामाजिक सचेतना तथा क्षमता विकास**	**रु ९,८०,३४०।-**	**सुन्दरहरैँचा को स्थानीय तह तथा सम्बन्धित समुदाय**	
क	१७ समुदायमा संचालित महिला समुहहरुको क्षमता विकास तथा बचत व्यवस्थापनका लागि छलफल	१,२,३,४,५,६,११ वडाका लुमन्तीका कार्यक्षेत्र भित्रका १७ समुदायहरु	२८८				सुन्दरहरैँचा को स्थानीय तह तथा सम्बन्धित समुदाय	
ख	आयआर्जन कार्यमा महिला सहभागीता बढाउन आयमुलक तालिमको आयोजना गर्ने	१,२,३,४,५,६,११ वडाका लुमन्तीका कार्यक्षेत्र भित्रका १७ समुदायहरु	२		सामाजिक सचेतना तथा क्षमता विकास		सुन्दरहरैँचा को स्थानीय तह तथा सम्बन्धित समुदाय	
ग	समुदाय स्तरका महिलाहरुको सामाजिक सचेतीकरणका लागी समुदाय तथा नगर स्तरीय अवलोकन	१,२,३,४,५,६,११ वडाका लुमन्तीका कार्यक्षेत्र भित्रका १७ समुदायहरु	३		सामाजिक सचेतना तथा क्षमता विकास		सुन्दरहरैँचा को स्थानीय तह तथा सम्बन्धित समुदाय	

	कार्यक्रमको आयोजना							
घ	महिला बचत समूहको दिगो व्यवस्थापनका लागी क्षमता विकास तथा स्थानीय तहसँग पैरवी गर्ने ।	१,२,३,४,५,६,११ वडाका लुमन्तीका कार्यक्षेत्र भित्रका १७ समुदायहरु	निरन्तर		सामाजिक सचेतना तथा क्षमता विकास		सुन्दरहरैँचा को स्थानीय तह तथा सम्बन्धित समुदाय	
ङ	महिला बचत समुहको मार्फत खानेपानी तथा आवास सुधारका उपाय खोजी गरी साझेदारीमा सहकार्य गर्ने	१,२,३,४,५,६,११ वडाका लुमन्तीका कार्यक्षेत्र भित्रका १७ समुदायहरु	कुनै समुदायका घरधुरीहरु		भौतिक निर्माण		सुन्दरहरैँचा को स्थानीय तह तथा सम्बन्धित समुदाय	
च	सामुदायिक सहजकर्ताको तलब	१,२,३,४,५,६,११ वडाका लुमन्तीका कार्यक्षेत्र भित्रका १७ समुदायहरु	३				सुन्दरहरैँचा को स्थानीय तह तथा सम्बन्धित समुदाय	
३	**बालबालिका तथा युवाको**	**१,२,३,४,५,६,११ वडाका लुमन्तीका**		**विशेष गरी महिला, युवा तथा सिमान्तकृत समुहहरुको**		**रु. १,८१,३३३।-**	**सुन्दरहरैँचा को स्थानीय**	

	शिक्षामा केन्द्रित कार्यक्रम संचालन गर्ने	कार्यक्षेत्र भित्रका १७ समुदायहरु		शैक्षिक, सामाजिक तथा आर्थिक अवस्थालाई सुदृढीकरण गर्न एकिकृत कार्यक्रम गर्ने			तह तथा सम्बन्धित समुदाय	
क	समुदायका युवा क्षमता अभिवृद्धी गर्ने	१,२,३,४,५,६,११ वडाका लुमन्तीका कार्यक्षेत्र भित्रका १७ समुदायहरु	निरन्तर		सामाजिक सचेतना तथा क्षमता विकास		सुन्दरहरैँचा को स्थानीय तह तथा सम्बन्धित समुदाय	
ख	सामाजिक विषयवस्तुमा पुनर्ताजकी तालिमहरुको आयोजना गर्ने	१,२,३,४,५,६,११ वडाका लुमन्तीका कार्यक्षेत्र भित्रका १७ समुदायहरु	२		सामाजिक सचेतना तथा क्षमता विकास		सुन्दरहरैँचा को स्थानीय तह तथा सम्बन्धित समुदाय	
ग	नाटक मार्फत, जनचेतनामूलक कार्यक्रम, अभिभावक भेला तथा युवा समूह महिला समूह तथा टोल विकास संस्था तथा स्थानीय विद्यालय मार्फत बालबालिकाको	१,२,३,४,५,६,११ वडाका लुमन्तीका कार्यक्षेत्र भित्रका १७ समुदायहरु	४		सामाजिक सचेतना तथा क्षमता विकास		सुन्दरहरैँचा को स्थानीय तह तथा सम्बन्धित समुदाय	

	शिक्षा मार्फत बालबालिकाको शिक्षामा सुधार गर्ने							
घ	हाल सहकार्य गरिरहेका विद्यालयहरुको भौतिक विकास गर्नमा आर्थिक सहयोग गर्ने	१,२,३,४,५,६,११ वडाका लुमन्तीका कार्यक्षेत्र भित्रका १७ समुदायहरु	६		भौतिक निर्माण		सुन्दरहैँचा को स्थानीय तह तथा सम्बन्धित समुदाय	
ङ	वार्षिक अभिभावक भेला तथा विद्यालय भर्ना कार्यक्रम मार्फत बालबालिकाको निरन्तर विद्यालय जाने अवस्था सृजना गर्न सरोकारवाला निकायसँग सहकार्यमा अभिभावक भेला अनुगमन गर्ने	१,२,३,४,५,६,११ वडाका लुमन्तीका कार्यक्षेत्र भित्रका १७ समुदायहरु	१४		सामाजिक सचेतना तथा क्षमता विकास		सुन्दरहैँचा को स्थानीय तह तथा सम्बन्धित समुदाय	
च	नगर स्तरीय युवा सूचना केन्द्रको	१,२,३,४,५,६,११ वडाका लुमन्तीका	१		सामाजिक सचेतना तथा क्षमता		सुन्दरहैँचा को स्थानीय	

	स्थापना तथा विकासको अवधारणा छलफल तथा सहकार्य गर्ने	कार्यक्षेत्र भित्रका १७ समुदायहरु			विकास		तह तथा सम्बन्धित समुदाय	
छ	सामाजिक विकृती बालश्रम, बालबिबाह न्युनीकरणका लागी समुदायलाई सक्षम बनाउँदै विभिन्न कार्यक्रमको आयोजना गर्ने	१,२,३,४,५,६,११ वडाका लुमन्तीका कार्यक्षेत्र भित्रका १७ समुदायहरु	४		सामाजिक सचेतना तथा क्षमता विकास		सुन्दरहरैँचा को स्थानीय तह तथा सम्बन्धित समुदाय	
४	**होराईजेन्टल लर्निङ्ग**	**१,२,३,४,५,६,११ वडाका लुमन्तीका कार्यक्षेत्र भित्रका १७ समुदायहरु**	**क़**	**कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाउन तथा जवाफदेहीताका लागि कार्यक्रम सुशासन व्यवस्थापन गर्ने**	**रु. ३,८०,०००।-**			
क	सार्वजनिक सुनुवाई	१,२,३,४,५,६,११ वडाका लुमन्तीका कार्यक्षेत्र भित्रका समुदायहरु स्थानीय तह तथा जिल्ला समन्वय परिषद						

ख	आन्तरीक अनुगमन	लुमन्तीको कार्यालय सुन्दरहरैँचा						
ग	कार्यक्रम समिक्षा तथा कर्मचारीको क्षमता विकास	सुन्दरहरैँचामा संचालित कार्यक्रम तथा कर्मचारी						
५	**प्रशासनिक खर्च**		**प्रशासनिक कार्य सम्पादन गर्न**		**रु. ४,७०,०००।**			
जम्मा खर्च					**रु. ३२,६०,३०७।-**			

आज्ञाले :

जीवनप्रसाद आचार्य

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत